1709

225
U-99

1882

2 0 1 n

71

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ

225
Ա-99

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ

Ի

Մ· ՎԱՐԴԱՊԵՏԷ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆՑ
ՅԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՈՒԽՏԷ ՍՐԲՈՑ ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑ

Գ· ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Ս· ԷՋՄԻԱԾՆԻ
Տ· Տ· ԳԷՈՐԳԱՅ
ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ՀՐԱՄԱՆԱՒ
ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ ՍՐԲՈՑ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ
Տ· ԵՍԱՅԵԱՅ
ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ԵՒ Ի ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԵԱՆ Կ· ՊՕԼՍՈՅ
Տ· ՆԵՐՍԻՍԻ
ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՑ
ՍՐԲՈՑ ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑ

1882

53136-ա/ն

Գոհանամ զբեն, Հայր՝ Տէր երկնի եւ երկրի, զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց եւ ի գիտնոց, եւ յայտնեցեր տըգւոյց: Այո՛, Հայր, զի այսպէս հաճոյ եղեւ առաջի քո:

Մաթ. ԺԱ. 25—26:

60198-67

2001

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Մեր ազգային դպրոցներն շատ և շատ թերութիւններ ունին, թէ դաստիարակութեան եղանակին նկատմամբ եւ թէ ուսանելեաց ընտրութեան: Մեծ առաւելութիւն եւ առաջնութիւն կը տրուի երկրորդական ուսանելիքներուն, և ընդհակառակն, առանց կարեւոր մտադրութեան կը թողուին այն ուսմունքները, որոնք առաջին տեղը պիտի գըրաւէին դաստիարակութեան մէջ: Ահ մարդիկն, որոնք լըջօրէն խորհած են դաստիարակութեան վերայ, քանչ կըզգան՝ թէ ո՛րչափ վնասակար է այս խառնաշփոթութիւնը:

Քրիստոնէական կրօնի ուսումն, որ իւր բարոյական վեմ եւ պարզ սկզբունքներով դպրոցական և ընկերական կենաց համեմիչ աղն է, կամ իսպառ չկայ մեր դպրոցներուն մէջ, և կամ ստուերը միայն կայ: Ո՞դիտէ, թէ այս չէ գլխաւոր պատճառն, որ դպրոցական գեղեցիկ յարկը պատժարան մի եղած է շատ տեղ՝ թէ ուսուցչաց համար և թէ ուսանողաց: Չը կայ դպրոցական գերդաստանի անդամց մէջ փոխադարձ սիրոյ և վստահութեան այն սուրբ և խորհրդաւոր կապն, որ կը քաղցրացնէ ուսուցչի աշխատանքն և կը բեղմնաւորէ աշակերտի եռանդն ու ջանքը: Չը կայ ճշմարտասիրութեան եւ արդարասիրութեան այն մշտարծրծոք հուրը, որ մանկական հասակէն կը վառէ աշակերտի միտքն ու սիրտն՝ արիաբար պատերազմիլ ամեն մոլորութեան եւ անիրաւութեան դէմ: Չը կայ, վերջապէս, աստուածասիրութեան և մարդասիրութեան այն հեզահամբոյր հոգին, զոր միայն Քրիստոնէական կրօնի ճշմարիտ ուսումն կարող է զարթուցանել ուսանողին մէջ, և ո՛չ որ և իցէ արտաքին դիտութիւն կամ հմտութիւն:

Ա.րդ՝ կրթութեան եւ դաստիարակութեան արդիւնքն առատօրէն քաղելու եւ վայելելու համար՝ անհրաժեշտ հարկ է եական գիտութեանց առաջին տեղը Կրօնի ուսման ընծայել, նոքա սկսանիլ, շարունակել եւ աւարտել մարդոյ բովանդակ դաստիարակութիւնը : Բայց սոյն վեմ նպատակին հասնելու համար՝ բաւական չէ , իրրեւ դեղ, կաթիլ կաթիլ եւ եթ սրբուցանել Կրօնի ուսումն , այլ պէտք է Ս· Գրոց կենդանի աղբիւրին մօտեցնել մանուկները, եւ այս եղանակաւ ըմպացնել նոցա բարոյական ծարաւը : Պէտք է քաղցուածել Ս· Գրքին այն ամէն ճշմարտութիւններն , ո րոնք մանկանց հասողութենէն եւ կարողութենէն վեր չեն , եւ որոնք անհրաժեշտ են նոցա քրիստոնէական եւ բարոյական կենցաղ զարդացման համար :

Ա.յս է Քրիստոնէական Կրօնի հմուտ եւ փոքաւոր ուսուցչաց հասուն խորհուրդը , եւ սոյն իսկ նպատակաւ յօրինուած է Ներկայ Երկասիրութիւնն , որուն մէջ պատմական ձեւով ամփոփուած են Նոր Կտակարանի աստուածաշունչ ճշմարտութիւնները , հանգերձ պարզ և դիւրիմաց յորդորակներով :

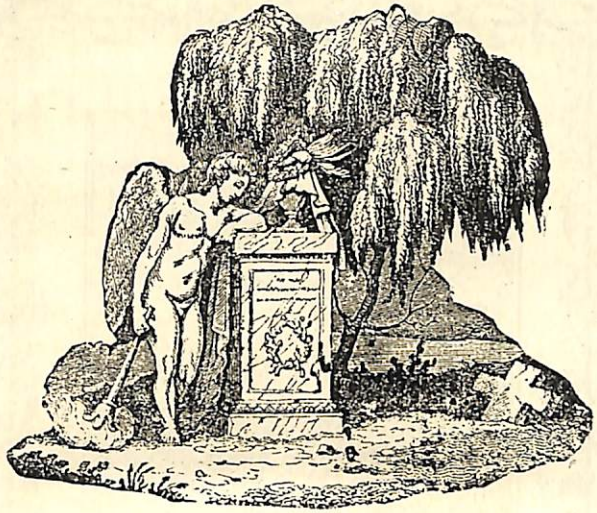
Թէեւ Նոր Կտակարանի պատմութեան քանի մի տեսակ հրատարակութիւններ կան , բայց մենք մանաւանդ հետեւած ենք 1862ին Թիֆլիզի մէջ տեղական բարեփառով հրատարակուած Դասագրքին , որ ունի այսպիսի վերնագիր — Ս:ԷՋՄԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Հայ պղծոյ և աղքատաց համար· աշխատ· Պ· Ս·— : Եւ ահա սոյն առթիւ պարտք կը համարինք մատուցանել Աշխատասիրողին մեր շնորհակալութիւնը , վստահ լինելով , որ մեր Մեծարգոյ Բարեկամն , իւր Դասագրքի երկրորդ տպագրութեան ժամանակ , առանց նկատողութեան չը թողուր մեր սոյն հրատարակութեան մէջ գտնուած ճշմարտութիւնները եւ յաւելուածները :

Ներկայ երկասիրութիւնը , տարիներով մեր ուսուցչութեան ժամանակ , Քրիստոնէական Կրօնի դասական հրահանգ եղած է մեր ձեռքը , որոյ պատրաստութեան համար մեր ընտրած ուսուցման միակ եղանակն է եղած՝ նախ ընդարձակօրէն բացատրելով պատմել , և ապա պահանջել ա-

շակերտներէն , որ մտագրութեամբ կարդան , պատրաստեն , եւ ինքեանք եւս բանիւ բերանոյ պատմեն . իսկ ամբողջ Դասագիրքն աւարտելէն դիմի՝ Աւետարանական խնամատեսութեան վերայ համառօտ շարադրածներ գրել տալով՝ սրբագրած ենք , լսելի ձայնիւ կարդալով : Թէ ինչ դգալի օգուտներ տեսած ենք այս եղանակին մէջ՝ կը թողունք որ իրեանք նչիւր դաստուռ ինքնին փորձէ , տեսնէ և վկայէ :

Քաղցր յոյս մի կը քաջալերէ և կը մխիթարէ զմեզ , որ սոյն Աւետարանական Պատմութիւնը գոլորշական Դասագիրք լինելով հանդերձ , կարող է նա եւ բարեպաշտ Գերդաստաններու մէջ ընթերցանութեան շահաւէտ գիրք լինիլ : Ա.յս յոյսն արդէն մասամբ պսակուած կը համարինք , վասն զի առաջին և երկրորդ տպագրութեան գտած ընդունելութենէն քաջալերուելով՝ կը պարտաւորինք ահա երրորդ անգամ ի լոյս ընծայել սոյն Դասագիրքն քառատուն պատկերներով զարդարուած :

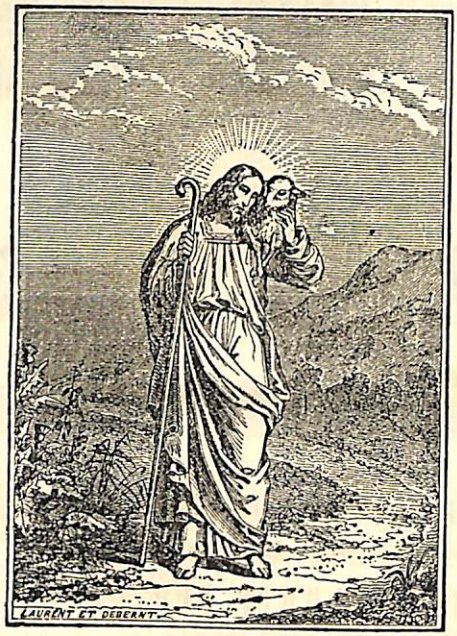
Մ· Վ· Մ·

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

ՀՈԳԻՈՑ ՄԱՀՏԵՍԻ ԿԱՐԱՊԵՏ Ա.Ղ.Ա.ՅԻ
ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ԿԱՐՆԵՑԻՈՑ
ՈՐՈՑ ԱՐԴԵԱՄԲԲ ԻՍԿ ՏՊԱԳՐԵՑԱԻ
ՄԱՏԵԱՆՍ

ՅՕԳՈՒՏ ԵՒ Ի ՊԱՅԾԱՌՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՈՑՆՊԱՏԱՐԱՁ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
ՍՐԲՈՑ ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑ

« Ես եմ հովիւն քաջ, հովիւ քաջ ջանայն
իւր գնե՛ ի վերայ ոչխարաց »։
Յովհ. ժ. 11։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ

Ա

ԶԱՔԱՐԻԱ ԵՒ ԵԼԻՍԱԲԷԹ
Ղ–Կ. Ա. 5։

Հերովդէսի թագաւորութեան ժամանակ, Յուդայի մի փոքրիկ եւ լեռնեռու մէջ շինուած քաղաքի մէջ, կը բնակէր Զաքարիա անունով մի բարեպաշտ քահանայ, իւր Եղիսաբէթ կնոջ հետ միասին։ Սոքա արդար էին Աստուծոյ առջեւ եւ կը վարէին առաքինի կեանք։

Զաքարիա եւ Եղիսաբէթ անզաւակ էին եւ այս մասին շատ կը սրտմտէին, վասն զի բարի զաւակները մեծ ուրախութիւն են ծնողաց համար։ Նոքա երկար տարիներ կ՚աղօթէին, որ Աստուած իրենց որդի պարգեւէ, բայց սրտմտեցաւ երկուսն եւս արդէն շատ ծերացած էին, ուստի այլ եւս

յոյս չունէին զաւակ ունենալու ։ Նոյա միակ ցանկութիւնն ու փափաքը այն էր , որ կենդանի մնան եւ այն երջանիկ ժամանակը տեսնեն , յորում խոստացեալ Փրկիչը պիտի ծնուէր ։

Քահանաները սովորական կարգաւ կը կատարէին իրենց պաշտօնը Երուսաղէմի տաճարին մէջ ։ Կարգը հասաւ Զաքարիային եւ նա գնաց Երուսաղէմ ։ Ժողովուրդը տաճարէն դուրս կ'աղօթէր . իսկ Զաքարիան խունկ արկանելու համար տաճարը մտաւ , ուր բայ 'ի քահանայէն այլ ոք չէր մտներ ։ Զաքարիան խունկ դրաւ ինկոյ պեղանի վրայ , եւ յանկարծ տեսաւ որ սեղանի ալ կողմը կանգնած է Տիրոջ հրեշտակը ։ Խռովեցաւ Զաքարիա եւ ահտիկ վախցաւ . բայց հրեշտակը քաջալերեց եւ ասաց .« Մի՛ վախնար , Զաքարիա՛ , քու աղօթքը լսուեցաւ , քու եղնաբեթ կինդ պիտի ծնի որդի եւ դու նորա անունը Յովհաննէս պիտի կոչես ։ Նա պիտի լինի քեզ համար ուրախութիւն եւ ցնծութիւն , եւ շատերը պիտի ուրախանան նորա ծննդեան վրայ ։ Վասն զի մեծ պիտի լինի նա Տիրոջ առջեւ . գինի եւ օղի պիտի չըմպէ , եւ դեռ իւր մօր արգանդին մէջ՝ պիտի լցուի Հոգւով Սրբով ։ Նա Իսրայելացիներէն շատերը պիտի դարձնէ Ի-

րենց Աստուծոյն , եւ ինքն պիտի լինի Եղիայի հոգւով եւ զօրութեամբ ։ Նա պիտի դարձնէ հայրերու սիրտը՝ որդիներուն եւ արդարներու իմաստութիւնը՝ անհաւատներուն , որ Տիրոջ համար բարեկարգ ժողովուրդ պատրաստէ »։

Այսպիսի մեծ աւետիքը Զաքարիայի յոյսէն շատ վեր էր ։ Նա ոչ միայն որդի ունենալու յոյսը իսպառ կտրած էր , այլ եւ արդէն անկարելի կը համարէր , ուստի եւ ասոց հրեշտակին . « Ինչպէ՞ս կարեմ հաւատալ այդ բանին , մինչդեռ ես ծեր եմ եւ իմ կինս օրերը անցուցած »։ Հրեշտակը պատասխանեց . « Ես Գաբրիէլն եմ , որ կը կանգնիմ Աստուծոյ առջեւ , եւ զրկուած եմ այս աւետիքը քեզ տալու . բայց որովհետեւ չը հաւատացիր ինձ , ուստի համր պիտի լինիս եւ պիտի չը կարենաս խօսիլ , մինչեւ որ այս ամենը կատարուի »։

Հրեշտակը հեռացաւ եւ Զաքարիա մնաց համր ։ Ժողովուրդը տաճարէն դուրս կսպասէր , եւ ամենքը կը զարմանային՝ որ Զաքարիան կ'ուշանար տաճարին մէջ ։ Վերջապէս Զաքարիա ելաւ տաճարէն , բայց չէր կարող խօսիլ ։ Նա չը կարաց աւել սովորական օրհնութիւնը , այլ միայն լռութեամբ արձակեց ժողովուրդը , վասն

ալն համրացած էր եւ նշաններով միայն կը խօսէր. ուստի եւ ամենքը լմացան որ տեսիլ տեսած է: Երբ նորա պաշտօնի օրերը լրացան, դարձաւ իւր տունը: Շատ չանցաւ, Եղիսաբեթը յղացաւ, բայց երկար ժամանակ իւր ուրախութիւնը կը թագցնէր իւր ազգականներէն:

Բ

ՍՈՒՐԲ ԿՈՅՍՆ ՄԱՐԻԱՄ

Ղ֊Կ. Ա. 26:

Քրիստոսի ծննդեան ժամանակները, ոչ միայն Հրէից՝ այլ եւ հեթանոսաց մէջ, համբաւ տարածեցաւ, որ մարգարէից գուշակած փրկիչը շուտով պիտի յայտնուի աշխարհին: Բայց Հրէաները, ըստ մեծի մասին, այնպէս չէին հասկնար մարգարէութիւնները, ինչպէս հարկ էր հասկնալ: Նոքա կը կարծէին թէ՝ Մեսիան աշխարհ պիտի գայ երկրաւոր մեծութեամբ եւ փառաւորութեամբ: Նոքա կը կարծէին թէ՝ Իսրայէլացի աղջիկներէն ամենէն հարուստը եւ երեւելին պիտի արժանանայ Մեսիային մայրը լինելու: Բայց Աստուած ամեն բան ուրիշ կերպով տնօրինած էր:

Գալիլեա, որ Իսրայէլացւոց առաջնորդութեան հիւսիսային մասն էր, եւ ուր ըստ մեծի մասին հեթանոսներ կը բնակէին, արհամարհելի եղած էր Հրէից աչքին: Այս աննշան գաւառին մէջ կար մի փոքրիկ քաղաք Նազարէթ անունով:

Այս տեղ կը բնակէին Մարիամ կուսի բարեպաշտ ծնողքը՝ Յովակիմ եւ Աննա, որ Դաւիթ թագաւորի ցեղէն էին: Սոքա անզաւակ էին եւ յերմեռանդութեամբ կը խնդրէին, որ Աստուած օրհնէ իրենց ամուսնութիւնը, իրենց ցանկացած զաւակովը, ուստի և միշտ առատաձեռնութեամբ ողորմութիւն կուտային: Շատ տարիներ աղօթեցին եւ խոստացան՝ Աստուծոյ նուիրել այն զաւակը, որով կը հաճի Աստուած օրհնել նոցա ամուսնութիւնը:

Ամենողորմ Աստուած լսեց այս բարեպաշտ ամուսինների աղօթքը եւ պարգեւեց մի դուստր, յորմէ յետ ժամանակաց հաճեցաւ ծնանիլ աշխարհի փրկիչը: Այդ ծնողքը Աստուծոյ պարգեւած դուստրը անուանեցին Մարիամ:

Այսպէս երեւեցաւ այն գեղեցիկ արշալոյսը, յորմէ պիտի ծագէր Ճշմարտութեան Արեգակն, որուն ամեն սուրբեր կը սպասէին մեծ փափաքով:

Յովակիմ գոհութեան մեծագին ղօհ մատոյց Աստուծոյ՝ չերմեռանդ երախտագիտութեամբ։

Բարեպաշտ ծնողքը ամեն չանք գործ կը դնէին եւ այս սուրբ մանուկը կը կրթէին մեծ խնամքով եւ հոգատարութեամբ։ Երբ հասաւ իրենց խոստման ժամանակը, նուիրեցին մանուկը Աստուծոյ տաճարին։ Աստուած, որ կը կառավարէր սուրբ մանկի ծնողաց սիրտը, այնպէս անօրինեց իւր խնամատուն խորհրդով, որ նա մնայ տաճարի մէջ, միշտ լսէ Տիրոջ խօսքը, մանկութենէ ընդունի իւր մարին եւ սրտին մէջ բարեպաշտ մտածմունքներ, սուրբ զգացմունքներ եւ ցանկութիւններ եւ լինի ընդունակ ծնանելու ամենասուրբ Բանն Աստուած։

Սուրբն Յովակիմ իւր դուստրն Աստուծոյ նուիրելէն յետոյ՝ փոխեցաւ այս կեանքէն դէպ՚ի յաւիտենական կեանքը եւ սակաւ ժամանակէն յետոյ փոխեցաւ նոյնպէս եւ Սրբուհին Աննա. Իսկ Մարիամ մնայ Երուսաղէմի տաճարին մէջ, ուր կը դաստիարակուէր քահանայից հսկողութեամբ եւ հոգատարութեամբ։ Որովհետեւ չերմեռանդն սէր ունէր առ Աստուած, միտքը դրաւ իւր բոլոր կեանքը Աստուծոյ նուիրել, ուստի եւ խոստացաւ միշտ կոյս մնալ։ Աղքատութիւնը, հնազանդութիւնը, աղօթքը, ընթերցմունքը եւ Աստուծոյ խօսքը լսելը, ծնան սուրբ կուսի սրտին մէջ յոյս առ Աստուած եւ խորին խոնարհութիւն։

Հին աւանդութիւնը կը պատմէ թէ՝ երբ Մարիամ 14 տարեկան եղաւ, քահանաները հրամայեցին հեռանալ տաճարէն եւ ուրիշ աղջկանց նման ամուսնանալ, բայց նա չընդունեց այս առաջարկութիւնը, այլ յայտնեց, որ ինքն ուխտած է Աստուծոյ՝ միշտ կոյս մնալու։ Երբ յայտնեց Մարիամ իւր ուխտը, քահանաները խռովեցան, որովհետեւ աստուածային օրինաց մէջ հրամայուած է թէ՝ ով որ կ՚ուխտէ Աստուծոյ, պէտք է որ կատարէ։ Քահանայքը խորհուրդ կազմեցին եւ վճռեցին, որ Աստուածմէ հարցնեն։ Աստուած, Մարիամի հետ ամուսնանալու համար, ցոյց տուաւ մի արգար եւ երկիւղած մարդ Յուդայի ցեղէն։ Այս մարդն էր Յովսէփ։ Սա կը բնակէր նոյն Նազարէթ քաղաքին մէջ, ուր կը բնակէին սուրբ կուսի ծնողքը։ Ամանդութիւնը կը պատմէ՝ որ Յովսէփ մօտ ութսուն տարեկան էր, արդէն զառամեալ եւ կը կերակրուէր իւր սեպհական աշխատանքով,

60168-68

թէ եւ Մարիամի պէս Դաւիթ Թագաւորի ցեղէն էր։ Մարիամ նշանուեցաւ այս սուրբ մարդոյ հետ, որպէս զի նա լինի սուրբ կուսի ողջախոհութեան եւ կուսութեան պահպանող։

Աստուած իւր Գաբրիէլ հրեշտակապետն առաքեց Մարիամ սուրբ կուսին մօտ։ Մարիամ, որովհետեւ մարգարէից գրքերը շատ կը կարդար, արդէն դիտեր որ շուտ պիտի աշխարհ գայ խոստացեալ Մեսիան — Փրկիչը —, ուստի եւ շատ կը փափաքեր այն ժամանակին հասնիլ։ Եւ ահա միանգամ, երբ նա խորհրդաւոր առանձնութեան մէջ Աստուծոյ վրայ կը մտածէր, յանկարծ Գաբ-

րիէլ հրեշտակը երկնային լուսով երեւեցաւ Մարիամին եւ ասաց. «Ուրախ լիր բերկրեալդ, Տէր ընդ քեզ. օրհնեալ ես դու ի կանանց»։ (Ուրախացիր, ով շնորհ-ընկալ կոյս, Տէրը քեզ հետ է, դու օրհնուած ես կանանց մէջ)։

Մարիամ իւր հեզութեամբ այնքան փոքր կը համարէր իւր արժանաւորութիւնները, որ չը կարաց հասկանալ այս երկնային տեսլեան պատճառը։ Նա խռովեցաւ եւ կ'ասէր իւր մտքին մէջ, ինչ պիտի լինի այս ողջոյնը։ Հրեշտակը ասաց. «Մի վախնար, Մարիամ, դու շնորհք գտար Աստուծոյ առջեւ. դու պիտի յղանաս ու որդի ծնանես եւ անունը դնես Յիսուս։ Նա մեծ պիտի լինի եւ պիտի կոչուի Որդի Բարձրելոյն։ Տէր Աստուած պիտի նորան տայ իւր հայր Դաւթի աթոռն եւ նա յաւիտեան պիտի թագաւորէ Յակոբի տան վրայ, եւ նորա թագաւորութիւնը վախճան պիտի չունենայ»։

Հեզ կոյսը, թէ եւ նշանուած էր Յովսէփի հետ, բայց երբեք մտքէն անցած չէր նորան կին լինելու, եւ այս պատճառաւ ասաց հրեշտակին. «Բայց ինչպէս պիտի լինի այս, վասն զի ես մարդ չեմ գիտեր (այր չունիմ)»։

Հրեշտակը պատասխանեց. « Հոգին Սուրբ քեզ պիտի գայ եւ Բարձրելոյն զօրութիւնը հովանի պիտի լինի քու վրադ. վասն զի քեզմէն ծնանելու մանուկը՝ սուրբ է եւ Աստուծոյ որդի պիտի կոչուի: Ահա քու եղբօրդ աղգականդ եւս, որ ամուլ կոչուած էր, յղի է իւր ծերութեան մէջ, եւ այս վեցերորդ ամիսն է: Վասն զի Աստուծոյ համար անկարելի բան չը կայ »:

Սուրբն Մարիամ, սիրտը լցուած յերկնաւոր հեզանդ հնազանդութեամբ առ Աստուած, ասաց հեզութեամբ. « Ահա, ես Տիրոջ աղախինն եմ. թող լինի ինձ, ինչպէս ասացիր ». եւ հրեշտակը նորա մօտէն գնաց:

Գ

ՍՈՒՐԲ ԿՈՅՍՆ ՄԱՐԻԱՄ ԵՒ ԱՐԴԱՐՆ ԵՂԻՍԱԲԷԹ

Ղ.–Ի. Ա. 39:

Կարո՞ղ ենք արդեօք խօսքով յայտնել այն, ինչ որ կըզգար սուրբ կոյսն, երբ հրեշտակը հեռացաւ եւ ինքն միայնակ մնաց: Նորա սիրտը լցուած էր երկնային կենդանի ուրախութեամբ: Չէր կարող նա միայնակ իւր մէջ պարունակել իւր բոլոր երջանկութիւնը: Պէտք էր որ մէկուն բանար իւր սիրտը. բայց որո՞ւն կարէր բանալ, եթէ ոչ

իւր աղգական բարեպաշտ Եղիսաբեթին: Հրեշտակն ինքն յիշեց Եղիսաբեթի անունը եւ յայտնեց, որ նա եւս արժանացած է երկնային ողորմութեան: Երեք օր պէտք էր որ ճանապարհորդէր լեռներու մէջէն Եղիսաբեթին հասնելու. բայց այս ճանապարհային դժուարութիւնը ամենեւին չը կասեցոյց արգելք դառնալ մատաղահաս կուսի փափաքին. նա իսկոյն պատրաստուեցաւ ճանապարհ ընկնելու, որ գնայ հաղորդէ Եղիսաբեթին իւր բաղդաւորութիւնը եւ մանաւանդ լինի նորա ուրախութեանը: Յայտնի բան է, որ բարեպաշտ եւ բարեդործ մարդիկ կը կրկնապատկեն իւրեանց ուրախութիւնը, երբ իրարու կը հաղորդեն: Նոքա կ'ուրախանան իւրեանց մերձաւորներու յաջողութեան վրայ այնպէս՝ որպէս թէ իրենց պատահած է: Եթէ ամենքը ճշմարտապէս բարի մարդիկ լինէին, անշուշտ՝ երկիրս արքայութիւն պիտի լինէր այն ժամանակ:

Մարիամ, Զաքարիայի տունը մտնելով, ողջունեց Եղիսաբեթը: Իսկ Եղիսաբեթ երբ լսեց Մարիամի ձայնը՝ մանուկը իսկոյն խաղաց ցնծալով նորա որովայնին մէջ: Եղիսաբեթ Հոգւով Սրբով լցուեցաւ եւ բարձրաձայն աղաղակեց. « Օրհնեալ ես դու կա-

նանց մէջ եւ օրհնեալ է քո որովայնի պըտուղը։ Ուսոյի՛ է ինձ այս երջանկութիւնը, որ իմ Տիրոջ մայրը մօտս եկաւ։ Ահա, երբ ողջոյնդ լսեցի, խոկայն մանուկը ուրախութենէն խազաց որովայնիս մէջ։ Երանի քեզ որ հաւատացիր թէ ամեն բան պիտի կատարուի, ինչ որ Տէրն ասաց »։

Մարիամ, մինչեւ սրտի խորը շարժուած, ասաց. « Իմ անձս կը մեծացնէ (կը փառաւորէ) Տէրը եւ հոգիս ցնծացաւ իմ Փրկիչ Աստուծով։ Վասն զի նայեցաւ նա իւր աղախնոյ խոնարհութեան վրայ եւ այսուհետեւ ամեն ազգեր պիտի երանի տան ինձ։ Վասն զի մեծացոյց զիս հզօրն եւ սուրբ է նորա անունը։ Նորա ողորմութիւնը ազգէ յազգ իւր երկիւղածներու վրայ է։ Նա յայտնեց իւր բազկի զօրութիւնը, ցրուեց ամբարտաւաններու սրտի խորհուրդը, հնչ զօրները աթոռէն ձգեց եւ խոնարհները բարձրացուց։ Աղքատները բարութեամբ լցուց եւ մեծատուները ունայն արձակեց։ Օգնեց իւր Իսրայէլ ծառային եւ յիշեց իւր ողորմութիւնը, որ խոստացաւ մեր Հայրերուն, Աբրահամին եւ նորա զաւակին յաւիտեան »։

Սուրբ Մարիամ երեք ամիս մնաց Եղիսաբեթի մօտ եւ ապա դարձաւ իւր տունը։

Դ

ՅՈՒՐՑ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԿԱՐԱՊԵՏԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

Զաքարիայեան եւ Եղիսաբեթին որդի ծնաւ, ինչպէս գուշակած էր հրեշտակն։ Այր եւ կին մեծ շնորհակալութեամբ ընդունեցին մանուկը, որպէս Աստուծոյ նուէր. բայց Եղիսաբեթ առաւել ուրախանալու պատճառ մի եւս ունէր. վասն զի այն ժամանակ ամուլ կինը անպատիւ կը համարուէր ամենուս առջեւ։ Նա ամբողջ չիսուն տարի կը համբերէր այս նախատանացը, որ այժմ վերացաւ իւր վրայէն։ Այս ամեն բարութեան համար գոհացաւ նա Աստուծմէ եւ ասաց. « Ինչ ուրախութիւն է այս, զոր Տէր Աստուած պըտեց ինձ ծերութեանս ժամանակ։ Ողորմութեամբ նայեցաւ նա ինձ եւ իմ վրայէս նախատինքը վերցուց »։ Նորա ազգականները եւ մերձաւորները՝ Աստուծոյ ցուցած մեծ ողորմութիւնը տեսնելով՝ ուրախանային նորա հետ։

Երբ թլփատութեան ութերորդ օրն հասաւ, կամեցան հօր պատուոյն համար Զաքարիա անուանել մանուկը, վասն զի ազգականները չգիտէին որ մանկան անունը արդէն նշանակուած է հրեշտակէն։ Ո՛չ, ասաց Եղիսաբեթ, նա պէտք է որ Յովհան

նէս անուանի : Ազգականներն ասացին , որ նոցա ազգի մէջ նոյն անուամբ մարդ չկայ . եւ կ՚ակնարկէին Զաքարիային՝ որ անուն տայ մանկանը , եւ Զաքարիա որովհետեւ տակաւին համր էր , առաւ տախտակ եւ վրան գրեց այս խօսքերը . " Նորա անունը Յովհաննէս է " : Ամենքն զարմացան այս բանիս վրայ :

Իսկոյն բացուեցաւ Զաքարիայի լեզուն . վասն զի հրեշտակի ամեն ասածներն կատարուեցան : Զաքարիա բարձր ձայնով ըսկսաւ օրհնել զԱստուած : Ա՛հ եւ երկիւղ պատեց ամենուն , որոնք ներկայ էին եւ որոնք այն երկրին մէջ կը բնակէին : Ուր որ լսուեցաւ այս համբաւը , ամենքը կ՚աչէին առհասարակ . " Ի՞նչ պիտի լինի այս մանուկը " : Իսկ Զաքարիա Հոգւով Սրբով լցուած մարգարէացաւ եւ ասաց . " Օրհնեալ է Իսրայելի Աստուածը , որ այցելութեան եկաւ մեզ եւ փրկութիւն արաք իւր ժողովրդին : Նա փրկութեան եղջիւր հանեց մեզ իւր ծառայ Դաւթի տանէն , ինչպէս որ սուրբերը գուշակեցին : Նա փրկեց մեզ մեր թշնամիներէն եւ ամեն մեզ ատողներէն : Նա ողորմեցաւ մեր հայրերուն եւ յիշեց իւր սուրբ ուխտը , զոր երդմամբ խոստացաւ մեր Աբրահամ հօրը : Մենք , մեր

թշնամիներէն փրկուելով , առանց երկիւղի պիտի պաշտենք զԱստուած , սրբութեամբ եւ արդարութեամբ , մեր բոլոր կենաց մէջ : Իսկ դուն , մանուկ . բարձրելոյն մարգարէն պիտի կոչիս , պիտի երթաս նորա առջեւ եւ նորա ճանապարհը պատրաստես , ժողովուրդը պիտի խրատես եւ իմացնես իրենց մեղաց թողութիւնը եւ փրկութիւնը , որ պարգեւեցաւ մեզ Աստուծոյ ողորմութեամբ եւ գթութեամբ , որով ծագեցաւ երկնից Արեգակն որ խաւարի եւ մահուան ստուերի մէջ նստողները լուսաւորէ եւ մեր ոտքերը ուղղէ խաղաղութեան ճանապարհին վրայ " :

Մանուկը կ՚աճէր եւ կը զօրանար հոգւով եւ կը բնակէր անապատի մէջ մինչեւ մարգկանց յայտնուելու օրը :

Ե

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

Ղուկ. Բ. 1։ Մատթ. Ա. 18։

Յովսէփ, Մարիամ կուսին նշանածը, տակաւին չգիտեր Մարիամին յայտնուած աւետիքը, բայց Աստուած ինքն յայտնեց Յովսէփին այս գաղտնիքը։ Հրեշտակը երեւեցաւ Յովսէփին եւ ասաց. "Յովսէփ, Դաւթի որդի, մի վախնար քեզ մնա առնուլ Մարիամ կինդ. վասն զի նորա ծնածն՝ Սուրբ Հոգիէն է։ Նա պիտի ծնի որդի եւ դու պիտի անուանես Յիսուս (Փրկիչ), որ իւր ժողովուրդը մեղքերէն պիտի փրկէ"։

Յովսէփ երբ քնէն արթնցաւ, իսկոյն կատարեց հրեշտակի հրամանը։ Առաւ նա Մարիամը իւր տունը եւ կը քնակէին նազարէթին մէջ խաղաղութեամբ, համաձայնութեամբ, լի երախտապիտութեամբ առ Աստուած եւ կը վարէին սուրբ եւ անարատ կեանք։

Այս ժամանակ Հռոմայեցւոց Օգոստոս կայսերէն հրաման եկաւ Հրեաստան, որ աշխարհագիր առնեն նորա բոլոր հպատակները։ Ամեն մարդ պարտական էր իւր բնեւոց մէջ իւր անունը գրել տալ։ Յովսէփ եւ Մարիամ, որովհետեւ Դաւիթ թագաւորի ցեղէն էին, պէտք էր որ իւրեանց անունը Հրեաստանի Բեթղեհէմ քաղաքի մէջ գրել տային, որ Դաւթի հայրենիքն էր։ Այսպէս կատարուեցաւ վաղեմի մարգարէութիւններէն մէկը, որով գուշակուած էր թէ՝ Քրիստոս Բեթղեհէմի մէջ պիտի ծնի։ Յովսէփ եւ Մարիամ գնացին Բեթղեհէմ։ Նոքա երեկոյեան հասան այն տեղ։ Մեծ բազմութիւն ժողովեցաւ իւրեանց անունը գրել տալու համար։ Ամեն աներ լցուած էին նոր եկած մարդկիներով։ Յովսէփ պիշերն անցնելու համար օթեւան չգտնեց, բայց տուն չը տուին. պատճառն որ ամեն աներ արդէն բռնուած էին եւ մնա-

նաւանդ որ իրենք աղքատ էին : Գիշերը հասաւ եւ նոքա ճանապարհորդութենէն յոգնած՝ եւ ոչ մի ապաստան գտան : Ի՛նչ խղճալի վիճակ : Քաղաքի մօտ կար մի այր (մզրաթա) ուր գիշերները եւ վատ եղանակներուն կը ժողովէին հովիւները իրենց խաշները : Սայն այս այրին մէջ ծնաւ Յիսուս Քրիստոս՝ Որդին Աստուծոյ : Սուրբ Մարիամ պատեց մանուկը խանձարուրով եւ դրաւ մսուրի մէջ, որովհետեւ ուրիշ տեղ չկար :

Այսպէս Աստուծոյ Որդին , երբ երեւեցաւ աշխարհի վրայ, աղքատութեան եւ անպատուութեան հանդիպեցաւ : Նա ծնաւ այրին մէջ . նա բայ ’ի աղքատ խանձարուրէն ուրիշ հագուստ չունեցաւ . խոտն ու յարդը միայն նորա հանգստարան եղան , որոնք սիրուած էին այրին մէջ : Որչափ բարձր է երկինքը երկրէս , այնչափ բարձր են Աստուծոյ խորհուրդները մարդկանց խորհուրդներէն : Ի՞նչ է մարդկանց խնդրածը եւ որոնածը աշխարհիս մէջ , եթէ ոչ պատիւ եւ հարստութիւն . ի՞նչ է Քրիստոսի խնդրածը , եթէ ոչ խոնարհութիւն եւ հեզութիւն , որոյ օրինակը ցոյց տուաւ նոյն րոպէին , երբ աշխարհ մտաւ : Ուրեմն , թէ՛ հարստութեան ցանկացողնե-

րը եւ թէ՛ աղքատութեան համար լացողները իւրեանց միտքը թո՛ղ բերեն , որ Յիսուս Քրիստոս ծնաւ որպէս աղքատ մանուկ եւ նորա ընտրած սուրբ ծնողքը՝ Յովսէփ եւ Մարիամ, աղքատ էին : Թո՛ղ ամենքը մտածեն այս գեղեցիկ օրինակին վրայ եւ սիրտերը խաղաղ պահեն ու միխթարուին : Կան բարիքներ եւ առաքինութիւններ , որոնք աւելի լաւ են քան թէ հարստութիւնը :

Զ

ԲԵԹղԵՀԷՄԻ ՀՈՎԻՒՆԵՐՆ

Ղ•ՒԿ • Բ • 8 :

Այն գիշեր . երբ ծնաւ մարդկային ազգի Փրկիչը , Բեթղեհէմի բոլոր բնակիչները (թէ ապաքէն և բոլոր մարդկութիւնը) ընկղմած էին խոր քնոյ մէջ, միայն քանի մի հովիւներ արթուն էին եւ դաշտին մէջ կը պահպանէին իւրեանց խաշները : Սոքա բարի մարդիկ էին և հոգւով հեզ ու խաղաղ, ինչպէս իւրեանց գառները :

Նոյն գիշերը յանկարծ տեսան հովիւները իրենց առջեւ Աստուծոյ հրեշտակին երկնային լուսով պատած : Շատ վախցան նոքա , բայց հրեշտակը քաջալերեց եւ ա-

ասց. « Մի վախնար. ես կ'աւետեմ ձեզ մեծ ուրախութիւն, որ ամեն մարդկանց փրկութեան համար է։ Այսօր Փրկիչ ծնաւ ձեզ Դաւթի քաղաքին մէջ։ Եւ այս թող նշան լինի ձեզ, որ պիտի մանուկը գտնէք խանձարուրով պատած եւ մսուրի մէջ դրուած »։

Հովիւները յանկարծ աւետաբեր հրեշտակի հետ ուրիշ անթիւ հրեշտակներ եւս տեսան, որոնք կը փառաբանէին Աստուած եւ կ'երգէին ասելով. « Փառք ի բարձունս Աստուծոյ եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն »։ Փառք եւ գոհութիւն Աստուծոյ, որ երկնքի ու երկրի մէջ խաղաղութիւն հաստատուեցաւ եւ մարդկանց մէջ հաճութիւն։

Եկէք երթանք, ասացին հովիւները ուրախութեամբ, եկէք երթանք եւ տեսնենք, ինչ որ Տէրը յայտնեց։ Նոքա մտան պրլին մէջ, գտան այն տեղ Յովսէփն ու Մարիամը եւ տեսան մանուկը մսուրի մէջ դրած։ Նոքա մօտեցան մանկանը եւ կը նայէին լուռութեամբ ու խորին յարգանօք։

Մարիամ եւ Յովսէփ, որոնք կը կարծէին թէ՝ ոչ ոք չգիտէ մանկան ծնունդը, զարմացան, երբ տեսան թէ հովիւներուն եւս յայտնուած է։ Հովիւները պատմեցին

իրենց երեւցած տեսիլը, դուրս եկան այրէն. կը փառաւորէին զԱստուած, կը գոհանային ամեն տեսածներու եւ լսածներու համար եւ կը պատմէին իւրեանց ծանօթներուն։ Իսկ Մարիամ կը պահէր իւր սրտին մէջ այս ամենն ու կը մտածէր։

Է

ՅԻՍՈՒՍԻ ՏԱՃԱՐԸ ՏԱՐՈՒԻՆ

Ութ օրէն յետոյ թլփատուեցաւ մանուկն եւ անուանեցաւ Յիսուս, ինչպէս կոչուած էր հրեշտակէն իւր ծննդեանէն առաջ։

Մովսէսի օրէնքով պէտք էր որ ծնողները քառասուն օրէն յետոյ նորածին մա-

նուկը, եթէ արու էր, Երուսաղէմի տա-
ճարը տանէին, եւ իբրեւ անդրանիկ, նուի-
րէին Աստուծոյ եւ ապա զոհով վերադարձ
դնէին: Հարուստները զոհ կը բերէին գա-
ռըն, իսկ աղքատներն մի զոյգ տատրակ
կամ աղաւնի: Անդրանիկները նուիրելու օ-
րինքը գրած էր Մովսէս այն դիշերի յիշա-
տակի համար, երբ Եգիպտացւոց բոլոր
անդրանիկները սպաննուեցան եւ Իսրայե-
լացիք ազատուեցան ծառայութենէ:

Այս օրինքը կատարելու համար՝ տուրը
Մայրը մանուկն առաւ եւ Երուսաղէմի տա-
ճարը գնաց: Բայց Մարիամ, թէ եւ Դա-
ւիթ եւ Սողոմոն թագաւորներու ցեղէն
էր, սակայն չքաւոց հարուստներու զոհ
բերել. այլ բերաւ միայն մի զոյգ աղաւնի:
Անոր չհամարեց իւր աղքատութիւնը,
ուստի եւ մատոյց իւր աղքատ նուէրը:

Մարիամն հեզութեան ամենագեղեցիկ
օրինակ է: Աղքատութիւնը ծանր չերեւիր
մարդուն, երբ անդորր սրտիւ համբերել
գիտէ: Ո՛չ հարստութիւնը մարդու համար
արժանաւորութիւն է եւ ոչ աղքատու-
թիւնը յանցանք: Առաքինութիւնն է մի-
այն որ կը բարձրացնէ զմարդ, եւ ընդհա-
կառակն՝ միայն մեղքն է որ կը ցածցնէ
զմարդ:

Ը

Աստուածընկալն Սիմէօն եւ Աննա մարգարէուհին. Ղ.–Ի. Բ. 25:

Երուսաղեմի մէջ կը բնակէր մի ար-
դար եւ երկիւղած ծերունի, Սիմէօն ա-
նունով, եւ կը սպասէր Իսրայելի մխիթա-
րութեանն, այն է փրկչի գալստեանը. ո-
րովհետեւ Հոգին Սուրբ խոստացած էր նո-
ցա, որ առանց Մեսիան տեսնելու պիտի
չմեռնի: Երբ մանուկն Յիսուս տաճարը
բերին, Սիմէօն եւս նոյն տեղը եկաւ Հո-
գւոյն Սրբոյ ազդմամբ:

Սիմէօն տաճարը մտնելով՝ տեսաւ Յի-
սուս Մանուկը եւ ճանաչեց որ խոստա-
ցեալ փրկիչն է. ուստի ձեռքն առաւ, փա-
ռաբանեց զԱստուած եւ ’ի բոլոր սրտէ
ուրախանալով՝ աղաղակեց. “Տէր, այժմ
խաղաղութեամբ արձակէ քո ծառայդ, քո
խօսքին համեմատ. որովհետեւ աչքերս
տեսան քո փրկութիւնը, որ պատրաստած
ես ամեն ժողովրդներուն համար: Ես տե-
սայ լոյսը, որ պիտի լուսաւորէ հեթանոս-
ները: Ես տեսայ քո Իսրայէլ ժողովրդեան
փառքը”:

Յովսէփ եւ Մարիամ կը զարմանային ի-

բնից լսածներուն վրայ : Սիմէօն օրհնեց բարեպաշտ ծնողները եւ ասաց Մարիամին. " Ահա այս Մանուկն շատերուն կործանման եւ կանգնման պատճառ պիտի լինի. սա է նըշան հակառակութեան : Իսկ քո սիրտդ պիտի սրով խոցուի եւ շատ սրտերուն խոր հարցմունք պիտի յայտնուին ,, :

Տաճարին մէջ կար նոյնպէս մի այրի պառաւ կին , Աննա անունով , որ արդէն ութսուն եւ չորս տարեկան էր : Սա իր մանուկ հետ բնակած էր միայն եօթն տարի եւ աւելի հասակին մէջ այրեցած : Իր ամուսնոյ մահէն յետոյ իր կեանքը անցուցած էր պահոմ , աղօթքով եւ բարեգործութեամբ , միշտ ծառայելով տաճարին մէջ : Սա մարգարէուհի էր եւ երբ տեսաւ Յիսուս մանուկն , ճանաչեց որ խոստացեալ փրկիչն է , եւ ամենուն կը պատմէր , որոնք Երուսաղէմի փրկութեանը կըսպասէին :

ԹՈՒ

ՄՈԳԵՐՈՒ ԵՐԿՐՊԱԳՈՒԹԻՒՆՆ

Մաթ. Բ. 1 :

Քանի մի բարեպաշտ մարդոց յայտնի էր արդէն փրկչի ծնունդն , բայց երկրաւոր իշխաններն , իմաստուններն եւ քահանայապետներն տակաւին չը գիտէին այս երկնաւոր այցելութիւնն :

Աբեւելեան հեռաւոր երկիրներէն եկին մարդիկ եկան Երուսաղէմ : Սոքա մոգեր էին , այսինքն իմաստուններ , որոնք կը պարապէին զանազան գիտութիւններով եւ բնութեան գաղտնիքները քննելու կ'աշխատէին : Այս մարդիկն իրեանց անասնոց

հագուստով, պատկառելի կերպարանքով եւ ոգի անուշով՝ ամենու ուշադրութիւնը դրաւեցին, վասն զի այն ժամանակները մեծ համարումն ունէին արեւելեան լուսաւոր երկիրներու վրայ, ուստի եւ ամենքն զարմացան մոգերու գալստեան վրայ: Երբ ե-լուսաղէմ հասան, իսկոյն սկսան հարցնել, "Ո՞ր է ընծայ նորածին Թագաւորը: Մենք արեւելքի մէջ տեսանք նորա աստղն եւ եկանք որ երկրպագութիւն տանք": Այս համբաւը տարածուեցաւ բոլոր քաղաքի մէջ եւ Հերովդէս երբ լսեց, խռովեցաւ, նոյնպէս եւ բոլոր ելուսաղէմ: Փառասէր Թագաւորը կ'երկնչէր, որ մի գուցէ իւր գահէն զրկուի:

Հերովդէս իւր մօտ կոչեց քահանայապետները եւ ժողովրդեան դպիրները (կարդացողները) եւ հարցուց թէ, "Ո՞ւր պիտի ծնանի Քրիստոս": Նոքա պատասխանեցին, "Յուդայի Բեթղեհեմ քաղաքի մէջ", որովհետեւ այսպէս գրած է Միքիա մարգարէն, "Եւ դու, Բեթղեհեմ, Յուդայի երկիր, բնաւ կրտսեր չես Յուդայի իշխանների մէջ, քեզմէն պիտի իշխան ելնէ և իմ Իսրայէլ ժողովուրդս հովուէ": Միք. ե. 2:

Հերովդէս իսկոյն ծածուկ իւր մօտ կոչեց մոգերը, մեծարեց եւ հարցուց աստղի

երեւելու ժամանակը: Նոքա ամեն բան պարզմտութեամբ պատմեցին, ուստի եւ Հերովդէս ասաց, "Գնացէք Բեթղեհեմ եւ ստուգեցէք Մանկան համար եւ երբ որ գտնէք, իմաց տուէք ինձ, որ ես եւս գամ եւ երկրպագութիւն տամ":

Մոգերը Թագաւորի խօսքը լսելով պատրաստուեցան Բեթղեհեմ գնալու, որ ելուսաղէմէն երկու ժամու ճանապարհ էր: Երբ ելուսաղէմէն ելան, արեւելեան աստղը վերստին երեւեցաւ եւ երթալով նոցա առջեւէն՝ առաջնորդեց մինչեւ այն տեղը, ուր էր յաւիտենական Մանուէլն իւր մօր հետ միասին: Մոգերը տուն մտան եւ տեսան Մարիամ եւ Մանուկն: Այս իմաստուններն ամենեւին չը խռովեցան ծնողի եւ Մանկան աղքատ վիճակէն, վասն զի գիտէին թէ ինչ է մարդոյ իսկական արժանաւորութիւնը: Մի կողմէն Աստուածամայր կուսի երեսին փայլող անմեղութիւնը, աղնուութիւնը, խոնարհութիւնը, հեզութիւնը եւ բարութիւնը, իսկ միւս կողմէն Մանկան սքանչելի գեղեցկութիւնը եւ խաղաղ կերպարանքը, պարզապէս կը ցուցնէին ամեն բան: Մոգերը ընկան աստուածային Մանկան առջեւ, երկրպագութիւն տուին եւ բանալով

իւրեանց դանձը՝ պատարագ (ընծայ) մատուցին ոսկի, կնդրուկ եւ զմուռս։

Երեւի թէ սովորութիւն կար նոցա հայրենեաց մէջ ընծաներ տանել նորածինն ներսէն, մանաւանդ թագաւորազուններ։ բան. բայց Յիսուսին մատուցած ընծաները խորհրդաւոր նշանակութիւն ունէին։ Ոսկին՝ թագաւորներուն կուտային՝ որպէս հարկ. կնդրուկը կամ խունկը կը բուրեին աստուածպաշտութեան եւ աղօթքի ժամանակ. իսկ զմուռսով կ'օծէին մեռածներուն մարմինները։ Ուրեմն՝ մոգերը ոսկին մատուցին Յիսուսին՝ որպէս թագաւորի, կընդրուկը մատուցին՝ որպէս Աստուծոյ եւ զմուռսը՝ որպէս մարդոյ։

Մոգերը կամեցան Հերովդէսի մօտ դառնալ եւ աւետիք տալ, բայց հրեշտակն երեւեցաւ նոցա՝ տեսլեան մէջ եւ արգիլեց, ուստի ուրիշ ճանապարհաւ դարձան իւրեանց հայրենիքը։

Ժ

ՓԱԽՈՒՍՏԸ ԵԳԻՊՏՈՍ

Հերովդէս, երբ տեսաւ թէ մոգերը յետ չը դարձան եւ իմացաւ որ ուրիշ ճանապարհաւ գնացած են իւրեանց երկիրը, սաստիկ բարկացաւ եւ անգթաբար հրամայեց տուաւ, որ Բեթղեհէմի եւ իր շրջականերուն բոլոր մանուկները կոտորեն, երկու տարեկանէն սկսեալ մինչեւ նորածինները, կարծելով թէ նոցա հետ կըսպանուի նայնպէս եւ աստուածայինն Մանուկն։ Բայց՝ դեռ այս անգութ հրամանը չէր հրատարակուած՝ որ հրեշտակն երեւեցաւ Յովսէփին տեսլեան մէջ եւ ասաց.

« Վեր կաց, առ մանուկն ու իւր մայրն, փախիր Եգիպտոս եւ մնա այն տեղ, մինչեւ ես քեզ ասեմ. վասն զի Հերովդէս՝ Մանուկը կը փնտռէ, որ սպաննէ »։

Յովսէփ երբ արթնցաւ, իսկոյն կատարեց հրեշտակին հրամանը, առաւ մանուկն ու իւր մայրը գիշերով եւ Եգիպտոս գնաց, ուր մնաց մինչեւ Հերովդէսի մահը։ Այսպէս կատարուեցաւ այն մարգարէութիւնը, որով գուշակած էր Թէ. « Եգիպտոսէն պիտի կոչեմ իմ որդին »։ Ովսէ. Ա. 1։

Հերովդէսի զրկած սպանիչները սպառնացան Բեթղեհէմի եւ նորա շրջակայ դիւղերուն մէջ։ Սկսան մայրերու ձեռքէն յափշտակել անմեղ մանուկներն եւ անիկա նայ կոտորել, որով կատարուեցաւ Երեմիայի մարգարէութիւնը, որ կ'ասէ. « Հռաւմայի մէջ ձայն լսուեցաւ, ողբ, լայ եւ մեծ կոծ, Հռաքելը կուլար իւր որդւոց վրայ եւ չէր կամիր մխիթարուիլ, որովհետեւ չկային »։ Երէմ. Լ. Ա. 13։

Հերովդէս այս չարագործութենէն յետոյ երկար չապրեցաւ։ Նորա մահէն յետոյ հրեշտակն դարձեալ երեւեցաւ Յովսէփին եւ ասաց. « Ա՛ռ մանուկն ու իւր մայրն եւ դարձիր Իսրայէլի երկիրը, որովհետեւ մեռան նոքա, որոնք մանուկը կը խնդրէին, որ սպաննեն »։ Յովսէփ, մանուկը եւ մայրն առնելով, դարձաւ Յուդայի երկիրը. բայց երբ լսեց Թէ Հերովդէսի տեղ կը թագաւորէ նորա որդին Արքեղայոս՝ վախցաւ այն տեղ մնալու, ուստի եւ տեղափոխուեցաւ Գալիլեայի Նազարէթ քաղաքը, ուր որ առաջ կը բնակէր։

ԺԱ.

ՏԱՍՆԵՐԿՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԻՍՈՒՍՆ ՏԱՃԱՐԻ ՄԷՋ

Ղ.–Կ. Բ. 11։

ՅՈՎՍԷՓ եւ Մարիամ ամեն տարի Զատկի ատենն կ՚երթային Երուսաղէմ։ Յիսուս երբ տասներկու տարեկան եղաւ, իւրեանց հետ տարան այն տեղ. եւ երբ ծնի օրերը լրացան, տունն դարձան. իսկ Յիսուս, առանց Ծնողաց գիտութեանը, մնաց Երուսաղէմի մէջ։ Յովսէփ եւ Մարիամ հարցուցին ուղեկիցներէն եւ երբ չգտան, շատ խռովեցան եւ դարձան Երուսաղէմ։ Երեք օր փնտռելէն յետոյ՝ գտան Տաճարին մէջ, որ վարդապետներուն (ուսուցիչներուն) հետ

նստած՝ բան կը հարցնէր եւ նոցա պատասխանները մեծ ուշադրութեամբ կը լսէր։ Ամեն ներկայ գտնուողները կը զարմանային տասներկու տարեկան մանուկի խմաստութեան եւ տուած պատասխաններուն վրայ։ Մայրն երբ տեսաւ որդին՝ ասաց. "Որդեակ, այս ինչ բերիր դու մեր գլխուն։ Ահա հայրդ եւ ես՝ խիստ վշտացած քեզ կը փնտռէինք"։—"Ինչու՞ կը փնտռէիք զիս, պատասխանեց մանուկն, միթէ չը գիտէիք, որ ես պարտական եմ իմ հօրս տանը լինիլ"։ Այս խօսքերուս միտքը նորա չհասկցան այն ժամանակ։ Յիսուս Ծնողաց հետ Նազարէթ գաւառ, որոց հնազանդ էր ամեն կերպով, Մայրն՝ նորա ամեն խօսքերն իւր սրտին մէջ կը պահէր. իսկ մանուկն կը զարգանար հասակաւ եւ կը փայլէր խմաստութեամբ ու շնորհքով։

ԺԲ.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԿՔ ՓԱՐՈԶԷ ՅՈՐԴԱՆԱՆՈՒ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ։ Մաթ. Գ. 1։ Մարկ. Ա. 1։ Ղ.–Կ. Գ. 1։ Յովհ. Ա. 6։

Կը մօտենար ժամանակն, որ Յիսուս յայտնապէս պէտք է կատարէր փրկութեան մեծ գործը։ Հրեշտակն սրդէն առաջուց

յայտնած էր, որ Յովհաննէս մարդոց սրտե-
բը պիտի պատրաստէ Փրկիչն ընդունելու
համար: Յովհաննէս զեղմս աշխարհէն հե-
ռացած՝ առանձնութեան մէջ կ'անցնէր
իւր երիտասարդութեան օրերը: Կը բնա-
կէր նա անապատին մէջ եւ խստակեաց
կեանքով ու աղօթքով կը պատրաստուէր
իւր մեծ կոչման եւ պաշտօնին համար: Հը-
րէից աղգի բարքը խիստ վատթարացած էր
այն ժամանակ, հարկաւոր էր աներկիւղ
խրատող եւ յանդիմանող, որ նոցա թիւր
մտքերը ուղղէ եւ քարացած սրտերը կակ-
ղացնէ: Յայտնուեցաւ այս անաչառ ուսու-
ցիչն՝ Յովհաննէս, որոյ արտաքին անսովոր
տեսիլը՝ պարզապէս կը ցուցնէր իւր զգաստ
եւ բարեխառն բնաւորութիւնը: Նորա հա-
գուստը մազեղէն էր, գօտին մաշկեղէն,
իսկ կերակուրն՝ վայրի մեղր եւ մարախ:
Գինի եւ օղի երբէք չէր խմած, այլ միայն
ջուր: Նորա բնակարանն էր անապատի
այրը:

Յովհաննէս յայտնուեցաւ նբրեւ քարո-
զիչ Յորդանանու շրջականերու մէջ, եւ իւր
քարոզութիւնն էր ապաշխարութիւն եւ
պատրաստութիւն. "Ապաշխարեցէք, կ'ա-
սէր նա, վասն զի մօտեցած է երկնքի ար-
քայութիւնը": Ապաշխարողները եւ նոր

ու աստուածահաճոյ կեանք վարողները կը
մկրտէր Յորդանանի մէջ: Այս արտաքին
լուացումն նշան էր, որ ապաշխարողները
կը վափաքին նեղքին մեղքերէ սրբուիլ եւ
մաքրուիլ:

Ապաշխարութեան արժանի պտուղ ա-
րարքը, կ'ասէր Յովհաննէս իւր քարոզը
լսողներուն, եւ որպէս զի հասկանան թէ
ինչ է այս պտուղն, կ'ասէր, "Ով որ երկու
հանդերձ ունի, մէկը մեզը է չունեցողին
տայ, ով որ շատ կերակուր ունի, պէտք է
բաժին տայ չունեցողին": Մենք ինչ պէտք
է որ ընենք, կը հարցնէին մաքսաւորները:
—Մի պահանջէք ժողովրդէն, ինչ որ օրէն-
քը հրամայած չէ:—Մենք ինչ պէտք է ը-
նենք, կը հարցնէին զինուորականները.—Ո՛չ
ոք մի ղրկեք եւ ո՛չ ոք մի զրպարտեք, այլ
բաւականացեք ձեր թոշակով: Այս պա-
տասխաններէն ամեն մարդ կարող էր մա-
կաբերել, որ ապաշխարութեան արժանի
պտուղն այն է, որ ամեն մարդ իւր պար-
տաւորութիւնները անթերի կատարէ եւ
իւր մերձաւորին բարի կամենայ:

Յովհաննէսի մօտ եկան նմանապէս փա-
րիսեցիք եւ Սադուկեցիք: Փարիսեցիք ե-
բեսպաշտ եւ կեղծաւոր մարդիկ էին, որոնք
աւելի արտաքին բարեպաշտութեան համար

կը հոգային քան թէ սրտի յատակութեան եւ հոգւով աստուածպաշտութեան։ Աւելի առջի կը համարէին արտաքին ծէսերը պահել, որոնք մարդկային աւանդութենէ վրայ էին հիմնուած, քան թէ Աստուծոյ պատուէրները կատարել։ Իսկ Սադուկեցիք, ընդհակառակն, միայն կը հաւատային Մովսէսի օրէնքներուն եւ մարգարէից դրութեանց, բայց Սուրբ Գիրքը լաւ չհասկընալով՝ չէին ընդուներ մեռելոց յարութիւնն ու հոգւոյ դատաստանը։ Փարիսեցիք կատարեալ արդարութիւն կը համարէին ծէսերու արտաքին կատարումն, եւ ապաշխարութեան ու իրենց սրտերը ուղղելու վրայ ամենեւին չէին մտածեր։ Ընդքա կը կարծէին թէ՝ Աբրահամ մեծ նահապետին արդիւքն անպատճառ պիտի ժառանգեն երկնից արքայութիւնը։ Իսկ Սադուկեցիք աստիճանութիւնն ու հաւատը կը համարէին իբրեւ միջոց ժամանակաւոր օգտի համար, եւ կը սեպհէին թէ՝ մահէն յետոյ ոչ մի բան նի պէտք չէ սպասել. այս պատճառաւ կ՚ուզէին Յովհաննէսէն իմանալ թէ՝ ինչ կ՚ասէ արդեօք իրենց օգտին համար եւ իրենց հշնամի փարիսեցւոց հակառակ։

Յովհաննէս երբ տեսաւ՝ ազազակեց. "Աբարէք պտուղ արժանի ապաշխարութեան։ Մի սկսէք, թէ մենք Աբրահամու պատանիներն ենք։ Աստուած կարող է այս քարերէն անգամ Աբրահամու որդիք յարուցանել։ Տեսէք ահա, կացինը ծառին արմատին վրայ դրած է. այն ծառը որ բարի պտուղ չտայ, պիտի կտրուի եւ կը բակը ձգուի։"

ԺԳ

ՍՈՒՐԲ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՀԱՄԱՐ։ Մատ։ Գ։ 11։ Մարկ։ Ա։ 7։ Ղուկ։ Գ։ 16։ Յովհ։ Ա։ 26։

Հրէից մէջ համբաւ տարածուած էր թէ Եղիա մարգարէն կամ մեծ մարգարէներէն մին պիտի յայտնուի երկրիս վրայ եւ մարդկիներու սիրտը պատրաստէ Մեսիան ընդունելու համար։ Այս պատճառաւ ե՛րուսաղէմէն քահանաներ եւ ղեւտացիներ ղրկուեցան Յովհաննէսի մօտ, որ իմանան թէ ո՞վ է նա։ Ուստի, երբ Յովհաննէսին հարցուցին թէ՝ արդեօք դու Քրիստոսն ես, նա պատասխանեց՝ ես Քրիստոսն չեմ։—Աբդեօք դու Եղիան ես, կամ մարգարէներէն մին։—նա պատասխանեց, ոչ։ Ուրեմն ո՞վ

ես դու, ասոյին քահանաներն ու դեռ-
տացիներն, ասա մեզ, մենք պարտաւոր
ենք աեզեկութիւն տալ քո մասին մեր մե-
ծերուն։

— Ես նա եմ, որուն համար ասոյ Ե-
սոյի մարգարէն, Նա խօսողի ձայնն է ա-
նապատի մէջ, որ կը կոչէ. Պատրաստեցէք
Աստուծոյ ճանապարհը. (Զոյն բարբառոյ
յանապատի, պատրաստ արարէք զճանա-
ցիւրան)։ — Ուրեմն ինչո՞ւ կը մկրտես դու,
երբ ոչ Քրիստոսն ես, ոչ Եղիան եւ ոչ
մարգարէն, հարցուցին քահանաներն։ —
Յովհաննէս պատասխանեց. ես ջրով կը
մկրտեմ, բայց ձեր մէջ մէկը կայ, զոր դուք
չէք ճանաչեր, եւ որուն կօշկին կապը ես
չեմ արժանի քակել, նա է որ իմ ետեւէս
կուգայ, Թէպէտ եւ ինձմէն առաջ է։ Նա
պիտի մկրտէ Հոգւով Սրբով եւ հրով։ Նա
հեծանոց ունի իւր ձեռքը. կալը պիտի սրբէ
քէ, ցորենը պիտի ժողովէ շտեմարանի մէջ,
իսկ յարդը պիտի այրէ անշէջ հրով։

ԺԴ

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՄԿՐՏՈՒԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԷՆ

Մ՟ա՟. Գ. 13։ Մ՟ր. Ա. 9։ Ղ՟ւ. Գ. 21։ Յ՟Ա. Ա. 29։

Յովհաննէս արգէն վեսեր փրկչէն գա-
լուան եւ Աստուած յայտնած էր Թէ՝ ա-
րուն վրայ որ տեսնէ Հոգւոյն Սրբոյ ջնիկը,
նա պիտի հաստատակեաններըը մկրտէ Հոգ-
ւով Սրբով։ Երբ Յովհաննէս կը մկրտէր
ժողովուրդը՝ Յիսուս եւս եկաւ Նազարե-
թէն, որ մկրտուելուն ընդունի։ Յովհան-
նէս երբ տեսաւ զՅիսուս, ազաղակեց.
"Ահա Աստուծոյ Գառն"։ Երբ Յիսուս կա-
մեցաւ ժողովրդի բազմութեան հետ պետք

մանել եւ մկրտուիլ, Յովհաննէս արդիլեց այս յարգական խօսքերով. "Ես պարտաւոր եմ քեզմէն մկրտուիլ եւ դուն ինձ մօտ կուգաս"։ (Ինձ պարտ է՝ ի քէն մկրտիլ եւ դու առ իս գաս)։

Բայց Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց. "Թոյլ տուր այժմ, որովհետեւ այսպէս կը վայելէ մեզ որ արդարութիւնը կատարենք"։ Յովհաննէս այլ եւս չընդդիմացաւ, եւ Յիսուս Քրիստոս մկրտուեցաւ Յորդանանի մէջ։ Ա յս մկրտութեան ժամանակ երկինքը բացուեցաւ եւ Սուրբ Հոգին իջուեւ առաւնի ինքզինքն Յիսուսի վրայ։ Նոյնպէս երկնքէն ձայն լսուեցաւ թէ. "Դուն ես Որդի իմ սիրելի, ընդ որ հաճեցայ"։

ԺԵ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ԿԸ ՓՈՐՁՈՒԻ ՍՏԱՆԱՅԷՆ

Մատ. Դ. 1։ Մարկ. Ա. 12։ Ղուկ. Դ. 1։

Յիսուս Քրիստոս, Որդին Աստուծոյ, իւր մարդեղութեամբ կսկսուեցաւ Որդի Մարդոյ. որովհետեւ ինչպէս որ կատարեալ Աստուած էր, նոյնպէս եւ կատարեալ մարդ եղաւ. վասն զի ընդունեց մարդկային մարմին, հոգի, միտք, կամք եւ ամեն մարդկային կիրք բացի ի մեղաց։ Նա իւր մարդեղութեամբ կամեցաւ մարդկիներուն ցոյց տալ՝ թէ ինչպէս պէտք է ղսպել բնութեան կիրքերը եւ յաղթել փորձութեանց։ Վասն զի՝ փորձութեանց մէջ կ'երեւի մարդոյ սկարութիւնը եւ առաքինութիւնը։ Ադամ փորձուեցաւ դրախտի մէջ եւ Յիսուս Քրիստոս փորձուեցաւ երկրի վրայ՝ անապատի մէջ։ Ադամ, ամեն բարիքներով շրջապատուած՝ չընդդիմացաւ փորձութեան. իսկ Յիսուս Քրիստոս սովալլուկ անապատին մէջ ամեն կարօտութեան համբերեց եւ փորձողին (սատանային) յաղթեց։ Առաջին մարդոյ պատմութենէն տեսանք՝ թէ ինչպէս շուտ կարող է մարդ դայթակղիլ. իսկ Յիսուս Քրիստոսի սուրբ

Աւետարանին մէջ կը տեսնենք՝ թէ ինչպէս կարող է մարդ փորձութեան յաղթել։

Յիսուս, իբր մկրտութենէն յետոյ, հեռացաւ անապատ, ուր քառասուն օր պահքելէն վկնի՝ անօթեցաւ։ Փորձիչը իսկոյն մօտեցաւ Յիսուսին եւ ասաց. "Եթէ դուն Աստուծոյ որդի ես, հրամայէ որ այս քարերը հաց լինին"։ Բայց Յիսուս փորձողին պատասխանեց Ս. Գրքի այս խօսքով. "Ո՛չ թէ միայն հացով կ'ապրի մարդ, այլ ամեն խօսքով, որ Աստուծոյ բերնէն կ'ելնէ"։ Ը. Օրէն. Ը. 3։ Ա՛յն ժամանակ սատանան առաւ տարաւ զՅիսուս եւ կայնեցուց Երուսաղէմի տաճարի աշտարակին վրայ եւ ասաց. "Թէ որ դուն Աստուծոյ որդին ես,

այս տեղէն քեզ վար ձգէ, որովհետեւ գրուած է թէ՝ հրեշտակներուն պատուիրուած է քու համար, որ իրենց ձեռքերուն վրայ պիտի բռնեն եւ չը թողուն քնաւ, որ ոտքդ քարին դպչի"։ Սաղմ. Ղ. 11, 12։ Յիսուս պատասխանեց. "Բայց գրած է նաեւ թէ՝ մի փորձեր Տէր Աստուածդ"։ այսինքն քու Աստուծոյ կարողութիւնը փորձելու նպատակաւ՝ անձնդ վտանգներու մէջ մի ձգեր։ Ի վերջոյ, սատանան տարաւ ըզՅիսուս մի ամենաբարձր լերան վրայ եւ այն տեղէն ցոյց տալով երկրաւոր թագաւորութեանց մեծութիւնները՝ ասաց. "Ա՛յս ամենը քեզ կուտամ, եթէ ինձ երկրպագութիւն տաս"։ Ա՛յն ժամանակ Յիսուս պատասխանեց. "Հեռացի՛ր, կորի՛ր, սատանայ. վասն զի գրուած է պատուիրանաց մէջ թէ՝ քու Տէր Աստուածդ միայն երկրպագութիւն տուր եւ նորան միայն ծառայէ"։ Ը. Օրէն. Զ. 13։ Ա՛յնուհետեւ սատանան թողաւ զՅիսուս, եւ հրեշտակները եկան պաշտելու։ Ա՛յսպէս եւս, երբ մենք դեւերը մեզմէն կը հեռացնենք, հրեշտակները կուգան եւ նոցա տեղը կը բռնեն։ Երբ որ փորձանքներու կը յաղթենք՝ մեր Հոգին կը ցնծայ երկնային ուրախութեամբ։

Ա՛յս պատմութենէն պիտի իմանանք,

որ աշխարհիս մէջ ամեն մարդ ջըլլապատուած է փորձանքներով, վասն զի Քրիստոս ինքն, որ ամենէն անմեղն էր, փորձուեցաւ ատանոյկն : Մանուկներն անգամ փորձանքներէն ազատ չեն, մանաւանդ երբ հասած են այն հասակին, որ պէտք է ընտրեն բարին չարէն : Մեզմէ երեսցիքը հեշտասիրաբար է, իսկ առաքինութիւնը՝ դժուարին, բայց ամենեւին պիտի չըզգայնակըտունք, այլ պէտք է զԱստուած յօդնութիւն կոչենք, նորա երկիւղը մեր սրտերու մէջ պահենք եւ քաջալերուելով՝ փորձութեան յաղթենք : Վասն զի հաստատ պէտք է իմանանք, որ մեզմէ որչափ որ քաղցր երեւի, եւ շքով ու փառքով պատած լինի, երբէք կարող չէ երջանկութիւն տալ մարդուն : Երբ որ մարդ մեղաւոր է, նորա սիրտը կատարեալ դժոխք է, Նա զըւրկ է երջանկութենէ, վասն զի խիղճը, իբրեւ ներքին դատաւոր, միշտ կը նեղէ կը չարչարէ եւ չըթողուր խաղաղութիւն վայելել : Բայց առաքինութիւնն որչափ որ անշուք եւ խոնարհ երեւի, դարձեալ մարդուն երջանկութիւն կաւտայ :

ԺԶ

ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՌԱՋԻՆ ԱՇԱՆՐՏՆԵՐԸ

Մատ. Գ. 18։ Յովհ. Ա. 36։

ՅԻՍՈՒՍԻ միրտութենէն յետոյ՝ Յովհաննէս որ տեսնելով ասաց. "Ահաւասիկ Քրիստոս՝ Գառն Աստուծոյ" :

Յովհաննիսի աշակերտներէն երկուքը հետեւեցան Յիսուսին, եւ նա երբ տեսաւ թէ՝ իւր ետեւէն կ'երթան, հարցուց՝ ինչ կը խնդրէք. նորա պատասխանեցին՝ կամինք տեսնել թէ ո՞ւր կը բնակիս դուն : Յիսուս ասաց՝ եկէք եւ տեսէք : Նորա ուրախութեամբ գնացին Յիսուսի ետեւէն մինչեւ նորա օթեւանը (բնակարանը), եւ բոլոր օրը մնացին նորա մօտ : Ա.յս աշակերտներէն մէկուն անունն Անդրէաս էր, եւ ո. րոյ Սիմոն ետեւ Յիսուսի առաջին աշակերտն նա եղաւ, ուստի եւ Եկեղեցին նախակոչ կ'անուանէ : Անդրէաս գնաց իւր Սիմոն եղբօր մօտ եւ ասաց. "Մենք տեսանք Մեսիան" : Սիմոնն եւս կամեցաւ փրկիչը տեսնել եւ գնաց նորա մօտ : Յիսուս Սիմոնի անունը կոչեց Կեփաս կամ Պետրոս, որ կը նշանակէ վէմ (քար) : Ա.յս անունով Յիսուս կամեցաւ յուշքնել նորա հաւատոյ հաստատու-

թիւնը, եւ այս պատճառաւ էր, որ յետոյ ասաց թէ. «Այդ վիմի վրայ (այսինքն հաւատոյ հաստատութեան վրայ) սիրտ շինեմ իմ Եկեղեցին, որուն սիրտ չը կարենան յաղթել դժոխքի դռները»։

Մինչ օրը, երբ Յիսուս Գալիլիա կը դառնար, պատահեցաւ փիլիպպոս անուն մի մարդոյ եւ ասաց. «Եկ իմ հետեւէս»։ Փիլիպպոս գտաւ Նաթանայէլը եւ ասաց. «Մենք տեսանք Յիսուս Նազարէթցին՝ Յովսէփի որդին, որուն համար գրած են Մովսէս եւ միւս մարգարէքը»։ Նաթանայէլ պատասխանեց. «Մի՛թէ կարելի է, որ Նազարէթէն բարի բան լինի»։ Փիլիպպոս ասաց. «Ե՛կ եւ տես»։

Յիսուս Քրիստոս երբ տեսաւ զՆաթանայէլ՝ ասաց. «Ահա ճշմարիտ Իսրայէլցի, որոյ մէջ նենգութիւն չը կայ»։ Նաթանայէլ զարմանալով ասաց Յիսուսին. «Ուսո՞ւմ կը ճանաչես դու զիս»։ Յիսուս պատասխանեց. «Դեռ փիլիպպոս քեզ չէր կոչած, որ ես քեզ տեսայ Թզենու ատակ»։ Նաթանայէլ զարմանալով աղաղակեց. «Ռաբբի (վարդապետ,) դո՛ւ ես Աստուծոյ որդին. դո՛ւ ես Իսրայելի Թագաւորն»։ Յիսուս պատասխանեց. «Դուն այն պատճառաւ միայն հաւատացիր ինձ, որ ասացի թէ տե-

սայ զքեզ Թզենու ատակ, բայց դուն եւս աւելի մեծամեծ գործքեր պիտի տեսանես»։ Ճշմարիտ ասեմ ձեզ, դուք պիտի տեսնէք երկինքը բացուած եւ Աստուծոյ հրեշտակները որ կ'ելլեն եւ կ'իջնեն մարդոյ Որդւոյ վրայ»։

Յովհաննէս Մկրտիչ երբ լսեցաւ թէ մեծ բազմութիւն կը ժողովուին Յիսուսի քարոզութիւնը լսելու՝ հետզհետէ ասաց. «Այժմ ուրախութիւնս կատարեալ է. նա (Յիսուս) պիտի աճի այսուհետեւ եւ ես պիտի մեղմանամ։ Բարձրէն եկածն ամենէն բարձր է։ Նա եկաւ Աստուծմէ որ նորա պատուիրանները հրատարակէ։ Հայրը կը սիրէ Որդին, ուստի եւ ամեն բան նորա ձեռքը տուաւ։ Ով որ հաւատայ Որդուն, պիտի յաւիտենական կեանք ընդունի։ Իսկ ով որ չհնազանդի Որդուն, նա կեանք չը տեսներ. այլ Աստուծոյ բարկութիւնը պիտի մնայ նորա վրայ»։ Յովէ. գ. 26—27։

ԺԹ

ԳԱԼԻԼԵԱՅԻ ԿԱՆԱ ՓԵՂԱՑԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ

Յովհ. Բ. 1։

ԳԱԼԻԼԵԱՅԻ կանա փոքրիկ քաղաքին մէջ հարսանիք էր, ուր ներկայ էր նաեւ Մարիամ՝ Յիսուսի մայրը։ Նորապսակներն իմանալով՝ որ Յիսուս Գալիլիա գարձած է՝ հրաւիրեցին հարսանիք իւր աշակերտներուն հետ միասին։ Յիսուս՝ ողբմածն եւ մարդասէրն, չարհամարհելով մարդկային անմեղ ուրախութիւնները, եկաւ այն հարսանեաց հոգիերգիը՝ աշակերտներով հանդերձ։ Յիսուս իւր գալստեամբ կամեցաւ

ցոյց տալ նմանապէս, որ օրինաւոր ամուսնութիւնը Աստուծմէ օրհնուած է եւ մի անպատշաճ յարգելու արժանի։

Երեւի թէ՝ նորապսակներն աղքատ էին, որովհետեւ հարկերութեան ժամանակ պիտին պակսեցած։ Աստուածամայրը՝ նկատելով ան ամրոջ խռովութիւնը եւ պատճառը իմանալով՝ կամեցաւ ազատել նոյն մտանջութենէն, ուստի եւ յայտնեց Յիսուսին որ պիտին պակսած է։ Յիսուս զբաղուած էր աւելի բարձր խորհրդներով, ուստի եւ պատասխանեց. "Չի կայ իմ եւ քո, կին դուն, իմ ժամանակս դեռ հասած չէ"։ Թէ եւ այս պատասխանը բացասութեան նման էր. բայց Մարիամ գիտէր իւր որդւոյ իմաստութիւնն ու բարութիւնը եւ անմիջապէս ասաց ոպատասարիներուն. "Ինչ որ ձեզ հրամայէ (Յիսուս), կատարեցէք"։

Ան տեղ կային վեց թակոյկներ (քար ամաններ) լուացուելու համար։ Ուստի ըսէ եբրայեցիք սովորութիւն ունէին տեղւոյն նստելէն առաջ եւ ելնելէն յետոյ լուանալ իրենց ձեռքերն եւ շատ անգամ բոլոր մարմինը։ Յիսուս ասաց պատասարիներուն, "Թակոյկները լցուէ լցէք"։ Նորա հրամանը իսկոյն կատարուեցաւ եւ ջրամանները մինչ ի բերան լցուցին ջուր։ Յիսուս ասաց

ազատաւորներուն. «Այժմ առէք եւ բերէք տաճարապետին (սեղանի վերակացուին)»։ Տիրոջ կամքով հասարակ ջուրը՝ ընտիր գինի փոխուած էր. բայց տաճարապետը չգիտեր կատարուած հրաշքը և կը կարծէր թէ փեսան սխալուեր է իր կարգադրութեան մէջ, ուստի կոչեց իր մօտ և ասաց. «Մարդիկ սովորաբար առաջ անոյշ գինին կը խմեն եւ յետոյ վատը, երբոր արդէն բաւական խմած են. իսկ դուն մինչեւ յայժմ անոյշ գինին պահեցիր»։ Բայց ազատաւորները, որոնք գիտէին՝ թէ ջուրը գինի փոխուած է, զարմացած կայնած էին։

Այսպէս սկսաւ Յիսուս իր բարեբար հրաշագործութիւնները մարդկանց համար։ Առաջին անգամ նա կանգնի մէջ յայտնեց իր փառքն և աշակերտները հաւատացին։

ԺԸ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ Կ'ԱՐՏԱՔՍԷ ՀԱՏԱՎԱՃԱՌՆԵՐԸ

Մաթ. ԻԱ. 12։ Մարկ. ԺԱ. 15։ Ղուկ. ԺԹ. 45։ Յովհ. Բ. 15։

Պասեքի տօնը Հրեից ամենամեծ եւ հանդիսաւոր օրն էր։ Այս տօնը կը կատարէին Երուսաղէմի մէջ, որ բոլոր Պաղեստինի մայրաքաղաքն էր։ Այս տեղ կը հաւաքուէր բազմաթիւ ժողովուրդ Իսրայէլի ամեն քաղաքներէն եւ գիւղերէն։ Այս տեղ կը ժողովուէին շրջակայ ազգերէն նաեւ կուսապաշտներ, որ սուրբ Տաճարին մէջ երկրպագեն ճշմարիտ Աստուծոյն։ Պատքի տօնը երբ մօտենար, Յիսուս եւս պիտի Երուսաղէմ. որովհետեւ նա կը յարգէր իր ազգի սուրբ արարողութիւնները եւ բարեպաշտ սովորութիւնները։

Երուսաղէմի տաճարը շինուած էր շատ հոյակապ եւ շքեղ։ Տաճարը երեք բաժանումն ունէր։ Առաջինը կամ արտաքին բաժանումը ժողովրդեան համար էր. երկրորդը քահանայից համար. իսկ երրորդը միայն քահանայապետի համար. եւ այն եւս տարին մի անգամ։ Առաջին մասին մէջ կը կանգնէր բոլոր ժողովուրդը և կ'աղօթէր, բայց հարագործ մարդիկ դրան մօտ համարձակ անասուններ կը վաճառէին եւ դրամներ (ասեղներ) կը մանրէին։ Այս անկարգութիւնը շատ եկած էր այսպէս, — Իսրայէլացիները երբ Երուսաղէմ կուգային, սովորաբար իրենց հետ կը բերէին եղներ, ոչխարներ, այծեր եւ աղաւնիներ՝ զոհելու համար. իսկ աղքատները կը բերէին ալեւրներ եւ ոտտրակներ եւ շատ անգամ

մանր դրամներու կարօտութիւն կը կրէին։ Հեռու բազաքներէն եկողներու համար շատ մեծ դիւրութիւն էր նոյն իսկ տաճարի մօտ պահելու անասուններ գտնել եւ դրամներ մանրել։ Ուստի եւ տաճարի վերակացուներն խրեանց անհոգութեամբ կամ արծաթասիրութեամբ թոյլ տուած էին՝ տաճարի նախասենեկին կամ գաւթին մէջ անասուններ վաճառել, դրամներ մանրել եւ այն տուրբ տեղը շահավաճառութեան տեղի չինել։

Յիսուս՝ տաճարը մտնելու ժամանակ՝ տեսաւ վաճառականներու եւ սեղանաւորներու բազմութիւնը. տեսաւ բազմաթիւ եղներ, ոչխարներ եւ աղաւնիներ. միով բանիւ, տեսաւ, որ աղօթքի տունը վաճառանոցէ դարձած է։ Սիրտը լցաւ տրտմութեամբ, որ Աստուծոյ տաճարը այնպիսի անարգութեան հասած է։ Ուստի վերցնելով մի չորանեայ խարազան եւ բոլոր անասուններն ու վաճառողները արտաքսեց. իսկ սեղանավաճառներուն եւ սեղանաւորներուն ասաց. “Առէք, տարէք այդ ամենը եւ իմ հօր տունը վաճառի տուն մի շինէք”։

Ամենքը հնազանդեցան Տիրոջ հրամանին եւ ամենուրեք չը համարձակեցան ընդդէմ խօսիլ։ Յիսուսի նախանձը աստուածային տան համար՝ ամենու սրտի մէջ երկիւղ եւ յարգանք վառեց։ Տաճարի նախադատիթը իսպառ մաքրուեցաւ եւ վերստին Թագաւորեցին այն տուրբ տեղւոյն մէջ կարգ եւ լռութիւն։

Երբ հաւատալճառները տաճարին հեռացան՝ քահանայքն եւ անուանի Հրեաները մօտեցան Յիսուս Քրիստոսին։ Թէ եւ դիտէին նոքա, որ անկարել է Աստուծոյ տունը վաճառատեղի չինել, բայց զարմացած էին այն իշխանութեան եւ զօրութեան վրայ, որով Յիսուս վճռաբար չնչեց չարաչար գործութիւնը, ուստի եւ կը հարցնէին. “Ի՞նչ իրաւունք ունիս, որ այդպէս կը հրամայես. ցոյց տուր մեզ քու իշխանութեան նշանը”։ Յիսուս արդէն գործքով ցոյց տուաւ, որ չարագործութիւնը չնչելու իշխանութիւն ունի։ Նա կարող էր ամենեւին պատասխան չը տալ հարցնողներուն, բայց արժան համարեց պատասխանել, թէ եւ այլաբանօրէն։ Նա ասաց. “Քանդեցէք այս տաճարս, եւ ես երեք օրուան մէջ վերստին կը կանգնեմ”։ Այս խօսքերու միտքը չը կարացին հասկընալ հարցնողները կարծելով թէ Երուսաղէմի տաճարի չինութեան համար կ’ուզէ, պատասխանեցին. “Քառասուն ու վեց տարի

հազիւ վինուեցաւ այս տաճարը եւ դուռ եւ բեռ օրուան մէջ պիտի՛ կանգնես »։ Այս ասելով՝ բարկութեամբ հեռացան։ Բայց Յիսուս ֆրիսեոս նոյն խօսքերը իւր մարմնոյ տաճարին համար ասաց, որուն երեք օրուան մէջ յարութիւն տուաւ իւր աստուածութեամբ։ Աշակերտները յիշեցին այս մարգարէական խօսքերը Յիսուսի յարութենէն յետոյ։

Պասեքի ժամանակ, երբ Յիսուս Երուսաղէմի մէջ էր, շատերը հաւատալով նորա գործած հրաշքները՝ կը հաւատային։ Բայց Յիսուս ճանաչելով նոցա սիրտը՝ չէր հաւատար նոցա շրթունքներուն խօսքերուն։ Նա կարօտ չէր ուրիշի վկայութեան՝ մարդ ճանաչելու համար։ Ան ալ սրտագէտ էր եւ ամենուն սրտի գաղանիքը կը կարդար։ Ո՞րչափ կը սխալին այն մարդիկը, որոնք առանց սրտի ուղղութեան եւ սրբութեան, միայն արտաքին ձեւերով զԱստուած կը պաշտեն։ Անկախներն երբեք չեն կարող միանալ Աստուծոյ հետ եւ նորա քաղցրութիւնը ճաշակել։ Սիրտն Աստուծոյ տաճար է, այն ժամանակ միայն Աստուած կը հաճի բնակիլ նորա մէջ, երբ սուրբ զգայմունքներով եւ ցանկութիւններով լցուած է։ Եթէ Երուսաղէմի տա-

ճարն աղօթքի տուն էր եւ վաճառատեղի դառնալով՝ Յիսուսի սրտմտութիւնն շարժեց, առաւել եւս աղօթքի տուն է մեր սիրտն, որ երբեք պէտք չէ քար խորհուրդներու բնակարան շինենք եւ զԱստուած սրտմտեցնենք մեր վրայ։

ԺԹ

ՓՐԿՉԻ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՆԻԿՈԴԵՄՈՍԻ ՀԵՏ

Յովհ. Գ. 1։

Փարիսեցիներէն մին, Նիկոդեմոս անունով, եկաւ Յիսուսի մօտ պիշեր ժամանակ. վասն զի եթէ միւս փարիսեցիներն տեսնէին, պիտի հալածէին այս բանի համար։ Նիկոդեմոս ասաց Յիսուսին, « Վարդապետ, գիտեմ որ դուն Աստուծոյ ղրկածն ես, որովհետեւ քու գործածն ոչ ոք չէ կարող գործել, եթէ Աստուած նորա հետ չը լինի »։ Յիսուս պատասխանեց. « Ճշմարիտ ասեմ քեզ, ով որ վերտին չը ծնի, չէ կարող Աստուծոյ արքայութիւնն մտնել »։ — Բայց ինչպէս կարող է մարդ երկրորդ անգամ ծնանիլ, ասաց Նիկոդեմոս։ — Յիսուս պատասխանեց. « Ճշմարիտ ասեմ քեզ, ով որ ջրէն եւ հոգիէն չը ծնանի, չէ կարող

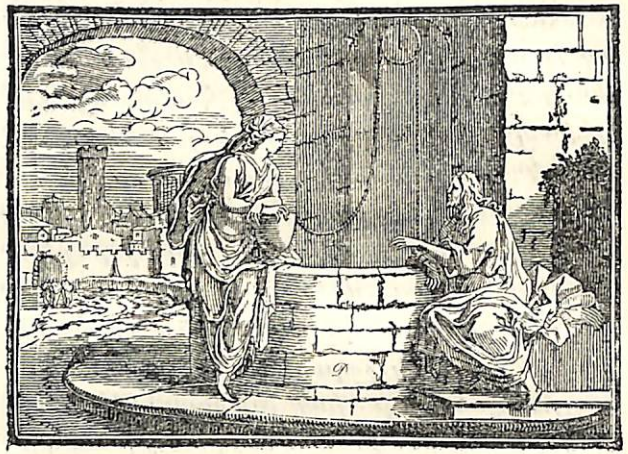
Աստուծոյ արքայութիւնն մտնել : Խօսքս մարմնաւոր ծննդեան համար չէ, հարուստ հոգեւոր ծննդեան : Դուք մի զարմանաք ոթ ասացի քեզ, թէ մարդ պէտք է վերստին ծնանի : Վասն զի հողմը կը շնչէ, ւսբ կը կամի եւ միայն ձայնը կը լսես, բայց չը գիտես թէ ուստի՛ կուգայ եւ ո՞ւր կ'երթայ : Այսպէս է ամենայն մարդ եւ հոգիէն ծնեալն ,, : — Ինչպէս կարելի է, որ այդ լինի, հարցուց Նիկոդիմոս : Յիսուս պատասխանեց. «Դուն Իսրայելի վարդապետն ես եւ եւ այդ չը գիտե՞ս : Ես ի՛մաստ քեզ, ինչ որ գիտեմ, եւ կը վկայեմ ինչ որ տեսած եմ, բայց դուք իմ վկայութիւնս չէք ընդունիլ : Եթէ երկրաւոր բաներ կը պատմեմ ձեզ՝ եւ չէք հաւատար, հապա եթէ երկնաւորն պատմեմ, ինչպէս կարող էք հաւատալ : Ո՛չ ոք երկինքն չէ բարձրացեր, եթէ ոչ միայն նա, որ երկինքէն իջաւ, այսինքն Յիսուս Քրիստոս Որդին մարդոյ, որ երկնքին մէջ է : Ինչպէս որ Մովսէս անապատին մէջ օձը բարձրացուց, նոյնպէս պիտի բարձրանայ եւ մարդոյ Որդին, որ հաւատացողը չը կորչի, այլ յաւիտենական կեանք ժառանգէ : Աստուած այնպէս սիրեց աշխարհն, որ իւր Միածին Որդին տուաւ, որպէս զի՝ ամ որ հաւատայ, չը կո-

րընչի, այլ յաւիտենական կեանք ընդունի : Աստուած ղրկեց իւր Որդին՝ ոչ թէ աշխարհը դատելու համար, այլ փրկելու : Ով որ հաւատայ Որդուն՝ չը դատապարտուիր : Իսկ ով որ չը հաւատայ, նա արդէն դատապարտուած է, որովհետեւ չը հաւատայ Աստուծոյ Միածին Որդուն : Լայն եկաւ աշխարհ, բայց մարդիկ խաւարը աւելի սիրեցին քան թէ լոյսը, որովհետեւ իրենց գործքերը չար էին, եւ այս չար գործքերն խաւարի մէջ աւելի հեշտ կարող էին ծածկել : Ով որ չար կը գործէ, նա կը փախչի լուսէն, որ իւր չարութիւնն չը յայտնուի եւ յանդիմանուի . իսկ ճշմարտութիւն սիրողն եւ գործողն ամենեւին չը թաքչիր, այլ լուսոյ մօտ կուգայ, որ ամենքն տեսնեն, որ նորա գործքերն Աստուծոյ կամայ համեմատ գործուեցան ,, :

Յիսուս քանի մի ժամանակ դարձեալ մնաց Երեսաստանի մէջ եւ կ'ուսուցանէր ամենուն : Բայց երբ փարիսեցիքն լսեցան որ շատերը կ'աշակերտին Յիսուսին, նա խանձեցան եւ սկսան հալածել : Ուստի եւ Յիսուս վճռեց Գալիլիա դառնալ :

Ի

ՍԱՄԱՐԱՑԻ ԿԻՆԸ · ՅՎ · Դ · 7 ։

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԷՆ Նազարէթ դառնալու ճանապարհը Սամարիայի վրայէն էր , որ առաջ Իսրայելի Թագաւորութեան կը պատկանէր եւ իւր անունն ստացած էր Սամարիա մայրաքաղաքէն ։ Ճանապարհն կ՚անցնէր Միւքար քաղաքի մօտէն , որ հին ժամանակ կը կոչուէր Սիւքեմ ։ Այս քաղաքի մօտ էր այն երկիրն , որ Յակովբ Ժառանգութիւն տուաւ իւր Յովսէփ որդուն ։ Այս տեղ ջրհոր մի կար , որ փորուած էր Յակովբի հրամանաւ եւ կը կոչուէր Յակոբ ջրհոր ։ Յիսուս Քրիստոս նստաւ այս

ջրհորի մօտ հանգստանալու , իսկ նորա աշակերտները գնացին քաղաքը կերակուր գնելու ։

Այս ժամանակ քաղաքէն կին մի եկաւ , որ ջրհորէն ջուր հանէ ։ Հրեաները չի հաղորդուէր Սամարացիներուն ։ Ուստի չատ կ՚ատէին Սամարացիները ։ Նորա չէին կամենար նոցա հետ մի առնել կամ խմել ։ Թէ եւ Յիսուս գիտէր , որ Սամարացիք շատ մոլորութիւններ ունէին , բայց դարձեալ Հրեաներն կը պարսաւէր իրենց անհաշտ ատելութեան համար ։ Երբ Սամարացի կինն ջուրը հանեց , Յիսուս ասաց . " Ջուր տուր ինձ խմելու " ։

Այս կինն այսպիսի քաղցր եւ հեզ ձայն լսելով չը կարաց իւր զարմանքն թագցնել , ուստի եւ ասաց Յիսուսին . " Դու որ Հրեայ ես , ինչպէս ջուր կը խնդրես Սամարացի կնոջէ , Հրեայքն Սամարացւոց հետ կապակցութիւն չունին ։ Նորա մեզմէն կը ղջուին " ։ Յիսուս ամեն միջոց ի գործ կը դնէր , որ իւր լսողներու միտքն բարձր առարկաներու վրայ դարձնէ , ուստի որպ եւ ասաց նոյն կնոջն . " Եթէ դու գիտայիր Աստուծոյ պարգեւն եւ իմանայիր թէ ո՞վ է , որ քեզ հետ կը խօսի , դու ինքդ ինձմէն կենդանի ջուր կը խնդրէիր " ։

Սամարացի կինն չը հասկցաւ Յիսուսի

խօսքերն եւ պատասխանեց . « Դու դոյլ անգամ չունիս , որ ջուր հանես , իսկ ջրոյ հորը շատ խոր է , ուստի՝ պիտի կենդանի ջուր առնես : Միթէ դու աւելի մե՞ծ մարդ ես քան մեր նախահայր Յակովբն , որ այս ջրհորը տուաւ մեզ , որմէ ինքն , իւր որդիքն եւ խաշներն կը խմէին » :

Յիսուս իւր խօսքն շարունակելով՝ ա- սաց կնոջն . « Ո՛վ որ այս ջուրն խմէ , վե- րըստին կը ծարաւի . բայց ով որ իմ տուած ջրէն խմէ , յաւիտեան չը ծարաւիր , եւ իմ տուած ջուրն նորա համար կը լինի յաւիտե- նական կեանք տուող ջրոյ աղբիւր » :

Բայց Սամարացի կինն դարձեալ չը հաս- կանալով , որ այս կենդանարար աղբիւրն ինքն Յիսուս Քրիստոս է եւ նորա փրկա- բար վարդապետութիւնն , ասաց . « Տէր , տուր ինձ այն ջրէն , որ կարենամ յաւի- տեան ծարաւս զովացնել եւ ամենեւին չը գալ այս տեղէն ջուր հանելու » :

Յիսուս ասաց կնոջն . « Գնա , այրդ (է- րիկ) կոչէ եւ նորա հետ միասին ետ այս տեղ » : — « Ես այր չունիմ , պատասխանեց կինն » : — Իրաւ է որ այր չունիս , կրկնեց Յիսուս , որովհետեւ հինգ այր փոխած ես , եւ այժմ ունեցածդ քո այրն չէ » : Ա՛յս խօսքերն զարմացուցին Սամարացի կինն :

Նա վախցաւ , երբ իմացաւ անծանօթ եւ ու- րիշ անգամ չը տեսած մարդէն իւր կենաց մանրամասն հանգամանքներն լսելով : Շփոթ- ուած եւ շուարած կանգնած էր Յիսուսի առջեւ իբրեւ դատաւորի առջեւ : Վերջա- պէս , իւր ամօթն զսպելով եւ սրտանց ջեր- ջալով՝ աղաղակեց . « Տէր , ինձ սքանչելս կը թուի , որ դու մարգարէ ես » :

Առտուգէն Յիսուս կարգաց կնոջ սրտի մէջ յուղուած զղջումն եւ ուղղութեան փափաքն , ուստի եւ ամենեւին չանդիմա- նական խօսք չասաց : Յիսուս գիտած եւ ո- գեշնչած էր զղջացեալ մեղաւորներուս վրայ եւ ամեն ժամանակ ցոյց տուաւ , որ աշ- խարհ եկած է ոչ թէ դատելու համար , այլ փրկելու . ոչ թէ մեղաւորներն չանդի- մանելու , այլ ուղղելու :

Սամարացի կինն կամէր փարատել այն տարակուսանքն եւ երկբայութիւնը , որ նո- րա սրտի վրայ ծանր նստած էր : Ա՛յս տա- րակուսանքն էր Հրեաներու եւ Սամարա- ցիներու մէջ եղած վէճն , թէ ո՞ր է ա- ղօթելու իսկ տեղն : Սամարացիք իրենց հա- մար առած հիմնեցին Սիւքար քաղաքի մօտ Գարիզին լերան վրայ , բայց Հրեայք կը հաստատէին թէ բաց ի Երուսաղէմի տա- ճարէն , ուրիշ ոչ մի տեղ կարելի չէ ար-

ժանապէս պաշտել զԱստուած եւ փառաւորել. ուստի եւ քանդեցին Սամարացւոց նոր շինած տաճարն: Այն տեղէն, ուր փոքուած էր Յակովբի ջրհորն, կ'երեւէին Սամարացւոց տաճարի աւերակներն: Սակայն կինն, ճշմարտապէս հաւատալով այս իրեն յայտնուած մարգարէին, կամէր խնդրել նաեւ նորա կարծիքն այս բանի համար, ուստի եւ ասաց. "Մեր հայրերն այս լերան վրայ երկրպագութիւն տուին Աստուծոյ, բայց դուք Երուսաղէմն է Աստուծոյ երկրպագութեան արժանաւոր տեղին": Յիսուս պատասխանեց. "Հաւատա՛ ինձ, իմ կին, ահա ժամանակը կը հասնի, որ մարդիկ պիտի երկրպագեն Հօր, ոչ այս լերան վրայ եւ ոչ Երուսաղէմի մէջ: Ժամանակը կը հասնի եւ արդէն հասած է, որ ճշմարիտ երկրպագուները պիտի երկրպագեն Աստուծոյ՝ հոգւով եւ ճշմարտութեամբ, վասն զի Հայրն այնպիսի երկրպագուներ կը խնդրէ: Վասն զի, Աստուած հոգի է եւ նորա երկրպագուները պարտական են հոգւով և ճշմարտութեամբ երկրպագանել": :

Սամարացի կինը մտադրութեամբ կը լսէր Յիսուսի խօսքերն եւ իսկոյն միտքը բերաւ Մեսիան, որ աւետեցաւն պիտի ուսուցանէր ճշմարիտ հաւատալ, ուստի ասաց. "Ես գիտեմ, որ Մեսիան պիտի գայ, նա պիտի սորվեցնէ մեզ ամեն բան": — Յիսուս պատասխանեց. "Ես եմ այն՝ որ քեզ հետ կը խօսիմ": :

Սամարացի կինը խօսք չէր գտներ իւր ուրախութիւնն ու յարգանքը յայտնելու: Նորա սիրտը կը վառուէր մեծ փափաքով, որ շուտ հաղորդէ իւր քաղաքակիցներուն այս աւետիքը: Նա թողաւ իւր սափորը եւ իսկոյն քաղաքը վազեց: Ամեն հանդիպողին այսպէս կ'ասէր. "Գնացէք տեսէք այն մարդը, որ ճանաչեց զիս եւ ամեն գործածներս պատմեց: Տեսէք, թէ արդեօք նա՞ է Քրիստոս": :

ԻԱ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ՍԱՄԱՐԻԱՅԻ ՄԷՋ

Յովհ. Գ. 27:

Յիսուսի աշակերտները, քաղաքի մէջ կերակուր գնելէն զինի, գարձան նորա մօտ եւ տեսնելով որ իրենց վարդապետը Սամարացի կնոջ հետ կը խօսի, զարմացան: Նոքա շատ հետաքրքիր էին եւ կամէին իմանալ թէ ինչ բանի վրայ կը խօսէր Յիսուս կնոջ հետ, բայց չէին համարձակեր հարցնել:

Վ.ուԹեամբ մատուցին Յիսուսին գնած կԷ լակուրը։ Բայց տեսնելով՝ որ նա ընկղմած է խորհին մտածման մէջ, ասացին. “Վարդապետ, հայ կԷր”։ Յիսուս պատասխանեց “Ես ուտելու կերակուր ունիմ, որ դուք չը գիտէք”։ Աշակերտները նորա խօսքերուս բուն իմաստը չը հասկընալով՝ իրարու կը հարցնէին. “Մէյմէկ մէկը կերակուր բերած է նորա համար”։ Այն ժամանակ Յիսուս պատասխանեց. “Իմ կերակուրս այն է, որ կատարեմ նորա կամքը՝ որ զիս ղրկեց, եւ կատարեմ այն գործը, որպ հա մար նա զիս ղրկեց։ Դուք կ՚ասէք, որ չորս ամսէն յետոյ պիտի գայ հունձի ժամանակը, բայց ես կ՚ասեմ, որ հունձի ժամանակն արդէն եկած հասած է։ Նայեցէք արտերուն վրայ. արդէն հնձելու ժամանակն է։ Հնձողը վարձ կ՚ստանայ եւ յաւիտենական կեանց համար պտուղ կը ժողովէ։ Թէ սերմանողը եւ Թէ հնձողը միասին պիտի ուրախանան։ Բայց այլ է սերմանողը եւ այլ է հնձողը։ Ես կը ղրկեմ զձեզ հընձելու, ինչ սեղ որ դուք չէք սերմաներ. ուրիշները վաստակեցին, իսկ դուք նոցա վաստակածը կը ժողովէք”։

Սամարացի կնոջ խօսքով նորա քաղաքացիներէն շատերը հաւատացին Յիսուս Քրիստոսին. իսկ ժողովուրդը քաղաքէն նորա մօտ գալով՝ կը խնդրէին որ իրենց մօտ մնայ։ Յիսուս երկու օր Սիւքարի մէջ մնաց եւ այս միջոցին հաւատացեալց Թիւը բազմացաւ։ Սիւքարի բնակիչները կ՚ասէին Սամարացի կնոջը. “Այժմ ոչ Թէ քու խօսքով կը հաւատանք, այլ մենք լինքներս լսեցինք նորա վարդապետութիւնը, եւ գիտենք որ նա ճշմարիտ Քրիստոսն է, աշխարհի Փրկիչը”։

ԻԲ

ԹԱԳԱՒՈՐԱԶՆԻ ՈՐԴԻՈՅ ԲԺՇԿՈՒԻԼԸ ԿԱՓԱՌՆԱՈՒՄ ՓԱՂԱՔԻ ՄԷՋ. ՅՎ. Դ. 16։

Երկու օրէն յետոյ Յիսուս Գալիլեա գնաց, ուր ուրախութեամբ ընդունեցին Գալիլեացիք Պասեքի տօնին Երուսաղէմ կ՚երթային եւ ամէն գործքերուն վկայ էին, ինչ որ գործած էր Յիսուս։ Նորա համբաւն արդէն տարածուած էր բոլոր այն երկրին մէջ։

Կափառնաում Գալիլեայի ամենահարուստ քաղաքներէն մէկն էր, ուր կը բնակէր մի երեւելի Թագաւորական, որ իւր պաշտօնին համար ամենուն սիրելի էր։ Այս

պաշտօնաւորը որդին մի ունէր մահուան մահճին մէջ պառկած եւ ամէն րոպէ կը սպասէին նորա վախճանելուն ։

Ա.յս հիւանդի սրտացաւ հայրը , լսելով որ Յիսուս Հրէաստանէն Գալիլեա դարձած է եւ կանապի մէջ է , որ կախառնաուած էին երկու ժամ ճանապարհ հեռի էր , աճապարեց գնաց նորա մօտ եւ աղաչեց որ գայ իր տունը եւ իր որդին բժշկէ ։ Յիսուս ասաց . " Մինչեւ նշան չը տեսնէք , չէք հաւատար " ։ Թագաւորականն պատասխանեց . " Տէր , վրայիցդ , քանի որ որդիս մեռած չէ " ։ — " գնա՛ տուն , ասաց Յիսուս , քո որդին կենդանի է " ։ Թագաւորականն հաւատաց Տիրոջ խօսքին եւ տուն դարձաւ ։ Բայց տակաւին տուն չէր մտած , ծառայքը նորա առաջն ելան եւ ուրախութեամբ աղաղակելով աւետիս տուին թէ՝ " Մանուկն կենդանի է " ։ Սուզեց եւ լմնցաւ որ նոյն ժամուն առողջացած է մանուկն , երբ Յիսուս ասաց . " Որդիդ կենդանի է " ։ Թագաւորականն եւ իր բոլոր ընտանիքը հաւատացին Յիսուս Քրիստոսին ։

ԻԳ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԹԱՐՈԶՈՒԹԻՒՆԸ ՆԱԶԱՐԷԹԻ ՄԷՋ · Ղ.–Լ · Դ · 16 ։

Յիսուս դարձաւ Նազարէթ , իւր սընընդեան քաղաքը եւ իւր սովորութեամբ , շաբաթ օրը մտաւ ժողովրդանոցը կամ աղօթից տունը ։ Երբ ամէնքն հաւաքուեցան , Յիսուս ելաւ իւր տեղէն , որ նշան էր թէ կամի Օրինաց Գրքէն բան կարդալ ։ Նորա գործքերու համբաւը Նազարէթ եւս հասած էր . ուստի առանց ընդդիմանալու եսայի մարգարէի գիրքը Յիսուսին տուին ։ Յիսուս գիրքը բացաւ եւ սկսաւ յետագայ խօսքերը կարդալ . " Աստուծոյ Հոգին իմ վրայ է , նա օծեց զիս և առաքեց , որ աղքատներուն աւետարանեմ , սրտով բեկեալ ները բժշկեմ , գերիներուն թողութիւն (ազատութիւն) քարոզեմ , կոյրերուն լոյս աւետեմ , վիրաւորուածները առողջացնեմ եւ Տիրոջ տարեկանը ընդունելի քարոզեմ " ։ Եսայ կա · 1–2 ։ Ա.յս կարդալէն յետոյ , Յիսուս գիրքը վակեց , տուաւ պաշտօնեային եւ վերսին նստաւ իւր տեղը ։ Ներկայ եղողները ամէնքն իրենց հայեցուածքը Յիսուսի վրայ դարձուցին , իսկ նա սկսաւ ա-

սել թէ՝ այժմ իսկ կատարուեցան մարգա-
բէին խօսքերը։

Ամենքը կը վկայէին Յիսուսի, կը զար-
մանային նորա բերանէն ելած շնորհալի
խօսքերուն վրայ եւ կ'ասէին. «Չէ՞ որ սա
Յովսէփի որդին է»։ Նոցա միտքը Յիսու-
սին յայտնի էր, ուստի եւ ասաց. «Գիտեմ
որ պիտի ասէք դուք ինձ այն հին առակը.
Բժիշկ, բժշկէ քո անձդ։ Կ'ասէք, լսեցինք
ինչ որ Կափառնաումի մէջ գործեցիր. այ-
ժմ նոյնը արա այս տեղ քո գաւառիդ (Հայ-
բենիքիդ) մէջ։ Բայց ճշմարիտ ասեմ ձեզ,
որ ոչ մի մարգարէ ընդունելի չէ իւր քա-
ղաքի մէջ։ Յիշեցէք, Եղիա մարգարէի ժա-
մանակը, երբ երկինքը փակուեցաւ երեք
տարի և վեց ամիս, և երբ մեծ սով եղաւ
բոլոր երկրին մէջ. այն ժամանակը խեղճեր
շատ կային Իսրայելի մէջ, բայց մարգարէն
միայն ղրկուեցաւ Սիդոնացւոյ Սարեփթա
քաղաքի մի այրի կնոջ մօտ։ Նոյնպէս եւս
Եղիսէ մարգարէի ժամանակ շատ բորոտներ
կային Իսրայելի մէջ, բայց միայն Նեեման
Ասորին բժշկուեցաւ։

Ժողովականները երբ լսեցին այս խօսքե-
րը՝ սաստիկ բարկացան, Յիսուս քաղաքէն
հանեցին եւ տարան այն լերան գագաթը,
ուր Նազարեթը շինուած էր։ Նոքա կա-

մէին այն լեռնէն գահավէժ առնել (վար
ձգել), բայց Փրկիչն անցաւ նոցա մէջէն
եւ հեռացաւ։

ԻԴ

ՁԿԱՆ ՀՐԱՇԱԼԻ ՈՐՍԸ. Ղ՟Է. Ե. 1։

Յիսուս Նազարեթէն գնաց Գենեսա-
րէթայ լճակի մօտ, որ իւր մեծութեան
պատճառաւ կը կոչուէր ծով Գալիլեացւոց
կամ ծով Տիբերեական։ Այս ծովակի շրջա-
կայքը շատ գեղեցիկ էին եւ նման էին այ-
գիի։ Ամեն տեղ բուսած էին պտղաբեր ծա-
ռեր, ամեն տեղ կ'երեւէին քաղաքներ եւ
գիւղեր։ Մեծ բազմութիւն կ'երթայ Յի-
սուսի հետեւէն եւ կը վախաքէին նորա քա-
րոզած աստուածային խօսքերը լսել եւ ի-
րենց ախտերէն բժշկուիլ։

Ամենքը կը ժողովէին նորա շուրջ։ Ձրիք
նորան երիտու դասարկ նաւակներ կային ծո-
վեզերին վրայ։ Ձկնորսները նաւակներէն ե-
լած լրենց գործիները կը լուային։ Յիսուս
մտաւ նաւակներուս մէկուն մէջ, որ կը պատ-
կանէր Սիմոն Պետրոսին եւ խնդրեց, որ ե-
րեսէն վորք ինչ յառաջ վարէ դէպ ի ծո-
վամիջը, որ աւելի դիւրութեամբ կարե-
նայ ուսուցանել ժողովուրդին։ Երբ քարո-

զութիւնը ասարուեց, հրամայեց Յիսուս՝ Պետրոսին որ դարձեալ յառաջ նաւէ եւ ուռկանը ձգէ : Պետրոս պատասխանեց. “Վարդապետ, մենք բոլոր գիշերը աշխատեցանք եւ ոչինչ չը կալանք, բայց այժմ քու հրամանին հնազանդելով կրկին կը ձգեմ ուռկանս ” :

Սիմոնին եւ նորա եղբայրն Անդրեաս նաւեցին դէպ ի ծովակին մէջ տեղն, գործքը քըն ձգեցին եւ այնքան ձուկն կալան, որ ծանրութենէն ուռկանը պատռուեցաւ : Նոքա նշան տուին իրենց ըստակիցներուն՝ Յովհաննէսին եւ նորա եղբայր Յակովբին միւս նաւի վրայ, որ իրենց օգնութիւն հասնին : Երբ սոքա եւս մօտեցան, ուռկանը հանին եւ այնքան ձուկն կալան, որ կը դըժուարանային ջրի երեսին ձգել : Սիմոն Պետրոս ապշեցաւ թէ ՏԷրոջ ամենակարողութենէն եւ թէ իւր անարժանութենէն : Իսկոյն Յիսուսի ծունկերուն ընկաւ աղաչակելով. “ՏԷր, հեռացիր ինձմէն, եւ մեղաւոր մարդ եմ ” : Նոյնպէս զարմացան եւ զարհուրեցան ամենքն, որոնք Սիմոնի Պետրոսի հետ էին : Բայց Յիսուս պատասխանեց Սիմոնի Պետրոսին. “Մի վախնար, այսուհետեւ մարդիկ պիտի որսաս յուրտեղական կենաց համար ” :

Երբ ափն հասան, նաւակներն ցամաքը հանին եւ ամեն բան թողլով՝ գնացին Յիսուսի ետեւէն :

ԻԵ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ԿԻՋՆԷ ԿԱՓԱՌՆԱՒՄ ԵՒ ԿԸ ՇՐՋԻ ԳԱԼԻԼԻԱՅԻ ՄԷՋ

Յիսուս մնաւ կախաղնաւում, որ գնեսարէթի ծովեզերին վրայ էր : Այս քաղաքին մէջ տուն ունէին Սիմոնի Պետրոս եւ իւր եղբայրն : Յիսուս այս քաղաքն իւր բնակութեան համար ընտրեց՝ վախնալով Թէնամի Նազարեթին : Այս տեղ եւս՝ առաջ մնաւ ժողովրդանոցը եւ կ’ուսուցանէր ժողովրդին : Երբ Յիսուս ժողովրդանոցէն ելաւ, մնաւ Պետրոսի տունն եւ իրենց հետ էին Յակոբոս եւ Յովհաննէս : Պետրոսի զոքանչը սաստիկ ջերմով հիւանդացած կը տաղնապէր : Պետրոս յայտնեց Յիսուսին եւ խնդրեց որ հիւանդին օգնէ : Յիսուս մօտեցաւ հիւանդի մահճին, ձեռքէն բռնեց եւ իսկոյն ջերմն թողաւ : Հիւանդը ելաւ եւ կրսպասաւորէր Յիսուսին եւ իւր աշակերտներուն ճաշն ժամանակ :

Այս բժշկութեան համբաւը տարած

ուեցաւ բոլոր քաղաքի մէջ։ Օրը շաբաթ էր եւ Հրէաները մինչեւ արեգակի մայր մըտնելը ոչինչ չէին գործեր. իսկ երբ երեկոյ եղաւ, հիւանդները փրկչի մօտ բերին։ Քաղաքիք ամենքն ժողովեցան Պետրոսի դրան մօտ։ Յիսուս միայն ձեռք դնելով կամ հպելով՝ կը բժշկէր ամեն հիւանդները։ Ո՛չ մի մարդու խնդիր չէր մերժեր, ո՛չ ոք իր մօտէն չէր հեռացներ առանց բարեւելեան, այլ առհասարակ ամենուն կ՚օգնէր, ամենքը կը միխիթարէր եւ այնպես կ՚արձակէր։ Ի՜նչ զեղեցիկ եւ խրատական տեսարան մեր համար, որ մեր բարերար Տէրը շրջապատած է խեղճերու եւ տառապեալներու բազմութենէն։ Ի՜նչ սէր, ի՜նչ կարողութիւն եւ ի՜նչ միխիթարիչ զթութիւն։ Ո՞վ չը յանձներ ուրախութեամբ իւր անձն այս մարդասէր փրկչին։

Յիսուս Քրիստոս դիշերուան մէջ եւս երկար ժամանակ դեռ կը շարունակէր իւր միխիթարութիւնները։ Միւս օրն, երբ առաւօտեան արշալոյն երեւեցաւ. եղաւ քաղաքին, բարձրացաւ սարի վրայ եւ լսկսաւ աղօթել այն տեղ։ Քաղաքի մէջ եւս, ուր Յիսուս այնքան բարերարութիւն ըրած, սովորականին առաջ ամեն բան սկսաւ շարժիլ եւ կենդանանալ։ Ամենքն կը

փափաքէին Յիսուսը տեսնել, ամենքը կը փնտռէին։ Յիսուս գիտէր այս, ուստի եւ պատրաստուեցաւ վախճելով հեռացած էր։

Ամեն պետրոս ժողովրդի բազմութենէն շրջապատած, վերջապէս գտաւ պՅիսուս եւ ասաց. "Վարդապետ, ամենքը քեզ կը փնտռեն, ամենքն կը խնդրեն որ դարձեալ քանի մի ժամանակ եւս մնաս իրենց մօտ"։ Բայց Յիսուս, որ երբեմն չէր մոռանար իւր բարձր նպատակը, այլ հաւատարմօրէս կը սիրէր բոլոր մարդկութիւնը, պատասխանեց. "Ես պարտական եմ ուրիշ քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ եւս աւետարանել Աստուծոյ արքայութիւնն, որովհետեւ այն այս բանիս համար ղրկուած եմ"։ Յիսուս անցաւ բոլոր Գալիլեան, ուսուցանելով ժողովրդանոցներու մէջ, քարոզելով Աստուծոյ արքայութիւնն եւ բժշկելով ամեն ախտեր եւ հիւանդութիւններ։ Ամեն տեղ փայլեցաւ այն երկնային խնամատարութիւնը, որ կը բղխէր նորա շրթունքներէն, ամեն տեղ ծաւալեցաւ այն աստուածային սէրը, որ ամեն վիշտ կը թեթեւցնէր։ Մեծ բազմութիւն կը ժողովուէր Յիսուսի մօտ Գալիլեայէն, Հրէաստանէն, Յորդանանի միւս կողմէն, եւս եւ Երուսաղէմէն։ Նորա համբաւն հասաւ մինչեւ

Աստրիք եւ ուրիշ սահմանակից Թագաւորութիւնները : Նորա մօտ կը բերէին զանազան ցաւերով հիւանդացածները , դիւահարները , անդամալոյծները , կոյրերը , խուլերը , համրերը , կաղերը եւ նա ամենքն եւս կը բժշկէր : Առողջութիւն եւ կեանք կը բղխեին նորա աչքեն : Վիշտ ու ցաւ կը հեռանային , ուր որ նա կ'երեւէր : Ամեն տեղ իւր հետ կը սանէր ուրախութիւն եւ միխիթարութիւն , ուր կը մտնէր : Ի՜նչ մարդասիրութիւն , ի՜նչ գթութիւն :

ԻԶ

ԿԱՓԱՌՆԱՈՒՄ ՓԱՂԱՓԻ ՀԱՐԻՒՐԱՊՆԵՆ

Մաթ. Ը. 3 : Ղուկ. Է. 1 :

Երբ Յիսուս շրջեցաւ Գալիլեայի միւս քաղաքներն եւ աւարտեց , վերստին դարձաւ Կափառնաում , ըզր իւր բնակութեան տեղ ընտրած էր : Այս քաղաքի մէջ կար մի Հռովմէացի հարիւրապետ , որմէնքն հարիւր զինուորներու գլխաւորը : Հարիւրապետին ունէր մի հաւատարիմ եւ մտերիմ ծառայ , զոր շատ կը սիրէր եւ որ հիւանդացած էր մերձ ի մահ : Հարիւրապետին , երբ լսեց որ Յիսուս դարձած է , Հրեից ծերերէն մի քանիին զրկեց նորա մօտ խնդրելու , որ գայ եւ հիւանդն աղատէ : Ծերերն գնացին յայտնեցին Յիսուսին հարիւրապետին խնդիրքն , եւ այս եւս յաւելուցին թէ . " Արժանի է նա , որուն այս շնորհքն կը ցուցընես . վասն զի նա կը սիրէ մեր ազգը և մեր ժողովրդանոցը շինած է " :

Յիսուս գնաց նոցա հետ , եւ երբ մօտեցան հարիւրապետի տանն , հարիւրապետն իւր բարեկամներն նորա առաջն զրկեց եւ յետոյ ինքն եւս եկաւ եւ ասաց . " Տէր , մի աշխատիր ինքդ գալու . ես չեմ արժանի , որ դուն իմ տունս մտնես . այս պատճառաւ էր , որ ես իմ անձն անարժան համարեցի քո մօտ գալու . այլ միայն խօսքով ասա ,

եւ մանուկս կը բժշկուի։ Վասն զի ես եմ, թէ եւ իշխանութեան տակ կարգուած մարդ եմ, բայց իմ հրամանիս տակ մարդիկ ունիմ, որոնք ինձ կը հպատակեն եւ կը կատարեն ինչ որ ես կը հրամայեմ»։

Յիսուս զրկատոս երբ լսեց հարիւրապետի խօսքը, զարմացաւ, եւ դարձաւ իւր ետեւի կողմը եղած ժողովուրդին ասաց. «Կը հաւատացնեմ ձեզ, որ Իսրայելի մէջ անգամ ես այսպիսի հաւատ չը գտայ. ձգտիր կ'ասեմ ձեզ, որ Աբեւելքէն եւ Արեւմուտքէն շատերը պիտի գան եւ մատնակից լինին երկնային արքայութեան ուրախութեանցը՝ Աբրահամի, Իսահակի եւ Յակովբի հետ միասին. բայց արքայութեան որդիքն (Իսրայելացիք) պիտի արտաքսուին արտաքին խաւարին մէջ, ուր պիտի լան եւ առամնները կրճտեն»։ Յետոյ դարձաւ եւ հարիւրապետին ասաց. «Գնա, ինչպէս հաւատացիր, թող այնպէս լինի քեզ»։ Նոյն րոպէին առողջացաւ հիւանդն, եւ պատգամաւորները տուն դառնալով՝ հիւանդ ծառայն բժշկուած գտան։

Իէ

Անդամալուծի բժշկութիւնը

Մարկ. Բ. 3։ Ղուկ. Ե. 18։

Հարիւրապետի ծառայի բժշկութենէն յետոյ շատ ժողովուրդ հաւաքուեցաւ Յիսուսի մօտ։ Ո՛չ միայն գանուած տունն, այլ եւ նորա շուրջ՝ ժողովուրդ լցուեցաւ։

Յիսուս տան մէջ եւս կ'ուսուցանէր։ Նա իւր աստուածային զօրութեամբ ամենքն կը բժշկէր։ Նորա մօտ կը ժողովուէին, շատ ողորմելիներ ամեն կողմէն, գալիլեացիներ, Հրէաստանէն եւ նաեւ Երուսաղէմէն։ Ոմանք կուգային որ նորա մխիթարիչ բարոզութիւնը լսեն, եւ ոմանք կուգային միայն հետաքրքրութեան համար։ Եկան Յիսուսի մօտ նամանաւանդ շատ գրիչներ եւ փարիսեցիներ, ոչ թէ բժշկուելու կամ բան մի սովրելու, այլ Յիսուսի ամեն մի գործքը նկատելու համար։ Նոքա կը յուսային, իրենց կարծիքով, կամ նախատանաց արժանի բան գտնել եւ կամ աւելորդ խօսք մի լսել Յիսուսէն, որպէս զի զրպարտեն ժողովրդի առջեւ եւ ջնջեն կամ նուազեցնեն այն յարգն ու պատիւը, զոր ժողովուրդը կուտար Յիսուսին։ Բայց Յիսուս ամենե-

էին նոցա նենգութեանը չէր նայեր, այլ շարունակ կ'ուսուցանէր եւ կը բժշկէր։

Այս ժամանակ մահճի վրայ դրած մի անդամալոյծ կը բերէին Յիսուսի մօտ։ Անդամալոյծը բերող մարդիկը ժողովրդի բազմութեան պատճառաւ չը կարենալով ներս մտնել՝ հնարք մի մտածեցին Յիսուսին մօտ տանելու համար։ Հրէաստանի տներու տանիքները քարերովին տափարակ էին եւ երբեմն այնպէս թէթեւ, որ դիւրութեամբ կարելի էր վեր առնել. ուստի ալ այսպիսի տաք եւ անանձրեւ կլիմայից կամ երկրին մէջ այնքան կարեւորութիւն չը կար վատ եղանակի դէմ պաշտպանուելու։ Իսկ լաւ եղանակներու մէջ տանիքները ձեմելու տե-

ղի էին, վասն որոյ եւ պատած էին վանդակներով եւ արտաքուստ սանդուխներ ունէին վեր ելնելու համար։

Այսպէս ահա հիւանդը բարձրացուցին տանդուղի վրայ, տանիքը վեր առին, որ մինչ անգամայն եւ առաստաղ էր, եւ հիւանդը մահճով իջուցին Յիսուսի ոտքերու մօտ։

Յիսուս՝ այս գործողութեանը մէջ հասատատ հաւատ տեսնելով կ'ուրախանար, իսկ փարիսեցիներն ու Դպիրները նախանձով կը բորբոքէին եւ յաւակնութեան ու ողորմածութեան զգացմունքի դէմ կը մեղանչէին։

Առաջին Յիսուս, ինչպէս փարիսեցւոց սրտի մէջ եղածը կը կարդար, նոյնպէս եւ այն ողորմելի հիւանդին որ իւր ոտքերու մօտ էր։ Նա կը տեսնէր նորա մէջ հին մեղաց զղջումն, որ չարչարող սիտէն եւ հիւանդութենէն աւելի ցաւագին էր, ուստի եւ ասաց. "Քաջալերուիր, նեղուած են քեզ քու մեղքերդ"։

Դպիրներն ու փարիսեցիները այս լսելով՝ իրենց մէջ ասացին. "Նա զԱստուած կը հայհոյէ։ Բայ Աստուծմէ, ոմն կարող է մարդոյ մեղքերը թողուլ"։ Յիսուս, որ նոցա գաղտնի խորհուրդը կը տեսնէր, ասաց. "Ինչու՞ վատ խորհուրդներ կը խորհիք։ Որն աւելի դիւրին է, ասել՝ նեղուածդ

են քեզ մեղքերդ, թէ ասել՝ ել, սուս մահիճդ եւ գնա. բայց որպէս զի գիտնաք թէ՝ մարդոյ Որդին իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերուն թողութիւն տալ. ահա կ՚ասեմ. (և դառնալով ասաց անդամալուծին) . « Ել, սուս մահիճդ եւ գնա »:

Հիւանդն ելաւ իսկոյն, առաւ իւր մահիճն եւ գնաց: Տեսողներն ամենքը զարմացան, վասն զի այսպիսի բան երբեք աչառած չէին, ուստի եւ կը փառաւորէին զԱստուած:

ԻԸ

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՅԱՐՈՒՅԱՆԷ ՅԱՅՐՈՍԻ ԱՂՋԻԿՆ ԵՒ ԿԸ ԲԺՇԿԷ ՀԻՒԱՆԴ ԿԻՆԸ

Մարկ. ե. 22: Ղ.–Կ. 41:

Յիսուս երբ եկաւ այն տանէն, ուր բժշկեց անդամալոյծը, տեսաւ Մատթէոս անունով մարդ մի, որ մաքսաւորութեան կը պարապէր: Յիսուս ասաց նորան. « Ե՛կ իմ հետեւէս »: Մատթէոս հետեւեցաւ Յիսուսին եւ մաքսաւորն՝ առաքեալ դարձաւ և տպաւ Աւետարանիչ և մարտիրոս: Մատթէոս ուրախանալով՝ Յիսուսն իւր տունը հրաւիրեց ճաշելու: Երբ սեղան նստան,

Յիսուսին եւ իւր աշակերտներուն սեղանակից էին նոյնպէս Մատթէոսի առաջնան ընկերներն, այսինքն մաքսաւորներն ու ուրիշ ծանօթներ: Փարիսեցիք շատ կ՚անէին մաքսաւորները՝ որպէս անարժան մեղաւորներ. իրենց անձը արդար կը համարէին, իսկ մաքսաւորներէն կը խորշէին, ուստի եւ հարցուցին Յիսուսի աշակերտներուն. « Ի՞նչպէս կարող էք դուք մաքսաւորաց եւ մեղաւորաց հետ մի սեղանակ ուտել եւ խմել »: Յիսուս երբ լսեց փարիսեցւոց խօսքը՝ ասաց. « Բժիշկը հիւանդներուն պէտք է եւ ոչ ողջերուն. եւ ես եկայ ոչ թէ արդարները, այլ մեղաւորները կոչել ապաշխարելու »:

Այն ժամանակ Յովհաննէսի աշակերտները մօտեցան Յիսուսին և ասացին. « Ինչ ըմն մենք եւ փարիսեցիք յաճախ կը պահենք, իսկ դուն եւ քու աշակերտներդ չէք պահեր »: Յիսուս պատասխանեց. « Աւա՜ղ ասան մանուկներն (հարսանիքը հրաւիրուածները) անհնար է որ տրտմին, քանի որ փեսան իրենց մօտ է. իսկ երբ փեսան հեռանայ, այն ժամանակ կը պահեն »:

Այս խօսակցութեան ժամանակ, Հրեից իշխաններէն մէկը, Յայրոս անունով, ներս մտաւ, ընկաւ Յիսուսի ոտքերն եւ ասաց.

" Աղջիկս կը մեռնի , ես , ձեռքդ վրան դիր , որ կենդանանայ " : Յիսուս իսկոյն ելաւ և գնաց Յայրոսի տունը : Նորա եռեւէն կ'երթային իր աշակերտներն եւ ժողովրդեան մեծ բազմութիւն : Այս բազմութեան մէջ կին մի կար , որ տասներկու տարիէն ի վեր հիւանդ էր , բոլոր իր ունեցածը ծախած եւ բժիշկներու տուած էր , թերեւս իւթիւն մի դանելու համար , բայց ամենեւին օգուտ տեսած չէր : Լսելով Յիսուսի բժշկութեանց համբաւը , յոյս ունէր նորա ձեռքով բժշկուելու , բայց կանգի տեսի ամօթախած ըլլալը և երկչոտութիւնը չէր ներեր իրեն , որ բազմութեան մէջ հարձակի յայտնել Յիսուսին իր հիւանդութիւնը : Հաւատալով՝ որ միայն նորա հանդերձին ձեռք դնելով կարող է բժշկուիլ , ոտիպտուեցաւ Յիսուսի եռեւէն դնաց : Անցաւ բազմութեան մէջէն , մօտեցաւ Յիսուսին , կամաց իր ձեռքը նորա հանդերձի քղանցին (ծայրին) հպեց եւ իսկոյն կատարեալ առողջութիւն զգաց :

Կինը կը կարծէր թէ այս բանը մարդ չիմացաւ եւ արդէն կամեր հեռանալ , բայց Փրկիչն , որուն համար ամենեւին ծածուկ բան չկար , դառնալով հարցուց . " Ո՞վ մերձեցաւ ինձ " : Աշակերտները պատասխա-

նին . " Տէր , կը տեսնես ահա , թէ ժողովուրդ չղջապատած է քեզ , ինչպէս կաըելի է իմանալ թէ ով մերձեցաւ քեզ " : Բայց Յիսուս ասաց , " Ես գիտեմ , որ մէկ կը զգամանք մօտեցաւ ինձ . վասն զի ես զգացի , որ ինձմէն զօրութիւն ելաւ " : Յայտնի բան է , որ Յիսուս գիտէր թէ ով մերձեցաւ , բայց կամեր յայտնել բժշկուողկնոջ հաւատը եւ համեստութիւնը եւ ուրիշներուն օրինակ տալ : Ամօթախած կինը , տեսնելով որ չէ կարող թագնիլ Յիսուսի ամենատես աչքէն , դողալով ընկաւ նորա ոտքերն եւ ամեն բան պատմեց : Յիսուս զգուշութեամբ նայելով ասաց . " Քաջալերուիր աղջիկս , քո հաւատը քեզ փրկեց , գնա խաղաղութեամբ " :

Մինչդեռ Յիսուս կը խօսէր , Յայրոսի ծանօթներէն ոմանք եկան նորա մօտ եւ ասացին . " Վարդապետին աշխատութիւն մի տար (մի անհանգստացներ) , դուստրդ մեռաւ " : Խեղճ հայրը շուարեցաւ իրրեւ կայծակնահար . բայց Յիսուս քաջալերելով ասաց , " Մի վախնար , այլ միայն հաւատա եւ նա կ'ապրի " :

Երբ տուն եկան , ամեն բան խառնուածութեան եւ շփոթութեան մէջ տեսան : Հաւաքուած էր մեծ բազմութիւն , ոմանք կու-

լային եւ կ՚ողբային մեռած աղջկան վրայ, եւ ամենք արդէն կը պատրաստուէին թաղելու համար։ Յիսուս ասաց ներկայ եղողներուն, « Ինչո՞ւ կուլաք եւ կ՚ողբաք, նա մեռած չէ, այլ կը նինջէ »։ Ամենքն սկսան ծիծաղիլ Յիսուսի վրայ, վասն զի հաստատ գիտէին, որ մեռած է աղջիկը։ Յիսուս հրամայեց որ հեռանան եւ միայն մնացին աղջկան հայրը, մայրը եւ իր երեք աշակերտները, Պետրոս, Յակոբոս եւ Յովհաննէս։ Մօտեցաւ Յիսուս հանգուցեալին, ձեռքէն բռնեց եւ ասաց. « Աղջիկ, քեզ ասեմ, կ՚ըսեմ, կանգնէ »։ Իսկոյն կենդանացաւ մեռեալն, կանգնեցաւ եւ սկսաւ մանդալ։ Այս տասներկու տարեկան էր։ Ամենքը սարսափեցան, երբ այս հրաշքը տեսան։

Յիսուս հրամայեց, որ կերակուր տան յարուցեալին աւած աղջկանը, եւ աստիճ արգիլեց՝ որ այս անցքը ուրիշներուն չը պատմեն։

ԻԹ

ՀԻՒԱՆԴՐ ՊՐՈՊԱՏԻԿԻ ԱՒԱԶԱՆԻ ՄՕՏ

ՅՎՀ. Ե. 2։

Յիսուս Քրիստոսի քարոզութիւնը լսելու համար՝ երկրորդ անգամ հասաւ Գաղիլեայ ծովը։ Այս ծովուն համար, ըստ սուրբ գրութեան, Երուսաղէմի մէջ հաւաքուած մեծ բազմութիւն, եւ Յիսուս եւս եկաւ այն տեղ։ Ինչպէս ամեն ժամանակ, նոյնպէս եւ այս անգամ իւր նպատակն էր բարեարարութիւն եւ մարդասիրութիւն։

Երուսաղէմի այն դրան մօտ, որ ոչխարի դուռն կը կոչուէր, կար աւազանաձեւ ջրոյ աւազան մի, որ եբրայեցերէն Բեթհեզդա կ՚անուանուէր, այսինքն տուն ողորմութեան։ Վասն զի այս աւազանի ջուրս կողմէ չինուած կային հինգ սրահներ, ուր կը պառկէին բազմութիւն հիւանդներ, այն է կոյրեր, կաղեր, անդամալոյծներ եւ ուրիշ զանազան ախտաւորներ։ Ամեն ամենքը ջուրը յուզուելուն կսպասէին, որովհետեւ ջուրը միշտ աւազանաձեւ չէր, այլ միայն տարին մի անգամ, երբ հրեշտակը կ՚իջնէր եւ կը յուզէր։ Երբոր աւազանի ջուրը կսկսէր յուզուիլ եւ ալեկոծուիլ, հիւանդները կ՚աճապարէին մէջն ընկնելու եւ յուզմանէն յետոյ առաջին լուացուողը իսկոյն կը բժշկուէր ինչ հիւանդութիւն որ ունենար։

Այս հիւանդանոցի մէջ կար ոմանց հիւանդ մի, որ ամէն ինչը կարող էր ջրի յուզուման ժամանակ աւազանը մտնել եւ սէ եղած որդի կամ բարեկամ ունէր, որ օգնէ

մանելու։ Ուսոի երեսուն ութ տարիէն ի վեր պառկած էր այս տեղ, կը կեցակուսէր աղօթումեամբ, բայց ամենակարեւոր ժամանակին մէկը չը կար որ օգնէր։ Թէպէտ աղքատ մարդը Յիսուսի մէջ բազում հաղիւ կը գտնէ երկրիս վրայ. բայց երկնքին մէջ միշտ պաշտպան ունի։

Յիսուս երբ եկաւ ասաղանի մօտ եւ տեսաւ Հիւանդը՝ հարցուց. «Կամիս ողջ լինել»։ Հիւանդը պատասխանեց. «Տէր, ես օգնական չունիմ, որ ջուրը յուզուելու ժամանակ ասաղանը մտցնէ, իսկ ես ինքս այնքան թոյլ եւ ակսր եմ, որ մինչեւ ասաղանին կը մօտենամ, ուրիշը լինձմէն առաջ ջուրը կը մտնէ արդէն»։ Փրկիչն ասաց. «Ե՛լ, առ մահիճդ եւ գնա»։ Անդամալոյծն իսկոյն ոդջանալով՝ առաւ մահիճը եւ հեռացաւ այն տեղէն, սիրտը լցուած երախտապիտութեամբ եւ ուրախութեամբ։ Յիսուս եւս այնպէս հեռացաւ առանց նկատուելու, որ բժշկուող հիւանդը չը կարողացաւ գտնել անունն իմանալ։

Այս բժշկութեան օրը շաբաթ էր։ Մովսէսի օրինքով շաբաթ օրն ամեն աշխատանք արգիլուած էր։ Երբ տեսան թէ հիւանդը իւր մահիճն առած կ'երթայ, ասացին. «Պէտք չէ որ մահիճդ շալակես երթաս.

միթէ չը գիտէս որ այսօր շաբաթ է»։ Բժշկուածը պատասխանեց. «Նա որ ինձ բժշկեց, հրամայեց մահիճս առնուլ եւ երթալ»։ Եւ արդէն աներկբայ հաւատացած էր, որ երեսուն ութ տարուան հիւանդութիւնը մի խօսքով բժշկողը՝ անշուշտ իշխանութիւն ունի եւ հրամայել, որ շաբաթ օրը մահիճը վերցնեն եւ երթան։ Ամենքն սկսան խնդրել եւ հարցնել թէ՝ ով է արդեօք բժշկողը, բայց Յիսուս արդէն հեռացած էր եւ բազուկուածն եւս չգիտէր իւր բարերարին անունը։ Մի քանի ժամանակէն յետոյ Յիսուս պատահեցաւ նոյն մարդոյն տաճարի մէջ եւ ասաց. «Ահա դու ողջ ես, ղգոյշ կաց, որ այսուհետեւ չմեղանչես եւ աւելի չար լինի քեզ»։ Բժշկուածը ճանաչեց իւր բարերարն եւ ամենուն կը պատմէր, որ Յիսուս է ղինքը բժշկողը։ Նա երախտապիտութենէ շարժուած՝ այնպէս կը կարծէր թէ ամեն լսողներն պիտի իրեն հետ միանան փառաւորելու զԱստուած այս հրաշքին համար։ Բայց Հրեից սրտերը ճշմարիտ բարեպաշտութենէ եւ բարեկամական սիրոյ զգացմունքներէ ցամքած էին։ Նոքա միայն արտաքին ծէսերը պինդ կը պահէին եւ կը պաշտէին, առանց ներքին խորհրդին մտադիր լինելու։ Նոքա՝ ի բոլոր սրտէ Յիսուսը

կ՚ատէին եւ մինչեւ անգամ կ՚ուշասէին սպանել՝ շաբաթ օրը բարերարութիւն գործելուն համար։ Յիսուս կը պատասխանէր. "Իմ Հայրս մինչեւ յայժմ կը գործէ եւ ես կը գործեմ"։

Հրեաները աւելի կը զայրանային եւ կը ջանային կեանքէ զրկել, մանաւանդ այն պատճառաւ, որ Յիսուս կ՚անուանէր զինքը Որդի Աստուծոյ և հաւասար Աստուծոյ։ Իսկ Փրկիչն առ ոչինչ համարելով նոցա ըսպառնալիքները՝ կ՚ասէր. "Հայրը կը սիրէ Որդին եւ ամեն բան կ՚ուսուցանէ գործելու՝ ինչ որ ինքն կը գործէ։ Դուք պիտի աւելի մեծ հրաշքներ տեսնէք։ Ինչպէս Հայրը կը կեցուցանէ եւ կը կենդանացուցանէ մեռածները, նոյնպէս եւ Որդին։ Հայրն ամեն դատաստանը Որդուն տուած է, որ ամենքը պատուեն Որդին ինչպէս կը պատուեն Հայրը։ Ով որ չը պատուէ Որդին, չըպատուեր Հայրը, որ իր Որդին զրկած է։ Ճշմարիտ ասեմ ձեզ, ով լսէ իմ խօսքերը եւ հաւատայ զիս զրկողին, նա յաւիտենական կեանք կ՚ըստանայ։ Ճշմարիտ ասեմ ձեզ, պիտի ժամը գայ եւ արդէն եկած է, որ դերեզմաններու մէջ գտնուածները պիտի լսեն Աստուծոյ Որդւոյ ձայնը եւ լսելով պիտի կենդանանան։ Նոքա որոնք բարի

գործած են, պիտի յարութիւն առնեն յաւիտենական կեանք ժառանգելու համար. իսկ նոքա, որոնք չար գործած են, պիտի յարութիւն առնեն դատուելու համար"։

Այս ասելով՝ Թողաւ Յիսուս իւր գէմ ժողովուած Հրեաները եւ ինչ որ համարձակեցաւ նորա վրայ յարձակելու, վասն զի դեռ նորա ժամն հասած չէր։

Լ

Մի քանի թուատկան անցքեր

Մաթ. ԺԲ. 1։ Մարկ. Բ. 25։ Ղուկ. Զ. 1։

Յիսուս Քրիստոս Եդեսացիներէն գալիլիա դառնալով՝ կ՚անցնէր շաբաթ օրը արտերու միջէն։ Աշակերտները քաղելով՝ ակռան հասկ կորզել, բռան մէջ շփել եւ ուտել։ Փարիսեցիներէն մի քանիսը տեսան այս բանը։ Մովսիսի օրէնքով արգիլուած էր ինչպէս շաբաթ օրուան ծանր աշխատանքները, նոյնպէս եւ ցորեն աղալը։ Փարիսեցիք, որոնք կը ջանային ամենէն սուրբ եւ իմաստուն երեւիլ, կը հաստատէին որ շաբաթ օրը հասկ շփելը ընդդէմ է օրինաց, եւ այս պատճառաւ կը պարսաւէին Յիսուսի աշակերտներին։ Այս բանի համար Յի-

աուս ասաց փարիսեցւոց յետագայ խրատաւ-
կան խօսքերն . « Եթէ դուք հասկնայիք ,
ողորմութիւն կամիմ և ո՛չ պղ , բառերու միտքն ,
ամենեւին չէիք դատապարտեր անմեղներն :
(Այսինքն իմ կամեցածս է մարդասիրու-
թիւն եւ ո՛չ թէ շաբաթ օրուան կամ ծէ-
սից պահպանութիւնն եւ ընդ նմին այս եւ
առելութիւն) : Շաբաթը մարդուս համար
է ստեղծուած եւ ո՛չ թէ մարդը շաբաթի
համար : Մարդոյ Որդին նոյնպէս եւ Շա-
բաթի տէրն է » :

Յայտնի բան է , որ կիւրեակէ եւ ուրիշ
օրերը մենք պէտք չէ գործենք , որ Աստ-
ուած նշանակած է մեր հանգստութեան
համար , այլ պարտական ենք թողուլ ամեն
ծանր աշխատանքներն և նոյն օրը նուիրել
աղօթքի եւ հոգեղուարճ պարապմունքնե-
րու : Բայց դարձեալ , սոյն օրերուն մէջ ,
որ յատկապէս Աստուծոյ պաշտամունքը նը-
ւիրուած են , կարող ենք օգտակար գործ-
քեր կատարել , մանաւանդ այնպիսիները ,
որոնք մարդասիրութեան կը վերաբերին և
անհնարին է յետաձգել :

Յիսուս մի անգամ կը ճաշէր մի փարի-
սեցու մօտ : Նոյն ժամանակ սուրբ համա-
րուած սովորութիւն մի կար , որ կը պա-
հանջէր , որ մարդիկ սեղանէն յառաջ եւ

յետոյ իրենց ձեռքերը լուանան : Փարիսե-
ցին չերմեռանդութեամբ կը կատարէր այս
սովորութիւնը : Յիսուս իւր աշակերտանե-
րով հանդերձ ամեն ժամանակ չէր հետե-
ւեր այս սովորութեանը , կամելով ցոյց
տալ որ արտաքին լուացումն ինքն ըստ ին-
քեան արժանաւորութիւն չունի , առանց
ներքին սրբութեան : Հիւրընկալ փարիսե-
ցին դժգոհութեամբ նկատեց այս բանն և
կը մտածէր թէ ինչպէ՞ս պիտի էր Յիսուս եւ
իւր աշակերտները ձեռքերը չը լուային :
Յիսուս , որուն յայտնի են ամեն մարդոյ
խորհուրդներ , ասաց . « Դուք փարիսեցիքդ
սովորութիւն ունիք բաժակի եւ պնակի
արտաքինը սրբել , բայց ձեր ներքինը լը-
ցուած է յափշտակութեամբ եւ չարու-
թեամբ » :

Պիղատոս , Հրէաստանի Հռոմէական
կառավարիչը , հրամայեց ի մահ դատապար-
տել քանի մի Գալիլեացիներ , որոնք կա-
կածուր եղած էին Հռոմայեցւոց տէրու-
թեան առջեւ : Այս Գալիլեացիքը դատա-
պարտուեցան եւ սպանուեցան ծանի օրը
եւ նոցա արիւնը խառնուեցաւ զոհերու
արեան հետ : Երբ այս բանը պատմեցին
Յիսուսին , պատասխանեց . « Դուք կը կար-
ծէք թէ այս Գալիլեացիքն՝ ուրիշներէն ա-

ւելի մեղաւոր են, որ այս մահով մեռան։ Ո՛չ բնաւ. խնայեք որ, եթէ դուք եւս չապաշխարէք, նոյն կերպով պիտի կորնչիք »։

Այս ժամանակ մի ուրիշ դժբաղդութիւն եւս պատահեցաւ Երուսաղէմի մէջ։ Այն աշտարակը, որ շինուած էր Սելոամի աւազանի մօտ, քանդուեցաւ եւ տասնութ հոգի ազանեց։ Յիսուս ասաց. “Դուք կը կարծէք, թէ այն մարդիկը, որոնք Սելոամի աշտարակի տակը մնացին, ամենէն մեծ մեղաւորներն էին Իսրայելի մէջ։ Հաւատացէք, որ այդպէս չէ։ Եթէ դուք եւս չապաշխարէք, նոցա նման պիտի կորնչիք »։

Նմանապէս մենք, այսպիսի անցքեր լսելով կամ տեսնելով, պարտական ենք մեզ ասել, որ եթէ մեզ եւս յանկարծական մահ հասնի, ինչպէս պիտի ներկայանանք մեր դատաւորին, որ է Աստուած։ Մեր մերձաւորի դժբաղդութիւնը տեսնելով՝ պարտաւոր ենք զգուշանալ եւ ամեն ժամանակ աստուածպային կամաց հետեւիլ, վասն զի չը գիտենք թէ երբ կամ ինչպէս մահը կը հասնի մեզ։

ԼԱ

ՅԻՍՈՒՍ ԿՐ ԲԱՇԿԻ ՋԵՒՔՈՎ ԳՕՍԱՑԵԱԼԸ

Մատ. ԺԲ. 10։ Մարկ. Զ. 1։ Ղուկ. Զ. 6։

Գալիլիացի ճանապարհորդութեան ժամանակ Յիսուս շաբաթ օրը ժողովրդական նոցը մտաւ եւ կ’ուսուցանէր։ Նորա ունկընդիրներուն մէջ կար տակաւ մարդ մի, որոյ ալ ձեռքը այնպէս գօսացած էր, որ ամենեւին չէր կարող գործադրել։ Դպիրներն և փարիսեցիները կը նայէին Յիսուսի գործքերուն եւ կը սպասէին որ շաբաթ օրը մարդ մի բժշկէ, որ ամբաստանեն իրեւ պատժոյ արժանի. որովհետեւ նորա շաբաթ օրը մարդ բժշկելն անգամ պատուիրանի դէմ կը համարէին։

Յիսուս, որ գիտէր նոցա խորհրդիկութիւնը, գարձաւ եւ ասաց գօսացածին. “Ե՛լ եւ մէջ տեղը կանգնէ »։ Գօսացածը կատարեց փութով հրամանն՝ ելաւ եւ կանգնեցաւ ժողովրդեան առջեւ։ Ամեն բարի մարդ կը ցաւէր այն ողորմելիին վրայ, որ զուրկ էր այն ձեռքէն, որով իր օրական հացը կը վաստակէր. բայց փարիսեցիք եւ դպիրք այս զգացմունքը չունէին, միայն հետաքրքրութեամբ կը նայէին եւ կամէին

տեսնել, թէ ինչպէս պիտի վերջանայ այս տեսարանը։

Յիսուս ասաց Գալիլեացւոն եւ փարիսեցիներուն. «Ես կը հարցնեմ ձեզ. ինչ պէտք է գործել շաբաթ օրը. բարի՞, թէ չար. մարդ փրկել, թէ կորսուանել»։ Անոնք լռեցին, որովհետեւ չէ կարող էր ասել թէ պէտք չէ շաբաթ օրը բարի գործել եւ կամ մարդ փրկել։

Յիսուս շարունակեց իր խօսքն. «Եթէ ձեր մեջէն մէկը ոչխար ունենայ եւ փոսի մէջ ընկնի, միթէ շաբաթ օրն անգամ չը հանէր. բայց մարդն ո՛րչափ առաւել է ոչխարէն»։ Այս խօսքիս դէմ եւս չը կարացին պատասխան տալ, այլ լռեցին ամօթահար։

Յիսուս կը ցաւէր նոցա քարասրտութեան վրայ, ուստի դարձաւ եւ ասաց մարդուն. «Ձգէ՛ ձեռքդ»։ Ձգեց նա չորցած ձեռքն եւ իսկոյն միւսի նման առողջ դուրս։

Փարիսեցիներն եւ փարիսեցիները, որոնք կը ջանային Յիսուսի փառքն ու համբաւը նսեմացնել, ժողովրդեան առջեւ մեռցին ամօթահար։ Նոքա զայրացան եւ ժողովրդոց նոցէն եղնելով կը խորհէին եւ կը մտածէին թէ ինչ հնարք գտնեն արգելք, որ ապա-

նեն զՅիսուս, որ ամենուն բարերար կը հանդիսանայ եւ իրենց յանդիմանական խօսք անգամ չասաց։

Բայց Յիսուս իմանալով նոցա խորհուրդը, հեռացաւ եւ իւր աշակերտաց հետ միասին գնաց Գալիլեացւոց ծովակի մօտ։

ԼԲ

ՏԱՍՆԵՐԿՈՒ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐՆ. Մաթ. ժ. 1։

Երբ Յիսուս Գալիլեա դարձաւ, վերըստին ժողովուեցաւ նորա մօտ մեծ բազմութիւն ամէն կողմէն։ Ո՛չ միայն Իսրայէլի երկրէն կը ժողովէին, այլ եւ հեռաւոր քաղաքներէն, Տիւրոսէն եւ Սիդոնէն, որ տեսնեն և լսեն Յիսուսի վարդապետութիւնը։ Շատերը կը բերէին իւրեանց հիւանդները Յիսուսի մօտ, որ եւ կը բժշկէր։ Շատերը կը բանային նորա առջեւ իւրեանց ցաւն ու վիշտն եւ մխիթարութիւն կըստանային։ Շատերը կը փափաքէին լսել Յիսուսի քարոզութիւնները, որով կը խրատուէր լինել առաքինի եւ երանելի։ Ողորմածն եւ մարդասէրն Յիսուս առ ինքն դիմողներէն բնաւ չէր հեռանար, մինչեւ անգամ մեղաւորնե-

քին եւս . նա պատրաստ էր ամենուն օգ-
նելու ։

Յիսուս Քրիստոս երբեմն միայն կը հե-
ռանար ժողովրդէն եւ աշակերտներէն , որ
առանձին աղօթէ ։ Մի անգամ բոլոր գիշերն
աղօթելէն ձկնի դարձաւ իւր աշակերտանե-
րուս մօտ եւ տեսնելով ամէն կողմէն հաւա-
քուած բազմութիւնն , որ եկած էր իր վեր-
դասեռութիւնը լսելու , խիստ յաւելցաւ
այս մարդոց վրայ , որոնք ցրուած էին ինչպէս
ոչխարները առանց հովուի ։ Յիսուս Քրիս-
տոս ապտյ իւր աշակերտներուն , « Հունձը
շատ է , իսկ մշակները սակաւ են ։ Խնդրե-
ցէք հնձի Տիրոջէն , որ շատ հնձողներ հա-
նէ արտին համար » ։ Յետոյ իւր մօտ կոչեց
աշակերտներն և տասներկուսն ընտրեց Ի-
սրայելի 12 ցեղերուն թուով , որոնք պիտի
քարոզէին փրկչի վարդապետութիւնը ։

Սոքա անուանեցան Առաքեալներ , որոց
անուանքն են — Սիմոն , անուանեալն Պետ-
րոս և Անդրեաս նորա եղբայրը , Յակոբոս
եւ Յովհաննէս՝ Զեբեդեայ որդիքը , Փիլիպ-
պոս եւ Բարթուղիմէոս , որ որդին յայտնի
է նաթանայէլ անունով . Թովմաս և Մատ-
թէոս մաքսաւոր , Յակոբոս Ալփեայ , Ջե-
բեդոս՝ անուանեալն Թադէոս , Սիմոն կա-
նանացի (այսինքն կանայ քաղաքէն ,) եւ

Յուդա Իսկարիովտացի ։ Բայց ի այս տաս-
նեքուսէն Յիսուս ընտրեց այլ եւս եւ-
թանասուն աշակերտներ ։

Յիսուս երկու երկու առաքէց իւր ընտ-
րածներն , այս պատուէրներըը տալով . « Մին-
չեւ սահմանած ժամանակը չը հասնի , մի
գնաք ամենեւին ոչ Սամարացւոց քաղաք-
ներն եւ ոչ հեթանոսաց մօտ , այլ յատկա-
պէս գնացէք Իսրայելի տան կորած ոչխար-
ներու մօտ ։ Քարոզեցէք նոցա՝ Աստուծոյ
արքայութեան մերձենալն , հիւանդները
բժշկեցէք , բորոտները սրբեցէք , մեռեալ-
ները յարուցէք , դեւերը հալածեցէք ։
Դուք ձրի ստացաք այս պարգեւն , ուրեմն
ձրի եւս տուէք ուրիշներուն ։ Ձանապար-
հի համար մի առնէք ձեր հետ , ոչ ոսկի ,
ոչ արծաթ , ոչ պղինձ , ոչ հացով պարկ ,
ոչ սեւեղծդ հագուստ , ոչ կօշիկ եւ ոչ գա-
ւազան ։ Ամէն մշակ արժանի է իւր աշխա-
տանքայ վարձին ։

« Երբ մտնէք մի քաղաքի կամ գիւղի
մէջ , խնդրեցէք թէ ո՞վ է ամենէն արժանա-
ւորն , նորա տունը բնակեցէք , մինչեւ այն
տեղէն ելնելն ։ Երբ տուն մտնէք , տան
տիրոջն ողջոյն տուէք այս խօսքով . « Խա-
ղաղութիւն այս տանս » ։ Եթէ արժանի է
տունը ձեր օրհնութեանն , իր վրայ կ՚իջնէ ։

խակ եթէ արժանի չէ, ձեր օրհնութիւնը առ ձեզ կը դառնայ։

“ Եթէ մէկը ձեզ չընդունի եւ ձեր խօսքերը չը լսէ, այն տանէն կամ քաղաքէն ելլե նելու ժամանակ՝ թօփ տուէք ձեր ոտներուն փոշին։ Ճշմարիտն ասեմ ձեզ, որ Սոդոմին եւ Գոմորին աւելի դիւրին կը լինի դատաստանին օրը քան թէ այն քաղաքին։

“ Ես կ՚առաքեմ ձեզ ինչպէս ոչխարներ գայլերու մէջ, ուստի խորագէտ եղէք ինչպէս օձ եւ միամիտ ինչպէս աղաւնի։

“ Ո՛չ ապաքէն երկու ճնճղուկ մի դանդով (փոքրիկ դրամ) կը վաճառուին, բայց առանց ձեր երկնաւոր Հօր կամքին եւ ոչ մէկը երկրի վրայ կ՚ընկնի. իսկ ձեր գլխու մազերն անգամ հաշուած են։ Մի վախնաք, գուք ճնճղուկներէն աւելի լաւ եք։

“ Ով որ ինծ խոստովանի եւ ուրանայ մարդոց առջեւ, ես եւս զինքը կը խոստովանիմ եւ կը ուրանամ իմ երկնաւոր Հօր առջեւ։ Բայց ով որ ինծ ուրանայ մարդոց առջեւ, ես եւս զինքը կ՚ուրանամ իմ երկնաւոր Հօրս առջեւ։

“ Ով որ իւր Հայրը կամ մայրը ինձմէն աւելի սիրէ, նա ինձ արժանի չէ։ Ով որ իւր որդին կամ աղջիկը ինձմէն աւելի սիրէ, նա ինձ արժանի չէ։ Ով որ չառնու իւր խաչը

եւ իմ ետեւէս գայ, նա ինձ արժանի չէ։

“ Ով ձեզ ընդունի, զիս կ՚ընդունի, ով զիս ընդունի, իմ առաքիչն կ՚ընդունի։ Ով որ այս փոքրիկներէն մէկուն բաժակ մի սառն ջուր տայ իմ աշակերտի անուանով, ճշմարիտ եւ ճշմարիտն ասեմ ձեզ, նա չը մնար առանց վարձի։”

Յիսուս վերահաստատ այս խթանները վերջացնելով եւ այն աշակերտները թողլով, զոր երկու երկու առաքեց, իւր հետ առաւ մնացած աշակերտներն եւ գնաց ուրիշ քաղաքներ որ քարոզէ եւ բարերարութիւն ընէ։

ԼԳ

ՅԻՍՈՒՍ ՓՐԻՍՏՈՍ ԿՐ ՅԱՐՈՒՅԱՆԷ ՆԱՅԻՆ ԱՅՐԻ ԿՆՈՋ ՈՐԴԻՆ։ Ղ—Կ։ Է։ 11։

Յիսուս, երբ կը չքներ Գալիլեայի մէջ, մօտեցաւ մի քաղաքի, որ կը կոչուէր Նային։ Յիսուսին ուղեկից էին իւր աշակերտներն եւ ժողովրդեան բազմութիւնը։ Երբ քաղաքին մօտեցան, տեսան որ մարդիկ կը տանին թաղելու մեռած պատանի մի, որ այրի կնոջ միածոր որդի էր։ Անորդի եւ անօգնական մնացած մայրը արտասուաթաթ եւ յուսահատութեամբ կ՚երթար իւր որդւոյ անշունչ

պիակի եաեւէն, նմանապէս ցաւակից քա-
զաքացիներէն շատերը կ'երթային նորա հետ։

Յիսուս շատ ցաւեցաւ մօր տրտմութեան
վրայ եւ ասաց. "Մի լար". յետոյ նշան
տուաւ մարմինը տանողներուն որ կանգնին,
եւ նորա հնազանդեցան։ Փրկիչը մօտեցաւ
պիակին եւ ասաց. "Պատանի, քեզ ասեմ,
ել, կանգնէ"։ Մեռեալն իսկոյն կենդանա-
ցաւ, նստաւ և սկսաւ խօսիլ։ Յիսուս յանձ-
նեց պատանին իւր մօրը։ Այս հրաշքը
տեսնողներն ամենքը զարհուրեցան, ամեն-
քը կը փառաւորէին զԱստուած եւ կ'ասէ-
ին. "Մեծ մարգարէ յայտնուեցաւ մեր
մէջ եւ տէրը այցելութիւն ըրաւ իւր ժո-

ղովրդին"։ Այս հրաշագործութեան համբ
բաւը տարածուեցաւ բոլոր Հրէաստանի
եւ շրջակայ երկիրներուն մէջ։

ԼԴ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉԷՆ ՂՐԿՈՒԱԾՆԵՐԸ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄՕՏ. ՄԹ. Յ. Ղ–Կ. Է. 18։

Յովհաննէս, այս մեծ տեսը մարդը
արգիլուած էր բանտի մէջ։ Բանտարգե-
լութեան պատճառը յետոյ պիտի յայտ-
նենք։ Յովհաննիսի աշակերտներն երբեմն
այցելութեան կ'երթային բանտին մէջ,
ուստի եւ պատմեցին այն հրաշքները, որ
Յիսուս կը գործէր։ Յովհաննէս ղրկեց Յի-
սուսի մօտ իւր երկու աշակերտները եւ
պատուիրեց որ հարցնեն. "Դուն այն էս
որդեօք որ պիտի գայ, թէ ուրիշին սպա-
սենք"։ Յովհաննիսի աշակերտներն եկան
եւ տեսան որ Յիսուս շրջապատուած է
խեղճերու բազմութենէն։ Ով որ հաւատով
նորա մօտ կուգար, կը բժշկէր, կը մխիթա-
րէր եւ կ'ուսուցանէր։ Երբ աւարտեց Յի-
սուս իւր գործը՝ ասաց Յովհաննիսի աշա-
կերտներուն. "Գնացէք պատմեցէք Յով-
հաննիսին ինչ որ ձեր աչքով տեսաք։ Ան-

կայերը կը տեսնեն, կաղերը կ'ընթանան, բորոտները կը սրբուին, խուլերը կը լսեն, մեռելները յարութիւն կ'առնեն եւ աղքատները կ'աւետարանուին: Երանելի է նա, որ չը գայթակղիր իր վրայ: Երբ Յովհաննիսի աշակերտները գնացին, Յիսուս սկսաւ խօսիլ ժողովրդեան հետ Յովհաննէս Մկրտչի վրայ եւ ասաց, "Ի՞նչ գնացիք տեսնելու անապատի մէջ. եղէգն որ հողմէն կը շարժի: Ի՞նչ գնացիք տեսնելու, արդեօք փափկութեան հանդերձներով զարդարուած մարդ: Ի՞նչ գնացիք տեսնելու, արդեօք մարգարէ: Այ՛ն, ասեմ ձեզ, նա առաւել է քան զմարգարէ: Նա այն է, որուն համար գրուած է: Ահա կը ղրկեմ քո հրեշտակը քու առջեւ. որ յարդարէ (պատրաստէ) քու ճանապարհդ":

Յետոյ սկսաւ Յիսուս ցաւակցութեամբ նախատել այն քաղաքներն, ուր այնքան հրաշքներ գործեց եւ չ'ապաշխարեցին, ինչպէս էին Քարոզին, Բեթսայիդա, Կափառնաում. նախազուշակեց այս քաղաքներու քանդումն եւ ամայանալն եւ նոյա բնակիչներու ծանր պատիժն Աստուծոյ դատաստանի օրը:

Այս միջոցին Աւաքեաններն, որոնք քարոզելու ղրկուած էին, գարձան եւ կը

պատմէին Յիսուսին իւրեանց գործոց յաջողութիւնն եւ գործած հրաշքները, մանաւանդ այն, թէ դեւերն եւս կը հպատակէին իրենց, երկնչելով Յիսուսի անունէն: Բայց Փրկիչը ասաց Աւաքեանց. "Մի ուրախանաք, որ դեւերը կը հպատակին ձեզ, այլ ուրախացէք, որ ձեր անուններն գրուած են երկինքին մէջ": Այն ժամանակ Յիսուս ուրախացաւ եւ ասաց. "Գոհ եմ քեզմէն, ով Հայր, երկնքի եւ երկրի տէր, որ քու գաղտնիքն իմաստուններէն եւ գիտուններէն ծածկեցիր եւ յայտնեցիր մանուկներուն: Այ՛ Հայր, այսպէս էր քու կամքդ: Ամեն բան տուած է ինձ Հայրս, ոչ ոք կը ճանաչէ զՈրդին, բայց միայն Հայրն. իսկ Հայրն եւս ոչ ոք կը ճանաչէ, բայց միայն Որդին եւ նոքա միայն, որոց Որդին կը յայտնէ: Ինձ մօտ եկէք, ով աշխատեալներ, եւ ես պիտի հանգստացնեմ զձեզ: Առէք իմ լուծս ձեր վրայ եւ սովրեցէք ինձմէն, որ ես հեզ եմ եւ սրտով խոնարհ եւ հանգիստ կը գտնէք ձեր անձանց համար. որովհետեւ իմ լուծս քաղցր է եւ բեռս փոքրոգի": Ի՞նչ գեղեցիկ հրաւէր եւ ի՞նչ թեթեւութիւն վաստակեալներու եւ աշխատեալներու համար: Ո՞րչափ երջանիկ են այն մարդիկը, որոնք Յիսուսի քաղցր

հրաւէրը կը լսեն, աշխարհի ծանր լուծը կը թօթափեն եւ փրկչական քաղցր լուծն ի՛ւրենց վրայ կ՚առնուն։

ԼԵ

ՍԵՐՄԱՆԱՑԱՆԻ ԵՒ ՀՈՒՆՋԻ ԱՒԱԿԸ

Մաթ. ԺԳ. 4։ Մարկ. Դ. 3։ Ղուկ. Ը. 5։

ՅԻՍՈՒՍ միանգամ կանգնած էր Գենեսարեթի ծովեզրին վրայ եւ կը քարոզէր. իսկ ժողովուրդն մեծ բազմութեամբ կը հաւաքուէր նորա մօտ։ Յիսուս նաւուն նաւակի մէջ եւ սկսաւ ուսուցանել առակներով։ — "Մէկ սերմնացան ելաւ սերմնելու, և սերմնելու ժամանակ սերմերէն մի քանիսն ընկան ճանապարհի վրայ և ոտնակոխ եղան անցաւորներէն եւ կամ կեռասիւր դարձան Թռչնոց. միւսներն ընկան ապառաժի վրայ, ուր շատ հող չը կար, որ արմատ բռնեն, եւ թէպէտ բուսան, բայց արեգակի ուսպէն չուսուսով չորացան, որով հետեւ արմատ չունէին։ Մի քանիսն ընկան փուշերուն մէջ եւ պատղ չը տուին, որով հետեւ փշերն խեղդուեցան. բայց ամենք ընկան լաւ երկրի վրայ և արդիւնաւոր պտուղ տուին, մի քանիսը հարիւրապատիկ, միւս-

ներըը վաթսնապատիկ եւ ոմանք երեսնապատիկ։ Ո՛վ որ ականջ ունի լսելու, թող լսէ »։ Այս խօսքն եւս աւելցուց Յիսուս առակներն վրայ։

Աշակերտները խնդրեցին Յիսուսէն, որ մեկնէ այս առակն, եւ նա սկսաւ մեկնել այսպէս. "Սերմն է Աստուծոյ խօսքը։ Ճանապարհի վրայ ընկած սերմերը կը նշանակեն Աստուծոյ այն խօսքերն, որոնք քարոզուած են. բայց այնպիսի մարդիկ կան, որոնք քարոզածը կը լսեն, բայց այնքան բան մացուցած են իրենց միտքն և զգայմունքն, որ չեն հասկնար. ուստի եւ սատանան դիւրութեամբ կը խլէ նոցա սրտերէն զանոնք սերմնելքը։ Հողով ծածկած ապառաժը կը նշանակէ այն մարդկանց սրտերն, որոնք Աստուծոյ խօսքը ուրախութեամբ կը լսեն եւ կ՚ընդունին, բայց չեն թողուր արմատ բռնելու. վասն զի, երբ նեղութեանց և հալածանաց կը պատահին, շուտով կ՚ուրանան իրենց ճշմարիտ հաւատքն եւ փորձանաց ժամանակ կը մնուանան Աստուծոյ խօսքերն եւ պատուէրները։ Փշերուս մէջ ընկած սերմերը կը նշանակեն Աստուծոյ խօսքը, որ քարոզուած է այնպիսի մարդկանց, որոնք թէ եւ կ՚ընդունին, բայց աշխարհային հոգսերով եւ մե-

ծուխեան պատրանքներով կը խեղդեն այն աղխիւ սերմերն, ուստի եւ ոչ կ'աճին եւ ոչ պտուղ կուտան: Իսկ պաղաբեր երկիր մէջ ցանուածը կը նշանակէ այն մարդկանց սրտերն, որոնք Աստուծոյ խօսքը կը լսեն, ուրախութեամբ կը հասկանան եւ իրենց սրտի մէջ կը պահեն, որ եւ պտուղ կուտայ երբեմն հարիւր, երբեմն վաթսուն եւ երբեմն երեսուն »:

Յիսուս Քրիստոս ուրիշ առակ մի եւս ասաց ժողովրդին.—"Երկնքի արքայութիւնը նման է այն մարդուն, որ բարի սերմը ցանեց իւր ագարակին մէջ: Բայց մինչդեռ պահապանները քնացած էին, եկաւ թշնամին եւ որոմն (վատ բոյս) ցանեց ցորենի մէջ: Ցորենը բուսաւ, նմանապէս բուսաւ եւ որոմն: Ծառայքը գնացին իւրեանց տիրոջն ասացին. "Տէր, դու բարի սերմն ցանեցիր ագարակիդ մէջ, որոմն ուստի՞ է գայացած »:—Տէրը պատասխանեց. "Որոմն իմ թշնամիս է ցանած »:—Ծառայքն ասացին. "Թող տուր մեզ որ գնանք եւ որոմները քաղենք »:—"Ո՛չ, պատասխանեց տէրը, գուցէ պատահի որ որոմն քաղած ժամանակ՝ ցորենն եւս արմատն իսկ: Այժմ թողէք, որ երկուքն միասին աճին, իսկ յետոյ հունձի ժամանակ եւս կը պատուիրեմ հնձողներուն որ որոմը հաւաքեն, միասին կապեն եւ կրակը ձգեն, իսկ ցորենը կը ժողովեմ շտեմարանիս մէջ »:

Աշակերտները ասացին. Տէր, մեկնէ մեզ որոման առակը:

Փրկիչը ասաց աշակերտներուն.—"Բարի սերմն ցանողն մարդոյ Որդին է (Յիսուս Քրիստոս,) ագարակն աշխարհս է. ցորենը արքայութեան որդիքն են, որոմն՝ չարութեան որդիքը. իսկ որոմն ցանող թշնամին՝ սատանան է: Հնձողները հրեշտակներն են եւ հունձը աշխարհիս կատարածը: Ինչպէս որ որոմը կը ժողովեն եւ կ'այրեն կրակի մէջ, նոյնպէս եւս կը լինի աշխարհիս կատարածին: Մարդոյ Որդին պիտի ղրկէ իւր հրեշտակներն, որ անօրէնութիւն գործողները ժողովեն կրակի մէջ ձգեն, որ լան եւ իրենց ատամները կրճտեն. իսկ արդարները եւ պատուիրանապահները կը ծագեն ինչպէս արեգակն՝ արքայութեան մէջ: Ով ականջ ունի լսելու, թող լսէ »:

ԼԶ.

ՓՐԿՉԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ԱՔԱԿՆԵՐ ԵՒՍ· Մաթ· ԺԳ· 31։ Մարկ· Դ· 30։ Ղ֊ւկ· ԺԳ· 18։—ԺԵ· 6։

Յիսուս կ՚ասէր. «Ի՞նչ բանի նմանեցնեմ երկնքի արքայութիւնը եւ ինչպէս նը կարապրեմ ձեզ համար։ Երկնքի արքայութիւնը նման է մանանեխի հատին, զոր կին ոք առնելով ածէ իւր պարտէզին մէջ։ Այս հատն ամենավոքրիկ սերմերէն մէկն է, բայց երբ աճի, կը լինի ամեն բանջարներէն բարձր, այնպէս որ թռչուններըը նորա հովանիին տակ կը հանգչին»։

Այսպէս ահա ամեն բարի բան կըսկսի մարդուս մէջ աննշմարելի կերպով. բայց երբ աթնատ բանի, կը դարձէ մեծ եւ երեւելի առաքինութիւններ։ Իսկ ընդհակառակն չարութիւնն եւս մարդու սիրտը կը մտնէ աննշմարելի կերպով, բայց աստիճանաբար նալով կը խեղդէ ամեն բարի զգացմունք եւ մարդը չարագործ կը լինի։ Ուստի մարդ ամեն փոքրիկ բանէ սիրտ զգուշանայ։ Պէտք է որ իւր սրտին մէջ անուշանէ սէր առ բարին, եւ ամենավոքր պատահման մէջ անդամ պարտաւոր է հաստատ միտք առնել նաւթեան եւ բարեպաշտութեան պատուէրը

ներուն մէջ։ Պարտական է նա չարութեան ամենափոքր ցանկութիւնն անդամ իւր սրտէն ջնջել եւ փորձութենէ փախչիլ։ Այս է երկնային արքայութեանը արժանանալու միջոցն ու ճանապարհը։

Փրկիչը շարունակեց. «Երկնքի արքայութիւնը նման է այն խմորին, զոր կինը խառնելով երեք գրիւ (չափ) ալիւրի հետ՝ կը թողու, մինչեւ որ ամենը խմորուի»։

Փոքր խմորը խառնուելով շատ ալիւրի հետ՝ բոլորը կը խմորէ։ Այս խմորուած հացին կը շինուի ածիցուն եւ բարեհամ հաց։ Այսպէս Փրկչի խօսքերը սիրտ մտնեն մեր սիրտը, որ արժանանանք երկնային արքայութեան։ Բայց եթէ մենք չարութեանը տեղի կուտանք, որ մեզ վնաս թագաւորէ, նա խմորի պէս կը սիրէ մեր սրտին եւ բարի զգացմանց համար տեղ չը թողուր։

Յիսուս կ՚ասէր. «Երկնքի արքայութիւնը նման է ագարակի մէջ ծածկուած գանձի։ Ով որ գտնէ այն գանձը, կ՚ածապաբէ եւ ուրախութեամբ կը վաճառէ ամեն բան, ինչ որ ունի, որ ծախու առնէ երկրի այն մասը, ուր գանձը ծածկուած է»։

Մենք պարտական ենք ամեն բան զոհել Քրիստոսի վարդապետութեանը հաստատուելի մնալու համար։ Պարտական ենք նոյն

վարդապետութիւնը պահպանել ինչպէս ա-
մենաքիւ դանձ, որ կարող է տալ մեզ ե-
րանելութիւն եւ յաւիտենական կեանք:

Մի եւ նոյն խրատը կը պարունակուի
նմանապէս եւ յետագայ առակի մէջ:

"Երկնքի արքայութիւնը նման է մար-
գարիտ գնող վաճառականի: Այն վաճա-
ռականն երբ թանկագին մարգարիտ մի
գտնէ, իր բոլոր ունեցածը կը վաճառէ եւ
այն մարգարիտը կը գնէ":

"Երկնքի արքայութիւնը նման է ուռ-
կանի, որ ծովին մէջ ձգուած է: Նորա մէջ
կը ժողովին ամեն տեսակ ձկներ: Բայց երբ
կը լցուի ուռկանը, ջուրի ափը կը հանեն,
լաւ ձկները կ'ընտրեն ամանի մէջ կը դնեն,
իսկ վատերը կը ձգեն ի բաց: Այսպէս պի-
տի լինի աշխարհիս կատարածին: Հրեշտակ-
ները պիտի արդարները մեղաւորներէն քա-
ժանեն եւ մեղաւորները կրակի մէջ ձգեն,
ուր պիտի լան եւ ատամները կրճտեն":

ՊԱՏՄԵՆՔ ՄԻ ՔԱՆԻ ԱՌԱԿՆԵՐ ԵՒՍ

"Մի մարդ եթէ հարիւր ոչխար ու-
նենայ եւ մէկը կորչի, արդեօք չը թողուր
անապատի մէջ իւր բոլորը հօտը՝ կորուսեա-
ծը որոնելու եւ գտնելու համար: Իսկ երբ

գտնէ, կ'ուրախանայ, իւր ուսին վրայ կը
դնէ եւ տուն կը բերէ, կը կոչէ իւր բարե-
կամները եւ դրացիները եւ կ'ասէ. "Ուրա-
խացէք ինձ հետ, ես գտայ իմ կորուսեալ
ոչխարը":

Ինչպէս բարի հովիւը կը փնտռէ իւր կո-
րած ոչխարը, նոյնպէս եւ մեր Փրկիչը կը
կոչէ ամեն մեղաւորները ապաշխարելու:
Ինչպէս հովիւը կ'ուրախանայ իւր կորած
ոչխարը գտնելու համար, նոյնպէս եւ մեր
երկնաւոր Հայրը կ'ուրախանայ մեղաւորի
ապաշխարելուն համար:

Եթէ կին մի տասն դրամ ունենայ եւ
մէկը կորչի, ճչ ապաքէն իսկոյն կը վառէ
իւր լապտերը, կը փնտռէ տան անկիւնները
մէջ եւ սենեակը կ'աւլէ, որ կորած
դրամը գտնէ: Իսկ երբ գտնէ, կը կոչէ
իւր բարեկամները եւ դրացիները եւ կ'ա-
սէ. "Ուրախացէք ինձ հետ, կորուսեալ
դրամն գտայ":

Այս համեմատութիւնը մեկնելու հա-
մար՝ Յիսուս ասաց. "Այսպէս եւս հրեշ-
տակները երկնքի մէջ կ'ուրախանան մեղա-
ւորի դարձի համար":

Եթէ ձեզմէ մէկը ունի մշակ մի որ կը
մշակէ նորա ագարակը, կամ կ'արածէ նո-
րա հօտը, չնորհակալութիւն կը մատուցա-

նէ՞ արդեօք այն մշակին, երբ օրական աշխատանքէն յետ դառնայ, եւ կամ կը վարձատրէ՞ որ սիրով հրամանը կատարած է անթերի։ Կարծեմ թէ, ոչ։ Այսպէս եւս, երբ անթերի կատարէք դուք ձեր պարտաւորութիւնը, չը պարծիք, այլ ասացէք. "Մենք ինչպէս հրամանակատար ծառաներ, կատարեցինք մեր պարտքը, կատարեցինք այն, ինչ որ պարտական էինք կատարելու"։

"Այն ծառայն, որ գիտէ իւր տիրոջ կամքը եւ չը կատարեր, խստութեամբ կը պատժուի. իսկ նա, որ չը գիտէ իւր տիրոջ կամքը եւ չը կատարեր, սակաւ պատիժ կրսանայ։ Ումէ շատ տրուած է, շատ կը պահանջուի, իսկ ումէ որ սակաւ տրուած է, սակաւ կը պահանջուի"։

Այսպէս մարդ պարտական է ուսանիլ եւ ճանաչել Աստուծոյ կամքը և սիրով կատարել։ Որչափ թշուառ են ուրիշներ այն մարդիկն, որոնք Աստուծոյ կամքը չը գիտեն, եւ որչափ թշուառագոյն են նոքա, որ գիտեն եւ չեն կատարեր։

"Եթէ ձեզմէն մէկը կամենայ մեծ շինուածք մի կառուցանել, առաջուց չը հաշուէ՞ր արդեօք թէ որքան ծախք կ'երթայ, եւ կամ ինքն այնքան կարողութիւն ունի՞, որ հիմն արկանելէն յետոյ չկարենայ վերջացնել։

Նուաճքը անկատար թողուլ եւ ծաղր լինիլ մարդկան, որոնք անշուշտ պիտի ասեն. "Այս մարդը սկսաւ շինել, բայց կարողանալ չունի, որ ի կատար հասուցանէ"։

"Կամ ո՞ր թագաւորը պատերազմի ուղղեցած ժամանակ առաջուց չը հաշուեր, թէ արդեօք իւր տասն հազար զօրքով կարո՞ղ է ընդդիմանալ քսան հազարին, թէ ո՞չ։ Երբ տեսնէ թէ կարող չէ ընդդիմանալ, պատգամաւորներ կը զրկէ եւ հաշտութիւն կը խնդրէ"։

"Եթէ ձեզմէն մէկը այնքան հաստատուն կամք չունի, որ կարենայ իւր ամէն բանը թողուլ եւ իմ ետեւէս գալ, նա կը դադրի իմ աշակերտս լինիլ"։

Յիսուսի ճշմարիտ աշակերտը, ճշմարիտ քրիստոնեան, ամէն ժամանակ պարտական է պատրաստ լինիլ եւ ստացուածքին սիրոյ համար ամէն բան ուրախութեամբ թողուլ։ Վասն զի ով որ այս պատրաստութիւնը չունի եւ ուրիշ բաներ Աստուծմէ աւելի կը սիրէ, այս կը նշանակէ որ նա Աստուծոյ պաշտօնը եւ սէրը ուրիշ առարկաներու ստուած է եւ հեռացած է Քրիստոսի աշակերտութենէն։

ԼԸ

ՄԻ ՓԱՆԻ ԽՐԱՏԱԿԱՆ ԱՌԱԿՆԵՐ, ՈՐՈՆՔ Կ'ՈՒՍՈՒՑԱՆԵՆ, ԹԷ ԱՂՕԹՔԸ ՇԱՏ ԿԱՐԵՒՈՐ Է ՄԱՐԴՈՒՆ ԵՒ ԱՄԵՆ ՁԵՄԱՐԻՏ ԱՂՕԹՔ ՄԻՇՏ ԼՍԵԼԻ ԿԸ ԼԻՆԻ· Ղ·–Ի· ԾԸ· 2։

Տէրն ասաց. "Խնդրեցէ՛ք՝ և պիտի տը-
րուի ձեզ. փնտռեցէ՛ք եւ պիտի գտնէք. զարկէ՛ք (դուռն) եւ պիտի բացուի ձեզ"։

Մէկ մարդ մի բարեկամ ունէր, եւ մի անդամ գիշերը եկաւ նորա մօտ եւ ասաց. "Բարեկամ, երեք հաց տուր ինձ, վասն զի հեռու տեղէ ճանապ մի եկած է մօտս եւ ես կերակրելու բան չունիմ"։ Բարեկամը պատասխանեց. "Մի տաղտկացներ զիս, ես դուռս փակած եմ, որդիքս կը քնանան, ես չեմ կարող այժմ ելնել եւ հաց տալ քեզ"։ Իսկ աղաչաւորը դրան եռեւը կանգնած անդադար կը բախէր եւ հաց կը խնդրէր։ Ա՛յն ժամանակ բարեկամն ասաց. "Եթէ ոչ բարեկամութեան համար, գոնէ ձանձրութենէ ազատելու համար ելնեմ տամ, ինչ որ կը խնդրէ"։

Քրիստոս այլ առակով եւս կը յորդո-
րէր իւր ունկնդիրներն որ աղօթքէ չը ձանձրանան։

Ես կ'ասէր. "Մի քաղաքի մէջ կար մի դատաւոր, որ ոչ Աստուծմէ կ'երկնչէր եւ ոչ մարդկներէ կ'ամաչէր։ Նոյն քաղաքի մէջ կը բնակէր նոյնպէս մի այրի կին, որ կը գանգատէր իւր թշնամիէն և պաշտպանութիւն կը խնդրէր դատաւորէն։ Դատաւորն երկար ժամանակ ականջ չէր դներ այրի կնոջ խնդրուածքին, եւ վերջապէս ասաց ինքն իրեն "Եթէ ատտուածասէր եւ կիւրն ու մարդասիրութիւն անդամ ոչ ըլլար պարտաւորութիւնը պաշտպանելու, գոնէ ձանձրութենէ ազատելու համար ատկոտած եմ կնոջ խնդրուածքը կատարելու, որ միւս անգամ չգայ խանգեցնէ զիս"։ Եթէ անսիրտ դատաւորը լսեց այրի կնոջ խնդրուածքը, միթէ բարերարն Աստուած չը լսէր իւր ընտրեալ ներու աղօթքը, որոնք գիշեր եւ ցերեկ կ'աղօթեն։ Միթէ Աստուած առանց պաշտպանութեան կը թողու արդարութեան համար ղեկանք կրողները։ Ձեմարիան աւետ ձեզ, որ Աստուած շուտով օգնութեան կը հասնի եւ իւր ծառայից խնդրուածքը կը կատարէ։ Ուստի՝ ամեն աղօթող՝ ի բոլոր սրտէ վստահ պիտի լինի Աստուծոյ ողորմածութեան եւ մարդասիրութեան վրայ, եւ երբէք աղօթքէ չը պիտի ձանձրանայ։

Աստուած այնպիսի ճանապարհով կը կատա-
րէ մեր խնդրուածքն եւ այնպէս կը պահէ
մեր օրհնաւոր բաղձանքն, որ մեր ցանկա-
ցածէն շատ աւելի կը լինի: Միայն այս
հարկաւոր է, որ մեր խնդրուածքներն Աս-
տուծոյ կամքին համաձայն լինին, ապա թէ
ոչ՝ անկատար կը մնան, վասն զի ինքն ասած
է. « կը խնդրէք եւ չէք առնուր, որովհե-
տեւ չարաչար կը խնդրէք »: այսինքն, իմ
կամքէն ապառնոյ բաներ կը խնդրէք:

ԼԸ

ԱՊԱՇԽԱՐՈՂ ՄԵՂԱՒՈՐ ԿԻՆՆ. Ղ-Ի. Ի. 31:

Իսրայելացիք ճաշի կամ կերակուր ու-
տելու ժամանակ շատ բաներու մէջ զանա-
զան սովորութիւններ ունէին: Օրինակի
համար, հիւրի ոտքերը կը լուային, հոտա-
ւէտ ծխանելիքներ կը ծխէին, անուշահոտ
նիւթեր կը սրսկէին, եւ այլն: Այն երկիր-
ներու բնակիչները կօշկի տեղ կը հագնէին
տալաթաւ, և որովհետեւ ոտքերն առանց
ծածկուելու կը մնային, ուստի եւ շուտով
կը փոշոտուէին եւ շատ կ'ապտտուէին:
Իսրայելացիք, որոնք մաքրութիւն շատ կը
սիրէին, ճաշէն առաջ հիւրերու ոտքերն

ու ձեռքերը կը լուային, և պլտին իւղով
կ'օծէին: Իսկ հարուստները փոխանակ ձի-
թապտղի իւղին, որ այն երկրի մէջ սովո-
րական էր, հիւրերու համար կը պատրաս-
տէին անուշահոտ օծանելիքներ:

Փարիսեցիներէն մին, Սիմոն անուն, ա-
ղաչեց որ Յիսուս իւր հետ հաց ուտէ,
եւ փրկիչը՝ փարիսեցւոյ տունը մտնելով
սեղան բազմեցաւ: Նոյն քաղաքին մէջ կին
մի կար, զոր ամենքը կ'ատէին, որովհետեւ
մեղաւոր էր: Բայց այս կինը, ճանաչելով
Յիսուս, մեծ յարգանք ցոյց տուաւ, իւր
մեղքն ապաշխարելով: Երբ լսեց, որ Յի-
սուս փարիսեցի Սիմոնի տունն է, շուտ

այն տեղ գնաց հոգեւոր ողջմտութիւն եւ մխիթարութիւն գտնելու համար: Երբ որ տուն մտաւ, առանց խօսելու, Յիսուսի առնելն ընկաւ եւ սկսաւ արտասուք թափել: Իւր յորդ արտասուքով Յիսուսի ոտ ները կը թանար (կը թրջէր) իր երկար մազերովը կը սրբէր եւ կը համբուրէր: Այս կինը բերած էր մի շիշ աղնիւ իւղ, որով օծեց փրկչի ոտները:

Փարիսեցին, որ Յիսուս մեծարած էր, լուռ թեամբ կը նայէր այս արարմանը: Նա պարտաւորութիւն համարած էր յայտնի մեղաւորներն առել և ինքն իրեն կ'ասէր. «Եթէ սա (Յիսուս) ճշմարիտ մարգարէ լինէր, պէտք է որ իմանար, թէ ով է այս կինն, որ կը համարձակի նորան ժողեռնալ: Նա մեղաւոր կին է»:

Արտագէան Յիսուս, իմանալով նորա խորհուրդն՝ ասաց. «Սիմոն, ես քեզ բան մի ունիմ ասելու»:—«Ասա, վարդապետ, պատասխանեց Սիմոն»:—Փրկիչն ասաց. «Մէկ փոխատու ունէր երկու պարտապան: Առաջինը պարտ էր հիսուն դահեկան, իսկ երկրորդը՝ հինգ հարիւր. բայց երկուքն եւս կարողութիւն չունէին իրենց պարտքը վճարելու: Փոխատուն երկուսին եւս նե րեց իրենց պարտքն: Ինչ կը կարծես, ե-

րկուսին մէն աւելի՞ շատ սիրեց իր բարե րարը»: Սիմոն պատասխանեց. «Ես կար ծեմ թէ նա՝ որուն աւելի ներուեցան»: —«Ուղիղ դատեցիր», ասաց Փրկիչը:

Փարիսեցին չէր հասկնար, թէ ով բա նին կը վերաբերի այս առակը: Յիսուս դէպ ի կինը դառնալով՝ ասաց Սիմոնին. «Կը տեսնե՞ս այս կինն: Երբ ես քո տունդ ե կայ, դու ջուր անգամ չը տուիր ինձ, որ ոտքերս լուանամ. իսկ սա անդադար իւր արտասուքով կը լուայ եւ իւր մազերով կը սրբէ: Դու երբ զիս ընդունեցիր, սովո րական համբոյրն անգամ չը տուիր, իսկ սա կը համբուրէ իմ ոտքերս: Դու հասարակ իւղով անգամ չ'օծեցիր գլուխս, իսկ սա թանկագին եւ անուշահոտ իւղով օծեց ոտ քերս: Ուստի եւ կ'ասեմ քեզ, որ կը նե ուին սորա մեղքերը, որովհետեւ սա շատ կը սիրէ զիս, իսկ ում որ սակաւ կը նե ուի, նա սակաւ կը սիրէ»:

Յետոյ դառնալով դէպ ի կինն ասաց. «Կը ներուին քեզ մեղքերդ»: Սեղանի մօտ նստողները սկսան արանջալ եւ միմեանց ասել. «Ո՞վ է սա, որ իրեն կը սեպհականէ մեղքեր թողնելու իշխանութիւնը»: Բայց Յիսուս չը նայելով նոցա արտասնչին, ասաց կնոջը. «Քո հաւատքդ փրկեց քեզ, գնա

խաղաղութեամբ »։

Այս կնոջ գեղեցիկ օրինակէն կ՚ուսանինք, որ ամեն մեղաւոր, որ ղջայ եւ ապաշխարութեամբ Յիսուսի մարդասիրութեանը դիմէ, թողութիւն կը գտնէ իւր մեղքերուն։ Նորա ալէկոծուած սիրտը կ՚անդորրանայ եւ մի անպատում խաղաղութիւն կը թագաւորէ անհանգստութեան տեղ։ Անուշահոտութեան շիշը մարգուս սրտի օրինակն է։ Ինչպէս այն բեկուած շիշէն, նոյնպէս և մարդոյ ղջմամբ բեկուած սրտէն անուշահոտութիւն մի կը ղեզանի, որ հաճելի է Աստուծոյ։ Անուշահոտութիւն մի, որոյ բուրումն մինչեւ երկինքը կը ծաւալի։

Լթ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ԿԸ ՍԱՍՏԻ ՄՐՐԿԻՆ

Մատ. Գ. 35։ Ղուկ. Ը. 22։

Ի անգամ, երբ Յիսուս գնեհատեսթայ ծովակին մօտ էր, իր աշակերտաց հետ նաւը մտաւ եւ ասաց. « եկէք անցնինք ծովակին միւս ափը »։—Իսկոյն նաւեցին քաղնի մի նաւերով հանդերձ։ Գնալու ժամանակ՝ Յիսուս քնացաւ։ Աւրկէն ծովակին կամ լճի մէջ սեղը հասած էին եւ ահա յարեաւ սաստիկ հողմն։ Ծովակը սկսաւ ալէկոծիլ։ Փոքրիկ նաւակը կը ծածկուէր ալիքներէն, իսկ մեծ նաւը վտանգի մէջ էր եւ Յիսուս կը քնանար։ Աշակերտները սարսափած եւ Յիսուսի շուրջը ժողովուած զարթուցին ա նելով. « Տէր, փրկէ մեզ, կը կորնչինք »։

Յիսուս արթնցաւ, սաստեց սաստիկ շունչ հողմին եւ ալէկոծեալ ծովին եւ խաղաղութիւն։

Այն ժամանակ Յիսուս դառնալով դէպ ի աշակերտները ասաց. « Ո՞ւր է ձեր հաւատք »։ Նորա հետ եղողները, երբ նորա մէկ խօսքովը ապաւեցան ալէկոծութեան վտանգէն, սկսան իրարու ասել զարմացած. « Ո՞վ է սա, որ կ՚իշխէ հողմերուն եւ ալիքներուն եւ նոքա կը հնազանդին նմա »։

Խ

ՓՐԿԶԻ ՄԻ ԴԱՆԻ ԽՕՍՔԵՐԸ

Օրինականներուն (փարիսեցիներէն) մէկը կը հարցուց Յիսուսին. « Վարդապետ, օրինաց ո՞ր պատուիրանն է ամենէն մեծն և առաջինն »։ Փրկիչը պատասխանեց. « Ամբ քո Տէր Աստուածդ բոլոր սրտովդ, բո-

ըր անձնուէր եւ բոլոր մտքով ։ այս է ա-
ռաքելեան եւ մեծ պատուիրանն ։ Եւ երկրորդ
սիրէ նմանապէս ընկերդ իբրեւ անձդ ։
Առաւել քան զայս չկայ պատուիրան ։ Այս
երկու պատուիրաններուս մէջ կը պարունա-
կին մարգարէից ամեն օրէնքներն ու պա-
տուիրանները ։

Մէկ դպիր , ճանապարհի վրայ հանդի-
պելով Յիսուսին , ասաց . “ Տէր , ուր որ
երթաս , պիտի հետեւիմ քեզ ։ Այս դը-
պիրը կը կարծէր թէ՝ Յիսուս պիտի շուտով
երկրաւոր թագաւորութիւն ստանայ եւ
կը յուսար որ իր այսպիսի հաւատարմու-
թեան համար ինքն եւս պիտի հարստանայ
Յիսուսի շնորհիւ ։ Սրտագէտ Յիսուս նորա
սրտի մէջ եղածն կը կարդար , ուստի եւ
պատասխանեց . “ Աղուէսները որջ ունին
եւ երկնքի թռչունները բոյն , բայց մարդոյ
Որդին ու տեղ անգամ չունի , որ իւր գլու-
խը դնէ ։ Կամեցաւ ցոյց տալ , որ իւր
թագաւորութիւնը աշխարհային թագաւո-
րութիւն չէ եւ դպիրը չէ կարող իւր մտքի
մէջ դրած երկրաւոր բաղձանքին հասնիլ ։

Ժաքովբէն մէկը ասաց Յիսուսին . “ Տէր ,
հրամայէ եղբօրս , որ բաժանէ ինձ հետ
իւր ստացուածքը ։ Յիսուս , չը կամենալով
աշխարհային բաներու մէջ խառնուիլ , պա-

տասխանեց . “ Ո՞վ է կացուցեր զիս (դա-
տաւոր եւ բաժանարար) որ ձեզ դատեմ
եւ բաժանեմ ։ Յետոյ ասաց այս երկու
եղբայրներուն . “ Զգուշացէք ագահութե-
նէն . հարստութիւնը մարդուն կեանք չը
տար ։ Յիսուս նշմարեց խակին որ նորա
խրճանց բոլոր սիրտը հարստութեան են
ընծայած . ուստի եւ կամեցաւ հասկցնել ,
որ մարդոյ ճշմարիտ կեանքը առատութե-
ան մէջ է եւ ոչ թէ ագահութեան կամ նիւթապաշտութեան ։

Մի անգամ Պետրոս առաքեալը մօտեցաւ
Յիսուսին եւ ասաց . “ Եթէ եղբայրս մեզան-
չէ իմ դէմ կամ զրկէ զիս , քանի՞ անգամ
պարտական եմ ներել ։ Ներեմ մինչեւ եօ-
թըն անգամ ։ Պետրոս կը կարծէր թէ եօ-
թըն անգամ ներելը մեծահոգութենէ վեր
բան է ։ Բայց Փրկիչը պատասխանեց . “ Ո՛չ
թէ եօթն , այլ եօթն եօթանասուն անգամ
պարտական ես ներել ։ Այսինքն ներողու-
թեան չափ եւ սահման չը կայ . ճշմարիտ
քրիստոնեային միշտ պարտական է ներել ,
երբ զինքը կը զրկեն ։

Յովհաննէս առաքեալն ալ անգամ ասաց
Յիսուսին . “ Վարդապետ , մենք ալ մարդ
տեսանք , որ մեզ հետ չէր շրջեր , եւ քո ա-
նունովդ դեւեր կը հալածէր ։ Մենք արգի-

լեցինք, որ միւս անգամ այս տեսակ գործքեր չը գործէ »։ Յիսուս պատասխանեց. « Ի զուր արգիլած էք։ Ով իմ անունովս հրաշք կը գործէ, նա չը չարախօսեր ինձ վրայ. ով որ մեզ հակառակ չէ, նա մեզ հետ է »։ Կամեցաւ հասկացնել, որ քրիստոնեայ պէտք չէ աննեղոզամիտ լինին, պէտք չէ պատճին, որ իրենք միայն Քրիստոսի ձշմարիտ աշակերտներ են, և հետեւապէս պէտք չէ այլոց բարի գործքերն առ ոչինչ համարեն եւ արգիլեն։

Մի անգամ, ժողովրդի բազմութեան մէջ, մի կին լսելով Քրիստոսի քարոզութիւնները, սիրտը ստացաւ չարժեցաւ նորա խօսքերին։ Նա չարաղանդ ուրախութենէն սկսաւ աղաղակել. « Երանի այն մօրն, որ քեզ պահպանած է իւր որովայնին մէջ եւ երանի այն ստինքներուն որ քեզ կերակրած են »։ Յիսուս պատասխանեց. « Այս պատճառաւ ահա երանելի են և նորա, որոնք Աստուծոյ խօսքը կը լսեն եւ կը կատարեն »։ Յիսուս կամեցաւ հասկացնել թէ՝ ոչ միայն իւր ծնող մայրն է երանելի, այլ ամեն մարդ, ով որ Աւետարանի պատուէրներն եւ ձշմարտութիւնները կ'ուսանի եւ Աստուծոյ կամքոյ համաձայն կեանք կը վարէ։

Մի անգամ Յիսուս կը քարոզէր իւր

շուրջ հաւաքուած ժողովրդին եւ ամենքն մեծ ուշադրութեամբ կը լսէին։ Ընկնդիմը ներսե մէկն մէկն ասաց Յիսուսին. « Ահա եկած են քո հայրդ եւ եղբայրներդ եւ կը փափաքին քեզ տեսնել »։ Բայց Փրկիչը պատասխանեց. « Ո՞վ է իմ հայրս և իմ եղբայրներս »։ և ապա իւր շուրջ ժողովուած ունկնդիրները ցոյց նելով աւելցուց. « Ահա իմ հայրս եւ եղբայրներս։ Նորա ամենքն, որոնք Հօրս կամքը կը կատարեն, են ինձ համար Թէ մայր, Թէ եղբայրներ եւ Թէ քոյրեր »։ Ի՜նչ գեղեցիկ եւ խորհրդաւոր խօսք։ Ի՞նչքան պարտական են մարդիկ առաւածային պատուէրներն անթերի կատարել, որ արժանանան Յիսուսի ընտանութեանը։

Յիսուս մի անգամ նստած էր տաճարի գանձանակին հանդէպ և ամենքը կուտային գանձանակը նուէր կը ձգէին տաճարի ծախսոյ համար։ Շատ հարուստներ մեծամեծ ընծաներ կը բերէին եւ մի խեղճ կին ձգեց միայն երկու լումայ (ամենափոքր դրամ)։ Այն ժամանակ Յիսուս ասաց իւր աշակերտներուն. « Ձշմարիտ ասեմ ձեզ, որ այս խեղճ այրի կինն օրիշներէն աւելի տուաւ։ Նորա իրենց աւելորդէն նուէր կուտան Աստուծոյ, բայց սա իւր չբաւորութենէն բո-

լոր ունեցածն տուաւ »։ Յիսուս կամեցաւ ցոյց տալ որ Աստուած մարդու սրտին կը նայի եւ ոչ թէ տուած ողորմութեան՝ շատութեանը կամ սակաւութեանը։ Աստուած եւ ջերմեռանդն սիրտն ամէն ձեռ նուէրը նոյնէ նախասիծար է Աստուծոյ համար։

Մի քանի փարիսեցիներ կը հարցանէին Յիսուսին. « Ե՞րբ պիտի գայ Աստուծոյ արքայութիւնը »։ Նա պատասխանեց. « Աստուծոյ արքայութիւնը չը գար աչքանելի կերպով։ Չէ կարելի ասել թէ այս տեղ է Աստուծոյ արքայութիւնը կամ այն տեղ, այլ Աստուծոյ արքայութիւնը ձեր մէջն է »։

Փարիսեցիք, որովհետեւ արտաքին եւ աչքանելի բաներու վարժած էին, կը կարծէին թէ Աստուծոյ արքայութիւնը եւս աչքանելի նշաններ ունի։ Բայց Յիսուս հասկցուց, որ Աստուծոյ արքայութիւնը հոգեւոր է եւ ով որ ցանկայ կարող է իւր սրտի մէջ գտնել։ Հասկցուց, որ այն մարդիկն արդէն արքայութիւն կը վայելեն, ո՛րոց սրտի սրբութեան մէջ Աստուած կը բնակի։

ԽԱ.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՉԻ ՎՐԱՅ

Մատթ. ԻԴ. 3։ Մարկ. Զ. 17։ Ղուկ. Գ. 19։

Հերովդէս, որ կառավարէր Բեթղեհէմի եւ նորա շրջակայ քաղաքներու եւ գիւղերու մանուկները, վազուց արդէն մեռած էր։ Նորա երկիրը չորս մասն բաժնուեցաւ նորա որդւոց մէջ, որոնք արդէն արժանի չը համարուեցան Լագաւոր անուան, այլ կը կոչուէին Ըթրդրդապետ։ Նորա մէկ որդին Հերովդէս Անդիպաս Գալիլեայի չորրորդապետն էր։

Այս Հերովդէս շատ գերբնական բաներ լսելով Յովհաննէս Մկրտչի վրայ, որ նորա թագաւորութեան մէջ ամենէն նշանաւոր մարդը համարուած էր, կամեցաւ իւր աչքով տեսնել, ուստի եւ հրամայեց իւր մօտ կոչել։ Հերովդէս կը վախնար նորա խրատները լսել, կը պատուէր այս սուրբ մարդը եւ շատ անգամ նորա խօսքով կը վրդովէր։

Բայց Հերովդէս իւր եղբայր Փիլիպպոսի կինը յափշտակեց եւ ամուսնացաւ։ Յովհաննէս կը յանդիմանէր զՀերովդէս այս գործի համար եւ ի՛սկ որ օրինաց դէմ

է : Սակայն Հերովդէս ոչ Յովհաննէսի խօսքը լսեց եւ ոչ իւր խղճմտանքի ձայնն : Իսկ Հերովդիա (Հերովդիադա) նոյն ժամանակին ի վեր այնպէս կ'ատէր զՅովհաննէս, որ ամեն կերպով կ'աշխատէր սպանել սա։ Նա միշտ կը հրապուրէր զՀերովդէս, որ մարգարէն կեանքէ զրկէ. բայց սա չէր անսար չարասէր կնոջ կամքին : Վասն զի գիտէր Յովհաննէսի սրբութիւնն եւ կը պահէր, եւ մեծաւանդ կը վախնար ժողովրդի ապստամբութենէն եւ խռովութենէն, ո՞ր բոնք զՅովհաննէս Ճշմարիտ կը ճանաչէին : Հերովդիան խնդրուածքով եւ չարքնութեամբ այն տեղը հասաւ, որ Հերովդէս հրամայեց բանտի մէջ դնել զմարգարէն : Այս նենգութեամբ չը բաւականացաւ Հերովդիա, եւ մի ուրիշ հնարք գտաւ իւր չար նպատակին հասնելու :

Մէկ օր Հերովդէս կը ուզէր իւր ծնունդեան տարեդարձն, եւ այս պատճառաւ մեծ խնճոյք պատրաստեց իւր պալատականներուն, զօրավարներուն, պաշտօնատարներուն եւ ամեն երեւելի գալիլեացիներուն հանդէս : Խնճոյքի ժամանակ Հերովդիադայի աղջիկը ներս մտաւ եւ սկսաւ պարել, թագաւորն ուրախացնելու համար : Ամեն հանդիսականներ հաւնեցան այս աղջկան կա-

քաւելուն, և Հերովդէս այնքան ուրախացաւ՝ որ ասաց աղջկանը. « Խնդրէ ինձմէն ինչ որ կամիս. ես պատրաստ եմ մինչեւ անգամ իմ թագաւորութեան կէսը քեզ տալ » : Նաեւ երդումով հաստատեց իւր խոստումը :

Աղջիկը գնաց իւր մօր մօտ խորհուրդ հարցնելու՝ թէ ինչ պէտք է որ խնդրէ թագաւորէն : Մայրն ասաց աղջիկը. « Խնդրէ Յովհաննէս Մկրտչի գլուխը » : Եւ նա դառնալով խնջոյքի դահլիճն՝ ասաց թագաւորին. « Ես կը խնդրեմ քեզմէն, որ հրամայես այս րոպէին Յովհաննէս Մկրտչի գլուխը սկուտեղի (ամանի) վրայ այս տեղը բերելու » :

Թէեւ այս ծանր խնդիրը առաւել ապաստաբեցուց Հերովդէսին, բայց որովհետեւ քաղաք հանդիսականաց առջեւ երդուած էր աղջկան խնդիրը կատարելու, ուստի չը կամեցաւ իւր երդումը ժխտել (խօսքը չը պահել)։ Իսկոյն դահիճը ղրկեց, որ բանտը մտնելով Յովհաննիսի գլուխը կտրեց եւ բերէ։ Գնաց գլուխը կտրեց եւ բերաւ աղջկանն։ Իսկ սա առաւ արիւնաթաթախ գլուխն եւ տարաւ իր մօրը։

Զարհուրելի՛ անգ.ք։ Բայց ինչ կարող ենք խելամուտ եղել այս տեղին։ Երբ կը տեսնենք որ անօրէնութիւնը յաղթող կը հանդիսանայ առաքինութեան, և երբ կը տեսնենք՝ որ արդարները կը հալածուին, սարսափական եմք Աստուծոյ անտես խոստումը լսելէ. "Այս կեանքին աւելի ուրիշ լաւ կեանք կայ, ուր մեղքը պիտի պատժուի, իսկ առաքինութիւնը պիտի վարձատրուի"։ Վասն զի Աստուած արդարադատ է։ Հեթանոսական չարագործութենէն պարտինք տարտափիլ, իսկ Հերովդեսի թեթեւամտութենէն զգուշանալ, որ այնպիսի անմիտ երդումն կամ խոստումն չը տանք. որ ստիպուինք մեր երդումը պահպանելու համար՝ ջարդել գործել։

Խ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ՍԱԿԱՒ ՀԱՅՈՎ, ԿԸ ՅԱԳԵՑՆԷ ՄԻ ՔԱՆԻ ՀԱԶԱՐ ՀՈԳԻՆԵՔ։ Մ՚ոթ. ԺԳ. 15։ Մ՚ար. Զ. 33։ Ղ՚ւկ. Թ. 12։ Յո՚վ. Զ. 5։

Երորդ անգամն էր, փրկչի մկրտութենէն վկայ, որ կը մօտենար Պասեքի տօնը։ Ժողովուրդն ամէն կողմէն հաւաքուելով Յիսուսէ մօտ, ոչ մի բանէ ազատ չէին թողուր ո՛չ զՅիսուս եւ ո՛չ նորա աշակերտները. ուստի ասաց նա աշակերտներուն. "Գնացէք մի առանձին անապատ տեղ և անդադար մի՛ հանգստացէք"։ Ինքն եւս նաւ նստաւ եւ Գալիլեայի ծովակէն անցնելով գնաց անապատ։

Ժողովուրդը նկատեց թէ որ կողմը դը-
նայ Յիսուսի նաւակը, եւ ինքն եւս ա՛ճա-
պարեց նոյն կողմը գնալ ոտքով։ Իսկոյն մեր-
ձակայ քաղաքներէն եւ գիւղերէն միացաւ
նոցա հետ մեծ բազմութիւն։ Յիսուս, որ
ամբոխէն խոյս տուած էր, վերստին տես-
նուելով շրջապատուած է ինքն մեծ բազմու-
թենէն։ Գաղտնութեամբ ի՛ընդունէր Յիսուս
ամէն եկողները եւ սարի վրան բարձրանա-
լով այն տեղէն կը տեսնէր՝ թէ ո՛րչափ մար-
դիկ իւր մօտ կը հաւաքուին։ Նա երկար
ժամանակ կը քարոզէր Աստուծոյ արքայու-
թիւնը, կը բժշկէր հիւանդները եւ կ՚օգ-
նէր ամենուն, որոնք կարօտ էին նորա օգ-
նութեանը։

Առեգակն արդէն մայրն մտնելու վրայ
էր։ Աշակերտները մօտեցան Փրկչին եւ ա-
սացին. — “Վարդապե՛տ, ժամանակն ար-
դէն անցած է եւ այս տեղն անապատ է։
Ա՛րձակէ այս մարդիկն, որ երթան իրենց
համար կերակուր գնեն մերձակայ քաղաք-
ները՛ն ”։

Յիսուս պատասխանեց. “Պէտք չէ, դուք
կերակրեցէ՛ք այդ ժողովուրդն ”։ Աշակերտ-
ները պատասխանեցին. “Անկարելի է. ձեր
կարող ենք մենք այսքան բազմութեան հա-
մար հաց գտնել եւ գնել ”։

Յիսուս ասաց. “Գնացէ՛ք, տեսէ՛ք, քա-
նի՞ արդեօք փուռը ինչ հաց ”։ Անդրէաս ա-
ռաքեալը մօտեցաւ Յիսուսին եւ ասաց.
“Այս տեղ պատանի մի կայ, որ ունի հինգ
հաց եւ երկու ձուկն. բայց այնքան բազ-
մութեան համար ի՞նչ պիտի լինի ”։

Թերի՛ր ինձ մօտ, պատասխանեց Յիսուս,
եւ հրամայեց որ բոլոր ժողովուրդը խոտե-
րու վրայ դաս դաս նստեցնեն։ Երբ ամեն-
քը նստան, իւրաքանչիւր դասակարգին մէջ
հարիւր հարիւր եւ հիսուն հիսուն, այնու-
հետեւ շատ դիւրին էր նոցա թիւը իմանալ։
Այս տեղ կար հինգ հազար հոգի, բաց ի
կանայքն ու մանուկները։

Յիսուս նայեցաւ այս մեծ բազմութեան
վրայ, որ հաց ու կերակուրն թողած՝ եկած
էին իւր քարոզութիւնը լսելու, եւ առաւ
հինգ հացը եւ երկու ձուկը, աչքերը բար-
ձրացուց դէպ ի երկինք, գոհացաւ Աս-
տուծմէ եւ օրհնեց հացերը եւ ձկները։
Յետոյ կոտրեց և տուաւ աշակերտներուն
որ բաժանեն ժողովրդին։ Ամենքը կերան,
որչափ կամեցան, եւ յագեցան։

Փրկիչը հրամայեց աշակերտներուն, որ
հաւաքեն հինգ հացէն եւ երկու ձուկէն
մնացած կոտորները, և աշակերտները հա-
ւաքելով՝ լցուցին տասներկու սակառ։

Ժողովուրդը տեսնելով այս հրաշքը՝ կ՚ասէր. «Իրաւի, սա այն մարգարէն է, որուն մեզը կըսպասէինք. սա Մեսիան է»։ Ամենքը միաբանեցան, որ Յիսուսը ելլուսաղէմ տանին եւ անուանեն Թագաւոր Իսրայէլի։ Յիսուս ժողովրդեան խորհուրդը հասկնալով՝ աննկատելի կերպով առանձնացաւ լեռան գլուխը՝ աղօթելու համար։

Յիսուս իր մարդասիրութեամբը կը բակերէց այսչափ մարդիկ, բայց երբ կամեցան նոքա Ի նչան երախտագիտութեան զինքը Թագաւոր անուանել, հեռացաւ, ոչ յուսահատելու նոքա Թագաւորութիւնը աշխարհային էր։ Յիսուս հայրը բեհանելու ժամանակ գոհացաւ երկնաւոր Հօրէն, ցուցնելով որ իւր կամքը եւ նորա կամքը մի է։ Յիսուս ցոյց առաւ նմանապէս, որ մենք ոչ միայն մեր բազմախոտորիկ կերպարանքը, այլ ցանկը հացն անգամ գոհութեամբ արարի պիտի ուտենք. վասն զի գոհ սրտով մենք կը պարտաւորենք զԱստուած մեր բոլոր օրինաւոր աշխատանքներն օրհնելու եւ աճեցնելու։

ԼԳ

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԳՆԱՅ ՋՐԻ ԵՐԵՍԻՆ. Մաթ. ԺԴ. 23։ Մարկ. Զ. 16։ Յովհ. Զ. 15։

Յիսուս, լերան գլուխը առանձնանալու ժամանակ, պատուիրեց իւր աշակերտներուն իրեն չսպասել, այլ նաւակ նստիլ եւ ծովի միւս ափը նաւել։ Այս նաւազնացութեան ժամանակ եղաւ սաստիկ եւ հակառակ հողմն. ծովակը ալեկոծեցաւ եւ նաւակը վտանգի մէջ էր։ Գիշերը հասաւ եւ մթնցաւ։ Աշակերտները հասուն մէջ ծովակի մէջ առաջ հասած էին, յանկարծ տեսան մարդ մի որ կուգար ալիքներուս վրայէն եւ սարսափելի երկիւղով պաշարուեցան։

Այս մարդն էր ինքն մարգասէրը Փրկիչն, որ աշակերտաց սարսափը տեսնելով՝ գոչեց. «Ես եմ, մի վախնաք»։ Պետրոս առաքեալն ասաց. «Տէր, եթէ դու ես, հրամայէ, որ ես քեզ մօտ գամ ջրի վրայէն»։ Ե՛կ, պատասխանեց Յիսուս։ Պետրոս նաւակէն ելնելով սկսաւ գնալ ջրի երեսին, բայց երբ տեսաւ իր շուրջ բարձրացած ալիքները, վախցաւ եւ կը խեղդուէր։ Պետրոս աղաղակեց. «Տէր, օգնէ ինձ, ես կը խեղդըւիմ»։ Յիսուս իսկոյն ձգեց իւր ձեռքը, բռնեց Պետրոսն եւ ասաց. «Թերահաւատ, ինչո՞ւ երկմտեցար»։

Նոքա մտան նաւակի մէջ, մրրիկը հանդարտեցաւ, և շուտով հասան իրենց ցանկացած ափը։ Նոցա հետ նաւողները՝ ամենքը կ'ընկնէին Յիսուսի ոտքերը և կ'ասէին. «Արդարեւ՝ դու Աստուծոյ որդի ես»։

ԽՂ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ Կ'ՕՐՀՆԷ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՔ

Մտթ. ԺԸ. 1։ Մարկ. Թ. 38։—Ժ. 13։
Ղուկ. Թ. 46։—Ժ. 75։

Մի քանի բարեպաշտ մայրեր, երկնաւոր վարդապետի սիրով եւ հաւատով լցուած, բերին նորա մօտ իրենց երախայքը եւ կը փափաքէին, որ օրհնէ։ Բայց աշակերտները ժողովրդի բազմութեան եւ նեղուածքի պատճառաւ, չէին թողուր մանուկները Յիսուսի մօտ գալու։

Մարգասէրն եւ անմեղն Յիսուս, որ կը սիրէր անմեղ մանուկները, նեղացաւ աշակերտաց վարմունքի վրայ։ Նա ասաց աշակերտներուն. — «Մի արգելուք այդ մանուկներուն լինձ մօտ գալու. Թոյլ տուէք, որ գան. որովհետեւ այդպիսիներուն է երկնքի արքայութիւնը»։ Ով որ անմեղ մանկան պէս մաքուր սրտով եւ հեզութեամբ չընդունի երկնից արքայութեան վարդապետութիւնը, նա կարող չէ արքայութեան մէջ մտնել։

Յիսուս կ'օրհնէր իւր մօտ եկած ամեն մանուկները, ձեռքը նոցա վրայ դնելով։

Մի անգամ դարձեալ, երբ աշակերտները կը վիճէին թէ ո՞վ է իրենց մէջ մեծն, Յիսուս կոչեց իւր մօտ մի մանուկ եւ ասաց աշակերտներուն իրրեւ խրատ. «Ով որ այսպիսի մանուկներէն մէկը ընդունի իմ անունովս, նա զիս կ'ընդունի. իսկ ով որ զիս կ'ընդունի, կ'ընդունի նա իմ առաքիչն (դրկողն)։ Իսկ ընդհակառակն, ով որ դայթակղեցնէ այս փոքրիկներէն մէկը, որոնք

ինձ հաւատացած են, աւելի լաւ էր, որ այնպիսի մարդու վէրն քար կախուէր եւ ծովը ձգուէր »։ (Այսինքն անմեղներուն դայթակղեցնողը դերեզմանի անգամ արժանի չէ)։ « Վա՛յ այն մարդուն, որով ձեռքով դայթակղութիւնը աշխարհ կը մտնէ։ Անկարելի է, որ աշխարհիս մէջ դայթակղութիւն չը լինի. բայց վա՛յ այն մարդուն, որուն ձեռքով որ կը լինի։ Մի՛ արհամարհէք այս փոքրիկներէն եւ ոչ մէկը, վասն զի նոցա հրեշտակները միշտ կը տեսանեն իմ երկնաւոր Հօր երեսը։ Եւ մարդոյ Որդին այն պատճառաւ աշխարհ եկաւ, որ կորածները գտնէ եւ կեցուցանէ »։

Յիսուս այս խրատը ինչպէս աշակերտներուն տուաւ, նոյնպէս ամեն մարդոյ։ Ամեն մարդ պարտական է զգուշանալ, որ դայթակղութեան առիթ չը տայ իւր մերձաւորին, մանաւանդ այն մարդիկին, որոնք առաջնորդ կարգուած են ուրիշներուն, ինչպէս են թագաւորները՝ ժողովրդին, հոգեւոր հովիւները՝ իրենց հօտին, ուսուցիչները՝ իրենց աշակերտներուն, հայրերն՝ իրենց որդւոցը, եւ այլն։ Վա՛յ այն մեծերուն, որոնք իրենցմէ փոքրերուն դայթակղութեան տեղի կուտան, թէ՛ անվայել վարքով եւ թէ՛ խօսքով։ Այսպիսի մարդիկը պատասխանատու են ոչ միայն իրենց, այլ եւ իրենց մերձաւորի կամ ընկերի յանցանաց համար, որուն դայթակղութեան առիթ տուած են։ Եւ ընդհակառակն, երանելի են այն մարդիկն, որոնք իրենց գեղեցիկ վարքով՝ օրինակ դարձած են իրենց ընկերին եւ հանած են մոլորութենէ։ Այսպիսիներուն ահա կրկնապատիկ վարձու կ'սպասուի, եւ եթէ դայթակղեցնողները ծովը ձգուելու արժանի են, մոլորութենէ դարձնողները արժանի են աստուածային գրոց կախաղանութեան։

ԽԵ

ԽՐԱՏ ՀԵԶՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ

Դ ԺՈՒԱՐ ՁԱՆԱՊԱՐՀԻ ՎՐԱՅ · Մաթ · Ի · 20։

Յիսուսի երկու աշակերտներուն, այսինքն Յակոբի եւ Յովհաննէսի, մայրը մի անգամ իւր երկու որդւոց հետ եկաւ Փրկչի մօտ եւ ասաց. « Կաղաչեմ, կատարէ իմ խնդիրս զոր ուսանիցես »։ — « Ի՞նչ է խնդիրդ ». Հարցուց Փրկիչն։ — Գիտուն մայրն ընկաւ Յիսուսի ոտքերը եւ կը խնդրէր իւր որդւոց համար՝ ասելով. — Այնպէս արա, որ քո արքայութեան մէջ իմ որդիքս նստին քո մօտ,

մէկը աջ կողմդ, իսկ միւսը ձախ »։ Յիսուս պատասխանեց. « Դուք չը գիտէք թէ ինչ կը խնդրէք։ Կարող էք դուք արդեօք խմել այն բաժակը, որ ես խմելու եմ »։ Նոքա պատասխանեցին. — « Կարող ենք »։

Այս տեղէն կ'երեւի, որ այս երկու աշակերտաց մայրը չուներ ուղիղ եւ բարձր գաղափար հաւատացողութիւն երկնային արքայութեան վրայ, այլ այնպէս կը խորհէր, ինչպէս կը խորհէին նոյն ժամանակի Հրեայքը թագ հաւատացողութեամբ, այսինքն կը նմանեցնէր երկրաւոր թագաւորութեան, ուր շատ բան կարելի է ձեռք բերել խնդրանօք եւ պաշտպանութեամբ այլոց։ Նա կը կարծէր նմանապէս, որ իւր որդիքը կարող էին բաղդաւոր լինել, եթէ անուանի եւ հարուստ լինէին։ Բայց Յիսուս այլապէս կ'ուսուցանէր։ Ո՛չ թագ մեծութիւնը եւ հարստութիւնն են, որոնք մարդն ժառանգ կ'առնեն Աստուծոյ արքայութեան, այլ հեզութիւնը եւ առաքինութիւնը։ Ով որ ութախտութեամբ կը խմէ վշտաց եւ չարչարանաց բաժակը, նա կը հաստատուի գոհ երկնային արքայութեան մէջ։ Բայց յայտնի է, փրկիչն ասաց այն աշակերտներուն, « Դուք կարող էք իմ բաժակս խմել, բայց իմ աջ կամ ձախ կողմը նստիլ միայն նոքա

կարող են, որոց համար այդ տեղը պատրաստած է իմ Հայրս »։

Միւս տասն առաքեալներն, լսելով Յակովբի եւ Յովհաննէսի խնդիրը, բարկացան նոցա վրայ։ Յիսուս կոչեց իւր մօտ բոլոր աշակերտները եւ ասաց. « Ձեր մէջէն ով որ կամի առաջին լինիլ, թող լինի ձեր ամենեցուն սպասաւորը, ուսան ինչպէս Որդին մարդոյ չէկաւ ոչ թէ ուրիշներէն ծառայութիւն առնելու, այլ ամենուն ծառայելու եւ իւր անձը չատերու փրկութեան համար զնելու »։

Յիսուսի վարդապետութիւնն ու կեանքը ամենուն համար գեղեցիկ օրինակ է։ Քրիստոնէութեան մէջ ամենէն մեծը նա է, որ ամենուն օգտին համար կ'աշխատի, ամենուն կը ծառայէ, եւ կը ջանայ իւր կեանքը զոհել այլոց երջանկութեան համար։

ԽԶ

ՄՆԱՑՈՒՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ · Մատթ · ԺԸ · 16։ Մարկ · Ը · 17։ Ղուկ · ԺԸ · 18։

Ի անգամ ճանապարհի վրայ հանդիպեցաւ Յիսուսին հարուստ երիտասարդ մի որ ընկաւ փրկչի ոտները եւ ասաց. « Վար-

դապճա բարի, ինչ պէտք է գործեմ, որ յաւիտենական կեանք ժառանգեմ՝» :

Յիսուս պատասխանեց. « Ինչո՞ւ բարի կը կոչես զիս, բարին միայն Աստուած է. իսկ եթէ կամիս յաւիտենական կեանք ժառանգել, կատարէ Աստուծոյ պատուէրները » :

« Ո՛ր պատուէրները » . հարցուց երիտասարդը : Պատասխանեց Յիսուս. « Պատուիրանները յայտնի են, այն է մի սպանաներ, մի շնար, մի գողնար, մի սուտ վկայեր. պատուէ քո հայրդ եւ մայրդ, եւ սիրէ ընկերդ ինչպէս քո անձդ : » — « Այս ամենն ես ի մանկութենէ կատարած եմ, պատասխանեց երիտասարդն, ուրիշ ինչ պիտի գործեմ՝» :

Յիսուս քաղցրութեամբ նայեցաւ նորա վրայ եւ ասաց. « Այժմ մի բան միայն պակաս է քեզ : Եթէ կը փափաքիս կատարեալ լինիլ, վաճառէ ունեցածդ եւ բաժանէ աղքատներուն, այն ժամանակ կը գտանաս գանձ երկնքի մէջ : Յետոյ ինծի հետեւէս » :

Երիտասարդն, երբ այս պատուէրը լսեց, տրտմեցաւ, որովհետեւ շատ հարուստ էր եւ կամք չունէր իւր ստացուածքը թողուլ : Երբ երիտասարդը հեռացաւ, Յիսուս ասաց աշակերտներուն. « Հարուստ մարդուն շատ դժուար է երկնային արքայութեան մէջ մտնել՝» : Այս խօսքերուս վրայ զարմացան աշակերտները, բայց Փրկիչը շարունակեց ասելով. « Անկարելի է որ երկնից արքայութեան մէջ մտնէ այն մարդը, որ իւր բոլոր յոյսը դրած է իւր հարստութեան վրայ : Աւելի դիւրին է մալուխին ասելի ծակը մտնելը, քան թէ հարուստին երկնքի արքայութիւնը » :

Աշակերտներն աւելի զարմացան եւ միմեանց կ'ասէին. « Ուրեմն ո՞վ կարող է փրկուիլ՝» : Բայց Յիսուս ասաց. « Ինչ որ անհնարին է մարդոց համար, հնարաւոր է Աստուծոյ համար » : Երիտասարդն իւր բոլոր սիրտը տուած էր իւր հարստութեան եւ կուռքի նման կը պաշտէր : Որչափ որ աստուածաշունչը կատարելապէս կը ճանաչէր, սակայն իւր սէրը իւր ստացուածքներուն նուիրած էր : Եթէ այս պէս չը լինէր, նա խնդրին կը թողուր իւր ստացուածքն և կ'երթար մարգարէ Փրկիչին հետեւելն, որուն մէջ է ճշմարիտ երջանկութիւնը : Բայց կը տեսնենք որ երիտասարդը՝ փոխանակ [illegible]ցաւ եւ հեռացաւ : Ուրեմն ճշմարիտ աստուածպաշտութիւնն ու պատուիրանապահութիւնն այն է, երբ բոլոր սրտով, բոլոր անձով եւ ամեն ջանդութեամբ կը պաշ-

առնք : Իսկ երբ մեր Տարտուխիւնն մեր աշխարհային տանկուխիւններն եւ վայելքներն մեզ համար կուռք չինած ենք և մեր սիրտը նոցա նուիրած , այն ժամանակ ուշ նայն է մեր արտաքին պատուիրանապահութիւնն եւ չենք կարող փրկչի արքայութիւնը ժառանգել :

ԽԷ

ՓԱՆԱՆԱՅԻ ԿԻՆՆ · Մաթ · ԺԵ · 21 :

Ի անգամ Յիսուս Սիդոնի եւ Տիւրոսի սահմաններուս մէջ էր , որ Փիւնիկէի ծովեզերեայ երկու մեծ քաղաքներն էին : Այս քաղաքներուս մէկէն եկաւ Յիսուսի մօտ Քանանացի կռապաշտ կին մի եւ սկսաւ աղաչել այս խօսքերով . « Տէր , Դաւթի որդի , ողորմեա՛ ինձ : Աղջիկս պատահար է եւ խիստ չարաչար կը տանջուի » :

Առաքեա՛ փրկիչն կարգաց Քանանացի կնոջ սիրտն եւ կամեցաւ իրեն շուրջ պատած Իսրայելացիներուն յայտնել նորա հաւատն եւ ամենքն ամաչեցնել : Իսկ կնոջն ամենեւին չը պատասխանեց , կամելով փորձով ցոյց տալ նորա հաւատոյ հաստատութիւնը :

Քանանացի կինը Յիսուսի ետեւէն ելաւ աղաղակ կ՚ազաչէր : Աշակերտները մօտեցան Յիսուսին եւ ասացին . « Արձակէ այդ կինն , որովհետեւ անդադար կ՚աղաղակէ եւ մեզմէն չը հեռանար » : Յիսուս պատասխանեց . « Ես զրկուած եմ Իսրայէլի կորուսեալ ոչխարներուս մօտ » :

Քանանացի կինը մօտեցաւ , ընկաւ Յիսուսի ոտներն եւ ասաց . « Տէր , օգնէ » :

Իսրայելացիք այնքան կ՚ատէին կռապաշտները , որ շուն կը կոչէին : Յիսուս նոյա մտածութեան եղանակին հետեւելով ասաց Քանանացի կնոջն . « Արդարութիւն չէ մանուկներէն հացը խլել եւ շուներուն տալ » : « Իրաւ այդպէս է , պատասխանեց Քանանացի կինն . բայց շներն եւս կը կերակրուին այն փշրանքներէն , որոնք սեղանէն կը թափուին » :

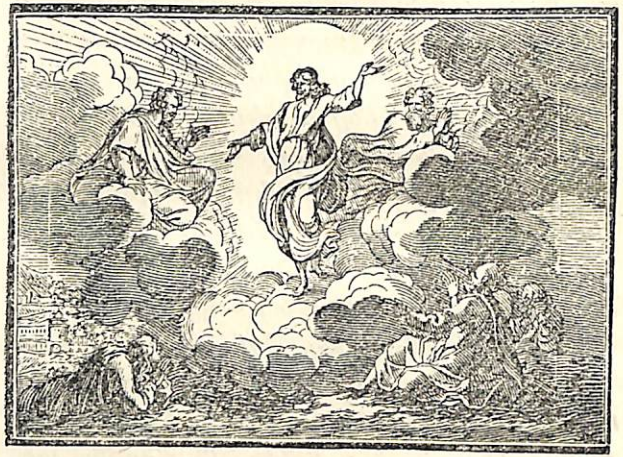
Այն ժամանակ Յիսուս աղաղակեց . « Ո՛վ կին , քո հաւատդ մեծ է , թող կատարուի ինչ որ կը ցանկաս . գնա՛ խաղաղութեամբ » :

Նոյն վայրկենէն նորա աղջիկն ազատեցաւ եւ մայրն երբ տուն դարձաւ , տեսաւ որ աղջիկը բոլորովին ապրէ :

ԽԸ

ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆ

Մատ. ժէ. 1։ Մարկ. թ. 1։ Ղուկ. թ. 28։

ՅԻՍՈՒՍ Քրիստոս իւր հետ առնելով իւր երեք աշակերտներն, Պետրոս, Յակոբոս եւ Յովհաննէս, գնաց Թաբոր լեռն։ Երբ հասաւ լերան գագաթը՝ սկսաւ աղօթել, եւ աղօթելու ժամանակ այլակերպեցաւ, այսինքն կերպարանքը փոխուեցաւ։ Նորա երեսն արեգակի նման լուսաւորուեցաւ եւ հանդերձները ապիտակացան ինչպես ձիւն. Յիսուսի մօտ երեւեցան երկու մարդիկ, երկնային լուսով պատած։ Սոքա

էին Մովսէս եւ Եղիա մարգարէները, ո՛րոնք կը խօսէին Տիրոջ հետ այն բաներուն վրայ, ինչ որ պատահելու էր Երուսաղէմի մէջ։

Պետրոս առաքեալը այն նորահրաշ տեսլեան վրայ զմայլելով՝ ասաց. “Տէր, լաւ է մեզ այս տեղ մնալ։ Եթէ հրամայես, երեք տաղաւար կը շինենք, մին քեզ համար, մին Մովսիսի եւ երրորդն Եղիայի համար”։ Պետրոս ուրախութենէն չը գիտեր թէ ինչ կը խօսէր։

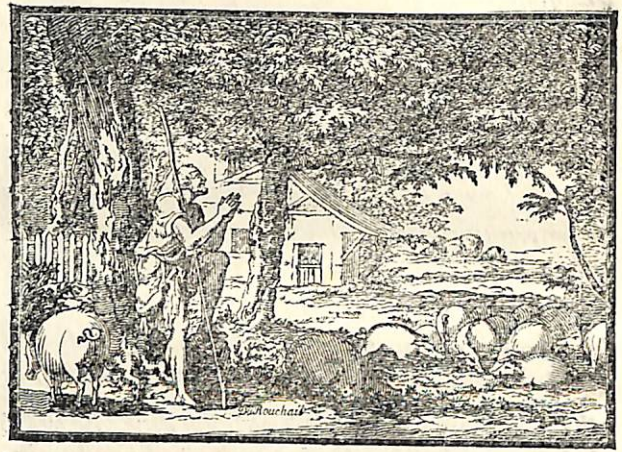
Այս խօսակցութեան ժամանակ եկաւ լուսաւոր ամպ, եւ այն ամպէն ձայն մի լսուեցաւ, որ կ՚ասէր. “Սա է իմ սիրելի որդին, որուն լսեցէք”։ Աշակերտներն երբ լսեցին այս երկնային ձայնը, զարհուրեցան, քնիան գետնի վրայ եւ սկսան աղօթել։

Յիսուս մօտեցաւ աշակերտներուն եւ ասաց. “ելէք, մի վախնաք”։ Երբ եկան, միայն տեսան Յիսուսն իւր սովորական կերպարանքով։

Յիսուս պատուիրեց աշակերտներուն, որ այս տեսիլը ուրիշներուն չը պատմեն մինչեւ իւր յարութեան օրը։

Խթ

ԱՆԱՌԱԿ ՈՐԴԻՆ · Ղ–Ի · ԺԵ · 11 ։

Յիսուս Քրիստոս ժողովրդին պատմեց մի անգամ յետագայ առակը ։

Մէկ մարդ ունէր երկու որդի ։ Կլսա՜ ուրն ասաց իւր հօրը՝ տո՛ւր ինձ ստացուածքիդ մէկ մասը ։ Հայրը բաժանեց իւր ստացուածքն իւր երկու որդւոց մէջ և ոչ ևս կրտսերին ինչ որ իր բաժինն էր ։ Այս հարստութեամբ երիտասարդը գնաց հեռաւոր երկիր, եւ շատ ու զեղս կեանք վարելով բոլոր հայրական ստացուածքը ծախեց եւ վատնեց ։

Երբ այն երկրին մէջ սով պատահեցաւ, երիտասարդն արդէն բոլոր կարողութիւնը վատնած լինելով սաստիկ պակասութեան եւ կարօտութեան մէջ ընկաւ ։ Ուստի եւ սոսկացուեցաւ ծառայել մի դիւղացու, որ ղրկեց իւր խոզերն արածելու եւ կերակուր էր տար ։ Երիտասարդն ուրախութեամբ կը ցանկար լցնել իւր քաղցն այն եղջիւրներով (սեռակ ինչ պտուղ) որով խոզերը կը կերակրուէին, սակայն այն եւս չը կար ։ Վերջապէս ղջալով ասաց. “ Քանի՛ վարձկաններ ունի հայրս, որ հացով կը կշտացնէ, իսկ ես այս սեղ սովամահ կը մեռնիմ ։ Երթամ հօրս մօտ եւ ասեմ. — Հայր, մեղայ երկինս եւ առաջի քո, ես այժմ արժանի չեմ քո որդիդ կոչուելու, ընդունէ զիս ինչպէս քո ծառաներէդ մին ” ։ Նա պատրաստուեցաւ եւ ճանապարհ ընկաւ իւր հօրմօտ ։ Դեռ շատ հեռու էր, հայրը տեսաւ եւ գութը շարժուելով իւր դժբաղդ որդւոյ վրայ, նորա առաջը վազեց, փարեցաւ պարանոցաւն, գրկեց եւ սկսաւ համբուրել ։ Այն ժամանակ որդին ասաց. “ Հայր մեղայ երկնքին դէմ եւ քո առջեւդ. չեմ արժանի քո որդին կոչուելու ” ։ Բայց հայրը նորա խօսքն ընդհատեց եւ հրամայեց ծառաներուն ամենալաւ հանդերձներ բերել

եւ հագցնել որդուն. հրամայեց նախնեաց մատանին մատը դնել եւ կօշկներն ոտքը։ Պատուիրեց պարարակ եզը մորթել, ուրախութեան խնջոյք կազմել, ուտել եւ ուրախանալ. վասն զի կ'ասէր հայրն. "Այս իմ որդին որ ես մեռած կը համարէի այժմ ողջացաւ, կորսուած կը կարծէի եւ այժմ գտնուեցաւ"։ Այս ուրախութեան ժամանակ նորա մեծ որդին դարձաւ ագարակէն ուր կ'աշխատէր, եւ երբ նուագարանները եւ երգերուն ձայնը լսեց, հարցուց ծառաներէն մէկուն, — Այս ինչ է։ — Ծառան պատասխանեց. "Եղբայրդ եկաւ եւ հայրդ հրամայեց պարարակ եզը մորթել եւ խնջոյք պատրաստել, կամելով ամենուն յայտնել իւր ուրախութիւնն իւր որդւոյ կենդանութեան եւ առողջութեան համար"։ Այնքան ախորժեցաւ երէց որդին, որ չէր ուզեր տուն մտնել, բայց հայրը նորա առաջն եկաւ եւ աղաչելով համոզեց որ ներս մտնէ։

Երէց որդին պատասխանեց. "Այսչափ տարի է որ ես կը ծառայեմ քեզ հաւատարմութեամբ, կը կատարեմ ամեն հրամաններդ եւ սակայն մի ուլ անգամ տուած չես ինձ, որ իմ բարեկամներուս հետ ուրախանայի։ Իսկ եղբայրս, որ ապազուածք ներուդ կեսը վատնեց, նորա համար հրա-

մայեցիր մորթել պարարակ ղուարակն"։ — "Որդեակ իմ, պատասխանեց հայրը, դուն միշտ ինձ մօտ ես, եւ ինչ որ ունիմ, քեզ կը պատկանի։ Բայց դուն ինքդ այժմ պէտք է ուրախ լինիս, որ քոյ եղբայրդ կորած էր՝ գտնուեցաւ, մեռած էր՝ կենդանացաւ"։

Այս առակը շատ խորհրդաւոր է եւ կը պարունակէ իւր մէջ Աստուծոյ անհուն մարդասիրութիւնն։ Այս առակը կը ցուցնէ, թէ ինչպիսի սիրով կ'ընդունի Աստուած ղջացած մեղաւորները։

Ծ

ՈՂՈՐՄԱԾ ՍԱՄԱՐԱՑԻՆ. Ղ.ԺԷ. Ց. 25։

Մէկ Իսրայելացի, որ միշտ կը պարապէր Սուրբ Գիրք կարդալով եւ օրէնքներ ուսանելով, եկաւ Յիսուսի մօտ եւ ասաց. "Վարդապետ, ինչ գործեմ, որ յաւիտենական կեանք ժառանգեմ"։ Իսրայելացին հարցուց ոչ թէ փրկչէն ճշմարտութիւն ուսանելու համար, այլ փորձելու. որովհետեւ օրինականները վարժած էին այս տեսակ խնդիրներու առաջարկութեան մէջ։ Յիսուս պատասխանեց. "Ի՞նչ է գրուած Օրինաց մէջ. ինչպէս կը կարդաս դուն"։

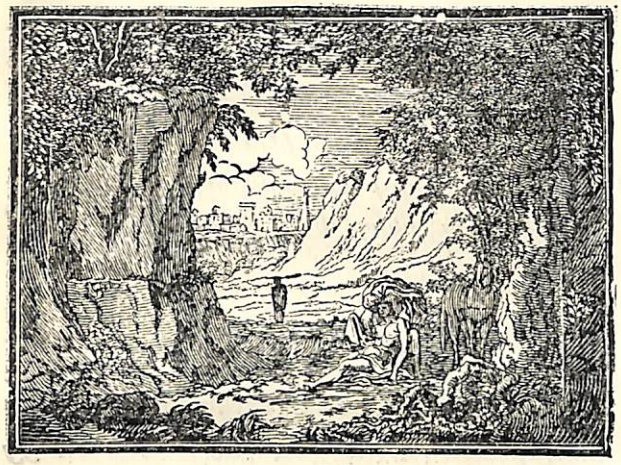
Օրինականն ասաց : “ Սիրէ՛ քո Տէր Աստուածդ քո բոլոր սրտովդ, բոլոր անձնովդ. բոլոր զօրութեամբդ եւ բոլոր մտքովդ, եւ ընկերդ սիրէ՛ ինչպէս քո անձդ ” :

Յիսուս ասաց . “ ձշմարիտ պատասխանեցիր . կատարէ այդ , եւ յաւիտենական կեանք կը ժառանգես ” :

Օրինականն ամաչեցաւ Յիսուսի պարզ եւ հասարակ պատասխանէն, եւ կը փափաքէր խորամանկ հարցմունքներով դժուարութեան մէջ պաշարել զՅիսուս եւ իր անթերը ծածկել, ուստի հարցուց . — “ Բայց ո՞վ է իմ ընկերս ” : Երեւի թէ ինքն այն օրինական մեկնիչներէն էր , որոնք կը պատուիրէին ընկեր ճանաչել միայն Հրեաները եւ ոչ թէ ամեն մարդիկ :

Յիսուս , իբրեւ օրինականի հարցմունքին պատասխան , պատմեց յետագայ առակը : — Մէկ մարդ Երուսաղէմէն Երիքով կ’երթար եւ աւազակաց ձեռքն ընկաւ , որոնք մերկացուցին , վիրաւորեցին եւ կիսամեռեան թողուն ճանապարհի մէջ եւ իրենք գնացին :

Մէկ քահանայ նոյն ճանապարհէն կ’անցնէր , տեսաւ վիրաւորուածն եւ անցաւ գնաց : Նմանպէս Ղեւտացի մի անցնելու ժամանակ տեսաւ վիրաւորուածն և առանց

դիտելու՝ հեռացաւ : Վերջապէս նոյն ճանապարհէն կ’անցնէր Սամարացի մի , որ տեսաւ վիրաւորուածը , դիտացաւ , գալեցաւ վրան , մօտեցաւ վէրքերը լուաց ձէթով եւ գինեով , փաթաթեց եւ դրաստի վրայ դնելով՝ տարաւ պանդոկը եւ մինչեւ միւս օրը կը հոգար եւ խնամք կը տանէր : Հետեւեալ օրը , երբ կամեցաւ իր ճանապարհը շարունակել, կոչեց պանդոկապետը, հիւանդը յանձնեց և երկու դահեկան տալեաւ ասելով . “ խնամք տար այս հիւանդին, եթէ իմ տուածէն աւելի ծախք ընես , յետ դարձած ժամանակ կը վճարեմ ” :

Այս անգրքը պատմելէն ղինի՝ Յիսուս հարցուց օրինականին . “ Այս երեք անձինք

ներբէն ինձն էր աւելի մերձաւոր աւազակաց ձեռքն ընկած մարդուն »։

Օրինականը պատասխանեց. « Նա, որ գթացաւ եւ ողորմութիւն ըրաւ »։ Այն ժամանակ Փրկիչը պատասխանեց. « Ուրեմն դնա՛ եւ դու նոյնը կատարէ՛ »։

ԾԱ.

ԵՐԿՈՒ ՊԱՐՏԱՊԱՆՆԵՐՈՒ ԱՌԱԿ

Մաթ. ԺԸ. 23։

ՅԻՍՈՒՍ ասաց. « Մէկ թագաւոր, երբ հաշիւ կը պահանջէր իւր ծառաներէն եւ կալուածոց վերակացուներէն, կոչեց իւր մօտ ծառաներէն մէկը, որ պարտական էր բիւր (10,000) քանքար։ Եւ որովհետեւ չը կարողացաւ հատուցանել այս դումարը, ասէր հրամայեց վաճառել պարտապանը, իւր կինը, որդիքը եւ ստացուածքը, եւ պարտքը վճարել։ Ծառայն ընկաւ ոտքերը եւ ասաց. « Փոքր ինչ համբերէ՛ եւ բոլոր պարտքը կը հատուցանեմ »։ Թագաւորը գթացաւ ծառային վրայ, աղատութիւն շնորհեց եւ բոլոր պարտքը ներեց։ Երբ ելաւ ծառայն, հանդիպեցաւ իւր ընկերներէ-

րէն մէկուն, որ իրեն պարտք էր հարիւր դահեկան։ Խեղդեց իւր պարտապանը, կը խեղդէր եւ կ'ասէր. « Շուտով վճարէ ունեցած պարտքդ »։ Ընկերը ոտքն ընկաւ եւ կ'աղաչէր ասելով. « Համբերէ՛ եւ կը վճարեմ »։ Բայց պարտատէրը չը նայելով պարտապանի աղաչանքին, հրամայեց բանտը դնել եւ չազատել մինչեւ որ վճարէ։

Թագաւորի ծառաներէն ումանք այս անգթութիւնը տեսնելով շատ տրտմեցան եւ գնացին թագաւորին պատմելին։ Թագաւորը կոչել տուաւ իւր մօտ չար ծառայն եւ ասաց. « Խստասիրտ եւ չար հոգի, ես բոլոր պարտքդ քեզ շնորհեցի՝ աղաչելուդ համար. իսկ դու ինչու՞ ծառայակիցդ չողորմեցար »։ Թագաւորը բարկացաւ եւ դահիճներու ձեռքը մատնեց, մինչեւ որ բոլոր պարտքը հատուցանէ։

Այս առակը ներողութեան ամենագեղեցիկ օրինակ է։ Եթէ կը ցանկանք մեր մեղքերուն թողութիւն ստանալ մեր երկնաւոր թագաւորէն, մենք եւս պարտական ենք մեր ընկերներու յանցանքը թողուլ, որոնք մեր դէմ մեղանչած են։ Վասն զի առանց մեր ընկերի յանցանքը ներելու՝ անհնար է որ Աստուծմէ թողութիւն ըստանանք մեր մեղքերուն։ Որովհետեւ Աս-

տուծոյ դէմ ունեցած մեր յանցանքներն աւելի մեծ են՝ քան թէ մեր ընկերոջ յանցանքը մեր դէմ։

ԾԲ

ՄԱՓԱՒՈՐՆ ԵՒ ՓՈՐԻՍԵՑԻՆ. Ղ–Ի. ԺԸ. 10։

Յիսուս մի առակ ասաց այն մարդիկներուն համար, որոնք ինքնահաւան են, կը պարծին իրենց առաքինութեան եւ արբու թեան վրայ եւ կ'առեն արտաբերկ մեղաւորներու։ Յիսուսի առակն էր այս։ — Մէկ անդամ երկու մարդ տաճարը մտան աղօթելու, որոց մին փարիսեցի էր, իսկ միւսն մաքսաւոր։ Փարիսեցին ինքնահաւանութեամբ կանգնած՝ կ'աղօթէր այսպէս. "Աստուած, շնորհակալ եմ քեզմէն, որ ես չափշտակող, անիրաւ եւ շնացող չեմ ինչպէս ուրիշ մարդիկն եւ կամ այս մաքսաւորն։ Ես շաբաթին երկու անգամ կը պահեմ եւ իմ բոլոր ստացուածքէն տասանորդ կուտամ"։ Իսկ մաքսաւորը հեռու կանգնած, չէր համարձակիր աչքերն երկինք բարձրացնել՝ եւ իւր կուրծքը ծեծելով՝ կ'աղաղակէր։ "Աստուած ողորմեա ինձ մեղաւորիս", այսինքն քաւէ իմ մեղքերս։

Այս առակը պատմելէն յետոյ Յիսուս աւելցուց այս խօսքերը. "Ձգմարիտն ասեմ ձեզ, որ այս մաքսաւորն աւելի արդարացած դարձաւ իւր տունը քան թէ փարիսեցին։ Ով որ կը բարձրացնէ իւր անձը՝ կը խոնարհի եւ ով որ կը խոնարհեցնէ՝ կը բարձրանայ"։

ԾԳ

ԴԱՐՁԵԱԼ ՄԻ ԹԱՆԻ ԱՌԱԿՆԵՐ

Ի մեծատունն շատ ցորեն ժողովեց իւր արտերէն եւ կը մտածէր ասելով՝ ինչ պիտի ընեմ, տեղ չունիմ, որ հաւաքած ցորենս ամբարեմ։ Յետոյ ասաց. դիտեմ թէ ինչ պիտի ընեմ, կը քանդեմ շտեմարաններս եւ աւելի կը մեծացնեմ, կը ժողովեմ հոգ ս մէջ բոլոր հարստութիւնս եւ կ'ասեմ իմ անձին, "Ով անձն, դուն այնչափ հարստութիւն ունիս, որ շատ տարիներ քեզ բաւական է, այժմ հանգստացիր, կեր, խմէ եւ ուրախ լեր"։ Բայց Աստուած ասաց այս մեծատանն. "Անմիտ, այս գիշեր պէտք է հոգիդ քեզմէն առնեն, ո՞ւմ պիտի թողուս քո հարստութիւնդ"։ Այս առակի վրայ աւելցուց Յիսուս յետագայ խօսքերը։ Մի

եւ նոյնը պիտի պատահի այն մարդուն, որ աւելի կը հոգայ հարստութիւն ժողովելու՝ քան թէ Աստուծոյ կամքը կատարելու »։ Վասն զի մարդոյ ամենամեծ հոգը եւ ջանքը պէտք է լինի Աստուծոյ կամքը կատարել եւ ոչ թէ իւր կեանքը եւ մտածմունքն անցաւոր բաներու վրայ մաշել։

« Մի մարդ ունէր երկու որդի, ասայ Փրկիչը։ Նա առաջինին ասաց. Որդեակ, գնա աշխատէ այգւոյ մէջ։ — Բայց որդին պատասխանեց. — Չեմ երթար. յետոյ զղջացաւ եւ գնայ աշխատելու։ Հայրն եկաւ միւս որդւոյ մօտ և ասայ. — Գնա աշխատէ այգւոյ մէջ։ — Նա պատասխանեց. — Ահա կ'երթամ, — բայց չը գնայ։ Այս երկուսէն ո՞րը կատարեց հօր կամքն. « Ուշինդիրները պատասխանեցին. Առաջինն »։ Այն ժամանակ Յիսուս ասայ Փարիսեցիներուն։ « Ձեզ մարիան ասեմ ձեզ, որ մաքսաւորներն ու մեղաւորները ձեզմէն առաջ պիտի մտնեն երկնից արքայութիւնը։ Յովհաննէս Մկրտիչն եկաւ ձեզ ճշմարտութիւն ուսուցանելու. դուք չը հաւատացիք. իսկ մաքսաւորներն ու մեղաւորները հաւատացին։ Այժմ եւս դուք կը տեսնէք եւ չէք ապաշխարեր »։

Յիսուս ասայ. « Մի մարդ ունէր իւր

այգւոյ մէջ թզենի մի, երեք տարի կըսպասէր, որ պտուղ տանայ նոյն թզենիէն, բայց չըստացաւ։ Եւ ասա ասայ այգեպանին. Ահա երեք տարի է որ կըսպասեմ պըտուղ տանալ եւ չեմ տանար. կտրէ ուրեմն այդ թզենին, որ ի զուր՝ տեղ չը բռնէ։ — Այգեպանը պատասխանեց. — Մի տար էս եւս թող, տէր, ես նորա շուրջը կը փորեմ և աղբով կը պատեմ, կարելի է որ այն ժամանակ պտուղ բերէ։ Իսկ եթէ չը բերէ, այն ժամանակ հրամայէ որ կտրեն »։

Այգւոյ տէրն է երկնաւոր Հայրն, այգեպանն է Աստուծոյ Որդին, իսկ թզենին է իւրաքանչիւր մարդ։ Աստուած մեզ ըստեղծեց, որ պտուղ տանք, այսինքն բարի գործեր գործենք եւ մեր ժամանակը կամ կեանքը օգտաւէտ բաներու համար գործ դնենք. իսկ եթէ անպտղաբեր մնանք և ի չարն գործ դնենք թէ մեր կեանքն եւ թէ Աստուծոյ համբերութիւնը, նա այն ժամանակ յաւիտենական տանջանաց կը մատնէ զմեզ։ Ուրեմն մեր կենաց ամեն ժամերը բարի պտուղներով զարդարուած պիտի լինին, որ քրանաթիր այգեպանի, այսինքն մարդասէր Փրկչի Թափած արիւնն ի զուր չանցնի մեր համար։

ԾԴ

ՔԱՆՔԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱԿՆ · Մաթ · ԻԵ · 14 ։

ՅԻՍՈՒՍ ասաց յետագայ առակը. “ Մի հարուստ մարդ իւր հայրենիքէն օտար երկիր գնալու ժամանակ կոչեց իւր ծառայքն և բաժանեց նոցա մէջ իւր ունեցածը ։ Մին տուաւ հինգ դանդաւ, միւսին երկու, և երրորդին մէկ, իւրաքանչիւրին իւր ընդունակութեան կամ կարողութեան համեմատ, որպէս զի չահեցնեն իրենց տիրոջ օգտին համար ։ Հինգ քանքար առացողը աշխատեցաւ և հինգ քանքար եւս շահեցաւ ։ Նմանապէս և երկու քանքար առացողն՝ երկու քանքար եւս շահեցաւ ։ Իսկ նա որ մի քանքար առացած էր, գետինը փորեց և քանքարը թաղեց, կարծելով թէ այս կերպով աւելի լաւ կը պահպանէ իւր տիրոջ դրամը ։

Մի քանի ժամանակէն յետոյ տէրն իւր հայրենիքը դառնալով՝ ծառաները կոչեց և հաշիւ պահանջեց այն քանքարներուն մասին, զորս յանձնած էր նոցա ։ Հինգ դանդաւ ընդունողն ասաց. “ Տէր, դու ինձ հինգ քանքար տուիր և ահա հինգ քանքար եւս շահեցայ ” ։ Տէրն ասաց. “ Ապրիս, բարի և

հաւատարիմ ծառայ, որովհետեւ սակաւուն հաւատարիմ եղար, շատի վրայ կը նշանակեմ զքեզ, որ կառավարես ։ Մտնակից եղիր ուրեմն տիրոջդ ուրախութեանը ” ։

Երկու քանքար առացողն ասաց. “ Տէր, դու ինձ երկու քանքար յանձնեցիր, ահա երկու քանքար եւս շահեցայ ”. — “ Ապրիս, ասաց տէրն, ով բարի եւ հաւատարիմ ծառայ, որովհետեւ սակաւ բանի մէջ հաւատարիմ եղար, ես քեզ շատ բան կը հաստատեմ ։ Ուրախացիր ուրեմն տիրոջդ հետ միասին ” ։

Վերջապէս եկաւ նա, որ մի քանքար առացած էր եւ ասաց. “ Տէր, ես քեզ կը ճանաչեմ և գիտեմ, որ խիստ մարդ ես, կը հնձես այն տեղէն, ուր չես սերմնած եւ կը ժողովես այն տեղէն, ուր չես սփռած ։ Ես վախցայ քեզմէն, ուստի եւ քանքարդ թաղեցի գետնի մէջ, ահա նայիր կը գտնես քուկդ քեզ ” ։

Այն ժամանակ տէրն ասաց. “ Չար եւ ծոյլ ծառայ, եթէ գիտէիր՝ որ ես կը հնձեմ այն տեղէն, ուր չեմ սերմնած, և կը ժողովեմ այն տեղէն, ուր չեմ սփռած, պարտական էիր ուրեմն իմ քանքարը սեղանաւորներուն տալ, որ ես եկած ժամանակս շահով առնայի ։ Արդ առէք քանքարը եւ

տուէք նորան, որ տան քանքար ունի։ Ո՞վ յոյժ հեռու ունեցողին կը տրուի եւ կ՚աւելը նոյ, իսկ ով որ չունի եւ ունեցածն եւս վայ վազ եւս չունի, ունեցածն եւս ձեռքէն կ՚առնուի։ Հանեցէք աւրեմն այս անպիտան ծառայն արտաքին խաւարը, ուր պիտի լինի լալ եւ սատանայ կրճտել»։

Այս առակով կ՚ուսուցանէ մեզ Յիսուս որ մենք պարտական ենք Աստուծմէ մեզ տրուած ընդունակութիւններն ու հնարհքները մեր աշխատանքով եւ ժրաջանութեամբ արդիւնաւորել եւ ամեն նորա հնարհած պարգեւներն օգտակարութեամբ գործածել։ Կ՚ուսուցանէ որ մեր աստուածատուր կարողութիւնքն եւ ընդունակութիւնքը կը բազմապատկին, երբ մեր կողմէն եւս կ՚աշխատինք և մեր իմացածն ուրիշներուն կ՚ուսուցանենք։

ԾԵ

ԱՅԳԻՒՈՅ ՀԱՄԱՐ ՎԱՐԺՈՒԱՆ ՄՇԱԿՆԵՐՈՒ։

ՍՈՒՆԿ. ՄԱՓ. Ի. 1։

Իսրայելացիք կը պարծենային, որ իրենք՝ ի վաղուց անտի Աստուծոյ ընտրեալ աղգն են, եւ կը կարծէին թէ միայն իրենց

համար պիտի ծնանի խաւտացեալ Փրկիչն։ Նոքա ամենեւին չէին ուզեր հաւատալ, որ կուսապաշտներն եւս, այսինքն Ճշմարիտ Աստուածն չը ճանաչողները, կարող են փրկուտոսի արքայութիւնը մտնել։ Յիսուս յետոտպայ առակով կամեցաւ ցոյց տալ թէ որչափ անիրաւ եւ խաւտասիրտ են նոքա, եւ որչափ ողորմած է Աստուած ամեն մարդիկ ներու համար, որոնք վաղ թէ ուշ զղջմամբ կը դառնան առ Աստուած։

Յիսուս կ՚ասէր. «Երկնային արքայութիւնը նման է տանուտէրը մարդոյ, որ առաւօտեան վաղ գնաց մշակներ վարձեց իր այգւոյ համար։ Օրը մէկ դահեկանով վարձեց բանւորները եւ ղրկեց այգին աշխատելու։ Ժամը երեքին եւ ինկին դարձեալ եղնելով՝ ուրիշ պարապ մշակներ եւս գտաւ, վարձեց եւ այգին ղրկեց աշխատելու։ Վերջապէս, արեւը տակաւին մայր չը մտած, ժամը տասն եւ մէկին հրապարակի մէջ տեսաւ անգործ կանգնած մարդիկ, հարցուց՝ ինչո՞ւ անգործ էք մնացած։ Մշակները պատասխանեցին, — Որովհետեւ մեզ չը վարձեցին։ — Դուք եւս գնացէք այգին, — ասաց տանուտէրը, վարձը բաժանած ժամանակ կ՚ըստանաք ինչ որ արժան է»։

Երեկոյեան՝ տանուտէրը հրամայեց կա-

ռավարչին, որ բոլոր ձկները կոչէ, եւ ակաւ նոցա վարձը բաժանել վերջիններէն սկսելով, որոնք ամենէն յետոյ եկած էին։ Իբրեւ թանչելուր մշակ ստացաւ մի մի դահեկան, նաեւ նոքա, որոնք տասնումէկ ժամին էին գնացած։ Առաջիններըը գալով կը սպասէին իրը թէ աւելի պիտի առնուն. բայց երբ տեսան թէ իրենց ստացածն ուրիշներուն հաւասար է, սկսան տրտնջալ տանտիրոջ վրայ եւ ասել. "Վերջիններըը ժամ մի աշխատեցան եւ այժմ մեզ նոցա հետ կը հաւասարեցնես, որ բոլոր օրուան ծանրութիւնը քաշեցինք եւ արեգակին տապը տարաբեցինք"։ Տանուտերը պատասխանեց մէկուն. "Ես քեզ չեմ զրկած, չէ՞ որ դու ինձ հետ մէկ դահեկանի խօսք կապեցիր։ Ա՛ռ դուս քեզ պատկանածդն ու գնա. ես կ'ուզեմ, որ վերջինին եւս այնքան տամ, ինչ քան քեզ տուի։ Միթէ ես իշխանութիւն չունիմ իմ սեպհականութեան վրայ։ Միթէ կը նախանձիս, որ ես առատ եմ"։

Այսպէս պիտի լինի երկնային արքայութեան մէջ։ Առաջիններըը յետին պիտի լինեն, եւ յետիններն՝ առաջին։ Որովհետեւ կոչուածներըը շատ են, բայց ընտրուածներըը սակաւ"։

Յիսուս այս առակով կ'ուսուցանէ մեզ, որ մեր կենաց իր ժամանակին մէջ որ ըլլայ, դարձեալ Աստուած կ'ընդունէ մեր ղղջումը եւ կը վարձատրէ ապաշխարած մեղաւորներըը այն երանութեամբ, որ պատրաստած է արդարոց համար։ Բայց որովհետեւ մեր կենաց ոչ մի վայրկեանը մեր ձեռքը չէ, և անորոշ է մեր մահուան ժամը, ուստի պէտք է որ միշտ պատրաստ լինինք եւ չյետաձգենք մեր ղղջումը եւ ուղղութիւնը։ Միշտ պատրաստ ենք այնպէս վարել մեր կեանքը, որ պատրաստ լինինք Աստուծոյ դատաստանին ներկայանալու։ Այս պատճառաւ է, որ Աւետարանը միշտ պատրաստութիւն եւ արթնութիւն կը քարոզէ մեզ։

ԾԶ

ԱՅԳԻՈՑ ԱՌԱԿՔ · Մաթ · ԻԱ · 33։ Մարկ · ԺԲ · 1։ Ղ–ւկ · Ի · 9։

Փրկիչն մի անգամ երբ կը քարոզէր Երուսաղէմի տաճարին մէջ՝ Հրեաներուն առաջ յետագայ առակը։

Մի մարդ այգի տնկեց, ցանկով պատեց, հնձան փորեց, կանգնեց աշտարակ

նորա մէջ եւ այդին յանձնելով մշակնե-
րուն՝ ինքն գնաց օտար երկիր շատ տարի-
ներ մնալու համար։

Երբ այգեկութի ժամանակն հասաւ՝ ղրկեց իր ծառաները, որ երթան մշակնե-
րէն պահանջեն խաղողի գինը. բայց մշակ-
ներն այն ղրկած ծառաներէն մի քանիսը սպանին, մի քանիսը քարկոծեցին եւ միւս-
ները տանջելով հալածեցին։ Տէրը ղրկեց ուրիշ ծառաներ, առաջիններէն աւելի շատ, բայց սոցա հետ եւս նոյնպէս վար-
ուեցան։ Վերջապէս այգւոյ տէրն ասաց. "Ղրկեմ որդիս, կարելի է ամաչեն". բայց մշակնեըն երբ տեսան որդին՝ ասացին, "Ահա այս է ժառանգը, եկէք սպանենք եւ նորա ժառանգութիւնը մերինք"։ Իսկայն բռնե-
նեցին ղրկուած որդին, այգիէն դուրս հա-
նին եւ սպանին։

Այս առակը պատմելէն յետոյ Յիսուս հարցուց քահանայապետէն եւ դպիրներուն. "Երբ այգւոյ տէրը գայ, ինչ պիտի ընէ մշակներուն"։ Նոքա պատասխանեցին. — Նա պիտի դառապարտէ այն չար մշակներն եւ այգին պիտի տայ ուրիշներուն, որոնք իւր ժամանակին պաղպղ գինը կը հատուցա-
նեն։ — Յիսուս ասաց Հրէաներուն. "Այս-
պէս ահա ձեզմէն պիտի խլուի երկնքի ար-
քայութիւնը եւ պիտի յանձնուի այն ազ-
գին, որ պտուղ կը բերէ"։

Քահանայապետներն ու Դպիրները ըն-
դալով, որ այս առակը իրենց կը վերաբե-
րի, կ'ուզէին նոյն ժամին բռնել զՅիսուս, բայց կը վախնային ժողովուրդէն, ուստի ղըր-
կեցին նորա մօտ խորամանկ մարդիկ, որ անպայշ խօսք մի հանեն նորա բերնէն եւ մատնեն քաղաքական կառավարութեան։

Փարիսեցիներուն աշակերտները և Հե-
րովդիանոսներըը մօտեցան Յիսուսին եւ ա-
սացին, "Վարդապետ, մենք գիտենք, որ դուն ճշմարիտ ես եւ ոչ ոքի երեսին չես նայիր (այսինքն աչառութիւն չես ըներ),

այլ ձեմարտութեամբ կ'ուսուցանեմ Աստուծոյ Ճանապարհը : Աստ մեզ ուրեմն, մենք Հրէաներս պարտական ենք արդեօք Տարկ սալ Հռովմայեցւոց կայսեր »: Յիսուս նոցա խորամանկութիւնը հասկնալով ասաց. « Ինչո՞ւ կը փորձէք զիս . ցուցէք ինձ դահեկան մի . որո՞ւ պատկերը եւ որո՞ւ անունն է վրան գրուած »: Նոքա պատասխանեցին. — Կայսեր : — « Ուրեմն կայսերը տուէք կայսեր , իսկ Աստուծոյն՝ տուէք Աստուծոյ »: Երբ այս լսեցին , ամենքը զարմացան նորա խոհուտութեան պատասխանին վրայ եւ գնացին :

Իսկ քահանայապետներն ու Դպիրները չէին համարձակեր առանց պատճառի Յիսուսն բռնել . վասն զի նոքա կը վախնային ժողովրդէն , որ զՅիսուս որպէս մարգարէ կ'ընդունէին :

ԾԷ

ԹԱԳԱՒՈՐԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔՐ ՀՐԱԻԻՐՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ · Մաթ · ԻԲ · 1 = Ղ–Ի · ԺԴ · 16՝ :

Յիսուս ասաց . « Երկնքի արքայութիւնը նման է այն Հարսանիքին , որ Թագաւորը պատրաստեց իւր որդւոյ համար : Նա շատերը կոչեց Հարսանիքի , բայց սակաւներն եկան : Երբ Թագաւորը զրկեց իւր ծառաները , որ յայտնեն Թէ ճաշը արդէն պատրաստ է եւ կրսպասեն Հրաւիրեալներուն , մէկը կը Հրաժարուէր ասելով Թէ՝ պէտք է գնամ ագարակս տեսնելու , միւսը ի'սեբ՝ գործ ունիմ, իսկ ոմանք մինչեւ անգամ ա նարգեցին եւ սպանին Թագաւորի Հրաւիրեալներն : Երբ Թագաւորն այս բանը լսեց , սաստիկ բարկացաւ եւ զինուորներ ղրկեց որ ապստամբներն սպաննեն եւ նոցա քաղաքներն այրեն : Յետոյ Թագաւորն ասաց իւր ծառաներուն . « Հարսանիքը պատրաստ է , բայց Հրաւիրուածներն անարժան գտան . գնացէք ուրեմն եւ ում որ Հանդիպիք Ճանապարհի վրայ ամենքը Հարսանիք Հրաւիրեցէք »: Ծառաները կատարեցին Թագաւորի Հրամանն եւ առ Հասարակ չար եւ բարի մարդկանց մեծ բազմութիւն ժողովեցին ճաշի համար , այնպէս որ բոլոր պալատը լցուած էր հիւրերով :

Թագաւորն երբ որ իւր հիւրերը տեսնէ , եւ նոցա մէջէն մին նկատելով, որ Հարսանեաց Հանդերձ չունէր՝ ասաց . « Ո՞նչպէս մնար դու այս տեղ առանց Հարսանեաց Հանդերձի »: Բայց նա լուռ եղաւ : Այն ժամանակ Թագաւորն ասաց իւր ծառաներուն , « կապեցէք նորա ձեռքերն ու ոտքերն եւ ձգեցէք արտաքին խաւարի մէջ ,

ուր սիտի լինի լալ և ատամանց կրճտուածը։ Վասն զի կոչուածները շատ են, բայց ընտրուածները սակաւ »։

Թագաւորի հարսանիքը հրաւիրուածները Հրէաներն են, որոց Քրիստոսի վարդապետութիւնը քարոզուեցաւ ուրիշ ազգերին առաջ։ Այն հիւրն, որ հարսանիքը եկած էր առանց վայելուչ հագուստի, օրինակ է այն մարդիկներուն, որունք անուանապէս քրիստոնեայ են եւ Քրիստոսի եկեղեցւոյն կը պատկանին, բայց անվայել կեանք կը վարեն։ Իսկ ճանապարհներէն ժողվուած մարդիկն են ամեն ազգեր. վասն զի քրիստոնէութիւնն առանց խտրութեան բոլոր մարդկութիւնն իւր ծոցը կը հրաւիրէ։

ԾԸ

ՏԱՍՆ ԿՈՅՄԵՐՈՒ Վ. ՔԱՅ. Մ. ԽՆ. 1։

ՅԻՍՈՒՍ իւր աւնկնդիրները յորդորելու համար ամեն սովորական պատահմանքներէ նթատական օրինակներ կ'առնէր և կ'ուսուցանէր։ Հարսանեաց ժամանակ Խորտելու կոչ մէջ սովորութիւն կար, որ հարսի ընկերները կըսպասէին նորապսակին, որ ուշադրութեամբ գիշերը կուգար, և այն ժամանակ կոյսերը վառած լապտերներով առաջ կ'ելլէին

ջայլին եւ ուղեկցութեամբ կը բերէին մինչեւ այն տունն, ուր սիտի լինէր հարսանիքն։ Այս սովորութենէն առիթ առնելով Յիսուս պատմեց յետագայ առակը։

« Երկնքի արքայութիւնը նման է տասն կոյսերուս, որունք լապտերներ առին՝ որ փեսային առաջ գնան։ Այս կոյսերէն հինգն խոհեմուն էին, իսկ հինգը՝ յիմար։ Յիմարները լապտերներ առին, բայց ձէթ չը պատրաստեցին։ Իսկ խոհեմուններն իրենց հետ առնելով ձէթ առին։ Բայց որովհետեւ փեսան ուշացաւ, ամենքը քնացան։ Կէս գիշերուան մէջ ձայն բարձրացաւ, թէ ահա փեսան կուգայ. ա՛ծ ապարեցէ՛ք շուտով ա՛ռաջն ելլելու։ Կոյսերն իսկոյն ելան և վառեցին իրենց լապտերներն։ Այն ժամանակ յիմարներն ասացին խոհեմուններուն. « Ձէթ տուէ՛ք մեզ, որովհետեւ ահա մեր լապտերները կը մարին »։ Խոհեմուններն պատասխանեցին. « Եթէ մեր ձէթէն ձեզ եւս մնան տանք, բաւական չը լինիր մեզ եւ ձեզ, ուրեմն աւելի լաւ է, որ գնաք ձեզ համար ձէթ գնէք որչափ հարկաւոր է։ Մինչեւ նոքա գնացին ձէթ գնելու, փեսան եկաւ։ Պատրաստ գտնուողները նորա հետ ներս մտան հարսանեաց ուրախութիւնը կատարելու եւ դռները փակեցին։

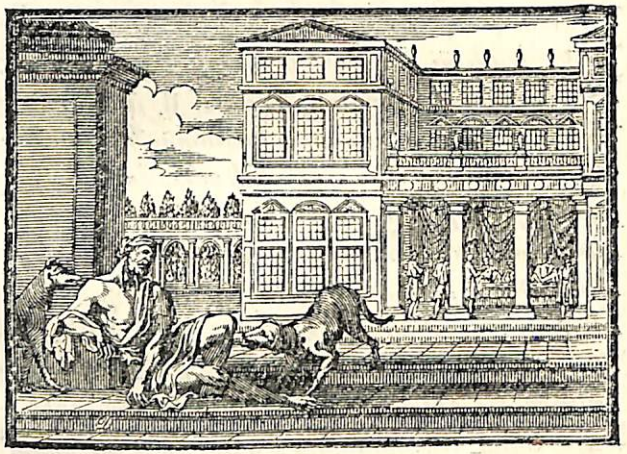
Յետոյ եկան միւս կոյսերն և սկսան ասել. «Տէր, Տէր, բաց մեզ դուռն»։ Բայց փեսան պատասխանեց. «Ես ձեզ չեմ ճանաչեր»։

Այսպէս ուրեմն, պատրաստ կացէք, ասաց Յիսուս, որովհետեւ դուք չէք օրը գիտէք եւ չէք ժամն՝ երբ Որդին (կենդանիները ու մեռեալները դատելու)։

ԾԹ.

ՄԵԾԱՏԱՆ ԵՒ ՂԱԶԱՐՈՍԻ ԱՌԱԿՆ

Ղ.–Ի. ԺԶ. 19։

Յիսուս չարունակելով ուսուցանել ժողովրդին՝ ասաց յետագայ առակն եւս։

«Մի քաղաքի մէջ կը բնակէր մի հարուստ մարդ, որ միշտ կը հագնէր ծիրանի եւ բեհեզ, եւ ամեն օր կ'ուրախանար եւ կը զուարճանար։ Կար նոյնպէս աղքատ մի Ղազարոս անուանով որ բոլորովին ծածկուած էր վէրքերով եւ պառկած էր հարուստի դրան մօտ։ Այս խեղճը կը կերակրուէր այն փշրանքներէն, որոնք կը թափուէին մեծատան սեղանէն, եւ չունէր խնամող, միայն շները կուգային եւ կը լիզէին նորա վէրքերը։ Այս աղքատն մեռաւ. եւ հրեշտակները նորա հոգին տարան Աբրահամի գոգը։ Մեռաւ նոյնպէս հարուստն եւ փոսը թաղուեցաւ։ Դժոխքի տանջանաց մէջ ինքն աչքը վեր բարձրացուց հարուստն եւ հեռուէն տեսաւ, որ Ղազարոս Աբրահամի գոգն է։ «Հայր Աբրահամ, ողորմեցիր ինծ, խղճայ վրաս։ Ղրկէ Ղազարոսը, որ իր մատին ծայրը թաց ընէ եւ զովացնէ լեզուս, վասն զի տառապիմ այս բոցի մէջ»։—«Որդեակ, պատասխանեց Աբրահամ, միտքդ բեր, որ դուք կենդանութեանդ ժամանակ վայելեցիք բոլոր երկրաւոր բարութիւնները, իսկ Ղազարոս աղքատութեան մէջ կը տառապէր։ Այժմ նա այս տեղ կը միխիթարուի եւ դուք կը տանջուիք։ Եւ բացի յայսմանէ, մեր և ձեր մէջ

մեծ վիհ կայ եւ այս անդունդէն ոչ դէպ ի ձեզ կարող են անցնել եւ ոչ այդ տեղէն դէպ ի մեզ։ Այն ժամանակ դժբաղդն ասաց. “ Աղաչեմ զքեզ, հայր, ղրկէ Ղազարոս մեր տունն. ես հինգ եղբայր եւս ունիմ, թող երթայ զգուշացնէ, որ չը գան այս չարչարանաց տեղն ։ Աբրահամ պատասխանեց. “ Նոքա ունին Մովսէսն եւ այլ մարգարէները, թող նոցա լսեն ։ ” — “ Ո՛չ, հայր իմ, ասաց տանջուողն, եթէ մեռեալներէն մին երթայ նոցա մօտ, անպատճառ նոքա պիտի ապաշխարեն ։ ” — Աբրահամը ասաց. “ Եթէ Մովսիսին եւ մարգարէներուն չեն լսեր. նմանապէս չեն հաւատար եւ չեն համլսիր, եթէ մեռեալներէն մին յարութիւն առնէ ։ ”

Քանի՛ քանի մեծատուններ կան աշխարհիս մէջ որ առատօրէն կը վայելեն իրենց հարստութիւնն եւ չեն կարեկցիր այն աղքատներուն, որոնք իրենց դուռը կը դնեն։ Քանի՛ մարդիկ կան, որ ճոխութեան եւ իշխանութեան մէջ կը լողան եւ քաղցրացին մոռացած են իրենց նման մարդիկն, որոնք զանազան վիշտերու մէջ կը տառապին։ Բայց Աստուծոյ դիտութեան աչքէն երբէք անտես չեն վշտացեալներն։ Նա անպատճառ օր մի պիտի քաղցրացնէ նոցա կրած

դառնութիւնները, մանաւանդ եթէ Աստուծոյ անուան եւ ճշմարտութեան համար մատնուած են տառապանքներու ։ Մեծատուններն աւելի պիտի գրաւէին Աստուծոյ սէրն, եթէ իրենց սեղանն անկարող եւ անօգնական աղքատներու համար բաց լինէր, եթէ իրենց տունն իրրեւ կարօտեալց գանձարան լինէր, և եթէ իրենք մարդասիրութեամբ վառուած լինէին ։ Ինչ տեղ պակասած է գիտութիւնը մարդկանց մէջ եւ ոչ բան է անճնասպաշտութիւն, այն տեղէն վերցուած է երջանկութիւնն, որ միայն մարդասէր եւ սուրբ սրտերու բաժինն է ։

Կ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՀՐԱՇՔՆԵՐՆ ԵՒ ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ · Մաթ · ի · 26 · Մարկ · ժ · 46 ։ Ղուկ · ժԸ · 35 ։ Մարկ · է · 31 ։ Ղուկ · ժԷ · 12 ։

Յիսուս մի անգամ եկաւ Երիքով քաղաքը ։ Զանազարհի վրայ նստած էր կայր աղքատ մի և կը խնդրէր ողորմութիւն ։ Այս կայրը լսելով որ Յիսուս գալիս է ։ — Պատասխանեցին. — “ Յիսուս Նազովրեցին կանցնի այս տեղէն ։ ” — կայրը սկսաւ աղաղակել.

« Դաւթի որդի, ողորմեա՛ ինձ »։ — Աղքեւէն գնացողները կը սաստէին եւ կը հրամայէին լռել. իսկ նա եւս աւելի կ'աղաղակէր. « Դաւթի որդի, ողորմեա՛ ինձ »։ Յիսուս կանգնեցաւ եւ հրամայեց, որ կոյրը իւր մօտ բերեն եւ ապա հարցուց. « Ի՞նչ կամիս »— Կոյրը պատասխանեց. « Ա՛յնպէս արա՛ որ աչքերս տեսնեն »։ — « Տե՛ս, ասաց Փրկիչը, քո հաւատքդ քեզ փրկեց »։ Նոյն րոպէին կոյրը սկսաւ տեսնել եւ Տիրոջ եռւեռն գնալով կը փառաւորէր զԱստուած։ Նոյնպէս սկսան փառաւորել ամենքն, որոնք այս հրաշքը տեսան։

Միւս անգամ բերին Յիսուսի մօտ մի խուլ եւ համր մարդ եւ կը խնդրէին որ ձեռքը նորա վրայ դնէ։ Յիսուս մատները նորա ականջներուս վրայ դրաւ, ձեռքին բըռնեց եւ ապա աչքերն դէպ ի երկինքը բարձրացնելով ասաց. « Բացուի՛ր »։ Նոյն րոպէին խուլը եւ համրը սկսաւ խօսիլ եւ լսել։ Յիսուս արգիլեց որ ուրիշներուն չը յայտնէ, բայց որչափ Փրկիչն կ'արգիլէր, նա աւելի եւս փառաբանութիւն կը մատուցանէր։ Իսկ ժողովուրդը զարմացած կ'աղաղակէր՝ նորան (Յիսուսին) որուած է իշխանութիւն երկրիս վրայ. ահա խուլերը կը լսեն եւ համրերը կը խօսին։

Մի անգամ Յիսուս տեսաւ տասն բորոտներ, եւ որովհետեւ այս ցաւը սարսափելի էր, ոչ թէ հասարակ մարդոց մօտենալ, այլ միայն հեռուէն կ'աղաղակէին. « Տէր, օգնէ մեզ »։ Յիսուս տեսնելով ասաց. « Գնացէ՛ք, ձեր անձը ցուցէ՛ք քահանային »։ Բորոտները հաւատացին Յիսուսի խօսքին եւ հնազանդեցան։ Մոլեխտ օրէնքը կը հրամայէր, որ բորոտութենէ ազատուածները ցոյց տային քահանային, որովհետեւ քահանայքը պէտք է քննէին եւ վճռէին, որ նորա կարող են կրկին դառնալ եւ մարդկանց հասարակութեան մէջ մտնել։ Քահանայից մօտ գնալու ժամանակ՝ բորոտները զգային, որ սրբուած են իրենց ախտէն։ Բժշկուածներէն մին դարձաւ Յիսուսի ոտներն ընկաւ եւ բարձր ձայնով կը գոհանար եւ կ'օրհնէր զԱստուած, եւ այս անձն էր Սամարացի, որ Հրէաներուն ատելի էր։ Յիսուս ասաց նորան. « Չէ՞ որ ես տասն անձինք բժշկեցի, ո՞ր են մնացած իննը։ Ինչո՞ւ չեկան նորա զԱստուած փառաւորելու, այլ միայն եկաւ այս օտարազգին »։

Յետոյ ասաց բժշկուածին. « Ե՛լ։ գնա՛ խաղաղութեամբ. քո հաւատքդ քեզ փրկեց »։

ԿԱ.

ԶԱՔԷՈՍ · Ղ–Ի · Ժ· 1 ։

ՅԻՍՈՒՍ կը մտներ Երիքովին ։ Ա.յս քաղաքին մէջ կը բնակէր հարուստ մարդապետ մի, Զաքէոս անուանով ։ Նա շատ կը փափաքէր Յիսուսը տեսնել, բայց կարճահասակ լինելով չէր կարող բազմութեան միջից ժողովրդի երեսէն տեսնել ։ Ձանապարհի վրայ կար թզենի մի. Զաքէոս նայեց եւ այս ծառի վրայ՝ որ գնէ այն տեղէն տեսնէ Աստուածային վարդապետը ։ Երբ Յիսուս ծառին մօտեցաւ՝ կոչեց զԶաքէոս, որ թզենու վրայ նստած էր, եւ ասաց. “Զաքէո՛ս, իջիր այդ տեղէն ։ Ես քո տունը կուգամ” ։

Ա.յսպէս առատութեամբ վարձատրեց Փրկիչն զԶաքէոս այն փափաքին համար, որ կը ցանկար զՅիսուս տեսնել ։ Զաքէոս շատով իջաւ ծառէն եւ մեծ ուրախութեամբ Փրկիչն իւր տունն ընդունեց ։ Ամեն տեսնողները կ’ասէին. “Ի՞նչպէս կարող է նա իջնել այն մարդոյ տունը, որ ամենու աջեւ համարուած է իբրեւ մեղաւոր” ։

Իսկ Զաքէոս մօտեցաւ Յիսուսին եւ ուրախութեամբ ասաց. “Տէր, ես իմ քոլոր ստացուածքիս կէսը կուտամ աղքատ, եւ եթէ մէկը զրկած եմ՝ քառապատիկ կը հատուցանեմ” ։

Յիսուս պատասխանեց. “Ա.յսօր փրկութիւն եղեւ այս տանն, որովհետեւ սա եւս Աբրահամի որդի է ։ Մարդոյ Որդին եկաւ կորածները փրկելու” ։

Ա.յս տեղէն կ’ուսանինք, որ ամեն բարի ցանկութիւն միշտ կը վարձատրուի Աստուծմէն ։ Բաւական է որ մարդ ի բոլոր սրտէ փափաքի Աստուծոյ հետ միանալու, միշտ կը տեսնէ որ Աստուած իւր մէջն է ։

ԿԲ.

ԿՈՅՐ ԾՆԱՆԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ · Յովհ · Թ · 1 ։

ՄԻ անգամ Յիսուս պատահեցաւ մի մարդոյ, որ կոյր ծնած էր եւ ճանապարհի վրայ նստած՝ անցնողներէն ողորմութիւն կը խնդրէր ։ Յիսուսի աշակերտները կը հարցնէին թէ ամեն մեծ պատահար կամ դժբաղդութիւն մի պատիժ է, որ Աստուած կը զրկէ մարդոյ մեղայ համար ։ Բայց որովհետեւ այս ողորմելին կարող չէր արժանի լինել այդ տեսակ պատժոյ, ըստ որում՝ ի ծնէ կոյր էր, աշակերտները չը գիտէին թէ ո՞րն վերաբերեն այս դժբաղդութիւնը ։

աւատի եւ հարցուցին փրկչին. « Վարդապետ, մի՞ է մեղանչեր, սա, թէ իւր ծնողքը, որ այս խեղճը կոյր ծնուած է »:

Յիսուս պատասխանեց. « Ո՛չ որ չէ մեղանչած, ո՛չ սա ինքն եւ ո՛չ իւր ծնողները, այլ պատահած է այս, որ Աստուծոյ գործքերը յայտնուին »:

Պարտաւոր եմք խմանալ, որ Աստուծոյ ղրկած բոլոր նեղութիւնները, կամ չարչարանքները հոգեւոր համար են եւ կամ բարիները կատարելագործելու: Չարագործներու չարչարանքը կը կոչուի պատիժ, իսկ բարեգործներունը՝ փորձ կամ փորձութիւն: Բայց թէ ոմանց կը ղրկուի մարդուս, արդեօք պատիժը՝ թէ փորձութիւն, այն միայն Աստուած գիտէ եւ չարչարուողն խիղճը: Ի՞նչ անհամեմատ բարեբարոքութիւն է մեզ համար, երբ նա իւր նեղութիւնները կրած ժամանակ՝ կը խոստովանի, որ այն նեղութիւնը ղրկուած է Աստուծմէ իւր մեղքերը քաւելու համար, բայց մանաւանդ ինչ անհամեմատ մեծ խիթարութիւն է բարեգործի համար, երբ կը խոստովանի, որ աստուածային փառաց համար պարտաւոր է ամէն նեղութիւն եւ չարչարանք համբերութեամբ տանիլ և հաստատած է անկասկած, որ ճշմարիտ եւ ողջմիտ Աստուածն անպատճառ կը վար-

ձատրէ ամէն վշտակրութեանց համար:

Յիսուս յանձին կը յիշեցնէր աշակերտաց իւր մերձակայ մահն՝ եւ ի ծնէ կոյրն ընկղմած խաւարը համեմատելով այն խաւարին հետ, ուր իւր մահէն յետոյ պէտք է լինէր, ասաց. « Քանի որ ցերեկ է, պէտք է կատարեմ իմ Աստուծմէ գործքերը, վասն զի խաւարը կը հասնի եւ այն ժամանակ մարդ կարող չէ գործել: Մինչդեռ ես աշխարհի վրայ եմ, աշխարհի լոյսն եմ »: Յետոյ ձքեց գետնին, կաւ շինեց եւ ծեփելով կոյրի աչքերը՝ ասաց. « Գնա, լուա Սելոամի աւազանին մէջ »:

Կոյրը գնաց լուացուեցաւ եւ աչքերը բացուեցան: Այն ժամանակ ամէն դրացիներն ու ծանօթները սկսան միմեանց ասել. « Սա այն կոյրը չէ՞, որ ողորմութիւն կը խնդրէր »: Ոմանք կ'ասէին՝ իսկ և իսկ նա է. իսկ միւսները կ'ասէին՝ նորա նման է: Իսկ ինքը ասաց, ես ճշմարիտ այն կոյրն եմ: Ամենքն հետաքրքիր եղան լսանալու՝ թէ ինչպէս բացուեցան նորա աչքերը: Երիսատուածքը պատասխանեց. « Այն մարդը, զոր Յիսուս կ'անուանեն, աչքերս կաւով ծեփեց եւ հրամայեց լուացուիլ Սելոամի աւազանի մէջ, եւ ապա սկսայ տեսնել »: Բայց ոմն էր այն մարդը, կը հարցնէին հե-

ապրեքրուվեամբ ։ “ Չը գիտեմ, պատաս-
խանեց կոյրն ։ Ան ժամանակ կոյրը տա-
լան փարիսեցիներուս մօտ, որոնք նմանա-
պէս հարցուցին՝ Թէ ինչպէս բացուեցան
նորա աչքերն ։ Բժշկուած կոյրը դարձեալ
նոյն պատասխանը տուաւ փարիսեցիներուն
ասելով. “ Մեկը աչքերս կաւով ծեփեց,
հրամայեց լուացուիլ. ես լուացուեցայ եւ
ահա կը տեսնեմ ” ։

Յիսուս կոյրը բժշկեց շաբաթ օրը, ու-
րմէ եւ սասիկ վէճ ծագեցաւ փարիսեցի-
ներուն մէջ ։ Ոմանք կ’ասէին՝ այս մարդը
Աստուծմէ ղրկուած չէ, որ շաբաթը չը
պահեր. միւսները կ’ասէին՝ մեծ կարող է
մեղաւոր մարդը այսպիսի հրաշքներ գոր-
ծել ։ Վերջապէս հարցուցին բժշկուածին՝
դուն ինչ կ’ասես այն մարդոյ համար, որ
աչքերուդ լոյս տուաւ ։ — Ես կը կարծեմ
որ նա մարգարէ է, պատասխանեց բժըշ-
կուածը ։ Սակայն փարիսեցիները չհին ու-
զեր հաւատալ, որ նա կոյր ծնուած է, ու-
րմէ եւ կոչեցին նորա ծնողները ։ “ Այս ձեր
որդին է, հարցուցին. դուք կ’ասէք, որ նա
կոյր ծնուած է, այժմ ինչպէս կը տեսնէ ” ։
Կոյրի ծնողները պատասխանեցին ։ — “ Նա
Ջմմարախս մեր որդին է եւ կոյր ծնած էր,
բայց Թէ այժմ ինչպէս լոյս ստացաւ նորա

աչքերը, այդ չը գիտենք ։ Նա այժմ չափա-
հաս է եւ ինքն կարող է իր մասին խօսիլ ” ։
Ծնողները երկիւղէն այսպէս պատասխա-
նեցին, որովհետեւ կը վախնային, որ եթէ
բոլոր ժողովրդի առջեւ խոստովանելու լի-
նին զՅիսուս որպէս Մեսիա, փարիսեցիները
պիտի զրկեն հեռացնեն ժողովրդէն. եւ
այս էր պատճառն որ ասացին՝ մեր որդին
հասակին տէր է, իրեն հարցուցէք ։

Փարիսեցիները վերստին կոչելով բժըշ-
կուած կոյրը ասացին. “ Փառք տուր Աս-
տուծոյ ։ Մենք գիտենք, որ քեզ բժշկողը
մեղաւոր է, որովհետեւ շաբաթ օրը բժըշ-
կեց. դուն եւս համաձայնիր մեզ հետ ” ։ —
Նա պատասխանեց. “ Ես չը գիտեմ Թէ ար-
դեօք մեղաւոր է նա. միայն այսքանը գի-
տեմ, որ կոյր էի եւ այժմ կը տեսնեմ ” ։ —
Փարիսեցիները վերստին կրկնեցին. “ Ասա
մեզ, ինչպէս բժշկեց քեզ ” ։ — “ Ես արդէն
պատմեցի ձեզ, պատասխանեց նա, բայց
դուք չը կամեցաք լսել. ինչո՞ւ դարձեալ
կրկնեմ ։ Կամիք արդեօք նորա աշակերտ
լինիլ ” ։ Փարիսեցիք սասիկ բարկացան այս
պատասխանին վրայ եւ պարսաւելով կ’ա-
սէին. — “ Դուն ինքն ես նորա աշակերտ,
մենք Մովսիսի աշակերտ ենք ։ Մենք գի-
տենք, որ Աստուած խօսեցաւ Մովսիսի հետ,

իսկ այդ մարդը մենք ամենևին չենք ճանաչեր, թէ ո՛ր տեղէն է »։—« Զարմանալին այդ է, պատասխանեց բժշկուածը, որ դուք չը գիտէք թէ ո՛ր տեղէն է նա, բայց նա իմ աչքերուս լոյս տուաւ։ Ես դիտեմ որ Աստուած մեղաւորի աղօթքը չը լսեր, այլ կը լսէ այն մարդոյ աղօթքը, որ կը կատարէ Աստուծոյ կամքը։ Մինչեւ յայսօր երբեք լսուած չէ, որ մէկը կոյր ծնածի աչքը բացած ըլլայ։ Եթէ նա Աստուծմէ ղրկուած չը լինէր, ինչպէս կարող էր այդ հրաշքը գործել »։—« Անիծեալ մէկը ծնար եւ դարձեալ կը համարձակիս մեզ ուսուցանել », ազազակեցին փարիսեցիները եւ ժողովրդին դուրս հանին։

Յիսուս երբ այն բանը լսեցաւ, տաճարի մէջ պատահելով բժշկուածին՝ ասաց. « Կը հաւատաս դու Աստուծոյ Որդւոյն »։—Երկոտասարդը պատասխանեց. « Ո՞վ է նա, Տէր, ես կամիմ հաւատալ ».—« Անոր դուն կը տեսանես եւ կը խօսիս նորա հետ. պատասխանեց Փրկիչն »։—Կը հաւատամ, Տէր, ու բախտաւորութեամբ ազազակեց երիտասարդը և երկրպագութիւն տուաւ։

Յիսուս ասաց. « Ես եկած եմ աշխարհս դատաստան ընելու, որ կոյրերը տեսնեն, իսկ տեսնողները կուրանան »։ Երբ այս

խօսքերը լսեցին փարիսեցիները, ազազակեցին. « Միթէ մենք կոյր ենք »։—« Եթէ դուք կոյր լինէիք, պատասխանեց Յիսուս, մեղք չէիք ունենար. բայց այժմ կը կարծէք թէ ամեն բան կը տեսնէք, եւ այդ պատճառու դուք ուրիշներէն աւելի մեղաւոր էք »։

Աշխարհիս մէջ ամեն ժամանակ փարիսեցիներ կան, որոնք կը կարծեն թէ ամեն բան գիտեն եւ ամեն բան կը տեսնեն, սակայն ճշմարտապէս ոչինչ չեն տեսներ։ Արդարեւ փարիսեցւոց գործքերը դատապարտուած են Աւետարանի մէջ, պէտք է խնամենք որ ամեն ժամանակ փարիսեցիութիւնը հակառակ է ճշմարիտ քրիստոնէութեան, վասն զի արտաքին աստուածպաշտութիւնն առանց ներքինին՝ բոլորովին անպատուական է։

ԿԳ

ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ ԳՏՆՈՂ ՄԵՂԱՒՈՐ ԿԻՆՆ Ի ՔՐՍՏՈՍ Յ-Է · Ա-Է ԳԼՈՒԽՆԷՆ։

Փարիսեցիներն եւ օրէնուսոյցները (գրիչները) կը նախանձէին Յիսուսի փառաց վրայ եւ ամեն կերպով կ'աշխատէին մէկ պատճառ գտնել եւ Փրկիչը դատապարտել։ Գիտէին որ նա բարեպաշտ է եւ

կը կարծէին Թէ սիոն պաշտպանել մեզաւոր կինը, որ Մովսիսի օրինքով արժանի էր ի մահ դատապարտուելու. և այս կերպով որոշած էին, որ Յիսուս օրինաց սիոն հակառակի եւ իրենք առիթ սիոն ոչնչեանս դատապարտել։

Յիսուս ի տաճարի մէջ կը քարոզէր ժողովրդին։ Փարիսեցիներն եւ Գրագիրները մեզաւոր կին մի բերին նորա մօտ և դէմ յանդիման կանգնեցնելով՝ ասացին. "Վարդապետ, ահա այս կինն այնպիսի մեղք է գործեր, որ Մովսիսի օրինքով հարկաւոր է որ քարկոծուի. դու ինչ կ'ասես այս մասին"։

Յիսուս գլուխը դէպ ի գետին խոնարհեցուց եւ սկսաւ ուսուի վրայ գրել, առանց պատասխանելոյ։ Բայց որովհետեւ նորա կը սպիպէին պատասխանել, ուստի Յիսուս գլուխը բարձրացուց և հայեցուածքին իւր առջեւ եղած մարդկանց վրայ ձը գելով ասաց. "Թող առաջին անգամ նա քար ձգէ այդ կնոջ վրայ, ով որ ձեր մէջէն անմեղ է իւր խղճմտանքի առջեւ"։ Յետոյ դարձեալ գլուխը խոնարհեցնելով՝ շարունակեց գրել ուսուի վրայ։

Այս պատասխանը լսելով եւ իրենց խղճմտանքէն յանդիմանուելով՝ ամենքն մէկ մէկ սկսան հեռանալ տաճարէն, ծերերէն սկսեալ մինչեւ վերջին մարդը։ Վերջապէս միայն մնացին Փրկիչն և կինն, որ կանգնած էր տաճարի դահլիճի մէջ։ Յիսուս տեսնելով որ ոչ ոք չը կայ, բայց ի գետնատուած կնոջէն, ասաց. "Ո՞ւր են նորա, ո՞ր մէկը կը դատապարտէին դքեզ. այժմ ուրեք չը դատապարտեց դքեզ"։ — Ո՛չ ոք, պատասխանեց կինն։ — "Ես եւս չեմ դատապարտեր, ասաց Փրկիչն. գնա, այսուհետեւ մի մեղանչեր"։

Որ եւ իցէ յանցաւոր դատապարտելէն առաջ՝ մարդ պարտական է իւր խիղճը քննել և իմանալ Թէ ինքն ինչ վիճակի մէջ է,

անձին է արդեօք, թէ նոյն յանցանքով ծանրացած, որոյ մասին կ'ուզէ ուրիշները դատապարտել: Այս տեսակ անձնասիրաբ ձեւութիւնը շատ օգտակար է մարդուն, վասն զի թէ ինքն իրմէն կը պահանջէ եւ թէ այլոց յանցանքը տեսած ժամանակ՝ իրենը չը մոռնար, եւ հետեւապէս ուրիշները դատապարտելէն առաջ նախ իւր անձն կը դատապարտէ, և այսպէսով ընկերութեան մէջ ուղղութեան եւ ներողամտութեան հոգին կը տիրապետէ՝ քան թէ թշնամութեան եւ ատելութեան:

ԿԴ

ՄԱՐԹԱ ԵՒ ՄԱՐԻԱՄ · Ղ–Կ · ԺԱ · 38 ։

Յիսուս, Զաքէի տունին երեսսանեմ դնալու ժամանակ, Լքաւ մի գիւղի մէջ: Այս տեղ Մարթա անունով բարեպաշտ կին մի ընդունեց իւր տունը: Մարթայի ունէր Մարիամ անունով քոյր մի եւ Ղազարոս անունով եղբայր: Մարիամ նստաւ Փրկչի ոտներու մօտ եւ կը լսէր նորա քարոզն. իսկ Մարթան հոգս կը քաշէր եւ կ'աշխատէր ամեն կերպ պատիւ տալ Յիսուսին: Վերջապէս Մարթա մօտեցաւ Փրկչին եւ

ժպտհութեամբ ասաց. "Տէր, չէս տեսներ, որ քոյրս ինձ միայնակ թողած է՝ քեզ ծառայելու, հրամայէ, որ ինձ օգնէ": Յիսուս պատասխանեց. "Մարթա, Մարթա, դու շատ բաներու վրայ կը մտածես եւ կը հոգաս, բայց միայն մի բան հարկաւոր է: Մարիամ լաւ մասն է ընտրած իրեն համար, այն՝ որ երբեք իրմէն չը յափշտակուի ":

Յիսուս այս խօսքով ցոյց տուաւ, որ ճշմարտութեան առջեւ աշխարհիս բոլոր հոգացողութիւնները ոչինչ են: Մարթան կը հոգար նիւթական բաներու վրայ, իսկ Մարիամ՝ Յիսուսի քարոզած ճշմարտութիւնը կը լսէր: Ճշմարտութիւն ուսանիլը մարդոյ համար առաջին պարտք պէտք է լինի աշխարհիս վրայ: Հապա, կերակուրն, հագուստ, պատուոյ եւ այլ անցաւոր իրոց հոգսերը պէտք չէ որ մարդը յետաձգեն ճշմարտութեան ուսումին. վասն զի մարդուն ամենէն առաջ մի բան հարկաւոր է, որ է ճշմարտութիւն:

ԿԸ

ՂԱԶԱՐՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ · Յ–Վ · ԺԱ · 1 ։

Այն ժամուն, ուր կը բնակէին Ղազարոս եւ իւր քոյրերը՝ Մարթա եւ Մարիամ, Բեթանիա Ղազարոս, որ Յիսուս շատ կը սիրէր, հիւանդացաւ։ Երկու քոյրերը փրկչի մօտ դնացին իրենց եղբօր հիւանդութեան համբաւը տանելու։ Նոքա հրամայեցին ասել Տիրոջը թէ՝ "Նա, որ դուն կը սիրես, հիւանդ է" ։

Երբ Յիսուս լսեց այս լուրն՝ ասաց. "Այն հիւանդութիւնը մահաբեր չէ, այլ Աստուծոյ փառաց եւ նորա Որդւոյ փառաւորելու համար է" ։ Իսկ ինքն, Ղազարոսի հիւանդութիւնը լսելէն ետքն, երկու օր եւս նոյն տեղը մնաց։ Այս տեղը Գալիլեայ մէջ էր, Բեթանիայէն հեռի։ Յետոյ Յիսուս ասաց իւր աշակերտներուն. "Կրկին գնանք Հրէաստան" ։ Բայց աշակերտներն ասացին. "Վարդապետ, Հրէայք կամին քեզ քարկոծել եւ դուն դարձեալ նոյն տեղն կ'երթաս" ։

Յիսուս պատասխանեց. "Օրը տասներկու ժամ չունի՞։ Երբեմն եկողը չի

պայթակղիր, որովհետեւ կը տեսնէ աշխարհի լոյսը. այլ նա կը պայթակղի, որ գիշերով մտն կուգայ, վասն զի լոյս չը տեսնէր" ։ Ասպա քանի մի վայրկեան լուռ մնալէն յետոյ աւելցուց այս խօսքերը. "Մեր բարեկամ Ղազարոսը նինջէց, սիրոյ երթամ արթնցնեմ" ։ Աշակերտներն ասացին. "Տէր, եթէ նինջէց, ուրեմն հիւանդութիւնը կը թեւեւնայ" ։ Բայց Յիսուսի խօսքերը նինջելու կամ քնանալու համար չէր, այլ Ղազարոսի մահուան, սակայն աշակերտները չը հասկցան։ Այն ժամանակ Յիսուս յայտնապէս ասաց. "Ղազարոս մեռաւ, եւ ես ուրախ եմ ձեր համար, որ կը հաստատուիք ձեր հաւատքին մէջ, որովհետեւ դուք գիտէք որ ես այն տեղ չէի։ Գնանք ուրեմն նորա մօտ" ։ Որովհետեւ Հրէայք սատկական զայրացած էին Յիսուսի վրայ, Թովմաս առաքեալն, վախնալով իւր վարդապետի կեանքը վտանգէն, ասաց. "Մենք եւս գնանք եւ նորա հետ միասին մեռնինք" ։

Երբ Յիսուս Բեթանիա հասաւ, Ղազարոսն արդէն մեռած եւ թաղուած էր։ Այս գիւղն Երուսաղէմէն շատ հեռի չէր, ուստի և շատ Հրէայք եկած էին Մարթան եւ Մարիամը մխիթարելու։ Մարթա Յիսուսի մօտենալը լսելով շտապեց նորա ա

առջեն եկաւ. իսկ Մարիամ մնաց տունը։ — "Տէր, ազաղակեց Մարթան, եթէ դու մեզ մօտ լինէիր, մեր եղբայրը չէր մեռնիր։ Սակայն այժմ եւս կը հաւատամ ես, որ Աստուած ամեն բան կուտայ քեզ, ինչ որ խնդրես"։ — "Եղբայրդ յարուխիւն պիտի առնէ, ասաց Փրկիչն"։ — "Գիտեմ, որ յարուխիւն պիտի առնէ, պատասխանեց Մարթա, յարուխեան վերջին օրը"։ — Յիսուս ասաց. "Ես եմ կեանք եւ յարուխիւն։ Ով ինձ հաւատայ, եթէ մեռնի եւս՝ կը կենդանանայ. եւ ամեն ոք որ կենդանի է եւ կը հաւատայ ինձ, չը մեռնիր։ Կը հաւատա՞ս այս խօսքին"։ — "Կը հաւատամ, Տէր, պատասխանեց Մարթա, որ դու ես Աստուծոյ Որդին, որ գալու էր աշխարհ"։ Որպիսի հաւատ։ Միայն հաւատա հաւատացող եւ բարեպաշտ հոգին կարող էր տալ այսպիսի պատասխան այն պիսի վշտալի փորձուխեան ժամանակ։

Մարթա այս ասելով դարձաւ տունն եւ կամաց իր քրոջն ասաց. "Վարդապետն եկաւ եւ մեզ կը կոչէ"։ Մարիամն եկաւ եւ շուտով գնաց նորա առաջն։ Այն Հրէայքն, որոնք մխիթարուխեան եկած էին, երբ տեսան թէ Մարիամ շտապով դուրս եկաւ, իրենք եւս նորա ետեւէն գնացին

ասելով. "Նա կ'երթայ իր եղբօր գերեզմանին վրայ լալու"։

Մարիամ երբ մտաւ Յիսուսին՝ նորա ոտներն ընկաւ եւ ասաց. "Տէր, եթէ դու այս տեղ լինէիր, եղբայրս չէր մեռնիր"։ Յիսուս տեսնելով որ Մարիամ կ'արտասուէ, նոյնպէս եւ նորա հետ եկած Հրէաներն, ինքն եւս խռովեցաւ հոգւով, ուսաի եւ հարցուց. "Ո՞ւր դրիք Ղազարոսն"։ — Նոքա պատասխանեցին. "Տէր, ինկ եւ տես"։

Յիսուս երբ գերեզմանին մօտեցաւ, լացաւ եւ Հրէայքն սկսան ասել. "Տեսէք՝ թէ ինչքան կը սիրէր"։ Իսկ ոմանք կ'ասէին. "Միթէ նա, որ կոյրի աչքերը բացաւ, չէր կարող այնպէս ընել, որ Ղազարոս չը մեռնէր"։ Ղազարոս դրուած էր այրի մի մէջ, որ փորուած էր ժայռէն, եւ դուռն ծածկուած էր մեծ քարով. Յիսուս մօտեցաւ գերեզմանին եւ ասաց. "Վեր առէք քարը"։ Մեռածի քոյրը Մարթան՝ կրկնեց ասելով. "Տէր, մարմինն այժմ հոտած կը լինի, որովհետեւ արդէն չորս օր է, որ թաղուած է"։ Յիսուս պատասխանեց. "Ես քեզ չ'ասացի՞, որ եթէ հաւատաս, կը տեսնես Աստուծոյ փառքը"։

Վեր առին այն քարն, որով ծածկուած

էր գերեզմանն, և Յիսուս իւր աչքերը դէպ
ի երկինք բարձրացնելով՝ ասաց. «Հայր,
շնորհակալ եմ քեզմէն, որ լուեր լսեցիր։ Ես
գիտէի, որ դու միշտ կը լսես իմ աղօթքը,
բայց ես այս կը գործեմ ինձ շրջապատող
մարդկանց համար, որպէս զի նոքա աւելի
հաւատան, որ դու ես զիս ղրկած»։

Այս ասելէն յետոյ Յիսուս բարձր ձայ-
նով աղաղակեց. «Ղազարոս, ել, դուրս
եկ». Եւ մեռելը դուրս եկաւ գերեզմա-
նէն։ Ոտներն եւ ձեռքերը փաթաթուած
էին երիզով եւ երեսը ծածկուած էր վար-
շամակով։ Յիսուս ասաց. «Բացէք եւ լու-
ծէք կապանքներն եւ թողէք որ երթայ»։

Հրէաներէն շատերն, որոնք եկած էին
Մարթայի եւ Մարիամի հետ, այս հրաշքը
տեսնելով հաւատացին Յիսուսին. իսկ մի
քանիսը գնացին փարիսեցիներու մօտ եւ
այս անցքը պատմեցին։ Քահանայապետ-
ներն եւ փարիսեցիները ժողովեցան՝ խոր-
հելու եւ որոշելու թէ ինչ պէտք է ընեն։
Նոքա կ'ասէին. «Այս մարդը մեծամեծ
հրաշքներ կը գործէ, եթէ մենք այսպէս
թողունք, ամենքը պիտի հաւատան, որ նա
Քրիստոսն է, եւ այն ժամանակ Հռոմէա-
կիք պիտի բառնան թէ մեր քաղաքն եւ
թէ մեր ազգը»։

Կայիափա, որ այն տարուան քահանա-
յապետն էր, ասաց. «Մի թէ դուք աւելի
լաւ չէք համարիր, որ մի մարդ մեռնի ժո-
ղովուրդ համար, քան թէ ամբողջ ազգը կո-
րընչի»։

Քահանայապետներու եւ ծերերու ժո-
ղովի մէջ վճռուեցաւ, որ Յիսուսն սպան-
նեն, բայց Փրկիչը թագեաւ Հրէաներէն եւ
հեռացաւ գնաց այն քաղաքն, որ Եփրայիմ
կը կոչուէր եւ որ անապատի մօտ էր։

Բայց որովհետեւ Զատկի տօնը մօտ էր
եւ շատ մարդիկ զանազան տեղերէ երու-
սաղէմ կը ժողովուէին, կը սպասէին որ Յի-
սուս եւս նոյն տօնին պիտի գայ այն տեղ

ուստի Քահանայապետաներն եւ Փարիսեցի-
նեքն ամենուն պատուէր տուին, որպէս զի
ով որ Յիսուսը տեսանէ, յայտնէ իրենց՝ որ
բռնեն։

ԿԶ

ՄԱՐԻԱՄ ԻՒՂՈՎ Կ'ՕԾԷ ՋՅԻՍՈՒՍ· Մաթ· ԻԶ· 6։
Մարկ· ԺԴ· 5։ Ղու·կ· Է· 36։ Յովհ· ԺԲ· 1։

ՁԱՏԿԻ ուրեք վեց օր առաջ Յիսուս
եկաւ Բեթանիա, ուր էր յարութիւն ա-
ռած Ղազարոս։ Անոր տեղ նորա համար
ընթրիք պատրաստեցին։ Մարթա սեղանին
կը ծառայէր եւ Ղազարոս եւս այն մարդ-
կանց մէջ էր, որոնք հետը նստած
էին։ Իսկ Մարիամ առաւ մեծ չուխ մի թան-
կագին իւղով լեցուն, կ'օծէր Յիսուսի ոտ-
քերը եւ իւր մազերով կը սրբէր։ Բոլոր
տունը լցուեցաւ անոյշ հոտով։

Յիսուսի աշակերտներէն մէկը՝ Յուդա
Իսկարիովտացի, որ վերջը մատնելու էր իւր
վարդապետը, ասաց՝ "Ա՛յս ինչ շռայլու-
թիւն է։ Աւելի լաւ չէր, որ այդ իւղը ծա-
խուէր եւ դրամը բաժնուէր աղքատնե-
րուն"։

Յուդա այս խօսքն ասաց, ոչ թէ աղ-
քատներու համար հոգ տանելով, այլ այն
պատճառաւ, որ ինքն արծաթասէր եւ ա-
գահ մարդ էր։ Նա էր որ արկղն իւր մօտ
կը պահէր եւ տուած ողորմութիւնները
նորա մէջ կը ժողովէր։

Յիսուս ասաց Մարիամի համար. "Թող
տուէք, դա իմ թաղման աւուր համար պա-
հած էր։ Աղքատներն ամեն ժամանակ ձեզ
հետ են, բայց ինձ միշտ ձեզ հետ չէք ու-
նենար"։

Երբ համբաւ տարածուեցաւ որ Յիսուս
Բեթանիայի մէջ է, մեծ բազմութիւն հա-
ւաքուեցաւ, որ տեսնէն թէ՛ Յիսուսն եւ
թէ՛ իւր յարուցած Ղազարոսն։ Իսկ քա-
հանայապետները տեսնելով որ շատ ժողո-
վուրդ կը հաւատքուի Յիսուսի մօտ եւ շա-
տերը կը հաւատան, վճռեցին սպաննել
թէ՛ Ղազարոս եւ թէ՛ Յիսուս։

ԿԷ

ՅԻՍՈՒՍ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԿԸ ՄՏՆԷ · Մ՚ՊՈՂ · ԻԱ · 1 ։
Մ՚ՐԿ · ԺԱ · 1 ։ Ղ՚ՒԿ · ԺԹ · 23 ։ ՅՈՎՀ · ԺԲ · 12 ։

ՄԻՍ օրն առաւօտեան Յիսուս իւր աշակերտաց հետ Բեթանիայէն Երուսաղէմ գնաց ։

Ճանապարհի վրայ, Զիմիենեաց սարի ստորոտը, Բեթանիա անունով փոքրիկ գիւղ մի կար ։ Այս տեղէն Յիսուս իւր երկու աշակերտները ղրկեց այն գիւղը եւ պատուիրեց ասելով. « Գնացէք այն գիւղը, որ ձեր առջեւն է. երբ նորա մէջ մտնէք, կը գտնէք կապած էշի մի եւ յաւանակն իրեն հետ, պոռնի վրայ տակաւին մարդ նստած չէ ։ Կապը լուծէք եւ բերէք ինձ մօտ ։ Եթէ մէկը հարցնէ թէ՝ ինչո՞ւ այդպէս կ՚ընէք. պատասխանեցէք, որ տէրը կը պահանջէ, եւ այնուհետեւ չեն արգելուր ձեզ » ։

Աշակերտները գնացին եւ գտնելով, ուրախացան, որ ամէն բան այնպէս գտան, ինչպէս Տէրն ասած էր ։ Գիւղը մտնելու ժամանակ գտան էշն եւ յաւանակը դրան մօտ կապած, եւ երբ կամեցան լուծանել, տէրը հարցուց. « Ինչո՞ւ կը լուծանէք » ։ — Աշակերտները պատասխանեցին. — « Տիրոջը պիտոյ է » . — եւ հարցնող տէրը ամենեւին չարգիլեց լուծանելու ։

Աբեւելեան երկիրներու մէջ թագաւորները անպատմ էշի վրայ կը նստէին, մանաւանդ հանդիսաւոր ժամանակներն եւ ձիերը դեռ ի՚ոճէին պատերազմներու մէջ ։ Աշակերտները իրենց հանդերձները ձգեցին յաւանակի վրայ եւ Յիսուս հեծաւ ։ Ճանապարհը Զիմիենեաց սարի վրայէն էր ։ Երբ հասան սարի գլուխը եւ Երուսաղէմ երեւցաւ, աշակերտներն եւ Տիրոջ ուղեկից ժողովուրդը յիշելով Յիսուսի կատարած գործքերը եւ մտածելով այն օրհնութեան վրայ, որ Աստուած նորա ձեռքով ուզարկած էր մարդկային ազգին, ուրա-

խուվթենէ եւ երախատափխուվթենէ շարժուած , բարձր ձայնով կ՚աղաղակէին եւ կ՚ասէին . « Օրհնեալ է Աստուծոյ անունով Եկողը . օրհնեալ է Իսրայելի Թագաւորը : Խաղաղութիւն յերկինս եւ փառք ի բարձունս : Ովսաննա (օրհնութիւն) Դաւթի որդւոյն » :

Փարիսեցիներէն ոմն քանիսը կ՚ասէին Յիսուսին . « Վարդապե՛տ աշակերտներուդ , որ լռեն » : Յիսուս պատասխանեց . « Եթէ նոքա լռեն , քարերը կ՚աղաղակեն » : Յիսուս ամենեւին չէր ուրախանար այս բերկրական աղաղակներու եւ գովասանքներու վրայ , այլ նորա մարգասէր սիրտը լցուած էր արտասուքով այն սպառնացող թշնամութեանց համար , որ հասնելու էր Երուսաղէմին . Երուսաղէմին նայելով՝ նա սկսաւ լալ , եւ յետոյ ասաց . « Ո՜հ , երանի թէ գիտէիր այժմ կարողանայիր հասկընալ թէ ի՞նչ է քեզ օգտակար : Բայց ամեն բան ծածկուած է քու աչքերէն : Պիտի այնպիսի օրեր գան , որ թշնամիներդ զօրքը պիտի ամէն կողմէն պաշարէ զքեզ եւ քու մէջ քու որդիքդ կոտորէ . պիտի չը մնայ քու քարը քարի վրայ , որովհետեւ չը հասկըցար քու այցելութեան ժամանակը » :

Յիշենք նմանպէս Յիսուսի մէնա խօսքե-

րը , որոնք ասոր նա ուրիշ անգամ եւ ո՛րոնք կը յայտնեն նորա տրտմութիւնն եւ ցաւագնեմի ապագայ վիճակին վրայ : Յիսուս ասոր մի անգամ . « Երուսաղէ՛մ , Երուսաղէ՛մ , որ մարգարէները կոտորեցիր եւ առքեզ ղրկուածները քարկոծեցիր , քանի՛ անգամ կամեցայ ժողովել քու որդիքը , ինչպէս հաւը կը ժողովէ իւր ձագերը թեւերուն տակ , բայց դուք չը կամեցաք , այժմ ձեր քաղաքը պիտի ամայի լինի » :

Զաւակի ծնի համար Երուսաղէմի մէջ հաւաքուեցաւ մեծ բազմութիւն : Այն մարդիկն , որոնք վկայ էին Ղազարոսի յարութեան , ամենուն կը պատմէին այս հրաշալի անցքը եւ այս պատճառաւ ժողովուրդը Յիսուսի մօտաւոր գալուստը լսելով՝ շտապեց նորա առաջն ելլալ արմաւենիի ոստերով եւ բարձր ձայնով կ՚աղաղակէր . « Ո՛վ տաննա , օրհնեալ է Աստուծոյ անունով եկող Իսրայելի Թագաւորն » : Ոմանք ճանապարհի վրայ կը սփռէին իրենց հանդերձները նորա ոտներու տակ . իսկ փարիսեցիները նախանձով յուզուած՝ կ՚ասէին . « Ի՞նչ ընենք արդեօք , ամենքը նորան կը հետեւին » :

Երբ ժողովուրդն այսպէս հաւաքուեցաւ Յիսուսն ընդունելու եւ ուրախա-

թեամբ Խաչա՜ղ կը կոչէր, մանուկներն եւս իրենց գովասանքներն կը խառնէին ժողովրդի աղաղակներուն հետ, եւ աշակերտները կը հրճուէին իրենց վարդապետին Երուսաղէմ բերելով յաւանակի վրայ, զոր դրեթէ սպառհմամբ գտած էին։ Այս գեղեցիկ հանդէսով կատարուեցաւ այն մարգարէութիւնն, որ Քրիստոսի ծննդենէն շատ առաջ գուշակուած էր այսպէս. "Մի վախնար, Սիոնի դուստր, ահա կուգայ քու Թագաւորդ՝ հեզ և փրկիչ, աւանակի վրայ նստած "։ Զաք. Թ. 9։ Եւ թէ՝ "կամենկեր մանուկներուս բերանէն պիտի կատարուի քու օրհնութիւնը "։ Սաղմ. Ը. 3։

Այս ուրախական աւուր յիշատակը գարդ եւս կը կատարէ մեր Հայաստանեայց Սուրբ Եկեղեցին կանաչ ոստերով, եւ այս օրը Ծաղկազարդ կը կոչուի։ Սակայն պարտաւոր ենք լսնանալ, որ այս գեղեցիկ արտաքոյ կարգի հետ՝ մեր սրտերն եւս կաճեցած եւ ծաղկած պէտք է լինին սիրոյ եւ առաքինութեան ոստերով եւ ծաղիկներով։ Ինչպէս որ ժողովուրդն, աշակերտներն և մանուկներն Երուսաղէմի մէջ Յիսուսան ընդունելու համար հանդերձներն և ոստեր կը տարածէին, նմանապէս մենք մեր սրտի մէջ ընդունելու համար՝ պարտա-

ւոր ենք ձգմարիտ աստուածապաշտութեան ծաղիկներ սիրել, մեր հոգին ամեն տեսակ բարեպաշտութեամբ գարդ պահպանել, եւ մեր սուրբ զգացմունքներով պատուել եւ պաշտել մեր փրկիչն։ Պարտաւոր ենք միշտ օրհնել եւ փառաւորել Յիսուսի մարգարէութիւնն, ինչպէս կ'օրհնէին Խորանելացոյ մանուկները։

ԿԸ

ՁՈՐԱՅԱԾ ԹԶԵՆԻՆ

Մ՚ոպ. ԻԱ. 9։ Մարկ. ԺԱ. 12։

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏՆԵՐՆ եւ փարիսեցիները միշտ կ'աշխատէին միջոց գտնել և Յիսուս գիշերով բռնել, որպէսզի առանց ժողովրդին երկիւղ կրելին։ Յիսուս՝ ցերեկն Երուսաղէմի տաճարին մէջ անցընելէն յետոյ՝ երեկոյեան դարձաւ Բեթանիա իւր բոլոր աշակերտներով. եւ գիշերը կ'անցընէր քահանայապետներէն անծանօթ տեղ։

Երուսաղէմ մտնելու հանդիսին երկրորդ օրն, երբ Բեթանիայէն քաղաք կը դառնար, անօթեցաւ Յիսուս եւ թզենին

մօտենալով, որ Ճանապարհին մօտ էր, նաև յետաս թէ արդեօք պտուղ կայ վրան, բայց բայց ի տերեւներէն ոչինչ չը գտնելով ա սաց. "Այսուհետեւ միշտ անպտուղ սիմ մի ձնաս դու": Միւս օրը նայն Ճանապարհէն անցնելու ժամանակ աշակերտները զար մացան, երբ տեսան, որ թզենին արդէն չորացած է:

Այս ծառն ամենի համար պէտք է ըլ դուշութեան օրինակ լինի: Այն մարդն, որ բարի գործ չը գործեր, իւր անձը չուղղէր եւ կ'ապրի առանց ընկերին օգնելու, ան պտուղ թզենիի վիճակին կը հասնի:

Պետրոս առաքեալն ասաց Փրկչին. "Վար դապետ, տես թզենին՝ որ դու անիծեցիր, ահա չորացած է": Յիսուս պատասխանեց. "Ձեմարիան ասեմ ձեզ, եթէ հաւատա ու նեիք, ոչ միայն մի խօսքով թզենին կը չորցնէք, այլ եթէ ասէք այս սարին, շարժիր տեղէդ եւ ընկիր ծովն, ամենը կը կատարուի ձեր խօսքով: Եւ ինչ որ խնդրէք ձեր աղօթքով, ամենը կըստանաք":

ԿԹ

ՓՐԿՉԻ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆ ԻՒՐ ԱՍՏՈՒԱՆԱՅԻՆ ՓԱՌԱՅ ԵՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Ի անգամ Յիսուս ժողովրդին կը քա րոզէր տաճարի մէջ և ասաց այսպէս. "Ես եմ աշխարհի լոյսն. ով որ ինձ հաւատայ և հետեւի, նա խաւարի մէջ չը շրջիր, այլ կըստանայ կեանց լոյսը": Յով. Ը. 12: "Հա ւատացէք լուսոյն եւ դուք կը լինիք լուսոյ որդիք": Յով. ԺԲ. 36—46: "Ես եմ Ճանա պարհ, Ճշմարտութիւն եւ կեանք. ոչ ոք չէ կարող հօրս մօտ գալ, եթէ ոչ ինձմով": Յով. ԺԴ. 6:

Այն մարդիկներէն շատերն, որոնք հր րամայել կերպով հերակրուեցան անապատի մէջ, միւս օրը կրկին եկան Յիսուսի մօտ եւ երկար ժամանակ կը փնտռէին: Յիսուս ասաց նոցա. "Ձեմարիան ասեմ ձեզ, դուք ոչ թէ այն պատճառաւ եկաք ինձ մօտ, որ հրաշք տեսաք, այլ այն պատճառաւ, որ հաց կերաք ու կշտացաք: Այդքան հոգս մի քաշէք մարմնաւոր կերակուրի վրայ. այլ հոգացէք հոգեւոր կերակուրի համար, որ կատաղ ձեզ մարդոյ Որդին":

"Ես եմ կենաց հացը. ով ինձ հետե

ւի, երբէք չանօթեւնար. ով ինձ հաւատայ, երբէք չը ծարաւիր: Իմ Աստուածս կամքն այն է, որ Որդին տեսանողները ամենքը հաւատան եւ ստանան յաւիտենական կեանք: Կենաց հացը, զոր ես տալու եմ, իմ մարմինս է, որ ես պիտի տամ բոլոր աշխարհի կենդանութեան համար: Ով իմ մարմինս ուտէ եւ արիւնս ըմպէ, յաւիտենական կեանք ի՛ւնենայ եւ ես կը յարուցանեմ վերջին օրը »:

Փրկչէ այս խօսքերէն կ'երեւի՝ թէ որչա՛փ հարկաւոր է մեզ Հաղորդութեան առըրը խորհուրդը, ինչպէս եւ միւս խորհուրդները, եւ պ՛էշտի անպատուութիւն եւ արգելութիւն պատրաստել Քրիստոսի առըրը Մարմինը եւ Արիւնը ճաշակելու համար: Մանաւանդ հարկաւոր է հաշտութիւն եւ սէր ունենալ մեր եղբարց կամ մերձաւորաց հետ, որպէսզի անհաշտութեամբ կարող չենք արժանապէս հաղորդուիլ. վասն զի հաղորդուիլ՝ կը նշանակէ միանալ Յիսուսի հետ եւ մեր եղբարց հետ. ուստի եւ պէտք է խմանանք, որ առանց ղջման, արգելութեան, հաշտութեան եւ սիրոյ՝ անհնարին է որ միութիւն լինի Աստուծոյ եւ մարդկան մէջ:

Մի անգամ Յիսուս առաւաւտահասուց

ածնին եկաւ երուսաղէմ: Այս ածը կարգած էր իբրեւ յիշատակ այն ճանապարհորդութեան, զոր Իսրայելացիք կատարեցին անապատի մէջ. եւ փաղաւարահարայ կռչելու պատճառն այն էր, որ նոյն ածնի կատարման ժամանակ նոքա կը բնակէին տաղաւարներու կամ վրանները ատկ: Այս ածը կը կատարուէր շատ մեծ հանդէսով: Տաճարի դռները եւ սիւները կը զարդարէին դալարի կանաչներով և ժողովուրդը ջուր կը հանէր Սելոամի աւազանէն: Այս ջրի մի մասը կը թափէին զոհարանի առջեւ, իբրեւ շնորհակալութեան պատարագ, իսկ միւսածը կը խմէին, ասելով մարգարէի այս խօսքերը. "Առէք ուրախութեան ջուր վրը կութեան աղբերէն »: Եսայի ԺԲ. 3:

Այս ածնի վերջին օրը Յիսուս տաճարի մէջ կանգնած՝ ի՛ասէր. " Ով ծարաւ է, թող գայ ինձ ծօտ եւ խմէ: Ով հաւատայ ինձ, գրոց խօսքը կը կատարուի նորա վրայ. "Կենդանի ջրոյ գետեր կը բղխեն նորանէն »: Այս խօսքը ի՛ասէր Հոգւոյն Սրբոյ համար, զոր հաւատացեալները պիտի ընդունէին:

Քահանայապետները եւ Հրեից ծերերը խորհուրդ կազմեցին եւ վճռեցին, որ ժողովրդարանէն աքսորեն, ով որ պատ Մեսիա ընդունի զՅիսուս: Բայց Յիսուս ասոյց նո

ցա յետագայ խօսքերը. « Ես եմ քաջ Հովիւը. քաջ Հովիւն իւր անձը կը դնէ իւր ոչխարներուս համար: Վարձկանը, որ իսկական Հովիւ չէ եւ ոչխարները իւրն չեն, երբ կը տեսնէ որ գայլը կուգայ, կը թողու ոչխարները եւ կը փախչի, ուստի եւ գայլը կը յափշտակէ ոչխարները և կը ցրուէ: Ես քաջ Հովիւ եմ. կը ճանաչեմ իմ ոչխարները և նոքա զիս կը ճանաչեն: Ինչպէս Հայրս զիտէ զիս, նոյնպէս եւ ես զիտեմ Հայրս: Ես կը դնեմ իմ անձս ոչխարներուս համար: Ուրիշ ոչխարներ եւս ունիմ, որոնք այս գաւթէն չեն. բայց այն ոչխարներն եւս այս տեղ պիտի բերեմ: Նոքա պիտի լսեն իմ ձայնը եւ լինին մի հօտ եւ մի Հովիւ »:

Յիսուսի Քրիստոսի հօտը ընդհանրական ուսուրբ Եկեղեցին է, զոր հիմնեց եւ սրբեց իւր արիւնով: Ոչխարները՝ հաւատացեալ ներն են — ուսուրբ Եկեղեցւոյ անդամները — որոնք առաջ Հրեաներէն ընտրուեցան եւ ապա Հեթանոսներէն եւս, որոնք իրրեւ ոչխար չէին պատկանիր Հին Կտակարանի Եկեղեցւոյ գաւթին: Իսկ քրիստոնէական ընդհանուր Եկեղեցւոյ միակ Հովիւն, զոր լսին եւ կառավարիչն է Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս:

Հրեաներէն մի քանիսն ասացին Յիսուսին. « Դեւ մտած է քեզի մէջ. խելագարեցած է, ինչո՞ւ կը լսէք անոր »: Ուրիշներ ըսին. « Դեւ մտած մարդու խօսքեր չեն սոր. կրնա՞ր դեւը կոյրերուն աչքերը բանալ »:

Յիսուս կը նշանակէ Երուսաղէմի եւ Տաճարի փանդուխտն. Մաթ. իդ. 1: Մարկ. ժդ. 1: Ղուկ. իա. 5:

Երուսաղէմի տաճարը վեհուած էր շատ հայկապ եւ գեղեցիկ: Ունէր պերճաշուք դռներ եւ սիւներ: Ամեն տեղ կը փայլէր

ակնախտիղ ոպիտակ մարմարիոնն և ոսկին : Մի անգամ երեկոյին փրկիչն իւր աշակերտներու հետ կ'երթար տաճարին, աշակերտները կանգնեցան, որ աքանչանան տաճարի չինուածի վրայ : Նոքա ասացին Յիսուսին "Նայէ, թէ ինչպիսի քարեր են եւ ինչպիսի չինուածք " : Յիսուս պատասխանեց . " Ձըշմարիտ ասեմ ձեզ, այդ ամենն այնպէս պիտի քանդուի, որ քարը քարի վրայ պիտի չը մնայ " :

Երբ եկան Ձիթենեաց սարի գլուխը, դարձեալ կանգ առին եւ հարցուցին Յիսուսին . " Ե՞րբ պիտի լինի այս ամենը, եւ այս զարհուրելի անցքի նշանները որո՞նք են " : Յիսուս պատասխանեց . " Երբ լսէք պատերազմներու համբաւներ եւ ազգերու խռովութիւններ, մի վախնաք, այս ամենը պիտի լինի, բայց ատկաւին վերջը չէ : Ինչպիսի յառնէ ազգ ազգի վրայ եւ թագաւորութիւն՝ թագաւորութեան վրայ . զանազան տեղեր պիտի լինի սով եւ սրածութիւն, բայց այս ամենը ատկաւին նեղութեանց սկիզբն է : Ամենէն առաջ ձեզ պիտի ձեռք զարնեն, պիտի հալածեն . պիտի տանեն առեան եւ բանտ . պիտի հանեն թագաւորներու եւ իշխաններու առջեւ իմ անուանս համար . այս ամենը պիտի լինի այն պատ-

ճառաւ , որ դուք կարողանաք վկայութիւն տալ ինձ համար : Առաջուց մի մտածէք թէ ինչպիսի պատասխանէք : Ես կուտամ ձեզ իմաստութիւն եւ շնորհներու զօրութիւն , որուն մարդ կարող չէ ընդդիմանալ : Ձեզ պիտի մատնեն ձեր ծնողները , եղբայրները , ազգականները եւ բարեկամները . ձեզմէ շատերը պիտի սպաննեն և ամենուն առելի պիտի լինիք իմ անուանս համար . բայց առանց ձեր երկնաւոր Հօր գիտութեանը՝ ձեր գլուխ մազն անգամ չը կորնչիր : Համբերութեամբ պիտի վրկէք ձեր հոգին : Իսկ երբ տեսնէք Երուսաղէմը զօրքով պատած , իմացէք որ հասած է նորա օրը : Երբ սուրբ տեղւոյն մէջ պղծութիւն տեսնէք , զոր գուշակած է Դանիէլ մարգարէն , այն ժամանակ Հրէաստանի մէջ գտնուողները թող սարերը փախչին . նոքա , որոնք քաղաքի մէջ են , թող աշխատին հեռանալ այն տեղէն . իսկ նոքա , որոնք քաղաքէն դուրս են , թող ներս չը մտնեն իրենց ստացուածքի համար : Այն ժամանակ պիտի գան վրէժխնդրութեան օրերն , որոց վրայ արդէն գրուած է , — Վա՛յ յղի եւ սնունդ կանանց այն ժամանակ . մեծ նեղութիւն պիտի լինի երկրիս վրայ եւ Աստուծոյ բարկութիւնն այն ամեն մարդոց վրայ : Նոքա պիտի կե-

թակուր լինին սրերու եւ գերի պիտի լինին ուրիշ ազգերու։ Երուսաղէմը ոտնակոխ պիտի առնեն հեթանոսաց ժամանակները։ Ձըշմարիտն ասեմ ձեզ, այս ազգը չանցնիր, մինչեւ այս ամենը կատարի »։

Յիսուսի Քրիստոսի գուշակածը բոլորը կատարուեցաւ ճշմարտութեամբ։ Երուսաղեմի աւերման մասին խոհուրեամբ կատարուած այս գուշակութիւնը պէտք է հաճոյէ մեզ անկասկած հաւատալու աշխարհիս կատարածի անսուտ ճշմարտութեան եւ մարգարէութեան եւս, զոր իւր բերնով յայտնեց աստուածային միակ վարդապետն Քրիստոս մեր Յիսուս Քրիստոս։

ՀԱ

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԿԱՏԱՐԱԾԻ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ՎՐԱՅ

Մաթ. ԻԴ. 29։ Մարկ. ԺԳ. 24։ Ղուկ. ԻԱ. 25։

Այս նեղութեան օրերէն յետոյ Աստուծոյ արքայութեան Աւետարանը պիտի քարոզուի բոլոր երկրիս վրայ և պիտի գայ ժամանակի վերջը, այսպէս չարունակեց

Փրկիչն իւր խօսքը. այն ժամանակ պիտի լինին զարհուրելի նշաններ արեգակի, լուսնի եւ աստղերու վրայ։ Արեգակը պիտի խաւարի, լուսինը լոյս պիտի չը տայ, աստղերը պիտի թօթափին երկնքէն եւ երկնային զօրութիւնքը պիտի շարժուին։ Իսկ երկրիս վրայ պիտի լինի վիշտ եւ սարսափ ամեն մարդոց վրայ. ծովը պիտի սաստիկ ալեկոծուի, եւ մարդիկ գրեթէ պիտի հոգեվարք լինին ահէն և սարսափէն, ինչ որ պիտի հասնի սիեզերքին։ Այն ժամանակ պիտի երեւի մարդոյ Որդւոյ նշանը եւ երկրիս ամեն ազգերը պիտի կոծեն, երբ տեսնեն մարդոյ Որդին ամպերու վրայ նստած մեծ փառքով եւ զօրութեամբ։ Նա իւր հրեշտակները պիտի զրկէ փողով եւ պիտի հաւաքեն ընտրեալները երկրիս ամեն ծայրերէն։

Երբ այս ամենը սկսուի, բարձրացուցէք ձեր գլուխները եւ իմացէք, որ մօտ է ձեր փրկութեան ժամը։ Թզենիէն սովրեցէք ժամանակը ճանաչել, երբ նորա ոստերը կը փափկանան եւ տերեւները կը ցցուին, կ'իմանաք որ ամառն մօտ է։ Նոյնպէս եւ դուք երբ այս ամենը տեսնէք, գիտացէք որ ես մօտեցած եմ։

Իսկ Որդւոյ մարդոյ գալստեան օրը եւ

ժամը մարդ չը գիտեը , և ոչ հրեշտակներն երկնքի մէջ , բայց Աստուած : Արթուն կացէք եւ աղօթեցէք , որովհետեւ ժամանակը չը գիտէք թէ երբ պիտի հասնի : Զգայ կացէք , մի ծանրացնէք ձեր սրտերը շռայլութեամբ , արբեցութեամբ եւ աշխարհայինն հոգսերով , որ չը լինի թէ այն օրը յանկարծ վրայ հասնի ձեզ անպատրաստութեան մէջ , որովհետեւ իբրեւ ցանց (որոգայթ) պիտի ընկնի երկրիս վրայ :

Ինչպէս որ Նոյի ժամանակն էր , այնպէս պիտի լինի Որդւոյ մարդոյ գալստենէն առաջ : Ան ժամանակ ի՛ուտէին , կը խմէին , ի՛ամուսնանային մինչեւ այն օրն , երբ Նոյ տապանը մտաւ եւ ջրհեղեղը ընդհց բոլոր մարդկային ազգը : Նոյնպէս պիտի լինի Որդւոյ մարդոյ գալստեան օրը :

Եթէ տան տէրը իմանար , թէ երբ պիտի գողը գայ , կը հսկէր եւ չէր թողուր իր տունն ական հատանել : Ասոնք պատրաստ եղէք , որովհետեւ չը գիտէք Որդւոյ մարդոյ գալստեան օրը :

Մտորեցէք այս առակին : Տան տէրն ուրիշ տեղ գնալու ժամանակ իւր ծառաներէն մէկը մեծ նշանակեց միաբանութեան , որ նա կերակուր տայ նոցա իւր ժամանակին : Երջանիկ է այն ծառան , եթէ տէրը դար-

ձած ժամանակ տեսնէ որ կատարած է իւր պարտաւորութիւնը : Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , որ նշանակէ այն ծառան կառավարիչ իւր բոլոր ստացուածոց վրայ : Բայց եթէ ծառան ասէ իւր սրտին մէջ . " Իմ տէրը կ'ուշացնէ իւր գալուստն " , և կ'սկսի միւս ծառայակիցներն և աղախիններն ծեծել , և շռայլութեամբ , արբեցութեամբ ու անկարգութեամբ ապրիլ , տէրը յանկարծ կը հասնի եւ սաստիկ կը պատժէ անպատրաստ ծառան , եւ այն անպիտանը կը ձգեն այն տեղ , ուր է լայն ու ատամնաց կրճտուածն :

" Ուրեմն պատրաստ կացէք , որովհետեւ ոչ օրը գիտէք եւ ոչ ժամը՝ թէ երբ պիտի գայ տան տէրն , երեկոյեան արդեօք , թէ առաւօտուն , կէս գիշերին արդեօք , թէ լուսաբացին . պատրաստ կացէք որ երբ գայ՝ ձեզ քնացած չը գտնէ : Ինչ որ ձեզ կ'ասեմ , ամենուն կ'ասեմ , պատրաստ կացէք " :

Ինչ որ է հատարակաց համար աշխարհի կատարածը , նոյն է եւ մահն ամենուս համար առանձնապէս . ոչ ոք հաւատալ եւ ապահով չէ իւր կենաց մի ժամին համար անգամ : Մահն այնպէս յանկարծ կու գայ՝ ինչպէս տան տէրը կամ գողը : Ուրեմն ա-մենքս հնազանդինք աստուածային պատուիրանին եւ պատրաստ լինինք մեր Փրկիչն

ընդունելու։ Վասն որ՝ պատրաստութիւնն եւ արհնութիւնն ինչպէս որ մեր փրկչի պատուէրն է, նոյնպէս եւ մեր ամենուս անհրաժեշտ պարտաւորութիւնն։

ՀԲ

ՎԵՐՋԻՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԻ ՎՐԱՅ · Մաթ · ԻԵ · 31։

ԵՐԲ Որդին մարդոյ գայ հրեշտակներով ընտրեալ ընկերացուած եւ նստի իւր փառաց աթոռի վրայ, այն ժամանակ պիտի հաւաքուին նորա առջեւ աշխարհիս բոլոր ազգերը, եւ նա պիտի բաժանէ բարիները՝ չարերէն, ինչպէս հովիւը կը զատէ ոչխարները՝ այծերէն։ Ոչխարները պիտի կանգնին նորա աջ կողմը, իսկ այծերը՝ ձախ։

Այն ժամանակ Թագաւորը պիտի ասէ աջակողմեաններուն. « Եկէք, ով իմ Հօրս օրհնածներ, եկէք ժառանգեցէք արքայութիւնը որ պատրաստուած է ձեզ համար աշխարհիս առեղծագործութենէն ի վեր։ Ես քաղցած էի, ինձ կերակրեցիք. ծարաւի էի, ջուր տուիք. օտարական էի, ձեր տան մէջ ընդունեցիք։ Հիւանդ էի՝ այցելութեան եկաք ինձ. բանտի մէջն էի՝ եւ եկաք տեսութեան »։

Այն ժամանակ արդարները պիտի ասեն. « Տէր, մենք երբ տեսանք զքեզ քաղցած՝ եւ կերակրեցինք, ծարաւի՝ եւ արբուցինք. օտարական՝ եւ մեր տունն ընդունեցինք. մերկ՝ եւ հագուցինք. հիւանդ՝ եւ այցելութեան եկանք, կամ բանտի մէջ՝ եւ տեսութեան եկանք քեզ »։ Երկնաւոր Թագաւորը պիտի ասէ. « Ինչ որ իմ փոքրիկ եղբայրներէս մէկուն ըրիք՝ ինձ արարիք »։

Յետոյ Թագաւորը պիտի ասէ ձախակողմեաններուն. « Անիծեալներ, գնացէք յրկան, որ պատրաստուած է սատանային եւ նորա ծառաներուն համար։ Ես քաղցած էի՝ դուք չը կերակրեցիք զիս. ծարաւի էի, ջուր չը տուիք. օտարական էի, ոչ ընդունեցիք, մերկ էի, չը հագուցիք. հիւանդ էի, այցելութեան չեկաք, եւ բանտի մէջ էի՝ տեսութեան չեկաք »։ Մեղաւորները պիտի ասեն. « Տէր, մենք երբ քաղցած տեսանք զքեզ՝ եւ չը կերակրեցինք. երբ տեսանք ծարաւի՝ եւ ջուր չը տուինք. երբ տեսանք պանդուխտ, մերկ, հիւանդ, բանտի մէջ, եւ չը ծառայեցինք քեզ »։ Թագաւորը պիտի պատասխանէ. « Ով որ չօգներ իմ փոքրիկ եղբայրներուս, ինձ եւս չօգներ »։

« Այն ժամանակ մեղաւորները պիտի տանին յաւիտենական տանջանք, իսկ

արդարները յաւիտենական եւ երջանիկ կեանք ։

Եթէ իրենց ընկերին եւ մեղաւորին չօդնեն այսպիսի սաստիկ պատիժ պիտի տան, ապա ի՞նչ կսպասէ նոքա, որոնք բարեմեծան վախճանին՝ կ'աշխատին չարիք եւ վնաս հասուցանել իրենց մերձաւորին. նոքա, որոնք զանազան ըղձկանքներով եւ հալածանքներով կը թիւնաւորեն իրենց մերձաւորի կեանքը. նոքա, որոնք կը խաբեն և կը զրկեն առաջնածէ. նոքա, որոնք կը զրպարտեն, կը ծեծեն բարեկամութեան ժամանակ համ կըսպաննեն. նոքա, որոնք չար խորհուրդներով և օրինակներով զեղուեմեան կամ մոլութեան մէջ կը ձգեն իրենց ընկերն, եւ կամ կը ջանան անպատուել սուտերեմեամբ եւ վերաւորիչ խօսքերով ։ Քրիստոսի կամքն է որ մենք ոչ միայն չարիք չը հասուցանենք մեր ընկերին, այլ միշտ աշխատինք բարիք հասուցանել՝ թէ խօսքով, թէ գործքով, թէ մեր աղաչանքով եւ թէ մեր հպատակութեամբ ։

ՀԳ

ՉԱՏԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Մատթ. իշ. 3։ Մարկ. ժդ. 12։ Ղուկ. իբ. 1։

Չատկին երկու օր առաջ, երբ ամեն իսրայելացի կը պատրաստուէր արժանապէս ուտելու այս մեծ ուտը, քահանայապետները, դպիրները եւ ժողովրդեան ծերերը ժողովեցան Կայիափա քահանայապետի տունն, որ խորհուրդ առնեն, թէ ինչպէս ծածուկ բռնեն Յիսուսն եւ սպաննեն։ Նոքա կ'ասէին. "Այս գործը պէտք չէ կատարել ուտի ժամանակ, որպէս զի խռովութիւն չընկնի ժողովրդեան մէջ"։ Նոքա կ'երկնչէին ժողովրդէն, եւ ոչ թէ Աստուծոյ բարկութենէն կը սարսափէին ։

Ամենագէտն Յիսուս առաջուց գուշակեց ինչ որ կատարելու էր ։ Երուսաղէմ գալու ժամանակ, դեռ ճանապարհին էր, աշակերտներուն ասաց. "Մենք կը մտնենք Երուսաղէմ, ուր պէտք է կատարուի ամեն բան, ինչ որ մարգարէները գուշակած են Որդւոյ մարդոյ վրայ ։ Նա պիտի մատնուի քահանայապետներու, դպիրներու եւ ժողովրդեան ծերերու ձեռքը ։ Նոքա պիտի ի՛ւր մահ դատապարտեն Որդին մարդոյ եւ հե-

Թանասայ ձեռքը մատնեն, որոնք պիտի հայհոյեն, թքանեն, ծեծեն եւ վերջապես սպաննեն: Բայց նա երրորդ օրը յարու-թիւն պիտի առնէ »:

Յիսուս աւելի պարզ հասկացնելու հա-մար իւր մերձակայ մահը՝ կրկնեց. « Այժմ ահա երկու օրէն յետոյ պիտի Զատիկ լինի եւ մարդոյ Որդին պիտի մատնուի խաչելու-քա՛ն »:

Տաներկու առաքեալներէն մին՝ Յու-դա Իսկարիովտացին գնաց քահանայապետ-ներու մօտ եւ ասաց. « Ի՞նչ կուտաք ինձ, եթէ Յիսուսը ձեր ձեռքը մատնեմ»: Ներա-սական ուրախացած՝ խոստացան երեսուն արծաթ տալ: Այս ժամանակէն՝ի վեր Յու-դան միշտ յարմար միջոց կը փնտռէր, որ իր վարդապետան անօրէն էրեխաներու ձեռ-քը մատնէ:

Բաղարջակերաց ծանր առաջին օրը, երբ ոչխարն ամենքը կը պատրաստուէին Պասեքը ուտելու, աշակերտներն եկան Փրկչէ մօտ եւ հարցուցին. « Վարդապետ, ո՞ւր կամիս, որ քեզ համար Պասեք պատրաստենք »: Այս հինգշաբթի օրն էր: Յիսուս Քրիստոս հա-ւատարմութիւն չունեցը երուսաղէմի մէջ, եւ այս պատճառաւ ասաց Պետրոսին եւ Յովհաննէսին. « Գնացէ՛ք քաղաքն, այն տեղ

կը հանդիպիք մի մարդու, որ սափորով ջուր կը տանէ, հետեւեցէ՛ք նորան եւ մտէ՛ք այն տունն, ուր նա կը մտնէ, եւ ասացէ՛ք տան տիրոջը. « Վարդապետը պատուիրեց ասել քեզ թէ՝ իմ ժամանակս մօտ է, ես կը ցան-կամ աշակերտներով հանդերձ Զատիկը քեզ մօտ ուտել: Նա կը ցուցնէ ձեզ մի մեծ և զարդարած վերնատուն, այն տեղ պատ-րաստեցէ՛ք Պասեքի գառն »:

Աշակերտներն երբ քաղաք գնացին, ա-ինչպէս Տէրն ա-սած էր, եւ պատրաստեցին Պասեքը:

ՀԴ.

ՈՏՆԱԼՈՒԱՅ · ՅՎԷ · ԺԴ · 4:

Երկոյեան Յիսուս մօտ այն լսա-րարած սենեակն, ուր պատրաստուած էր Պասեքի գառն. և իւր աշակերտներու հետ միասին սեղան նստաւ: Նա գիտէր, որ ար-դէն մօտեցած է այն ժամն, որ պէտք է ա-ժամանակ մի բաժնուի իւր աշակերտներէն: Նա կամեցաւ այս վերջին ժամուն մէջ ցոյց տալ իւր աշակերտներուն իւր սէրն և փոր-կարող յիշատակ թողուլ նոցա սրտի մէջ:

« Ես շատ կը փափաքէի, ասաց նա, չար-

չարանքէս առաջ Պատերը ձեզ հետ ուտել, որովհետեւ ահա կ'առնեմ ձեզ, որ այսուհետեւ չը պիտի ուտեմ նայն Պասեքը, մինչեւ որ զայն չը տանիմ ձեզ հետ Աստուծոյ արքայութեան մէջ »։

Երբոր ելաւ մէջ առ լրութիւն կար, որ հիւրերը եկած ժամանակ, նայտա ոտքերը կը լուային։ Այս պարտաւորութիւնը սովրած բար կը կատարէր ծառաներէն մէկը։ Բայց Յիսուս Քրիստոս ամենեցուն իշխողը ինքն կատարեց այս առաքելութիւնը ընդհակառակ ժամանակ։ Նա երթալ սեղանէն, առաւ գնեց ջուր, լեցուց կոնքի մէջ, լուացի իւր աշակերտաց ոտքերը եւ սրբեց գոգնոցով, որ կապած էր։

Երբ կարգը հասաւ Պետրոս առաքեալին, ան յարգութեամբ լցուած առ աստուածային վարդապետն՝ ասաց. « Տէր, դուն պէտք է լուանաս ոտքերս »։ Յիսուս պատասխանեց. « Ես այժմ դուն չես հասկնար իմ ըրածն, բայց յետոյ պիտի հասկնաս »։ Պետրոս ասաց. « Երբեք չեմ թողուր, որ դուն իմ ոտքերս լուանաս »։ Յիսուս պատասխանեց. « Եթէ ես ոտներդ չը լուանամ, դուն մասն չես ունենար ինձ հետ »։ Ան ժամանակ Պետրոս ասաց. « Տէր, ոչ թէ միայն ոտներս, այլ եւ ձեռքերս ու գլուխս եւս լուա »։ Յիսուս պատասխանեց. « Մաքուր բանը հարկաւոր չէ լուանալ, դուք սուրբ էք, բայց ոչ ամենքդ »։ Այս խօսքը ասաց այն պատճառաւ, որովհետեւ սրտապետ փրկիչն արդէն գիտէր այն անձը, որ կը խորհէր մինչեւ մնանել։

Յիսուս բոլոր աշակերտաց ոտքերը լուանալէն յետոյ, հանդերձը հագաւ, նստաւ սեղանի մօտ եւ ասաց. « Գիտէք դուք, թէ ես ինչ արարի։ Դուք զիս կ'անուանէք ձեր Տէրը եւ վարդապետը. ճշմարիտ է, որովհետեւ ես ձեր Տէրն ու վարդապետն եմ։ Բայց եթէ ես լուացի ձեր ոտքերը, ապ եւ նայնը դուք եւս պէտք է միմեանց առնէք։ Ես ձեզ օրինակ յուցի՝ թէ ինչպէս պէտք է վարուիլ։ Ծառայն կարող չէ իւր տիրոջմէն մեծ լինիլ, նայնպէս եւ ոչ առաքեալն իւր առաքողէն։ Եթէ դուք գիտէք այս, երջանիկ պիտի լինիք, եթէ նայնը գործով կատարէք »։

Այսպէս Յիսուս ցոյց առաւ խոնարհութեան գեղեցիկ օրինակ։ Նա՝ որ երկնքի եւ երկրի թագաւորն էր, անպատուութիւն չը համարեց կատարել ամենաստոր ծառայի պարտաւորութիւն։ Նա անչափ չարութեամբ եւ խոնարհութեամբ լուաց մինչեւ անգամ Յուդայի ոտները, որոյ մտա-

ՀԵ

ՅՈՒԴԱՅ ՄԱՏՆԻՉ

Մաթ. ԺԱ. 20 ։ Մարկ. Ժ. 1 ։ Յովհ. Ժ. 18 ։

ՅԻՍՈՒՍ աշակերտաց ոտքերը լուանալէն յետոյ՝ ասաց. «Պէտք է կատարուի այն մարգարէութիւնը, որով գուշակուած է թէ՝ «Նա՝ որ ինձ հետ կ'ուտէր, վիս դաւաճանեց»։ Սաղմ. Ժ. 10 ։ Ահա այս մարգարէութիւնը չը կատարուած ես կ'ասեմ ձեզ, որ հաւատաք, թէ ես այն եմ, որոյ համար մարգարէն ասած է իւր գուշակութեան խօսքերը»։ Յովհ. ԺԱ. 19 ։

Յիսուս ասաց իւր խօսքերը սրտաշարժ կերպով։ Մանաւանդ վերջ ոչ թէ կը բարկանար, այլ կը ցաւէր ։ Փրկիչը կամէր մատնիչը զգուշացնել ։ Բոլոր աշակերտաց վերջ նայելով ասաց. «Ձեզմէն մէկը վիս պիտի մատնէ»։

Աշակերտներն երբ լսեցին՝ սարսափեցան. միմեանց վերջ կը նայէին, բայց չը գիտէին թէ որո՞ւ համար ասաց ։ Նոքա կարգաւ կը հարցնէին. «Միթէ ես եմ, Տէր»։ Բայց Յիսուս լուռ էր եւ չէր ուզեր մատնիչը յայտնի անել, այլ կամէր զգուշացնել եւ պատճառ տալ նմա եւ զղջացնել ։ «Այո, կրնանց Յիսուս

նուիրեան չար խորհուրդը զգուշացնել։ Որքա՜ն աքանչելի է Յիսուսի օրինակը ։ Նա ցոյց տուաւ, որ մենք մեր խանարհութեան եւ մարգասիրութեան պարտաւորութիւնը պէտք է կատարենք ուրախ սրտով, չը խրտնելով ո՛չ բարեկամին եւ ո՛չ թշնամին ։ Նա ցոյց տուաւ, որ որչափ խանարհինք, այնչափ կը բարձրանանք ։ Նա ցոյց տուաւ, որ աշխարհիս մէջ ամենէն մեծը նա է, ով որ չառաքուն կըսպասաւորէ, չառաքուն կ'օգնէ, չառաքու համար իւր պարտաւորութիւնները կը կատարէ ։ Յիսուս կենդանի օրինակով յայտնեց, որ աշխարհի մեծութիւնն խղճմտութեան եւ փառաց մէջ է, բայց քրիստոնէութեան մեծութիւնը՝ խոնարհութեան եւ պարզութիւն կատարելութեան մէջ ։ Ուրեմն՝ մենք, որպէս քրիստոնեայ եւ Քրիստոսի աշակերտ, պարտաւոր ենք ամեն կերպով ջանալ եւ մեր փրկչի ցուցած օրինակը սիրով կատարել. վասն զի ինքն ասաց. «Ինչպէս ես կատարեցի, նոյնպէս եւ դուք ձեր ընկերներու եւ մերձաւորներու համար կատարեցէք»։

ձեզմէն մէկը զիս պիտի մատնէ : Պիտի կա-
տարուի ամէնը , ինչ որ գրուած է մարդոյ
Որդւոյ վրայ . բայց վա՛յ մատնողին , աւելի
լաւ էր , որ ծնուած չը լինէր նա » :

Յիսուսի սիրելի աշակերտն՝ հէդն Յով-
հաննէս նստած էր նորա մօտ : Պետրոս Յով-
հաննիսին նշան տուաւ , որ հարցնէ թէ՝
ո՞վ է մատնիչը : Յովհաննէս՝ կռնոց հար-
ցուց . « Տէ՛ր , ո՞վ է այն » : Յիսուս պատաս-
խանեց . « Նա է , որուն կուտամ ես թա-
չեալ պատառը » :

Փրկիչը սիրով բաժանեց իւր հացը մատ-
նիչի հետ . նա իւր սէրը յայտնելով կամէր
նորա չար խորհուրդը փոխել . բայց Յուդա
հացը Փրկչի ձեռքէն առնելէն յետոյ՝ դար-
ձեալ կը կեղծաւորէր եւ կ՚աշխատէր ու-
րիշներու նման անմեղ երեւիլ : Յուդա եւս
կեղծաւոր անհոգութեամբ կը հարցնէր
միւսներու նման . « Միթէ ե՞ս եմ , Տէ՛ր » : —
« Դու ինքդ ասացիր այդ » , պատասխանեց
Յիսուս : Յուդան տեսաւ որ , կեղծաւորու-
թիւնը չօգներ եւ իւր չար խորհուրդն ար-
դէն յայտնի է Փրկչին , բայց ամենեւին ղող-
ջումն չունէր : Յիսուս ասաց . « Կատարէ՛
չուտով , ինչ որ մտքիդ մէջ դրած ես » :
Բայց՛ի Յովհաննիսէն ոչ ոք չը հասկցաւ այս
խօսքերու միտքը . միւսները կը կարծէին

թէ , որովհետեւ հաստատակաց արկղը Յու-
դայի մօտ էր , տէրը կը հրամայէ գնել ինչ
որ հարկաւոր է այն ծնի կամ աղքատնե-
րուն ողորմութիւն տալու համար : Յուդա
սեղանէն ելաւ եւ գնաց : Արդէն գիշեր
էր , երբ նա գնաց :

ՀԶ

ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՑՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մաթ . ԻԶ . 31 : Ղ–Ի . ԻԲ . 31 : Յովհ . ԺԶ . 31 :

Յուդա դուրս ելաւ իւր սաքսափելի
եւ աններելի խորհուրդը կատարելու հա-
մար : Յիսուս իմանալով որ իւր ջարչարա-
նաց ժամանակը կը մօտենայ , ասաց . « Հա-
սաւ արդէն ժամը , որ մարդոյ Որդին պի-
տի փառաւորուի եւ Աստուած պիտի փա-
ռաւորուի իւր Որդւով : Եթէ նա փառա-
ւորեց զԱստուած , Աստուած եւս պիտի
փառաւորէ զնա : Որդեակներ , ես երկար
չը պիտի մնամ ձեզ հետ : Ես կուտամ ձեզ
նոր պատուիրան . զիրար սիրեցէք , ինչպէս
ես զձեզ սիրեցի : Սէրը՝ զոր դուք պիտի
ունենաք միմեանց վրայ , կը ցուցնէ ուրիշ-
ներուն՝ որ դուք իմ աշակերտներս էք » :

Պետրոս առաքեալն հարցուց. "Տէր, իսկ դու ո՞ւր կ'երթաս" ։ — Յիսուս պատասխանեց. "Ուր ես կ'երթամ, դու չես կարող ինձ հետ գալ, բայց յետոյ պիտի գաս իմ հետեւէն" ։ — "Ինչո՞ւ այժմ չեմ կարող գալ քո հետեւէն, հարցուց Պետրոս, ես պատրաստ եմ իմ անձս դնել քո համար" ։ — "Դո՞ւ պիտի անձդ դնես ինձ համար, ասաց Յիսուս, ճշմարիտն ասեմ քեզ, որ մինչեւ հաւ խօսիլը երեք անգամ պիտի ուրանաս զիս" ։

Յետոյ դառնալով դէպ՚ի աշակերտներն՝ ասաց Յիսուս. "Ահա պիշեր դուք ամենքդ պիտի գայթակղիք իմ մասին" ։ Պէտք է մարգարէական խօսքերը կատարուին [illegible]՝ "Հովիւը պիտի հարկանեմ եւ ոչխարները պիտի ցրուին" ։ Զաք. ԺԳ. 7։ Բայց յարութենէն յետոյ ձեզ պիտի հանդիպիմ Գալիլեայի մէջ" ։

Պետրոս առաքեալն ասաց. "Եթէ ամենքը գայթակղին, ես գարձեալ հաւատարիմ կը մնամ քեզ. ես պատրաստ եմ քեզ հետ բանտ նստիլ եւ մինչեւ անգամ մեռնիլ" ։

Բայց Յիսուս կրկնեց միւսանգամ, "Ճըշմարիտն ասեմ քեզ, որ այն իսկ գիշեր մինչեւ աքաղաղի խօսիլը՝ երեք անգամ պիտի ուրանաս զիս։ Ով Սիմո՛ն, Սիմո՛ն, սատանան

ի՛աշխատի խարբանել ձեզ, ինչպէս ցորեան, բայց ես աղօթեցի քեզ համար, որ հաւատքդ չը պակսի. դու պիտի դառնաս եւ հաստատես եղբայրներդ" ։

ՀԵ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՕՆԹՐԻՔ. Մաթ. ԻՋ. 26։

Այս խօսակցութեան ժամանակ զատկական գառը կերան եւ ուրը աւաքեցին, որ հին Ուխտի համ Կտակարանի կանոնով յիշատակ էր այն ազատութեան, որով Իսրայելացիք ազատեցան Եգիպտացւոց գերութենէն։

Յիսուս իւր մահով կը պատրաստէր աշ-
խարհի համար աւելի լաւ ազատութիւն,
այսինքն փրկութիւն՝ մեղայ դերութենէն:
Յիսուս փոխանակ զառիական գառին իւր
անձը զոհեց մարդկային մեղայ քաւութեան
համար, եւ ահա այս մեծ զոհով կը սկսի
Նոր Ո–խդ: Այս մեծ զոհադործութեան
յիշատակի եւ մեղայ թողութեան համար
կարգեց խորհրդաւոր ընթրիքն, որով մենք
կը հաղորդինք նորա Մարմնոյն եւ Արեան:

Յիսուս առաւ հասարակ բաղարջ հաց,
օրհնեց, կտրեց եւ առաւ իւր աշա-
կերտներուն ասելով. "Առէք, կերէք այս է
իմ մարմինս, որ կը զոհեմ ձեզ համար":
Նոյնպէս անապակ գինւոյ բաժակն առաւ,
գոհացաւ եւ առաւ աշակերտներուն ա-
սելով. "Խմեցէք ամենքդ այս բաժակէն.
սա է Նոր Ուխտի արիւնս, որ բազմաց վրայ
կը հեղանի մեղայ թողութեան համար: Այս
կատարեցէք իմ յիշատակիս համար":

Ինչ որ աշակերտներուն ասաց Քրիստոս,
ամեն քրիստոնեից ասաց: Ուրեմն մենք
պարտաւոր ենք թէ մեր մեղայ քաւու-
թեան համար եւ թէ փրկութեան մեծ
գործի յիշատակին անմոռաց պահպանելու հա-
մար՝ երկիւղածութեամբ եւ ճշմարիտ պըղջ-
մամբ հաղորդիլ Քրիստոսի Մարմնոյն եւ Ա-

րեան: Նա է մեր փրկութեան գործը. Նորա
շնորհիւ մենք Աստուծոյ հետ հաշտուեցանք
եւ գարձեալ Նորա շնորհիւ կարող ենք Աս-
տուածութեան հետ հաղորդուիլ եւ ան-
բաժան մնալ այն մարգարէը փրկչէն, որ
մեզ համար չը խնայեց իւր անձը զոհելու:
Ինչպէս Յիսուս իւր անձին պատարագաւն
ուխտ հաստատեց մեզ հետ, նոյնպէս եւ
մենք բանիւ, գործով եւ մեր կեանքով ա-
մենուսմբ պիտի ուխտենք հաստատուն
պահել մեր հաղորդութիւնն ու միութիւնը
Յիսուսի հետ. Նորա սիրոյ եւ ճշմարտու-
թեան համար զոհել մեր անձն, ինչպէս զո-
հեց նա իւր անձը մեր սիրոյն համար: Եր-
բէք չը պիտի մոռանանք այս փրկարար ուխ-
տի քաղցր յիշատակը:

ՀԸ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀՐԱՇԱՐԱԿԱՆ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆ ԻՒՐ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՀԵՏ

Յո՛ւդ · ԺՊ · ԺԵ · ԺԶ · ԺԷ ·

Վ ՇՏԱՑ ժամանակն արդէն հասած էր: Յիսուս կը պատրաստուէր չարչարուելու եւ մեռնելու: Նա գիտէր որ մեռ օրն այս ժամանակ Նորա մարմինը պերճանքի մէջ պիտի լինի: Աշակերտները Նորա շուրջ նըս-

տած էին ախտը լուծեան մէջ։ Մօտեցած էր բաժանման ժամն և նոցա սիրտը լցուած էր ցաւով։ Յիսուս աշակերտները միխիթարելով ասաց. «Թող չը խռովին ձեր սիրտերը. հաւատացէք Աստուծոյ եւ ինձ։ Իմ հօրս տանը օթեւաններ շատ կան. եթէ այս այսպէս չը լինէր, ես ձեզ պիտի ասէի թէ՝ կ'երթամ ձեզ համար տեղ պատրաստելու։ Եթէ երթամ եւ ձեզ համար տեղ պատրաստեմ, դարձեալ կը դառնամ եւ ձեզ կ'առնում ինձ հետ, որ դուք եւս այն տեղ լինիք, ուր եմ եմ։ Ձեզ արդէն յայտնի է ճանապարհն, ուր որ ես կ'երթամ»։

Թովմաս առաքեալն չը հասկանալով Յիսուսի խօսքերու միտքը՝ հարցուց. «Տէր, ո՞ւր կ'երթաս. մենք ի՞նչպէս կարող ենք քո ճանապարհը գիտնալ»։ Յիսուս պատասխանեց. «Ես եմ ճանապարհ, ճշմարտութիւն և կեանք»։ Ոչ ոք կարող չէ Հօրս մօտ գալ, եթէ ոչ ինձմով։ Եթէ ինձ ճանաչէիք, իմ Հայրն եւս կը ճանաչէիք։ Այսուհետեւ կը ճանաչէք Հայրս եւ արդէն տեսած։

Փիլիպպոս ասաց. «Տէր, ցոյց մեզ քո Հայրն և բաւական է մեզ»։ — Յիսուս պատասխանեց. «Փիլիպպոս, այսքան ժամանակ է ձեզ հետ եմ, եւ տակաւին ինձ չը ճանաչեցիր։ Ով որ ինձ տեսաւ, իմ Հայրս եւս տեսաւ, եւ դուն ինչպէ՞ս կ'ասես թէ՝ ցոյց մեզ Հայրդ։ Միթէ դուն չե՞ս հաւատար, որ ես Հօրս մէջն եմ եւ Հայրն իմ մէջս։ Այն խօսքերն որ ես կը խօսիմ՝ ինձմէն չեմ խօսիր. եւ այս գործքերը որ կը գործեմ՝ ինձմէն չեմ գործեր, այլ Հայրս որ իմ մէջ բնակած է, նա կը գործէ այս գործերը։ Կը հաւատա՞ք ինձ, որ ես Հօրս մէջն եմ եւ Հայրն իմ մէջ։ Գոնէ գործքերուս համար հաւատացէք ինձ։ Ճշմարիտն ասեմ ձեզ, ով որ հաւատայ ինձ, կարող է այն գործերը գործել՝ որ ես կը գործեմ, եւ աւելի մեծ գործեր կը գործէ, որովհետեւ ես Հօրս մօտ կ'երթամ։ Ինչ որ իմ անունով Հօրմէս խնդրէք՝ պիտի կատարուի, որ Հայրը փառաւորուի Որդովս։ Եթէ ինձ կը սիրէք, իմ պատուէրներս պահեցէք. եւ ես պիտի աղաչեմ որ Հայրս այլ միխիթարիչ տայ ձեզ, որ յաւիտեան ձեզ հետ բնակի, այսինքն ճշմարտութեան Հոգին, զոր աշխարհս չէ կարող ընդունիլ, որովհետեւ չը տեսներ եւ չը ճանաչեր զնա (Հոգին). բայց դուք կը ճանաչէք, վասն զի ձեր մէջ կը բնակի եւ ձեզ հետ պիտի լինի։

«Ես ձեզ որբ չեմ թողուր, այլ կու-

գամ ձեզ մօտ : Փոքր ժամանակէն չեմայ աշխարհը չը տեսներ ինձ , բայց դուք պիտի տեսնէք , որովհետեւ ես կենդանի եմ եւ դուք եւս կենդանի պիտի լինիք : Այն ժամանակ դուք պիտի իմանաք , որ ես Հօրս մէջն եմ , դուք իմ մէջ եւ ես ձեր մէջ :

" Ով ունի իմ պատուիրանները եւ կը կատարէ , նա կը սիրէ զիս . իսկ ով զիս կը սիրէ , նա կը սիրէ իմ Հայրս : Ես եւս կը սիրեմ զնա , եւ պիտի յայտնեմ նմա եւ մենք պիտի գանք նորա մօտ եւ օթեւանինք նորա մօտ " :

Աշակերտներն դեռ Յիսուսի խօսքերը բոլորովին չէին հասկանար , նորա զարմանալով կը նայէին նորա վրայ : Յիսուս աւելցուց այս խօսքերը . " Ցարաւին շատ բան հարկաւոր է ասել ձեզ , քանի որ ձեզ հետ եմ , բայց այժմ դուք կարող չէք ասածներս հասկանալ : Իսկ միխիթարիչ Սուրբ Հոգին , զոր Հայրս իմ անունով պիտի ղրկէ ձեզ , նա պիտի ուսուցանէ ձեզ ամեն բան , եւ պիտի ձեր միտքը բերէ , ինչ որ ես ձեզ ասացի " :

Յետոյ օրհնելով իւր աշակերտներն՝ ասաց . " Իմ խաղաղութիւնը կը թողում ձեզ , իմ խաղաղութիւնը կուտամ ձեզ , ոչ թէ այնպէս , ինչպէս աշխարհս կուտայ " :

Յիսուս նկատելով աշակերտաց սրտմտութիւնն եւ երկիւղն ասաց . " Թող չը խռովուին ձեր սրտերն եւ չը վախենան : Դուք լսեցիք , ինչ որ ձեզ ասացի , թէ ես կ'երթամ , բայց պիտի դարձեալ գամ ձեզ մօտ : Եթէ դուք զիս կը սիրէք . պէտք է ուրախանաք , որ ասացի թէ կ'երթամ Հօրս մօտ , որովհետեւ Հայրս ինձմէն մեծ է " : (Յիսուս իւր մարգարէութեան նկատմամբ կ'ասէ այս խօսքը) :

" Շատ երկար չեմ կարող խօսիլ ձեզ հետ . վասն զի աշխարհիս իշխանը կը մօտենայ , բայց իմ մէջ բան չը պիտի գտնէ (այսինքն իշխել կարող չէ) : Սակայն թող աշխարհն իմանայ , որ ես Հայրս կը սիրեմ . եւ կը կատարեմ ամեն բան ինչ որ հրամայած է : Ելէք , ուրեմն գնանք այս տեղէն " :

Յիսուսի խօսակցութիւնն իւր աշակերտաց հետ շարունակուեցաւ մինչեւ այն ժամանակն , երբ նորա հետ միասին եկաւ Գեթսեմանի պարտէզն : Այս խօսակցութիւնը կը պարունակէ իւր մէջ այնպիսի սրտաշարժ եւ խրատական պատուէրներ եւ վարդապետութիւններ , որ ինչքան կարդանք , չենք կշտանար , այլ միշտ կը գտնենք նորա մէջ նոր կեանք եւ նոր մխիթարութիւն մտքի եւ սրտի համար : Այս խօսակ-

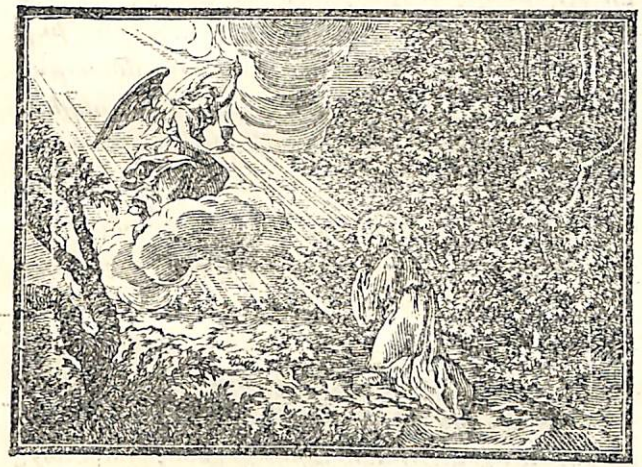
թութիւնը Հոգւոյն Սրբոյ ազդեցութեամբ աւանդած է մեզ Յիսուսի սիրելի աշակերտն՝ Յովհաննէս աստուածաբանն. եւ երբ քրիստոնէական ղպայմամբ կարդանք նորա Աւետարանի ԺԵ. ԺԶ. ԺԷ. գլուխները, մի երկնային մխիթարութեամբ կը մխիթարուի մեր հոգին: Աւետարանի յիշեալ գլուխները Յիսուսի վերջին կտակն է, որով աւանդած է մարդասէր Փրկիչն իւր սէրն, իւր մխիթարութիւնն, իւր արդարութիւնն եւ քահանայութիւնը. եւ պատուիրած է մեզ սիրել, մխիթարուիլ, սուրբ լինիլ եւ բարի գործել, որով կարող ենք օթեւան լինիլ աստուածութեան եւ մեր մէջ ընդունիլ աստուածային երրորդութիւնն՝ Հայր, Որդի եւ Հոգին Սուրբ: Ի՞նչ երջանկութիւն է քրիստոնէի համար, երբ Աստուած իր մէջը բնակած է եւ ինքն Աստուծոյ մէջ: Երբ որ քրիստոնեայն միացած է Աստուծոյ հետ, այնուհետեւ ոչ ինչ են նորա համար աշխարհիներգործութիւնները, վշտերը, փոքձանքները, աղքատութիւնն եւ տառապանքները: Նա աշխարհի ամեն հարստութիւնէն հարուստ է, ամեն մեծամեծներէն մեծ է, եւ ամեն հզօրներէն հզօր է, որովհետեւ աշխարհի տէրն եւ թագաւորն իւր մէջ ունի: Ուրեմն պարտաւոր ենք ամեն ժամանակ

կարդալ մեր Փրկչի կտակն եւ սիրով կատարել ինչ որ կտակած եւ պատուիրած է մեզ:

ՀԹ.

ՅԻՍՈՒՍ ԳԵԹՍԵՄԱՆԻ ՊԱՐՏԻԶԻՆ ՄԷՋ

Մտթ. ԻԶ. 36: Մրկ. ԺԶ. 32: Ղ-կ. ԻԲ. 39:

Յիսուս կեդրոնի ձորէն անցնելով եւ կամ մի գիւղ, որ Գեթսեմանի էր եւ կը կոչուէր Գեթսեմանի: Նա իւր աշակերտաց հետ պարտէզը մտաւ եւ ասաց. "Մնացէք այս տեղ, ես կ'երթամ աղօթելու": Յիսուս իւր հետ առաւ Պետրոսն եւ Զեբեդեայի երկու որդիքն՝ Յակոբոս եւ

Յովհաննէս ։ Երբ առանձնացան՝ փրկիչն աշակերտաց նոցա . « Ոգիս մինչեւ ի մահ արտաւմ է , կացէք այս տեղ և հսկեցէք ինձ հետ » ։ Յետոյ փոքր մի հեռանալով գետինն ընկաւ երեսի վրայ եւ ի՛աղօթէր ասելով . « Հայր իմ, եթէ հնար է , թող անձնիս այս բաժակս կը մնայ . բայց ոչ թէ ինչպէս ես կամիմ, այլ ինչպէս դու կամիս . թող կատարուի քո կամքը » ։

Յետոյ դառնալով աշակերտաց մօտ տեսաւ որ քնացած են , եւ ասաց Պետրոսին . « Սիմոն , կը քնանա՞ս . չը կարողացա՞ր ժամ մի արթուն մնալ ինձ հետ ։ Մի՛ քնանաք , աղօթեցէ՛ք որ փորձութեան մէջ չընկնիք ։ Հոգիս յօժար է , բայց մարմինս ակար » ։ Այս ասելով դարձեալ հեռացաւ աշակերտներէն եւ ծունր չոքած սկսաւ կրկին աղօթել . « Հայր իմ, ի՛սկեր նա , եթէ հնար չը կայ որ այս բաժակն մնայ անցնի , ես կը խմեմ, թող քո կամքդ լինի » ։

Դառնալով աշակերտաց մօտ դարձեալ քնացած գտաւ , որովհետեւ նոցա աչքերը ծանրացած էին ։ Յիսուս աշակերտները թողլով մեկնեցաւ եւ վերստին ի՛աղօթէր ասելով . « Հայր իմ, եթէ հնար չը կայ որ այս բաժակն մնայ անցնի , թող քո կամքդ լինի » ։

Այս ժամանակ հրեշտակն երեւեցաւ և կը զօրացնէր զՅիսուս ։ Նա այնպիսի մեծ ադրութեամբ կ՚աղօթէր , որ արեան քրտինքի կայլակներն ցօղն ցօղն կը հոսէին գետնի վրայ ։ Հրեշտակէն միխիթարուելով եւ աղօթքով զօրանալով Յիսուս դարձաւ իր քնացած աշակերտներու մօտ և հեզութեամբ ասաց . « Դուք տակաւին կը քնանա՞ք եւ կը հանգստանա՞ք ։ Հասաւ ժամը , մարդոյ Որդին կը մատնուի մեղաւորաց ձեռքըն ։ Ելէ՛ք , գնանք ։ Մատնիչը կը մօտենայ » ։ Ո՛վ աստուածային անհուն մարդասիրութիւն անմեղն եւ անարատն Յիսուս մարդկային ազգի փրկութեան համար կը հսկէ , կ՚աղօթէ , կը տագնապի . կը քրտնի եւ մարդիկ կը քնանան ։ Ո՜հ , քանի՛ քանի՛ անգամ այսպէս կը քնանանք մենք մեր անհոգութեան եւ ունայնասիրութեան մէջ , եւ Աստուած կը հսկէ եւ մեր դարձին ու սրտի՛ւթեանը կը սպասէ ։

Ի՞նչքան ապերախտութիւն եւ թշուառութիւն է մեզ համար , եթէ աստուածային մարդասիրութիւնն և խնամքը չըզգանք ու չգիտանանք , և մեր կողմէն եւս չաշխատինք մեր փրկութեան համար ։ Մենք եւս պարտինք հսկել , աղօթել եւ քրտնիլ մեր փրկութեան համար ։ Մենք եւս պար-

տինք մեր վախաքը եւ եռանդը խառնել Յիսուսի մարդասիրութեան հետ եւ մեր քիրտը նորա քրտանց հետ, որ հանդինք մեր փրկութեանը: Իսկ եթէ նեղութիւնք, տառապանք և վիշտք պատահին մեզ, միշտ Յիսուսի խօսքը սիտի կրկնենք. "Հայր, թող քո կամքդ լինի". քո կամքդ սուրբ և պաշտելի է մեզ համար:

Զ

ՅՈՒԴԱ ԿՐ ՄԱՏՆԷ ՅԻՍՈՒՍ· Մաթ· ԻԶ· 17: Մարկ· ԺԴ· 43: Ղուկ· ԻԲ· 47: Յովհ· ԺԸ· 5:

Հաչիւ թէ Յիսուս իւր խօսքը աւարտած էր եւ ահա Յուդա պարսիգ մոտաւ:

քահանայապետներու ծառայից և վիճուռ բայ մեծ բազմութիւն ուղեկից էր Յուդայի, վառած լապտերներով, սրերով և տէգերով: Չիմուորները և քահանայապետայ ծառաները չէին ճանաչեր զՅիսուս, և այս պատճառաւ Յուդա նոցա ասաց. "Ահա ձեզ նշան, որով կարող էք ճանաչել. բռնեցէք այն անձն, զոր ես պիտի համբուրեմ":

Յուդա իւր բոլոր ուղեկիցներով մնաւ պարտէզն, ուր փրկիչը յամառ կ'անցընէր պիշերները ազօթելով, եւ ուղղակի գնաց Յիսուսի մօտ և ասաց. "Ողջոյն քեզ, վարդապետ, եւ իսկոյն համբուրեց": Յիսուս ասաց. "Յուդա, համբուրելով կը մատնես մարդոյ Որդին": Արտաքին փրկիչն իսկոյն իմացաւ թէ ինչ գաղտնիք կայ այս նենգութեան համբուրի կամ նշանի մէջ, որոյ տակը ծածկուած էր մատնութիւնը: Մարդկային չարամտութիւնը շատ անգամ սիրոյ նշանն եւս մատնութեան և ապստութեան համար կը գործածէ: Ի՜նչ ասկալի նենգութիւն:

Յիսուս յետոյ մօտենալով վիճուորուած մարդոց՝ հարցուց. "Զո՞ խնդրէք": այսինքն ում կը փնտռէք: Նոքա պատասխանեցին. "Յիսուս Նազովրեցին": — "Ես եմ այն"

ասաց Յիսուս : Այս խօսքը որ լսեցին վէ-
ճասէրներն եւ միւս Հրէաները, չկա՛ր քա-
ջութիւն և դէմի վրայ ընկան : Անմեղու-
թեան համարձակ պատասխանը զարհուրե-
լի է մինչեւ անգամ ամենամեծ չարագործ-
ներուն :

Յիսուս կրկին հարցուց վէճասէրներուն .
“ Չո՞ր խնդրէք ” — Նոքա պատասխանեցին .
“ Յիսուս Նազովրեցին ” : Փրկիչը կրկնեց .
“ Ես արդէն ասացի ձեզ, որ ես եմ այն ” .
Եւ հայրական զթութեամբ ցոյց տալով իւր
աշակերտներին՝ աւելցուց այս խօսքերը .
“ Եթէ ինձ ձեռք էք վրս բռնելու, թողէք որ
ասոնք (աշակերտները) երթան՝ ուր կամին ” :

Չինուորները եւ քահանայապետաց ծա-
ռաները մօտեցան Յիսուսին, որ բռնեն .
իսկ աշակերտները երբ տեսան՝ ասացին .
“ Տէր, չը պաշտպանուինք սրով ” . եւ ա-
ռանց պատասխանի սպասելու՝ Պետրոս ա-
ռաքեալը հանեց սուրը եւ քահանայապե-
տաց ծառաներէն Մալքոս անունով մէ-
կուն ականջը կտրեց :

Վարդապետի սէրը ստիպեց Պետրոսին
այս գործը կատարելու, բայց Փրկիչն ամէ-
նեւին կամք չունէր, որ իւր սիրոյ համար
գործածուի որ եւ իցէ բռնութիւն : Յի-
սուսի ամէն խօսքերէն կարող ենք տեսնել,

թէ ոչնչի կը ցանկայ եւ կը փափաքի որ
մենք նորա սիրոյ համար լինինք հեզ, ներո-
ղամիտ եւ մինչեւ անգամ մեր թշնամեաց
դէմ մարդասէր գտնուինք : “ Թողէք այդ
մարդիկը՝ իրենց կամքին ” . ասաց Յիսուս
իւր աշակերտներուն, եւ դառնալով դէպ
’ի Պետրոս պատուիրեց . “ Սուրդ պատեա-
նի մէջ դիր : Սուր բարձրացնողները՝ սրով
կը մեռնին : Միթէ կը կարծես դուն, թէ
չեմ կարող Հօրմէս խնդրել, որ տասներկու
գունդ հրեշտակներ ղրկէ ինձ : Բայց այն
ժամանակ մարգարէութիւնները ինչպէս
պիտի կատարուին : Կարելի է արդեօք որ
չը խմեմ այն բաժակը, զոր Հայրս ինձ հա-
մար ղրկած է ” : Յիսուս մօտեցաւ քահա-
նայապետի ծառային ականջին եւ բժշկեց,
եւ յետոյ ինքնակամ անձնատուր եղաւ այն
մարդկանց, որոնք եկած էին բռնելու : Յի-
սուս թոյլ տուաւ որ կատարուի իւր Հօր
կամքը, վասն զի այնպէս անհրինուած էր,
որ պիտի մատնուէր, բռնուէր եւ չարչա-
րուէր : Յիսուս յայտնեց աշակերտներուն,
որ իւր անձը պաշտպանելու համար չէ աշ-
խարհ եկած, այլ եկած է իւր անձը շատե-
րու փրկութեան համար զոհելու :

Յիսուսի մօտ ժողովուած ամբոխի մէջ
կային նամանաւանդ սադուկեցի իշխաններն եւ

Ժողովրդեան ծերերը։ Նա տեսնելով այս յուզուած ամբոխն՝ ասաց. «Դուք եկած էք իմ վրաս զէնքերով եւ բրերով՝ ինչպէս մի աւազակի վրայ։ Ես միշտ ձեզ հետ էի տաճարի մէջ եւ ի՛ւսուցանէի ժողովրդին, ինչո՞ւ այն ժամանակ չը բռնեցիք զիս։ Բայց այժմ է ձեր ժամանակն. այժմ է խաւարի իշխանութիւնն»։ Այսպէս ահա Յիսուս մի կողմէն սուր առնուլն արդիլեց, իսկ միւս կողմէն ճշմարտութիւնը բացատրեց յայտնեց։ Նա ցոյց տուաւ որ աւազակներն եւ խաւարասէրները միայն մութի գիշեր կը փնտռեն իրենց չարագործութեան համար։

Չլինուորները կապեցին Փրկիչն եւ պարտիզէն հանին, իսկ աշակերտներն, ինչպէս արդէն գուշակած էր Յիսուս, ահէն եւ երկիւղէն ցրուեցան։

ՉԱ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ԱՏԵՆԻ ԱՌՋԵՒ. Մաթ. ԻՋ. 57։ Մարկ. ԺԴ. 53։ Ղուկ. ԻԲ. 54։ Յովհ. ԺԸ. 15։

Չինուորներն եւ քահանայապետներուս ծառայքը տարան Յիսուսն Աննայի մօտ, որ նախորդ քահանայապետն էր եւ նոյն տարուան կայիափա քահանայապետի աներ-

ջն։ Նա քանի մի բան հարցուց Յիսուսին իր աշակերտներուս եւ վարդապետութեան մասին։ Յիսուս պատասխանեց. «Ես յայտնապէս կ՚ուսուցանէի ժողովուրդն ամենուն առջեւ. ես կը քարոզէի ժողովարանները եւ տաճարի մէջ, ինչո՞ւ կը հարցնես ուրեմն։ Հարցուր իմ ունկնդիրներէս իմ վարդապետութեան մասին»։

Այն տեղ կանգնած ծառաներէն մէկն, երբ լսեց այս պատասխանը՝ ապտակեց Յիսուսի երեսին եւ ասաց. «Այդպէ՞ս կը պատասխանես քահանայապետին»։ Փրկիչը հեզութեամբ եւ հանդարտութեամբ պատասխանեց. «Եթէ չար խօսեցայ՝ վկայէ (ապացուցէ) չարին համար. իսկ եթէ բարի խօսեցայ, ինչո՞ւ կը հարւանես»։ Ծառայն այժմ ենթարկեց խօսք չը գտաւ պատասխանելու. նա իր կոպտութեամբ կ՚ուզէր քահանայապետի սիրտը շահել։

Այնուհետեւ՝ Յիսուսը կապած զրկեց կայիափայի մօտ, որոյ տանը հաւաքուած էին օրէնսուսոյցներն եւ ժողովրդեան ծերերը։ Նոքա կոչեցին առաջ վկայներ՝ Յիսուսը զրպարտելու եւ սուտ վկայութիւն տալու համար, որ կարենան ՚ի մահ դատապարտել։

Երբ Յիսուս ներկայացաւ առեղի առջեւ, խակին յայտնուեցան զրպարտիչները։

Հարցուցին մի առ մի, բայց նոցա վկայութիւնները բաւական չէին դատապարտութեան համար: Վերջապէս երկուսն յառաջ եկան և յետոպայ սուտ վկայութիւնը տուին թէ՝ Յիսուսն ասած է որ «Կարող եմ Աստուծոյ տաճարը քանդել և երեք օրուան մէջ վերաշին կանգնել»: Յիսուս ամեն զրպարտութիւններն անպատասխան թողուլ՝ կը լսէր: Քահանայապետն ելաւ տեղէն՝ եկաւ մէջ տեղն և ասոց Փրկչին. «Ինչո՞ւ չես պատասխաներ՝ քեզ ապրպարտ ցընելուս համար»: Յիսուս դարձեալ լռեց, որովհետեւ զրպարտութեան ամենէն լաւ պատասխանը լռութիւնն է:

Բայց երբ Քահանայապետն երդումով հարցուց Յիսուսին ասելով. «Կ'երդուեցնեմ զեզ կենդանի Աստուծոյ անունով, ասա մեզ ձշմարիտը՝ թէ դուն ես Քրիստոսն՝ Աստուծոյ Որդին»: Այն ժամանակ Յիսուս պատասխանեց: «Դուն ինքդ ասացիր այդ. իսկ ես կը յաւելում՝ որ դուք պիտի տեսնէք մարդոյ Որդին Աստուծոյ զօրութեան աջ կողմը նստած, որ կուգայ ամպերու վրայ»:

Քահանայապետն իւր հանդերձը պատռեց ասելով. «Սա զԱստուած կը հայհոյէ, ուրեմն վկայ ինչ հարկաւոր է: Դուք

լինքնին լսեցիք սորա հայհոյութիւնն, ինչ կամիք ուրեմն որ առնենք»: Ամենքը պատասխանեցին. «Մահապարտ է»: Ինչ անիրաւ տեսան եւ ինչ անիրաւ դատաստան: Սակայն որքա՜ն սոյնօրինակ դատաստաններ կան աշխարհի մէջ, ուր ձշմարտութեան դէմ ուրիշ պատասխան չունին, բայց միայն զրպարտութիւն:

Չինուորները հանին Փրկիչը գաւթի մէջ, ուր պահապաններով շրջապատուած պիտի անցընէր նա գիշերուան մնացած մասը:

Այս տեղ ամեն տեսակ հայհոյանք կը թափէին Յիսուսի գլխուն. ոմանք կը թքնէին, ոմանք կը ծեծէին և միւսներն երեսն ապտակելով՝ կ'ասէին. «Քրիստո՛ս, մարգարէացիր, թէ ո՞վ ապտակեց քեզ»: Ամենքը կը ջանային որքան կարելի է աւելի հայհոյել և նախատել. իսկ նա կը համբերէր երկայնմտութեամբ և կը ներէր քաղցրութեամբ: Այս մեծ օրինակը հանապազ մեր աչքի առջեւ պէտք է ունենանք, եւ երբ պատահի որ մենք եւս ձշմարտութեան համար զրպարտութեան, հայհոյութեան եւ նախատանաց մատնուինք, ամենեւին չընդդիմանանք եւ չը յուսահատինք, որովհետեւ հանուր մարդկային ազգի Արարիչն եւ Փրկիչը կը տեսնենք ահա դառն նախատանաց մատնը

ւած : Ինչպէս որ նա մեզ համար ուրախու-
թեամբ կրեց ամեն դառն զրպարտութիւն
եւ նախատինք, նոյնպէս եւ մենք նորա սի-
րոյ եւ անուան համար պարտաւոր ենք
ցնծութեամբ յանձն առնուլ ամեն վշտա-
կրութիւն եւ միանգամայն աղաչել որ զօ-
րացնէ մեզ համբերելու, ինչպէս ինքն համ-
բերեց երկայնմտութեամբ :

ՁԲ

ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ՈՒՐԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Մաթ. ԻԶ. 69 : Մարկ. ԺԳ. 66 : Ղուկ. ԻԲ. 54 :
Յովհ. ԺԸ. 15—25 :

Տանհին Յիսուս Կայիափայի տան մէջ
էր, յետագայ անոր պատահեցաւ դաւթի
մէջ : Պետրոս եւ Յովհաննէս առաքեալքը
հետեւէին կը հետեւէին Յիսուսին մինչեւ
քահանայապետի տան դաւիթը կամ բակը :
Յովհաննէս ծանօթ էր քահանայապետի
տանեցւոց մի քանիսի հետ, ուստի և ներս
մտաւ, իսկ Պետրոս կանգնած էր դրան ե-
տեւ : Յովհաննէս այս տեսնելով՝ խնդրեց
դռնապանէն որ ներս թողնէ, եւ նա կա-
տարեց այս խնդիրը :

Գիշերը ցուրտ էր, քահանայապետի
ծառայքը եւ պնուսորները գաւթի մէջ
վառուած խարոյկի շուրջ կոշմը բոլորած կը
տաքնային : Պետրոսն եւս մտեցաւ կրակին
եւ կամէր ազատել եւ տեսնել թէ ինչպէս
պիտի վերջանայ Յիսուսի դատաւճիռը :
Դռնապահ աղախինը նայելով Պետրոսի ե-
րեսին ասաց, “ Սա եւս Գալիլեացի Յիսու-
սի հետ էր ” : Պետրոս վախցաւ այս ամ-
բաստանութենէն եւ ուրացաւ՝ ասելով,
“ Ո՛չ, ես չը գիտեմ, ինչ որ կ՚ասես դու ” :
Այս ասելով գնաց դրան մօտ : Այն ժա-
մանակ պատահեցաւ Պետրոսին մի ուրիշ
աղախին եւ ասաց ներկայ գտնուած մարդ-
կանց, “ Սա եւս Նազովրեցի Յիսուսի հետ
էր, սա նորա աշակերտներէն է ” : Իսկ
Պետրոս երդուելով ուրացաւ եւ ասաց,
“ Ես չեմ ճանաչեր այն մարդը ” :

Գաւթի մէջ գտնուած մարդիկն ալ էն
լմնցան, որ ասեանը չի մնաց դատապարտեց
զՅիսուս : Ծառաներէն մէկը Պետրոսի վրայ
ակնարկելով՝ աղաղակեց, “ Ահա սա եւս
նորա աշակերտներէն է, լեզուն իսկ կ՚ա-
պացուցանէ որ Գալիլեացի է ” : Այս լսե-
լով Մաղքոսի ազգականներէն մէկը, որոյ
ականջը կտրած էր Պետրոս, մօտեցաւ եւ
ասաց, “ Այ՛, ես ինքնս տեսայ այս մարդ-

դը Յիսուսի հետ պարտիզի մէջ »։ Այս խօսքերը զարհուրեցուցին զՊետրոս, որ սկսաւ երդուիլ և հաւատացընել, որ ինքն ամենեւին Յիսուսը չը ճանաչէր։ Նոյն րոպէին Յիսուսն դուրս բերին քահանայապետի տանէն։ Նա դառնալով նայեցաւ Պետրոսի վրայ, եւ այն ժամանակ աքաղաղը խօսեցաւ։ Պետրոս յիշեց Յիսուսի խօսքը թէ՝ « Հալը տակաւին երկու անգամ չը խօսած երեք անգամ պիտի ուրանաս զիս »։ Նա դուրս եկաւ եւ սկսաւ դառնապէս լալ։

Այս զղջման արտասուքներն էին, որ սրտիցեցին զՊետրոս հեղանալ և յոյսն աւելի Աստուծոյ վրայ դնել քան թէ իւր վրայ։

Վերջապէս Յուդան եւս զղջաց, բայց ինչ հետեւանք ունեցաւ նորա զղջումն։ Նա լսելով, որ Յիսուս ի մահ դատապարտուեցաւ, սաստիկ տրտմեցաւ, եկաւ քահանայապետաց մօտ, դարձուց երեսուն արծաթն, որուն համար դաւաճանած էր իւր վարդապետը, եւ ասաց. « Ես մեղայ, որովհետեւ մահապարտ անմեղ արիւն »։ Յուդայի խոստովանութիւնը քահանայապետներն սառնութեամբ պատասխանեցին ասելով. « Մեզ ինչ է, դու դիտես »։ Յուդա այս պատասխանը լսելով երեսուն արծաթը տաճարի մէջ ձգեց և յուսահատու-

թեամբ տաճարէն հեռանալով գնաց խեղդուեցաւ։

Քահանայապետները նոյն երեսուն արծաթը ընդունելով ասացին. արժանի չէն որ եկեղեցական գանձի մէջ դնուին, ուրովհետեւ արեան դին են. ուստի և վճռեցին նոյն արծաթով ագարակ մի գնել օտարները թաղելու համար։ Այս ժամանակին ի վեր նոյն ագարակը կոչուեցաւ Գէղ-պիեան։

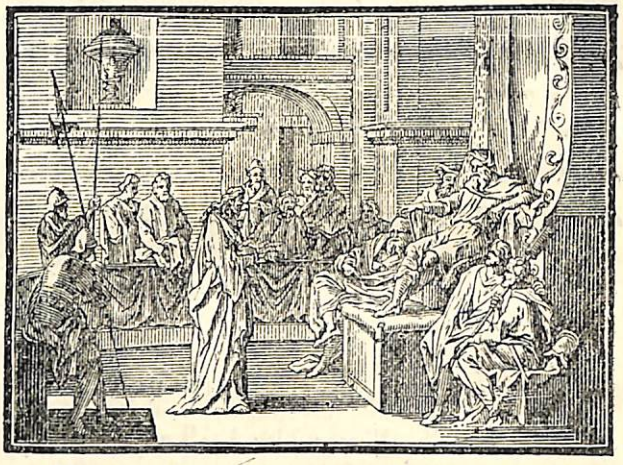
ԶԳ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ՊԻՂԱՏՈՍԻ ԱՌՋԵՒ

Մատթ. ԻԵ. 2։ Մարկ. ԺԵ. 1։ Ղուկ. ԻԳ. 1։ Յովհ. ԺՔ. 28։

Հրէաց արդէն իրենց թագաւոր չընդունէին եւ այս պատճառաւ ամեն մահուան դատավճիռ պէտք է հաստատէր Հռովմայեցի կառավարիչը կամ դատաւորը։ Ուստի միւս առաւօտը շատ վաղ բարձրագոյն առենի բոլոր անդամները ժողովեցան եւ հրամայեցին Յիսուսը տանիլ Պիղատոսի մօտ, որ Հռովմայեցի կառավարիչ էր Հրէաստանի մէջ եւ իրենք եւս գնացին նորա եւեթ էին։ Բայց կառավարիչը, որովհետեւ հե-

թանաս էր, նորա տունը չը մտան, որ չը պղծուին եւ արժանի չը լինին Զատիկը առնելու։

Այն տան առջեւ, ուր կը բնակէին Պիղատոս եւ իւր պահապանները, կար մի փոքրիկ հրապարակ, քանի մի տասիճան բարձր այն փողոցէն որ կը կոչուէր Կապպադովկիա, այսինքն քարայատակ։ Այս տեղ բերին Յիսուսն եւ կըսպասէին, որ Պիղատոս դուրս գայ։

Պիղատոս, երբ տանէն դուրս եկաւ, տեսնելով բարձրագոյն տաճարի բոլոր ամբոխները իւր դրան առջեւ ժողովուած՝ դարմացաւ եւ հարցուց. "Ի՞նչ մեղադրութիւն ունիք այդ մարդոյ վրայ"։

Նոքա պատասխանեցին. "Եթէ սա չարագործ չը լինէր, քեզ մօտ չէինք բերեր"։ — Պիղատոս պատասխանեց. "Եթէ այդպէս է, առէք տարէք ուրեմն եւ ձեր օրէնքով դատեցէք"։ — Նոքա պատասխանեցին. "Մենք իրաւունք չունինք մահուան վճիռ տալու"։ Եւ տեսնելով որ գործն այնպէս չատաւ չը պիտի վճռուի, ինչպէս եւ բենք կը ցանկային, սկսան Յիսուսն զրպարտել ասելով. "Այս մարդն ազգը կը խռովէ, կայսեր հարկ տալը կ'արգիլու, եւ ինքն Իսրայելի թագաւոր կ'անուանէ"։

Պիղատոս դառնալով դէպ 'ի Յիսուս՝ հարցուց. "Դու Իսրայելացւոց թագաւո՞րն ես"։ — "Դու ինքդ կ'ասես"։ վերկնեց Յիսուս, որ առաջ ամենեւին պատասխան չէր տար քահանայապետներու եւ ծերերու չարախօսութեանցը։ — "Կը լսե՞ս, ասաց Պիղատոս, թէ որչափ չարախօսութիւններ կը լինին քո վրայ. մի թէ անձդ արդարացը նելու համար բան չունիս խօսելու"։ — Յիսուս կը լռէր, եւ այս լռութիւնը շատ զարմացուց զՊիղատոս։ Նա կը տեսնէր, որ քահանայապետները միայն նախանձէ դրդուած Յիսուսի մահուանը կը ցանկային, եւ այս պատճառաւ կ'ուզէր միջոց տալ Յիսուսին, որ իւր Թշնամեաց առջեւ խօսի։

ԶԴ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ՀԵՐՈՎԴԷՍԻ ԱՌՋԵՒ

Ղ֊Ի · ԻԳ · 6 ։

ԿԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏՆԵՐՆ տեսնելով՝ որ Պիղատոս կամք չունի Յիսուսն դատապարտել, աւելի եւս կը չարախօսէին նորա վրայ եւ կ՚ասէին. “ Նա կը խռովէ ժողովուրդն իւր վարդապետութեամբ, քարոզելով բոլոր Հրէաստանի մէջ Գալիլեայէն սկսած մինչեւ Երուսաղէմ ։ Պիղատոս երբ լսեց Գալիլեայի անունը՝ հարցուց. “ Միթէ նա Գալիլեայի է ։ ” Երբ նորա ասացին որ Հերովդէսի իշխանութենէն է, Պիղատոս ղրկեց Յիսուսը Հերովդէսի մօտ որ նմանապէս Զատկի ոճնի համար Երուսաղէմ եկած էր ։

Պիղատոս զգուշացող մարդ էր. նա կամք չունէր անմեղն ի մահ դատապարտել, բայց չունէր այնքան հաստատամտութիւն որ պաշտպանէ եւ իւր դէմ գրգռէ քահանայապետներն և Իսրայելացւոց ծերերը ։ Նա ուրախացաւ որ միջոց գտաւ այս գործքէն հեռանալու, եւ այս պատճառաւ Հերովդէսին յանձնեց, որով մի կողմէն նորա սիրտն եւս գրաւեց ։ Պիղատոսի գործը կանոնաւոր էր եւ հաշուով, բայց ոչ առաքինի ։ Առաքինի մարդը բարի կը գործէ, ա-

Պիղատոս իւր տունը տանելով զՅիսուս հարցուց. “ Դու ՃՀմարտիս Հրէից Թագաւո՞ր ես ” ։ — Յիսուս պատասխանեց. “ Դու քեզմէ՞ն կ՚ասես այդ, թէ ուրիշ մարդե լսած ես ” ։ — Պիղատոս ասաց. “ Ես Հրէայ չեմ, այլ քո ազգդ եւ քահանայապետները քեզ դատապարտած են ի մահ և մատնած են իմ ձեռքը ։ Դու ի՞նչ ես գործեր ” ։

Փրկիչն պատասխանեց. “ Իմ արքայութիւնն այս աշխարհէն չէ ։ Եթէ իմ արքայութիւնը (Թագաւորութիւնը) այս աշխարհէն լինէր, ես կ՚ունենայի ռազմաւորներ, որոնք վիս կը պաշտպանէին, որ Հրէից ձեռքը չը մատնուիմ ։ Բայց իմ արքայութիւնն այս աշխարհէն չէ ” ։

Պիղատոս հարցուց. “ Ուրեմն դու Թագաւո՞ր ես ” ։ — “ Դու կ՚ասես, որ ես Թագաւոր եմ ”. պատասխանեց Փրկիչն. “ Ես ծնայ եւ աշխարհ եկայ, որ վկայեմ Ճշմարտութեան. եւ ով որ Ճշմարտութիւնը կը սիրէ, կը լսէ իմ ձայնս ” ։

“ Ի՞նչ է Ճշմարտութիւնը ”. հարցուց Պիղատոս, և այս խօսքն արտաբերելու ժամանակ ելաւ եւ Հրեաներուն ասաց. “ Ես այս մարդոյ մէջ ոչ մի յանցանք չեմ գտներ ” ։

առանց նայելու թէ ինչ պիտի ասեն մարդիկ։ Ով որ մարդկանց կարծիքին նայելով միայն ուզէ առաքինութիւն գործել, նա շատ անգամ առանց բարեգործութեան կը մնայ։

Հերովդէս շատ գոհ էր, որ Յիսուսն իւր մօտ բերին։ Նա շատ բան լսած էր Յիսուսի վրայ եւ կը փափաքէր աչքով տեսնել և կըսպասէր որ նա հրաշք գործէ իւր ներկայութեանը։ Նա շատ հարցումներ առաջարկեց և Յիսուս ամենեւին չը պատասխանեց։ Իսկ քահանայապետները բորբոքուած անդադար կը չարախօսէին։ Յիսուս նոցա չարախօսութեանցն եւս չէր պատասխանէր։ Հերովդէս Յիսուսի լռութեան վրայ զայրացած՝ թոյլ տուաւ որ զինուորները հայհոյեն, եւ սպիտակ հանդերձ հագցընելով՝ վերստին ղրկեց Պիղատոսի մօտ։

Հերովդէս եւ Պիղատոս իրարու հետ խռոված էին, բայց այս ժամանակին հաշտուեցան եւ բարեկամացան։ Որովհետեւ, թէպէտ Պիղատոս այն նպատակաւ Յիսուսը Հերովդէսի մօտ ղրկեց, որ ինքն ազատ մնայ անհաճոյ գործքէն, բայց Հերովդէս այս վարմունքը համարելով իբրեւ պատիւ Հռովմայեցի կառավարչի կողմէն, շատ գոհ եղաւ Պիղատոսէն։ Մարդիկ այսպէս են,

շատ անգամ իրարու սիրտ շահելու համար՝ անմեղութիւնը կը թողուն առանց պաշտպանութեան, եւ ճշմարտութիւնը՝ չարախօսութեան մատնուած։ Չարախօսող ցանկացածն եւս այն է, որ անմեղութիւնը չը պաշտպանուի, ինչպէս Յիսուս ուչ Պիղատոսէն պաշտպանութիւն գտաւ եւ ուչ Հերովդէսէն։ Թէպէտ Յիսուս կաթօտ չէր պաշտպանութեան, բայց այս մի օրինակ է, որ ամենեւին չը յուսահատինք, երբ պատահի՝ որ մեզ զրպարտեն և չարախօսեն եւ մենք մարդիկներէն պաշտպան չունենանք։ Աստուած միշտ անմեղութեան պաշտպան է, բաւական է որ մենք շարունակ աշխատինք անմեղ լինելու։

ՉԵ

ՊԻՂԱՏՈՍ Կ'ԱՇԽԱՏԻ ՅԻՍՈՒՍՆ ԱԶԱՏԵԼ

Մաթ. Ի. 15։ Մարկ. ԺԵ. 1. Ղ.ու. ԻԳ. 11։

Իսրայելացիք սովորութիւն ունէին, Եգիպտական գերութենէն ազատուելու յիշատակի համար, իւրաքանչիւր Զատկի ոտնին յանցաւոր մի ազատել, որ ի մահ դատապարտուած էր, եւ բանտէ հանել։

Ա. յս առիթուԹեան պատճառաւ Հռոմէա-
յեցի կառավարչն սան առՂեւ ժողովուե-
ցաւ մեծ բազմուԹիւն, որ կը պահանջէր
Պիղատոսէն յանցաւորներէն մէկն արձա-
կել։

Պիղատոս կ'ուզէր այս մԱջոցը 'ի բարին
գործ դնելով՝ Յիսուսն ազատել։ Յանցա-
ւոր մի կար բռնուած Բարաբբա անուՆով,
որ ապիկարած էր բանտի մէջ, որպէս մար-
դասպան եւ խռովարար ժողովրդեան։ Պի-
ղատոս դուրս ելաւ քահանայապետներու
եւ հաւաքուած ժողովրդի առՂեւ եւ ՂՅի-
տուս ցոյց տալով ասաց. "Դուք բերիք այս
մարդը ինձ մօտ՝ ասելով, որ սա ժողովուր-
դը կը խռովէ. իսկ ես ձեր առաջ հարցու-
ցի եւ այն յանցաւորուԹեան կամ չարա-
գործուԹեան նշանը չը տեսայ սորա մէջ,
ինչպէս դուք ասացիք։ Ես ղրկեցի Հերովէ
դէսի մօտ եւ նա նմանապէս անմեղ գտաւ։
Սա մահու արժանի գործ չէ գործած։ Դուք
սովորուԹիւն ունիք Զատկի տօնին յանցա-
ւորներէն մէկը ազատել. այժմ ձեր կամիք
արձակել, Բարաբբան, Թէ Յիսուսն, որ
կ'անուանի Քրիստոս "։

Ա. յս ժամանակ Պիղատոսի կնՋն եւս
ծառան ղրկեց եւ հրամայեց ասել Պիղա-
տոսին Թէ՝ "Ա. յդ արդարոյն (Յիսուսին)

մԱսս չը տաս, որովհետեւ այս գիշեր երա-
զիս մէջ շատ անց.քեր պատահեցան ինձ
դորա համար "։

Քահանայապետներն եւ ծերերը չանա-
ցին ժողովուրդը խռովել Յիսուսի դէմ եւ
հաւանեցուին որ Բարաբբան պահանջեն ազա-
տելու, իսկ Յիսուսն դատապարտեն։ Ու-
սկ եւ երբ Պիղատոս հարցուց, բոլոր սա-
բոլոր միաձայն աղաղակեց. "Ա. րձակէ մեզ
Բարաբբան "։

Պիղատոս, որ կամեր Յիսուսն ազատել,
հարցուց. "Իսկ Յիսուսը ինչ ընենք, որ
Քրիստոս կ'անուանի "։ Բոլոր ժողովուրդը
միաձայն աղաղակեց. "Ի խաչ հան, 'ի խաչ
հան "։

Ա. յն ժամանակ Պիղատոս հրամայեց Բա-
րաբբան արձակել, և Յիսուսը տուաւ Հը-
բէից ձեռքը։

ՁՁ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ԿՐ ՀԱՄԲԵՐԷ ՁԱՐՁԱՐՈՒՆԱՑ

Մաթ. ԻԷ. 27։ Մարկ. ԺԵ. 6։ Յովհ. ԺԹ. 1։

ՊԻՂԱՏՈՍԻ զինուորները տարան Յիսու-
սը գաւԹի մէջ տեղը և կոչեցին բոլոր պա-
հապանները։ Զինուորները կատակելով

փրկիչը, որ ինքը Թագաւոր կը կոչէ, դրին նորա գլխին փշեայ պսակ, հագուցին ծիրանի եւ եղեգնեայ գաւազան մի ձեռքը տուին՝ վոխանակ արքայական գաւազանի։ Ապա մէկ մէկ ծնրադրելով եւ կատակելով ծաղր կը դնէին նորա առջեւ եւ կ'ասէին. "Ողջոյն քեզ, Թագաւոր Հրէից"։ Յետոյ կը թքանէին նորա վրայ, երեսը կ'ապտակէին եւ գաւազանը ձեռքէն խլելով կը զարնէին գլխուն։

Յիսուս երկնային հեղութեամբ եւ համբերութեամբ կը տանէր այս հայհոյանքները եւ կը լռէր առանց դանդաղելու։ Վերջապէս Պիղատոս դուրս եկաւ ընդունելու

ժող։ Պիղատոսի կարեկցութիւնը շարժեցաւ, տեսնելով անմեղը նախատանաց եւ չարչարանաց մատնուած, և կը կարծէր թէ ժողովուրդն եւս մի եւ նոյն զգացմունքը պիտի ցոյց։ Ուստի հրամայեց վնասուցանել Յիսուսն այն հրապարակը, որ իբր տան առջեւն էր եւ ասաց քահանայապետներուն. "Ես ահա մի անգամ եւս ձեր առջեւ բերելով կը յայտնեմ, որ ես այս մարդոյ մէջ ամենեւին յանցանք չը գտայ"։ Յովհ. ԺԹ. 4։

Քահանայապետները պատասխանեցին. "Մեր օրէնքով արժանի է սա մահուան, որովհետեւ ինքն Աստուծոյ Որդի կ'անուանէ"։ Պիղատոս երբ լսեց այս խօսքերը, սիրտը խռովեցաւ եւ Յիսուսի հետ ապարանքը մտնելով հարցուց. "Ո՞ր տեղէն ես դու"։ Իսկ Յիսուս լռեց առանց պատասխանելու։ Պիղատոս ասաց. "Ինձ եւս չէս պատասխաներ. միթէ չը գիտես որ իշխանութիւն ունիմ քեզ արձակելու եւ խաչելու"։

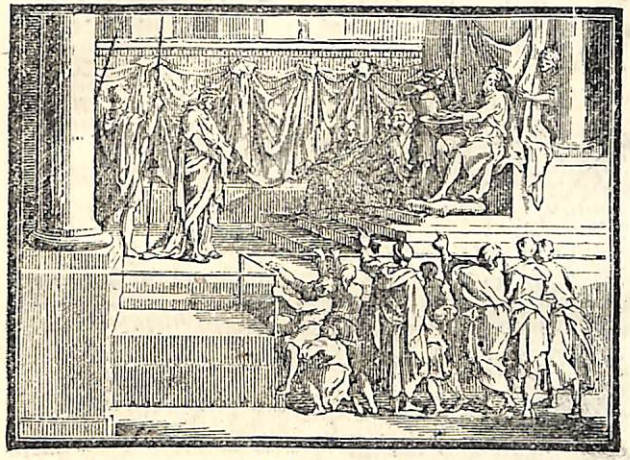
Յիսուս պատասխանեց. "Դու ամենեւին իշխանութիւն չէիր ունենար ինձ վրայ, եթէ քեզ տրուած չը լինէր ի վերուստ. ասոր եւ աւելի մեծ է նոցա մեղքը, որոնք ինձ քո ձեռքը մատնեցին"։

Այս խօսքերը զարթուցին Պիղատոսի մէջ ցանկութիւն՝ Յիսուսն ազատելու։ Պիղատոս կրկին յայտնեցաւ ժողովրդին. բայց Հրեայքն երբ տեսան, ասացին. «Եթէ դու Յիսուսն արձակես, այդ մի ապացոյց է, որ դու բարեկամ չես կայսեր. ով որ զինքն թագաւոր կ'անուանէ, հակառակ է կայսեր»։ Խորամանկ չարագործները դիտէին, որ Պիղատոս կայսեր պատիւը շատ կը յարգէ, եւ յիրաւի այս խօսքերն իսպառ ջնջեցին Պիղատոսի սրտէն ոչ միայն կարեկցութեան զգացմունքն, այլ եւ արդարութիւնն անգամ։

Սակայն Պիղատոս տակաւին յոյս ունէր Հրեաներու զայրոյթը զսպելու։ Երբ իւր հրամանաւ դուրս բերին Յիսուսն, ասոյ խռովայոյզ բազմութեանն. «Ահա ձեր թագաւորը»։

Զարչարուող Փրկչի կերպարանաց տեսիլն անգամ բաւական էր ամենքը համոզելու, որ նա ոչ երկրաւոր իշխանութիւն կը փնտռէ եւ ոչ կ'աշխատի Հռոմայեցւոց կայսերչն թագաւորութիւն յափշտակել։ Բայց քահանայապետները, նմանապէս եւ բոլոր ժողովուրդն, երբ տեսան Յիսուսն՝ սկսան աղաղակել. «Ի խաչ հան զդա, ի խաչ հան զդա»։—«Խաչի՛մ ձեր թագաւորն», ասաց

Պիղատոս։—«Մենք ուրիշ թագաւոր չունինք բայց ի կայսրէն». բազմութիւնը կ'աղաղակէր կատաղաբար։

Պիղատոս տեսնելով, որ կարող չէ նոցա կատաղութիւնը զսպել, եւ խռովութենէն սաստիկ վախնալով, նստաւ իւր դատաստանական աթոռի վրայ. ջուր խնդրեց և բոլոր ժողովրդի առջեւ սկսաւ ձեռքերը լուալ։ Այսպիսով փոքր ինչ հանդարտեցաւ եւ կըսպասէր թէ ինչ պիտի լինի։ Այն ժամանակ Պիղատոս ասաց. «Ես բաւուած եմ այս անմեղի արեւնէն. այժմ դուք դիտէք. դուք էք պատասխանատու»։ Բոլոր ժողովուրդն ապաղաղակեց. «Թող դորա արիւնն մեր վրայ եւ մեր որդւոց վրայ լինի»։

Պիղատոս, որ բոլոր ժողովրդեան առջեւ խոստովանեցաւ Յիսուսի անմեղութիւնը, մատնեց նոցա ձեռքն: Ահա Թուղթեան սղոցմեղի օրինակ: Այս տեղէն կ'երեւի թէ մինչեւ ո՞ր աստիճան կարող է Թուղթական մարդ, երբ կը ցանկայ աշխարհի հաճոյ լինել: Պիղատոս փոխանակ զանազան խորամանկ միջոցներ ի դործ դնելու, Յիսուսն ազատելու համար, պարտաւոր էր ուղղակի նորա անմեղութիւնը յայտնել եւ ազատել: Սակայն Պիղատոս չունէր այնքան հաստատամտութիւն, որ վճռաբար նեղդործէր. իսկ նորա Թուղթութիւնն աւելի համարձակութիւն տուաւ քահանայապետներուն եւ ծերերուն, որոնք տեսնելով, թէ Պիղատոս ի արդարասիրութիւնն հաստատուն չէ, այլ միշտ կը շարժի եւ կը փոխուի, աւելի յանդգնաբար կը պահանջէին Յիսուսի դատապարտութիւնն: Այսպէս ուրեմն, մարդ երբեք պէտք չէ որ տեղի տայ անկրաւ պահանջութիւններու, այլ պարտաւոր է ընդդիմանալ եւ վարուիլ արդարութեամբ, ինչպէս իւր պարտաւորութիւնն եւ խիղճը կը պահանջեն:

ՁԷ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՓՐԻՍՏՈՍԻ ԽԱՉԵԼՈՒԹԻՒՆՆ

Մատթ. իէ. 31: Մարկ. ժե. 20: Ղուկ. իգ. 26: Յովհ. ժթ. 17:

ՁԻՆՈՒՈՐՆԵՐՆ հանին Յիսուսի ծիրանին, հագուցին իւր հանդերձն եւ տարան խաչելու: Յիսուս ինքն պէտք է տանէր այն խաչն, որուն վրայ մեռնելու էր: Նա մեծ ամբոխին չորքատուած, կ'երթայր դէպ ի դատապարտութեան տեղին: Նորա հետ կը տանէին պատժելու երկու աւազակներ եւս:

Յիսուս, Երուսաղէմի վաղցնելէն երբ քիչ ժամանակ, Թուլացաւ խաչի ծանրութենէն: Այն ժամանակ Կիւրենացի Սիմէօն անուանով մի մարդ ագարակէն դառնալով՝ կամեր մօտէն անցնիլ եւ երբ Թալ, բայց զինուորները սպառեցին կանգնիլ եւ Յիսուսի խաչը տանիլ: Կարծելք չէ կայ, որ զինուորները կարեկցութիւն ընդ մարեցին Սիմէօնի մէջ առ Յիսուս եւ կամեցան խաչի ծանրութեամբ նեղել:

Յիսուսի եաեւէն գնացողներուն մէջ կային նամնապէս եւ կանայք, որոնք արտասուելով եւ ողբալով կը հետեւէին նոքան: Յիսուս դառնալով ասոց այս կանայքը. "Դուստերք Երուսաղէմի, մի լայք իմ վասն, այլ լացէք ձեր վասն եւ ձեր որդւոց վասն: Ահա կը մօտենայ ժամանակն, որ պիտի ասեն. երանի՛ նոցա, որոնք ամուլ են, եւ նոցա, որոնք երբեք երեխայ չունին կերակրած իրենց ծիծերով: Այն ժամանակ պիտի ասեն սարերուն՝ ընկէք մեր վրայ, եւ պիտի ասեն բլուրներուն՝ ծածկեցէք զմեզ: Եթէ այսպէս կը վարուին դալար ծառի հետ, ապա չորին հետ ինչ պիտի լինի":

Յայտնի բան է, որ անմեղ չարչարանաց համար ողացած կարեկցութիւնը գովելի պատճառ է, եւ չատուկ է միայն բարի սրտերուն. բայց Յիսուսի չարչարանքներն ոչ միայն կարեկցութիւն պիտի զարթուցանեն մեր մէջ, այլ եւ երկիւղ եւ զղջանք մեղաց դէմ: Եթէ Աստուծոյ միածին Որդին իւր բարութեամբ եւ սրբութեամբ այնպիսի սարսափելի չարչարանքներ կրեց մեր մեղաց համար, ապա ո՞րչափ պիտի կրեն խստագոյն մեղաւորները, որոնք առանց զղջալու իրենց յանցանքը՝ կ'ուզեն այն փրկութիւնը, որ Յիսուս պատրաստած է մեզ համար: Կանայքը կուլային կարեկցութենէ չարժուած. բայց Յիսուս հասկացուց, որ միայն կարեկցիլը բաւական չէ, այլ պարտաւոր են իրենց եւ իրենց որդւոց մեղաց համար լալ, որոնք խստագոյն եւ ապերախտ: Յիսուսի դառն չարչարանքը լաւ զգալու համար, պարտաւոր ենք մտածել, Թէ ո՞րչափ դառն էր եւ ծանր մարդկային ազգի յանցանքը, որոյ քաւութեան համար այնքան տառապանքներ կրեց անմեղն եւ անարատն Յիսուս:

Երբ զինուորները տարան զՅիսուս կառափնելոյ տեղին, որ քաղաքի պարսպէն դուրս էր եւ կ'անուանէր Գողգոթա, որ էին նորան զմեռած եւ լեղիով խառնած գինի: Այս ըմպելիքը կուտային խաչուողներուն, որ իրենց չարչարանքը չզգան. Յի-

ուս համը տեսաւ եւ չը կամեցաւ խմել։ Նա կամեր ոչ թէ թմրելով, այլ կատարեալ միշտքովթեամբ կրել չարչարանքներն եւ մահը, որ ամբողջապէս իւր հոգին եւ մարմինը զհէ աշխարհիս փրկութեան համար

եւ միւնչեւ վերջին մրուրը քամէ չարչարուեցաւ նոցա բաժակը։ Միով բանիւ, նա չը կամեցաւ գինին խմել եւ ուշամտաւ լինել, այլ կամեցաւ չարչարանաց բոլոր դառնութիւնը զգալ եւ սիրով համբերել։ Խնարհինք ուրեմն մեր բոլոր սրտով եւ անձնով Յիսուսի անհուն սիրոյն առջեւ, որ այսպիսի չարչարանքներ կրեց մեր փրկութեան համար։ Ջանանք մեր սիրտը եւ հոգին ուսուցանել

պահել, որպէս զի ուրախանայ մարդասէր Փրկիչն իւր չարչարանաց արդիւնքը տեսանելով մեր մէջ։

Ջինուորները խաչեցին Յիսուսը։ Նոյնպէս խաչեցին նորա աջ եւ ձախ կողմը այն երկու աւազակները, որոնք բերած էին նորա հետ։ Այս էր Հրեից ազգի շնորհակալութիւնը Յիսուսի մեծամեծ բարերարութեանց փոխարէն։ Փրկիչն իւր աչքերը դէպ ի երկինք բարձրացընելով՝ ասաց. “Հայր, ներէ՛ սոցա մեղքը, որովհետեւ չը գիտեն թէ ինչ կը գործեն”։ Ո՛վ երկայնամիտ նեղսրտութիւն, մի՛ անհուն քաղցրութիւն։ Մարդասէր Փրկչի այս աքանչելի օրինակը կը պարտաւորէ զմեզ ներել մեր եղբարց յանցանքներն եւ ազօթել նոցա համար։

Հռովմայեցւոց օրէնքով հարկ էր, որ մահապարտներուս գլխներուն վրայ գրուած լինէր նոցա վիճաւոր գիրը, որպէս զի ամէն մարդ յայտնապէս տեսանէր թէ ինչ յանցանաց համար է գատապարտուած։ Պիղատոս հրամայեց Յիսուսի գլխոյն վերեւ գրել այս վերնագիրը. “Յիսուս Նազովեցի Թագաւոր Հրէից”։ Այս վերնագիրը գրուած էր երեք լեզուաւ Եբրայեցերէն, Յունարէն եւ Դաղմատերէն (Հռովմայեցւոց լեզուաւ)։ Քահանայապետներն այս տեսակ

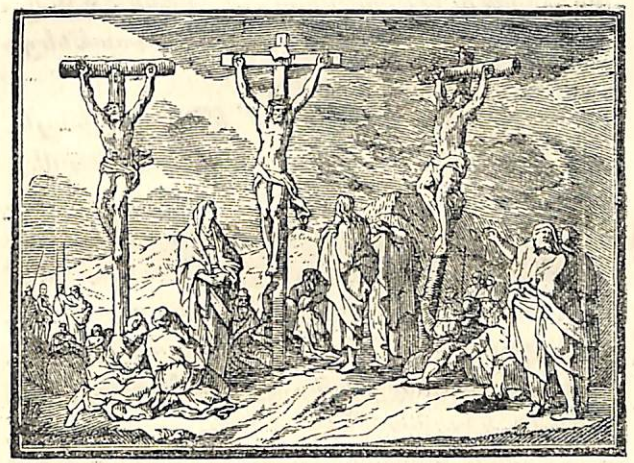
վերնագիրը Համարեցին կամ ծաղրաբանու-
թիւն և կամ յանդիմանութիւն. ուստի և
գնացին Պիղատոսի մօտ եւ ասացին. « Մի
գրեր Թագաւոր Հրեից, այլ գրէ, Թէ նա ին-
քըն ասաց որ՝ Թագաւոր եմ Հրեից » : Յովէ.
ժԹ. 21 : Բայց Պիղատոս պատասխանեց.
« Զոր գրեցի, գրեցի » :

Զգեստուներն, որոնք Յիսուսը խաչե-
ցին, առին նորա Հանգերձները երեսից մէջ
բաժանեցին. իսկ պատմուճանը, որ Հե-
տեւ առանց կարուածի էր, զը կամեցան պա-
տառել, այլ վիճակ ձգեցին տեսնելու Թէ
ո՞ւմ պիտի ընկնի : Յայտնի բան է, որ զգ-
նաւորները զը գիտէին Թէ կատարուածն ու-
էին Գրքի մարգարէութեանն, որով գուշ-
ակուած էր Թէ. « Իմ Հանգերձները բա-
ժանեցին եւ իմ պատմուճանիս վրայ վիճակ
ձգեցին » : Սաղմ. ԻԱ. 19 :

ՁԸ

ՓՐԿԻՉԸ ԹԱՁԻ ՎՐԱՅ. Մատթ. իէ. 35 :
Մարկ. ժե. 25 : Ղուկ. ԻԳ. 33 : Յովհ. ժթ. 23 :

Յիսուս Գրիստոս խաչի վրայ բեւեռած՝
կը կրէր սարսափելի չարչարանքներ : Բե-
ւեռները քանի որ կը մնային, աւելի կը պա-
տառէին նորա վէրքերն, եւ արիւնը աղ-
բիւրի պէս կը վազէր Յիսուսի սուրբ ձեռ-
քերէն եւ ոտքերէն : Այն ձեռքերէն, ո-
րով հաղարաւոր վշտացածներ եւ հիւանդ-
ներ սրտիկ ու բժշկեց, եւ այն ոտքերէն,
որով գառառէ գառառ և գիւղէ գիւղ շըր-
ջեցաւ տառապեալները մխիթարելու եւ ա-

մենուն իւր փրկարար վարդապետութիւնը քարոզելու ։

Քահանայապետները, օրինականները և ժողովրդեան ծերերը ուրախանալով իրենց յար յաղթութեան վրայ՝ կ'ասէին. « Դու ուրիշները կ'ազատէիր, այժմ ազատէ քո անձդ ։ Եթէ յիրաւի Քրիստոս ես եւ Աստուծոյ Որդին, թող այժմ իջնէ խաչէն և այն ժամանակ մենք եւս կը հաւատանք ։ Նա միշտ իւր յոյսն Աստուծոյ վրայ կը դնէր, այժմ թող Աստուած փրկէ, եթէ սիրելի է իրեն » ։

Նոյնպէս ժողովուրդն եւ անցաւորները այս յարչարանաց եւ մահուան րոպէին մէջ կը ծաղրէին զնաչեան, գլուխները կը շարժէին եւ կ'ազաղակէին. « Դու, որ երեք օրուան մէջ կամէիր տաճարը քանդել եւ նորէն շինել, այժմ անձդ ազատէ եւ իջիր խաչէն, եթէ յիրաւի Աստուծոյ Որդի ես դու » ։

Չինուորները, որոնք Յիսուսը կը շրջապատէին, նոքա եւս կը հայհոյէին ուրիշներուն հետ, քացախ կը մատուցանէին նորա շրթունքներուն և կ'ասէին. « Եթէ դու Իսրայելի թագաւորն ես, փրկէ քո անձդ » ։

Մինչեւ անդամ աւազակն եւս, որ նորա մօտ խաչուած էր, այն մարդասպանն և չա-

րագործ յանցաւորն, այնքան զօրութիւն դուռւ չարչարանաց վերջին ժամուն մէջ, որ սկսաւ նախատել եւ հայհոյել զՅիսուս. « Եթէ դու Քրիստոսն ես, կ'ասէր նա, փրկէ զքեզ և զմեզ » ։ Բայց միւս աւազակն յանդիմանեց իւր ընկերն ասելով. « Միթէ չէիս երկնչիր Աստուծմէ. դու ինքդ դատապարտուած ես մի եւ նոյն չարչարանքը կրելու. մանաւանդ որ մենք արժանի ենք մեր գործոց համեմատ հատուցումն առնելու. իսկ սա ոչ մի չար գործ չէ գործած » ։ Յետոյ դառնալով դէպ ի Փրկիչն ասաց. « Տէր, յիշէ զիս քո արքայութեան մէջ » ։ — « Ճշմարիտ ասեմ քեզ, պատասխանեց Յիսուս, այժմ իսկ ինձ հետ դրախտի մէջ պիտի լինես » ։ Այսպէս, ոչ միայն ներեց զղջացեալ յանցաւորին, այլ եւ արժանացուց արքայութեան, ուր լոյն է եւ երջանկութիւն մարդկան ։

Այս բարեպաշտ աւազակն օրինակը մի յոյսի ապացոյց է, որ մենք կարող ենք ճշմարիտ զղջմամբ թողութիւն առնել, եթէ միայն Աստուած իւր երկայնմտութեամբ ժամանակ եւս միջոց տայ մեզ ապաշխարելու ։

Յիսուսի խաչի մօտ կանգնած էին Տիրամայրն Մարիամ, Մարիամ Կղէոպասի եւ

Մարիամ Մագդաղենացին, նմանապէս եւ Փրկչի սիրելի աշակերտն Յովհաննէս, որ Յիսուսին հետեւած էր մինչեւ պատժապարտութեան տեղին։ Նա իւր վարդապետի սիրոյ համար յանձն առած էր ամեն հայհոյանք, վտանգ եւ մինչեւ անդամ մահ։ Սոքա ամենքը կանգնած էին խորին տրտմութեան մէջ եւ անպատում վշտակրութեամբ կը նայէին Յիսուսի չարչարանքներուն, մանաւանդ նորա մօրն՝ ամենասիրելի կոյս Մարիամ։ Կատարուեցաւ Սիմէոն Ծերունիի մարգարէութիւնն թէ. "Սուրը պիտի խոցէ քու անձդ"։ Փրկիչը տեսնելով իւր մօրն՝ ասաց, ակնարկելով Յովհաննէսի վրայ. "Ահա քու որդիդ"։ Յետոյ նայելով իւր սիրելի աշակերտին՝ ասաց. "Ահա քու մայրդ"։ Այս ժամէն՝ ի վեր Յովհաննէս առաւ իւր տունը Տիրամայրն Մարիամ եւ կը յարգէր ամենամեծ յարգանքով։ Ոչ միայն դեղեցիկ եւ սքանչելի է Յովհաննիսի հաւատարմութիւնն իւր վարդապետին, որուն հետեւեցաւ մինչեւ չարչարանաց եւ խաչելութեան ամենադառն րոպէն։ Ոչ ապագին մենք եւս պարտաւոր ենք Յիսուսի սիրոյ համար ամեն նեղութիւն յանձն առնուլ եւ երբէք չը հեռանալ նորա պատուիրանքներէն եւ նորա փրկարար դրկէն։

ԶԹ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ Կ'ԱԻԱՆԴԻ ՀՈԳԻՆ

Մատթ. ԻԷ. 43։ Մարկ. ԺԵ. 33։ Ղուկ. ԻԳ. 44։ Յովհ. ԺԹ. 28։

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ժամն էր, կամ ըստ եբրայեցւոց կանոնին՝ տասներկու ժամն, երբ խաչեցին Յիսուսն։ Այս ժամէն յանկարծ խաւարը ծածկեց բոլոր երկիրը մինչեւ ինն ժամն. եւ արեգակը խաւարեցաւ կէս աւուր ժամանակ։ Յիսուսի Թշնամիները սարսափեցան եւ լռեցին։ Ժողովուրդը լուռ էր եւ տատիկ տարակուսանաց մէջ կը սպասէր։ Յիսուս կը կրեր ամենադառն չարչարանքներ եւ նեղութիւնները. երբէք ժամ կէս օրէն յետոյ, երբ նորա չարչարանքները մինչեւ վերջին աստիճան հասան, աղաղակեց բարձր ձայնով "Էլի, Էլի, լամա սաբաք թանի", այսինքն՝ "Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ զիս թողիր"։ Ան տեղ ներկայ գտնուողներէն մի քանիսն կ'ասէին. "Նա Եղիան կը կոչէ"։ իսկ ոմանք կ'ասէին ծաղրաբանութեամբ. "Տեսնենք՝ թէ Եղիան պիտի գա՞յ զինքը փրկելու"։

Մարգարէից ամեն գուշակութիւնները պէտք է կատարուէին։ Թագաւոր մարգա-

քէն Դաւիթ հազար տարի Քրիստոսի ծնընդենէն առաջ ասած էր Մեսիային բերանէն, «Լեզուն՝ հինգ կերակուր տուին եւ ծարաւի ժամանակս՝ քացախ արբուցին»։ Փրկիչն ի մանալով, որ շուտով ամէն բան պիտի կատարուի՝ ասաց. «Ծարաւի եմ»։ Խաչի մօտ դրած էր քացախով լեցուն աման. զինուորներէն մին սպունգը թրջեց քացախի մէջ եւ եղեգնեայ գաւազանի ծայրէն կապելով մատոյց Յիսուսի շրթունքներուն։

Յիսուս քացախն ընդունելէն յետոյ՝ ասաց. «Ամէն բան կատարուեցաւ». եւ փոքր ժամանակ լուռ մնալէն ետքը՝ աւելցուց. «Հայր, քու ձեռքդ կ'աւանդեմ իմ հոգիս»։ Այս խօսքերն երբ ասաց՝ գլուխը խոնարհեց եւ աւանդեց հոգին։

Այն րոպէին երկիրը շարժեցաւ, քարերը պատռտեցան եւ ցրուեցան, գերեզմանները բացուեցան եւ շատ արդարոց մարմիններ յարութիւն առին, եւ Քրիստոսի յարութենէն յետոյ աշակերտներուն երեւեցան Երուսաղէմի մէջ. իսկ վարագոյրն, որ Սրբութիւնը կը բաժանէր Սրբոց Սրբութենէն, պատռտեցաւ վերէն մինչեւ ի վայր։

Խաչի մօտ կանգնած պահապաններուն հարիւրապետն այս ամէն անցքն աեսնե-

լով՝ ասաց. «Արդարեւ՝ այս մարդն արդար էր. ճշմարիտ որ սա Աստուծոյ Որդի է»։ Նմանապէս նորա իշխանութեան տակ եղած զինուորներն, որոնք զարհուրած էին երկրաշարժէն եւ բարերու պատռտմանէն, կ'ասէին իրենց մեծաւորի հետ. «Ճշմարիտ, սա Աստուծոյ Որդի է»։ Իսկ ժողովուրդներէ որք խաչելու ժամանակը կանգնած էին խաչի մօտ եւ ականատես էին այս անցքերուն, կուրծքերը կը հարկանէին եւ բեկեալ սրտիւ եւ լուսթեամբ տուն կը դառնային։

Ղ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԹԱՂՈՒՄՆ

Մատ. Իէ. 57։ Մարկ. ԺԷ. 42։ Ղուկ. ԻԳ. 50։ Յովհ. ԺԹ. 31։

Փրկիչն մեր Յիսուս եւ երկու աւազակները խաչուեցան Պասեքի տօնի նախընթաց օրն։ Այս մեծ եւ նշանաւոր օրը կարելի չէր մարմիններ թողուել խաչի վրայ. ուստի եւ Հրեայք եկան Պիղատոսի մօտ եւ խնդրեցին, որ հրամայէ կարգել խաչեալներու սրունքները, որ կամ շուտով մեռնին եւ կամ գոնէ չը կարենան փախչիլ։ Պիղա-

տաս հրամանն տուաւ որ կատարեն այս պահանջմունքն ։

Զինուորներն եկան պատժապարտութեան տեղը եւ առաջ քարդեցին աւազակներուս սրունքները, իսկ երբ մօտեցան Յիսուսին, տեսան որ նա արդէն մեռած էր, ուստի եւ նորա սրունքները չը քարդեցին ։ Բայց զինուորներէն մէկը Յիսուսի մահը ստուգելու համար՝ ակռով ծակեց նորա կողը, եւ իսկոյն բղխեցաւ արիւն եւ ջուր ։ Այսպէս կատարուեցաւ Հին Կտակարանի խօսքը թէ, "Նորա ոսկրը թիղ չը փշրուի" ։ (Ոսկր մի բեկանիցէք՝ ինձանէ)։ Ել։ ժբ։ 10 ։ Եւ նմանապէս թէ՝ "Պիտի նային իմ՝ վրայ, որ խոցեցին" ։ (Հայեցան առ իս, յոր խոցեցին)։ Զաք։ ժբ։ 10 ։

Այժմ խաչածները սովորաբար կը թաղէին պատժապարտութեան տեղըն մօտ ։ Այս ժամանակ կը բնակէր Երուսաղէմի մէջ մի հարուստ մարդ, Յովսէփ անուանով, որ ծննդեամբ Արեմաթացի էր ։ Սա նշանաւոր մարդ էր եւ միանգամայն բարեբարոյն ու տեսի անպատիներէն մին, բայց իւր բարեպաշտութեան պատճառաւ չը համաձայնեցաւ միւս անդամից խորհրդին ։ Նա Յիսուսի ծածուկ աշակերտներէն մէկն էր, եւ երկիւղ կրելով Հրեից չարութենէն՝ միայն

աշակերտաց կը յայտնէր իւր սիրտը ։ Յովսէփ երկիւղած էր ու առաքինի եւ կըսպասէր Աստուծոյ արքայութեանը ։ Սա համարձակեցաւ գնաց Պիղատոսի մօտ եւ խընդրեց Յիսուսի մարմինը ։ Պիղատոս շատ զարմացաւ երբ լսեց, որ Յիսուս արդէն մեռած է, ուստի և կոչել տուաւ պահապաններուս հարկաբաշեան եւ հարցուց, "Ճշմարիտ է, որ Յիսուս արդէն մեռած է" ։ Երբ հարկաբաշեաը հաստատեց որ արդէն մեռած է Յիսուս, հրամայեց որ մարմինը Յովսէփին տան ։

Բաղաքջակերաց ուրբաթ աւուր երեկոյին Յովսէփ եկաւ Գողգոթա եւ կտաւ բերաւ իւր հետ Յիսուսի մարմինը պատե-

լու համար : Այս տեղ եկաւ նմանապէս եւ Նիկոդեմոս , որ գիշերը միւտ կուգար եւ Յիսուսի վարդապետութիւնը կը լսէր : Սա բերաւ մօտ հարիւր լիտր զմուռս եւ հա- լուէ : Այս երկու բարեպաշտ անձինքն իւ ջուցին խաչէն Յիսուսի մարմինը եւ պատե- ցին կտաւով եւ խնկով Հրեից սովորու- թեան համեմատ :

Յովսէփ Գողգոթայի մօտ ունէր սեպ- հական պարտէզ մի , ուր կար նոյնպէս նո- րաշէն գերեզման մի , որոյ մէջ դեռ եւս ոչ ոք դրուած չէր : Յովսէփ պատրաստած էր իւր եւ իւր ընտանեաց համար : Բայց որովհետեւ Յովսէփ կը շտապէր Պասեքի տօնին առաջ թաղելու Յիսուսի մարմինն եւ իւր պատրաստած գերեզմանը մօտ էր , ուստի Նիկոդեմոսի հետ տարան սուրբ մարմինը նոյն գերեզմանի մէջ , մեծ քար մի դրին այրի դրան վրայ , եւ իրենք տրտմու- թեամբ տուն դարձան : Մարիամ Մագդա- լենացին եւ ուրիշ կանայք նմանապէս տր- տաունքով ներկայ գտնուեցան թաղման : Նոքա վիշտերէ եւ նեղութիւններէ նուա- ղած՝ նստան այրին յանդիման և կը նայէին թէ ինչպէս մարմինը գերեզմանի մէջ կը դնեն : Նոքա խորհեցան , որ պատրաստեն խունկ եւ ուրիշ անուշահոտ նիւթեր եւ

շաբաթ օրն անցնելէն վերի՝ գան Յիսուսի մարմինն օծեն , և այսպէս կատարեն թաղ- ման հանդէսը : Այս մասին տուն դարձան :

Քահանայապետներն եւ օրինականները շաբաթ առաւօտ վաղ ժողովեցան Պիղա- տոսի մօտ եւ ասացին . « Մենք յիշեցինք , որ այն խաբեբայն (չարութեամբ այսպէս կ'անուանէին զՅիսուս , չը կամենալով ա- նունը ասել ,) իւր կենդանութեան ժամա- նակ կ'ասէր թէ՝ ինձն երրորդ օրը յարու- թիւն պիտի առնէ : Ուստի հրամայէ պահ- պանել նորա գերեզմանը , որպէս զի աշա- կերտները չը գողանան նորա մարմինն եւ ժողովրդի մէջ հրատարակեն թէ՝ յարու- թիւն է առած , որով եւ վերջին խաբէու- թիւնը առաջինէն աւելի վատ լինի » : Պի- ղատոս պատասխանեց . « Առէք պահապան- ներ եւ գնացէք պահպանեցէք , ինչպէս գիտէք » : Նոքա նոյն ժամին գնացին Յի- սուսի գերեզմանը , պահապաններ կացու- ցին , եւ բայց յայտնի կնքեցին գերեզ- մանի կափարիչ վէմը :

Այդպէս՝ քահանայապետները մի կող- մէն կը կարծէին թէ՝ իրենց նպատակին հա- սան , բայց միւս կողմէն եւս տակաւին ա- հաւոր եւ կասկածանաց մէջ էին : Ուստի ամեն զգուշութիւն ի գործ կը դնէին , որ-

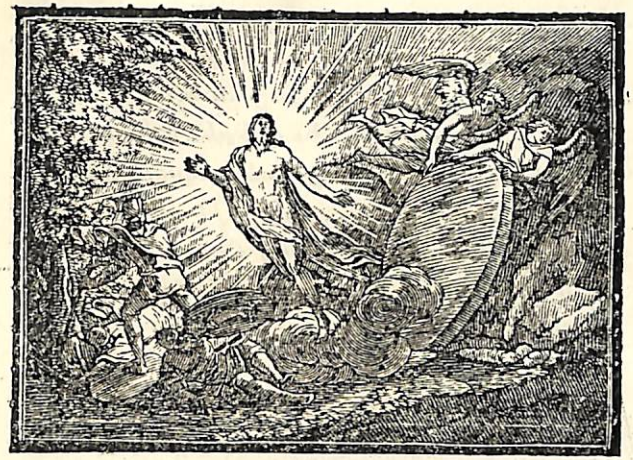
պես ալ ըլլ ըլլ խոյտառակութիւն . սակայն այս պղծութիւններով աւելի սիրտ ամօթահար լինէին եւ աւելի սիրտ հաստատէին Յիսուսի յարութեան ճշմարտութիւնը: Ան չարամտութեամբ կուրծացածները ըլլ գիտեին թէ՝ զՅիսուս չարչարելով, խաչելով եւ թաղելով՝ ըլ սիրտ կարենան նորա անունն ու յիշատակը յերկրէ ընդ հակառակն՝ նա սիրտ յարութիւն առնէ եւ հաստատ իւր երկնային թագաւորութիւնը:

ՂԱ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մարկ. ԺԶ. 6: Մատ. ԻԸ. 1: Յովհ. Ի. 1:

ՅԱՌԱՒՕՏ երեկոյն հաստատ եւ սկսաւ երրորդ աւուր սկիզբը կամ միաշաբաթը: Երկիրը սաստիկ շարժեցաւ: Աստուծոյ հրեշտակն իջաւ յերկնից Յիսուսի գերեզմանի մօտ, վէմ մը թաւալեց գերեզմանի դռնէն եւ ինքն վրան նստաւ: Նորա երեսը կը փայլէր ինչպես փայլակ եւ հանդերձները սպիտակ էին ինչպես ձիւն: Պահապանները զարհուրելով գետնի վրայ ընկան կիսամեռ. բայց յետոյ երբ սթափեցան, իսկոյն փախան:

Այս միջոցին Քրիստոսի հաւատարիմ աշակերտուհի բարեպաշտ կանայքն առաւօտուն վաղ՝ արշալուսի ժամանակ քաղաքէն ելնելով եւ անուշահոտ իւղով լեցուն ամաններ իրենց ձեռքը առած կ'երթային Յիսուսի գերեզմանը, որ անուշահոտ իւղով եւ խնկով օծեն նորա մարմինը: Նոքա տրտմութեամբ կ'ասէին միմեանց. "Ո՞վ պիտի գերեզմանի դրան քարը ի բաց թաւալէ մեզ համար": Վէմը շատ մեծ էր: Բայց երբ հասան, շատ զարմացան, երբ տեսան որ քարը գերեզմանի դրնէն գլորուած էր: Երբ մտեցան գերեզմանին՝ չը գտան Յիսուսի մարմինը նորա մէջ, բայց երիտասարդ մի տեսան, որ կանգնած էր

գերեզմանի աջ կողմը։ Սա էր հրեշտակը, զոր չը ճանաչելով՝ կը նայէին իրարու վրայ ահով եւ դողով։ Ա՛յն ժամանակ ուրիշ երկու հրեշտակներ եւս երեւեցան, որոց հանդերձները փայլակի նման կը փայլէին եւ իրենց լուսով կը լուսաւորէին մութ այրը։ Խնկաբեր կանանցն ասոց հրեշտակին. «Գիւ տեա՛ր որ խաչեալ Յիսուսը կը խնդրեք. բայց ինչո՞ւ կենդանին մեռելոց մէջ կը փնտռեք։ Նա այս տեղ չէ՛։ Նա յարութիւն առաւ, ինչպէս գուշակեց ինքն, մինչդեռ ձեզ հետ էր։ Նա կ՚ասէր ձեզ, որ մարդոյ Որդին պիտի մատնուի մեղաւորաց ձեռքը, պիտի խաչուի եւ երրորդ օրը պիտի յարութիւն առնէ։ Շտապեցէ՛ք աւետիս տալու նորա աշակերտներուն եւ Պետրոսին՝ նորա յարութեան համար։ Նա յարութիւն առաւ, ինչպէս ինքն կը գուշակեր, եւ պիտի հանդիպի ձեզ Գալիլեայի մէջ»։

Կանայքն ահ ու դողով հեռացան գերեզմանէն եւ ամպարտեցին դառնալու, բայց ճանապարհին հանդարտեցան, որով հետեւ չիշեցին Յիսուսի խօսքերն եւ նոյնս ուրախութիւնը ահէն անցաւ։

Քրիստոսի յարութիւնը մեր սեպհական յարութեան գրաւականն է եւ առհաւատչեայն։ Մահը մեղայ պտուղն է. իսկ յարութեան կեանքը՝ փրկութեան պտուղն։ Ինչպէս Փրկիչն փառաւորեալ մարմնով յարութիւն առաւ գերեզմանէն, նոյնպէս յարութիւն պիտի առնեն արդարները նոր եւ երջանիկ կենաց համար։ Մենք պարտաւոր ենք ուսանիլ Քրիստոսի յարութենէն երկնաքրիստոնէական մեծ ճշմարտութիւնները, այսինքն՝ Բարոյականութիւն եւ Յոյս։ Պարտաւոր ենք աշխարհիս մէջ կատարեալ բարոյականութիւն ունենալ եւ ճշմարիտ յոյս մեր յարութեան համար։ Յարութեան յոյսը մեզ պէտք է քաջալերէ որ բարոյականութեան մէջ զարգանանք. եւ մեր բարեկամութիւնն արդէն մեզ կը յուսադրէ, որ Աստուած անպատճառ պիտի վարձատրէ։ Ինչ մեծ եւ անպատում վարձատրութիւն է իւր առօրեայ կենաց առաքինութեամբ յաւիտենական կեանք ժառանգել։ Մեր պարտքն է ուրեմն եւ միանգամայն ճշմարիտ փառքն՝ հաստատ յուսալ եւ բարի գործել։ Յարութիւնը յուսոյ եւ բարի գործոց պսակն է։

ՂԲ

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՅԱՅՏՆՈՒԻ ՄԱՐԻԱՄ ՄԱԳԴԱԼԵՆԱՅԻՆ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԿԱՆԱՆՑ · Մաթ · ԻԸ · 1։ Մարկ · ԺԶ · 1։ Ղ֊Ի · ԻԲ · 1։ Յովհ · Ի · 1։

Տ ԱԿԱՒԻՆ մութն էր, երբ Մարիամ Մագդալենացին Յիսուսի գերեզմանն եկաւ ուրիշ կանանցմէն առաջ։ Նա՝ Յիսուսի գերեզմանի դրան քարը գլորած տեսնելով եւ մարմինը գերեզմանի մէջ չը գտնելով՝ սաստիկ զարհուրեցաւ եւ դառնալով աշակերտաց ձօտ՝ ասաց նոցա. «Տիրոջ մարմինը գերեզմանէն առած են եւ չը գիտեմ թէ՝ ո՞ւր դրած են»։ Երբ այս ախուր հատ բառը յայտնեց աշակերտաց, կրկին գարձաւ Յիսուսի գերեզմանը։ Նորա բացակայութեան ժամանակ միւս կանայքն ալ գէն եկած էին Յիսուսի գերեզմանը եւ վերըսան գարձած։ Մարիամ Մագդալենացին մնաց կանգնած լուալ։ Խոնարհելով դէպ ի գերեզմանն զարհուրանքով տեսաւ երկու հրեշտակ՝ սպիտակ հանդերձով. մէկը նստած էր գլխի կողմն եւ միւսը ոտները, ուր դրուած էր Յիսուսի մարմինը։ «Ինչո՞ւ կուլաս», ասացին հրեշտակները։ —«Կուլամ, որովհետեւ իմ Տէրն այս տեղէն առած են եւ չը գիտեմ թէ՝ ո՞ւր դրած են»։ պատասխանեց Մարիամ, արտասուք թափելով, եւ յետ դառնալով տեսաւ իւր Տէրն, բայց չը ճանաչեց։ «Ինչո՞ւ կուլաս, —Յիսուս ասաց Մարիամին—և զո՞վ կը փընտռես»։ Մարիամ կարծելով թէ պարտիզպանն է, պատասխանեց. «Եթէ դու բարձեր իմ Տէրն, ասա ինձ՝ թէ ո՞ւր դրած ես, որպէս զի կարենամ տեսնել»։ Ողբմածն Յիսուս ասաց իւր ծանօթ ձայնով. «Մարիամ»։

Մարիամ իսկոյն ճանաչեց զՅիսուս եւ նորա ոտքերն ընկնելով աղաղակեց՝ ի բոլոր սրտէ ուրախանալով. «Վարդապետ»։ Մարիամ իւր սաստիկ ուրախութենէն կամէր նորա ծունկերուն փաթաթուիլ, բայց Յիսուս ասաց. «Մի մօտենար ինձ, ես դեռ Հօրս մօտ չեմ բարձրացած։ Գնա, ասա իմ եղբայրներուն, (այսպէս կ՚անուանէր Յիսուս իւր աշակերտները.) որ ես կ՚երթամ իմ եւ ձեր Հօր մօտ, իմ եւ ձեր Աստուծոյ մօտ»։

Իսկ միւս կանայքն հրեշտակի խօսքէն քաջալերուած քալեցին կը դառնային. նորա կ՚երթային կամաց կամաց, մտածելով իրենց լսածներուն վրայ, եւ յանկարծ Յիսուս նոցա առջեւն ելաւ։ «Ուրախացէք»։ ա-

ատ նոցա : Նոքա ուրախացան եւ միանգամայն զարհուրած՝ նորա ոտքերն ընկան եւ երկրպագութիւն տուին : « Մի վախնաք , կ՚ասէր Յիսուս կանանցը , այլ գնացէք թմաց տուէք , իմ եղբայրներուն , որ գնան Գալիլեա , այն տեղ նոքա զիս պիտի տեսանեն » :

Այս անճառելի եւ սրտաշարժ անցքը դեղեցիկ նշան է , որ մենք եւս մեր մահէն յետոյ պիտի վերստին տեսնենք մեր սրտի սիրելիները : Մարիամ եւ միւս կանայքն — Յիսուսի աշակերտուհիները — վկայ էին նորա մահուանը : Նոքա Յիսուսը տեսան խաչի վրայ , տեսան նորա ծակած կողը , յորմէ վազեց արիւն եւ ջուր , տեսան Յիսուսը գերեզմանի մէջ դրած , բայց նոյնպէս տեսան եւ յարութիւն առած : Թէպէտ Յիսուսի փառաւորեալ մարմինը կը փայլէր , բայց նոքա ճանաչեցին նորա աստուածային երեսը — նորա ողորմած ձայնը — եւ նոցա սրտերը լցուեցան կենդանի եւ քաղցր ուրախութեամբ :

Այսպէս պիտի երեւին մեզ մեր հանգուցեալ մերձաւորներու երեսները այլակերպած եւ նորոգուած նոր կեանքով : Մենք պիտի ճանաչենք նոցա դիմաց անմահ պճելը , պիտի ճանաչենք նոցա ձայնը

որ մեր սրտին ծանօթ է : Այն որք մանուկ նները , որոնք կուլան իրենց ծնողաց գերեզմանի վրայ , թող մխիթարուին , որ անշուշտ պիտի հանդի իրենց ծնողաց հետ տեսնուելու երջանիկ ժամը : Մահէն սրտաճաւած բաժանութիւնը կարճօրեայ է , իսկ մահէն-յետոյ եղած միաւորութիւնը՝ յաւիտենական : Եթէ կը ցանկան որ իրենց ուրախութիւնը կատարեալ լինի , թող այնպէս ապրին որ ամենեւին իրենց խղճմտանքի դէմ չը գործեն . թող այնպիսի արդար եւ սուրբ կեանք վարեն աշխարհիս մէջ , որ չը խափանուի յաւիտենական կեանց միաւորութիւնը :

ՂԳ

ԽՆԿԱԲԵՐ ԿԱՆԱՅՔՆ Կ՚ԱԽՏԵՆ ՅԻՍՈՒՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մարկ . ԻԸ . 11 : Ղուկ . ԻԳ . 8 : Յովհ . Ե . 2 :

Այս անգամ Մարիամ Մագդաղենացին խմացուց Պետրոսին եւ Յովհաննէսին թէ՝ չը գտաւ Յիսուսի մարմինը գերեզմանի մէջ : Երկու աշակերտներն եւս աճապարեցին գերեզմանը գնալ : Յովհաննէս առաջ հասաւ եւ կորանալով նայեցաւ

դերեզմանի մէջ , բայց միայն գաւաւ այն պատառաւակն ու կտաւը , որ Յիսուսի մարմինը կը ծածկէին : Յովհաննէս ատրաւ փեցաւ եւ չը համարձակեցաւ ոյրի մէջ մտնել : Ա.յս միջոցին Պետրոս եւս եկաւ . ան իջաւ գերեզմանը և տեսաւ որ այն տեղ ընկած է միայն պատառակալը . իսկ կտաւն որ կը ծածկէր Յիսուսի գլուխը՝ ծալած եւ դրուած էր միւս կողմը : Յովհաննէս եւս մտաւ գերեզմանի մէջ եւ հաւատաց Յիսուսի յարութեանը :

Պետրոս եւ Յովհաննէս առաքեալները տուն դարձան , ուր ժողովեցան միւս աշակերտներն եւս : Նոքա դեռ ամենքն երկիւղածութեան մէջ էին եւ ահա նորա մտան սուրբ կանայքն , որոնք տեսած էին հրեշտակները : Նոքա ասացին աշակերտներուն այն խօսքերը , որ լսած էին հրեշտակներէն թէ . " Նա յարութիւն առաւ մեռելոց մէջէն , ինչպէս ինքը գուշակած էր եւ դուք պիտի տեսնէք " . բայց աշակերտները , բայց ի պետրոսէն եւ Յովհաննիսէն , տակաւին չէին հաւատար :

Ա.յս ժամանակ եկաւ Մարիամ Մագդալենացին : Սա ազաղակեց ուրախութեամբ . " Ես տեսայ Տէրը " : Յետոյ պատմեց ամեն ինչ , ինչ որ Յիսուս Քրիստոս ասած էր .

բայց աշակերտները դեռ չէին հաւատար :

Վերջապէս եկան Յիսուսի միւս աշակերտուհիներն եւ ամենքն միաբան ի բոլոր սրտէ ուրախացած՝ կը հաստատէին , որ տեսած են փրկչի գերեզմանի մօտ ոչ միայն հրեշտակները , այլ եւ տեսած են զնայն ինքն Յիսուս եւ լսած են նորա ձայնը եւ ընկած են նորա ոտքերը . բայց աշակերտները նոյա եւս չէին հաւատար , այլ մնացած էին անմխիթար :

Յիսուսի յարութիւնը իմացան նմանապէս Հրեից ծերերը , որոնք մտանած էին խաչելեալը : Յիսուսի գերեզմանին պահապան կարգուած զինուորները զարհուրած քաղաքը վազեցին և ամեն բան պատմեցին քահանայապետներուն , ինչ որ պատահած էր : Իսկայն կոչեցին ժողովրդի բոլոր ծերերը եւ խորհուրդ առնելով՝ վճռեցին , որ կաշառեն զինուորները , որպէս զի ամեն տեղ համբաւ տարածեն թէ՝ իբրենք քնացած էին եւ աշակերտները գիշերը գողացած են Յիսուսի մարմինը : Քահանայապետներն եւ ծերերը խոստացան զինուորները պաշտպանել , եթէ Պիղատոս կամենայ պատժել , որ իբրենց պաշտօնը չեն կատարած ինչպէս հարկն է : Զինուորներն իբրենց առաջարկած դրամը ընդունեցին եւ

տարածեցին այս տուա համբաւը Հրեից մէջ։ Սակայն ոչ տուաթիւն կարող է քրիստոնէական ճշմարտութեան անյաղթ ուժին դիմանալ։ Քահանայապետաց և ծերոց անարգ փորձերուն նման շատ փորձեր գործադրուեցան, բայց մարդկութիւնը սիրով ընդունեցաւ քրիստոնէութեան ծոյլը դիմեց և ամենուն կը դիմէ, որովհետեւ Քրիստոնէութիւնն է միայն ճշմարիտ կրօնք հանուր մարդկութեան։

Ղ Դ

ՅԻՍՈՒՍ ԿՐ ՅԱՅՏՆՈՒԻ Ա.ՇԱԿԵՐՏԱՑ ԵՄՄԱՈՒՍԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ ՎՐԱՅ. Ղ–ԿԴ. 13։

Ցոյն օրը, արեգակին մանելէն փոքր ինչ առաջ, աշակերտներէն երկուսն՝ Ղուկաս եւ Կղեոպաս կ'երթային Եմմաուս գիւղը, որ Երուսաղէմէն շատ հեռի չէր։ Նոքա շատ սիրուր էին եւ կը խօսէին ամեն պատահածներուն վրայ եւ մանաւանդ ինչ որ լսած էին Քրիստոսի աշակերտուհի կանանցմէն։ Այն ժամանակ Յիսուս ինքն մօտեցաւ երկու աշակերտներուն եւ կ'երթար նոցա հետ, բայց նոքա չը ճանաչեցին։ Քրիստոս ինչն հարցուց. «Ի՞նչ բանի վրայ կը խօսիք

եւ ինչո՞ւ այդպէս սիրուր էք»։ Կղեոպաս պատասխանեց. «Երեւի Թէ միայն դուն ես Երուսաղէմի մէջ, որ նոր պատահած բաները չը գիտես»։

«Ի՞նչ է պատահեր». հարցուց Քրիստոս։ Աշակերտները պատասխանեցին. — «Մինչ ամենուն բան չը լսած Յիսուս Նազովրեցի վրայ, այն մեծ մարգարէին համար կ'ասենք, որ բանիւ եւ գործով մեծ եղաւ Աստուծոյ առջեւ։ Մինչ չը լսած՝ Թէ ինչպէս մեր քահանայապետներն ու իշխանները ի մահ դատապարտեցին և խաչեցին։ Իսկ մենք կը յուսայինք, որ նա ինքն է որ պիտի ազատէ Իսրայէլը։ Եւ ահա արդէն երրորդ օրն է, որ պատահեցաւ այս անոյշը։

«Բայց այսօր քանի մի կանայք նորա գերեզմանը գնալով՝ մարմինը չէն գտած այն տեղ։ Այս կանայքը տեսած են հրեշտակներ, որոնք ասած են Թէ՝ Նա (Յիսուս) կենդանի է, նմանապէս մեզմէն մի քանի անձինք գերեզմանը գնացին, եւ ամեն բան այնպէս գտան, ինչպէս կանայքը պատմած էին»։

Այսպէս մի առ մի պատմեցին աշակերտներն ինչ որ Երուսաղէմի մէջ պատահած էր մինչեւ իրենց ելնելը։

«Ո՛վ անմիտներ, պատասխանեց Քրիստոս,

և հեղգասիրտները, ինչպէս մարգարէից գուշակածներուն դժուարաւ կը հաւատային։ Միմէ չը գիտէք, որ Յիսուս առաջ պէտք է չարչարուէր եւ ապա իւր փառացը մէջ մտնէր »։ Յետոյ սկսաւ Մեսիայի վրայ եղած մարգարէութիւնները մի առ մի մեկնել, թէ ինչ գրած են Մովսէս եւ միւս մարգարէքն։ Ա.յսպէս խօսելով՝ եկան Եմմաուս։ Յիսուս յայտնեց, որ ինքն դեռ ամէն առաջ երթալ, բայց երկու աշակերտները կը համոզէին որ իրենցմէ չը բաժնուի, եւ կ'ասէին թէ՝ օրն արդէն տարաժամ է։ Յիսուս հաճեցաւ նոցա հետ միասին երթալ։

Երեկոյեան ընթրեցայ ժամանակ Յիսուս առաւ հաց, օրհնեց եւ բեկանելով տուաւ աշակերտներուն։ Ա.յս բոլորին աշակերտները ճանաչեցին Յիսուսը։ Նոցա աչքերը բացուեցան։ Նոքա տեսան փրկչի հեղ եւ ողորմած երեսը, որ կը փայլէր բարութեամբ, բայց Տէրն յանկարծ անհետացաւ եղաւ։

Աշակերտները առտուկ ուրախութենէն աղաղակեցին. « Մենք առաջ չը ճանաչեցինք, բայց չէ՞ որ մեր սրտերը կը ճրիկէին, երբ ճանապարհին կը մեկներ մեզ մարգարէութիւնները »։ Իսկոյն երան սեղանէն եւ չը նայելով գիշերուան մօտենալուն՝ ա-

ճապարհեցին դառնալ Երուսաղէմ եւ միւս աշակերտներուն եւս հաղորդել այս ուրախական աւետիսը։

Նոքա բոլոր առաքեալներն ու աշակերտները գտան միասին ժողովուած, որոնք նոյն աւետիսն ունէին, եւ շուտով պատմեցին եկողներուն։ Յիսուս, ապաշխարող մեղաւորներու ողորմած բարեկամը, յայտնուեցաւ Պետրոսին, որ կուլար ուրացութենէն։ Երբ առաքեալները տեսան նոր եկող աշակերտները՝ ընդունեցին ուրախ ազդակաւ. « Տէրը յարեաւ, նա երեւեցաւ Սիմոնին »։ Ղուկաս եւ Կղէոպասս եւս պատմեցին իրենց տեսածը՝ թէ ինչպէս խօսեցան Յիսուսի հետ եւ ընթրեցայ ժամանակ ճանաչեցին։

Ղ Ե

ՓՐԿԻՉՆ ԿԸ ՅԱՅՏՆՈՒԻ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

Ղ.ո-ի. ԻԴ. 36։ Յովհ. Ի. 19։

Յիսուսի յարութիւն առած օրն առաքեալներն միասին ժողովեցան, եւ երեկոյեան տան դռները փակեցին, հրէից հալածանքէն վախնալով։ Նոքա կը խօսէին ամէն պատահած բաներուս վրայ, բայց մի քանիսն

տակաւին չէին հաւատար Յիսուսի յարու-
թեանը : Յանկարծ տեսան Յիսուսը իրենց
առջեւը կանգնած : Նա ասաց աշակերտ-
ներուն . « Խաղաղութիւն ձեզ » :

Աշակերտներն ահով պաշարեցան : Նոքա
այնպէս կը կարծէին թէ անմարմին ոգի կը
տեսնեն . բայց Փրկիչն ասաց նոցա . « Ինչո՞ւ
կը խռովիք , եւ ինչո՞ւ կ'երկմտիք : Տեսէք
ահա ձեռքերս եւ ոտքերս : Ես ինքս եմ : Ձօշափեցէք եւ հաւատացէք : Ոգին չունի
մարմին եւ ոսկր , ինչ որ ես ունիմ » : Յիսուս
դարձ տուաւ աշակերտներուն իւր վերաւորուած ձեռքերը , ոտքերը եւ կողքը : Բայց
տեսնելով՝ որ առաքեալներն շատ ուրախ էին
եւ տակաւին չէին հաւատար այս երջանկութեանը , Յիսուս ասաց . « Կերակուր
ունիք » : Նոքա մատուցին խորոված ձուկն
ու մեղրի խորիսխ : Փրկիչն աշակերտաց առջեւ կերաւ այն կերակուրներէն եւ վերջը
տուաւ ասաց . « Խաղաղութիւն ձեզ , ինչպէս
Հայրս ղրկեց զիս , նոյնպէս եւ ես կը ղրկեմ զձեզ » :

Այս ասելով փչեց Առաքելոց վրայ՝ եւ
այս խօսքը արտասանեց . « Առէք Սուրբ Հոգին . նոքա որոց դուք մեղքերնին ներէք , Թողութիւն կ'ըսուին . իսկ նոքա , որոց
չերը ուրձակեր , Թողութիւն չեն ստանար » :

Սրա հետ միասին բացաւ Յիսուս Առաքելոց միտքը , որ Սուրբ Գիրքը հասկանան : « Այսպէս գրած են մարգարէքն , ասաց նոցա , եւ այսպէս պէտք էր որ Քրիստոս (խոստացեալ Մեսիան) : Եւ երրորդ օրը յարութիւն առնէր մեռելոց մէջէն » :

Փրկիչը խօսքը աւարտելով՝ ինչպէս յայտնուած էր , նոյնպէս աներեւոյթ եղաւ , թէ եւ ատեն դռները փակած էին :

Մտածենք՝ թէ որչափ մեծ և երեւելի է Քրիստոսի յարութեան օրը : Այն օրը Յիսուս գերեզմանէն յարեաւ եւ երեւեցաւ աշակերտներուն : Այն օրը , որ Միաշաբաթ կամ շաբաթուան առաջին օր կը կոչուի , պէտք է սուրբ լինի մեզ համար : Ինչպէս որ մենչեւ Քրիստոսի յարութիւնը Շաբաթ օրը կը սրբուէր (սուրբ կը պահուէր) աշխարհի եւ մարդոց առեղծուածոյ ծրագրին հիշատակի համար , նոյնպէս այժմ մենք պիտի սուրբ պահպանենք Յարութեան օրը , որ մեր նորոգման օրն է . վասն զի նոյն աւուր մէջ Քրիստոս իւր փառաւոր յարութեամբ հաստատեց մեր յարութիւնը : Նոյն օրը հաստատուն յոյս ունակարարեց մեզ Փրկիչը , որ մենք եւս պիտի նորոգուինք անմահական նորոգութեամբ :

Յարութեան օրը մեր յաւիտենական կեանդ վերածնելութեան օրն է : Նա է օր անմահութեան : Արդարեւ՝ մենք պարտաւոր ենք ամեն օր սրբութեան եւ բարեպաշտութեան մէջ ընթանալ. բայց յարութեան աւուր մէջ յատկապէս պարտինք մեր մարմնաւոր աշխատանքէն դադրիլ եւ հոգեկան գործքերով պարապիլ : Նոյն օրը պարտաւոր ենք Քրիստոսի յարութեան յիշատակի հետ մեր յարութիւնն եւս մտածել բերել եւ Յիսուսի անհուն մարդասիրութիւնն օրհնել եւ յաւիտենականութեան արժանի գործքեր գործել :

ՂԶ

ԹՈՎՄԱՅԻ ՀԱՒԱՏԱԼԸ · ՅՈՎ · Ի · 24 ·

Երբ Յիսուս յայտնուեցաւ աշակերտներուն, մեռտան առաքեալներէն մէկը՝ Թովմաս՝ այն տեղ չէր : Թովմասը երբ դարձաւ, առաքեալները պատմեցին իրեն՝ "Մենք Տէրը տեսանք" : Սակայն Թովմաս չը հաւատաց ըսելով՝ պատասխանեց . "Ես չեմ հաւատար, մինչեւ ինքս չը տեսնեմ նորա ձեռաց քեւեռներուն վէրքերը, մինչեւ չը շօշափեմ եւ ձեռքս դնեմ նորա վիրաւորեալ կողի վը-

րայ" : Ութ օրէն յետոյ, որ նայնպէս կիրակի էր, բոլոր աշակերտները վերստին ժողովեցան միասին եւ Թովմասն եւս իրենց հետ էր : Դուռները փակած էին առաջուան պէս :

Յանկարծ Յիսուս կանգնեցաւ նոցա առջեւ եւ ասաց . "Խաղաղութիւն ձեզ" . յետոյ դառնալով դէպ ի Թովմաս՝ ասաց . "Բէր մատդ եւ տես ձեռքերս . բէր ձեռքդ եւ դիր կողս վրայ : Անհաւատ մի լինիր, այլ հաւատա" : Թովմաս պատասխանեց . "Ով Տէր իմ եւ Աստուած իմ" : Յիսուս ասաց . "Դու տեսար եւ հաւատացիր ինձ, բայց երանի նոցա, որոնք չը տեսած պիտի հաւատան ինձ" :

Եւթէ կը փափաքինք Յիսուսը տեսնել, պարտաւոր ենք ճշմարիտ հաւատս ունենալ նորա աստուածութեան եւ վարդապետութեան վրայ : Յիսուս ամեն ժամանակ մեզ հետ է . բայց պարտինք սրտի սրբութիւն ունենալ, որ նորա տեսութիւնը կամ ներքին կայութիւնը կարենանք վայելել :

ՂԷ

ՅԻՍՈՒՍ ԿՐ ՅԱՅՏՆՈՒԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՏԻԲԵՐԱԿԱՆ ԾՈՎԻՆ ՄՕՏ . ՅՎՀ . ԻԱ . 1 :

Երբ Զատիկն անցաւ, մեռածոյն աշակերտներն երուսաղէմէն դարձան Գալիլեա : Այս տեղ ժողովեցան միասին Սիմոն Պետրոս, Թովմաս, Նաթանայէլ, Զեբեդեայի երկու որդիքն՝ Յակոբոս եւ Յովհաննէս եւ միւս երկու աշակերտներն եւս : Սիմոն Պետրոս ասաց նոցա . " Ես կ'երթամ ձուկն որսալու " : Միւսները պատասխանեցին . " Մենք եւս կուգանք քեզ հետ " : Նոքա նաւ նստան եւ գնացին ձուկն որսալու . բայց բոլոր գիշերն աշխատեցան եւ ամենեւին ձուկն չը կալան :

Երբ առաւօտ եղաւ, Յիսուս երեւեցաւ ծովափին վրայ, բայց աշակերտները չը ճանաչեցին : Յիսուս հարցուց . " Մանչեր, ուտելու բան ունէք " : Աշակերտները պատասխանեցին, որ ոչինչ չունին, որովհետեւ նոյն գիշերն չէին կարացած ձուկն բռնել : Ան ժամանակ Փրկիչն ասաց . " Աջկէք ուռկանը նաւակի աջ կողմը եւ կը գտնուք " : Նոքա կատարեցին Տիրոջ պատուէրը եւ ձկան բազմութենէն չը կարէին ուռկանը դուրս հանել :

Ան ժամանակ Յիսուսի սիրելի աշակերտն Յովհաննէս ասաց . " Այս Տէրն է " : Պետրոս երբ լսեց, հանդերձը հագաւ, որովհետեւ մերկ էր եւ այնպէս կը քաշէր ուռկանը : Նա ընկաւ լճի մէջ եւ կը շտապէր լողալով ափն երթալ : Իսկ միւս աշակերտները նաւէին եւ իրենց հետ քաշէին ձկներով լցուած ուռկանն : Երբ ափն եկան, տեսան կրակ եղող մի, որոյ վրայ ձուկն էր դրած եւ հաց : Յիսուս ասաց . " Բերէք ձեր որսած ձկներէն " : Պետրոս իսկոյն նաւակի մէջ մտաւ, ուռկանը քաշեց եւ նոքա մէջ գտան 153 մեծ ձկներ : Չը նայելով այսքան ձկանց բազմութեանն, ուռկանը չը պատռեցաւ : Այս ներկէն հաւատացեալ առաքեալներն որ Տէրն իրենց հետ է :

Յիսուս ասաց . " Եկէք, ճաշակեցէք " : Ամենքը նստան կրակի չորս կողմն . " Ո՛չ մին էր համարձակեր հարցնելու . "Ո՞վ ես դու",

որովհետեւ ամենքը գիտէին, որ փրկիչն է։ Յիսուս առաւ հաց, գոհացաւ եւ առաւ աշակերտներուն, նմանապէս եւ ձուկին։ Ձայն ժամանակ Յիսուս ասաց Սիմոն Պետրոսին. «Սիմոն Յովհաննու, սիրե՞ս զիս»։ Պետրոս պատասխանեց. «Տէր, դուն գիտես, որ կը սիրեմ»։ Փրկիչն ասաց. «Արածէ՛ ոչխարներս»։ Երկրորդ անգամ հարցուց Յիսուս. «Սիմոն Յովհաննու, սիրե՞ս զիս»։ Պետրոս պատասխանեց. «Տէր, դուն գիտես, որ կը սիրեմ»։ Փրկիչն ասաց. «Արածէ՛ ոչխարներս»։ Երրորդ անգամ հարցուց Յիսուս. «Սիմոն Յովհաննու սիրե՞ս զիս»։ Այս հարցման կրկնութենէն Պետրոս տրտմեցաւ եւ պատասխանեց. «Տէր, դուն ամեն բան գիտես, դուն գիտես որ ես քեզ կը սիրեմ»։ Փրկիչն վերջապէս ասաց. «Արածէ՛ ոչխարներս։ Ճշմարիտ ասեմ քեզ, երբ դուն մանուկ էիր, ինքդ գօտիդ կը կապէիր եւ կ'երթայիր՝ ուր կը կամէիր. բայց երբ ծերանաս, ձեռքերդ պիտի բարձրացնես եւ ուրիշներ զգօտիդ պիտի կապեն եւ առնեն քեզ այն տեղ, ուր չես կամենար երթալ»։ Այս խօսքերը կը նշանակէին թէ՝ ինչպիսի մահով Պետրոս պիտի փառաւորէ Աստուած»։ Յետոյ Տէրն ասաց. «Եկէք ճաշի համ»։

Այսպէս Փրկիչն ներեց ուրացող Պետրոսին, որ երեք անգամ կրկնելով խոստովանեցաւ թէ կը սիրեմ զքեզ։ Երեք անգամ հարցմունք ընելով սիրոյ վրայ՝ Փրկիչն յիշեց Պետրոսի երեք անգամ ուրանալն եւ տեսնելով նորա մաերմիմ սէրն եւ զղջումը՝ նորոգեց նորա Առաքեալ անունը։ Պետրոս իւր սէրն ապացուցանելով արժանացաւ մեռնել խաչելով պես Քրիստոսի (ժողովուրդն) արածելու պաշտօնն առնել։

ՂԸ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ԿԸ ՅԱՅՏՆՈՒԻ ԱՇԱԿԵՐՏԱՅ ԳԱԼԻԼԻԱՅԻ ՄԷԿ ԼԵՐԱՆ ՄՕՏ · Մաթ· ԻԸ · 16։

Մեծասան առաքեալները, ինչպէս Յիսուս պատուիրած էր, ժողովեցան Գալիլեայի լերան վրայ։ Յիսուս երեւեցաւ աշակերտացը եւ ամենքը գետնի վրայ ընկնելով՝ երկրպագութիւն տուին։ Այս ժամանակ Յիսուս խշմանութիւն տուաւ աշակերտներուն, որ ճշմարտութեան ճանապարհը ուսուցանեն մարդկանց եւ հրաւիրեն յերկինս յինն արքայութիւնն։ Նա քաջալերեց եւ խոստացաւ նոցա, որ միշտ պիտի օգնէ եւ երեսից հեռ լինի։

Յիսուս ասաց. «Ինձ տուած է ամեն իշխանութիւն երկնքի վրայ եւ երկրի երեսին. գնացէք եւ քարոզեցէք ամեն ազգերուն, մկրտելով անուամբ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ։ Ուսուցէք նոցա պահել ամեն պատուէր, ինչ որ պատուիրեցի ձեզ։ Ով հաւատայ եւ մկրտուի, նա պիտի փրկուի. իսկ ով որ չը հաւատայ, նա պիտի դատապարտուի։ Հաւատացեալներուս նըշանն այս պիտի լինի, որ նոքա իմ անունով դեւերը պիտի հալածեն, պիտի զանազան լեզուներ խօսին, օձերը պիտի իրենց ձեռքերուս վրայ առնեն եւ նոցա մահաբեր թոյներէն անվնաս պիտի մնան. հիւանդներուս վրայ ձեռք դնելով՝ պիտի բժշկեն ամեն ցաւերը»։

Յիսուս խօսքը վերջացնելով ասաց. «Եւ ես ձեզ հետ պիտի լինիմ մինչեւ յաւիտեան»։ Յիսուս իր աստուածային խոստման համեմատ միշտ ճշմարիտ հաւատացեալներուն հետ է։ Ճշմարիտ հաւատացեալները Յիսուսի ներկայութիւնը վայելելով ամենեւին երկիւղ չունին աշխարհի վտանգներէն, տառապանքներէն եւ հալածանքներէն։ Այն ժամանակ միայն ամենուն ինչ զարհուրելի եւ վտանգաւոր է մարդկանց համար, երբ իրենք Յիսուսէն հեռացած են

եւ իրենց անձը աշխարհին մատնած։ Աշխարհի մէջ ամենէն անվախճար եւ թշուառ մարդը նա է, որ հեռի է Քրիստոսէն եւ որ աշխարհային բաներու մէջ մխիթարութիւն կը փնտռէ։ Ինչպէս Յիսուս խոստացաւ մեզ հետ լինել յաւիտեան, նոյնպէս մենք եւս պիտի խոստանանք նորա հետ լինել եւ երբեք չը հեռանալ ոչ չար մտածմունքներով եւ ոչ չար գործքերով. վասն զի մեր երջանկութիւնը միայն այն ժամանակ է կատարեալ, երբ Յիսուս մեզ հետ է եւ մենք Յիսուսի հետ։

ՂԹ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ. Ղ–Ի. ԻԴ. 49։

Յիսուս իր յարութենէն յետոյ քառասուն օր մնաց երկրիս վրայ։ Նա ոչ միայն երեւեցաւ աշակերտներուն, այլ եւ երկարօրէն խօսեցաւ նոցա հետ, ճաշեց նոցա հետ եւ ուսոյց նոցա՝ արքայութեան գաղտնիքը։ Պենտեկոստէի ծանէն տասն օր առաջ ամեն առաքեալները Ժողովեցան Երուսաղէմ, ուր վերջին անգամ Յիսուս յայտնուեցաւ նոցա եւ պատուիրեց Երուսաղէմէն չը հեռանալ, մինչեւ որ իջնէ Ի

քենց վրայ Հոգին Սուրբ՝ իբր նորոգիչ ջնարհքներով։ Յիսուս ասաց աշակերտներուն. «Ես սիրոյ առաքեմ ձեզ իմ Հօրս խոստացածը. ձեզի՛ք Երուսաղեմի մէջ, մինչեւ որ զօրութիւն առանձաք վերեւէն։ Հոգւոյն Սրբոյ զօրութիւնը առանձնէն դուն՛ք քարոզեցէ՛ք Աւետարանն Երուսաղեմի մէջ, Հրէաստանի եւ Սամարիայի մէջ եւ երկրիս ամենահեռաւոր ծայրերուն մէջ»։

Այսպէս խօսելէն վերջ՝ Յիսուս աչքերուները հանեց Երուսաղեմէն, տարաւ մինչեւ Բեթանիա եւ ելաւ Ձիթենեաց լեռան գլուխը։ Այս տեղ Յիսուս բարձրացաւ իբր ձեռքերը, օրհնեց իբր աշակերտները եւ օրհնելու ժամանակ համբարձաւ երկինք։ Ամպը հովանի եղաւ Յիսուսին եւ ծածկեց աշակերտաց աչքերէն։ Փրկիչն բարձրացաւ երկինքը եւ նստաւ Հօր աջ կողմը։

Աշակերտներն, որոնք վկայ էին այս փառաւոր համբարձմանը, մինչդեռ կը նայէին դէպ՚ի երկինք, և ահա երկու լուսազգեստ հրեշտակներ երեւեցան նոցա եւ ասացին. «Գալիլեացի մարդիկ, ինչո՞ւ այդպէս ապշած երկնքին կը նայիք։ Այն Յիսուս, որ համբարձաւ, վերստին պիտի գայ աշխարհ»։ Աշակերտները խոնարհելով՝ երկրպագութիւն տուին համբարձեալ Տէրոջը։ Յետոյ ուրախութեամբ դարձան Երուսաղէմ եւ միշտ տաճարի մէջ լինելով՝ կը փառաբանէին եւ կ՚օրհնէին զԱստուած։

Այսպէս վերջացաւ Յիսուսի կեցութեան եւ բնակութեան չորքանը երկրիս վրայ։ Նորա երկրաւոր կեանքը անընդհատ բարեբարութիւն էր, եւ այսպէս թողաւ նա երկիրը, օրհնելով իր աշակերտները։ Նա չը հեռացաւ իր հետեւողներէն, այլ աներեւութապէս միշտ սուրբ եկեղեցւոյ եւ բոլոր հաւատացելոց բազմութեան հետ է։ Նա մինչեւ աշխարհիս կատարածը բոլոր հաւատացելոց Պաշտպանն ու Չօրապլուխն

է հոգեւոր պատերազմին մէջ։ Մեր ամենազօր փրկիչն և Զօրագլուխն մեզ հետ ունենալով՝ պարտաւոր ենք արիութեամբ պատերազմիլ մոլութեան, սուտութեան, մոլորութեան եւ հալածանաց դէմ, որպէս զի արժանանանք այն պսակին ընդունելու, որ պատրաստուած է Աստուծոյ սիրելեաց համար։

Ճ

ԳԱԼԼՈՒՍ ՀՈԳԻՈՅՆ ՍՐԲՈՅ · Գլուխ · Բ · Է։

Ա. ՌԱՔԵԱԼՆԵՐՆ մնալով Երուսաղէմի մէջ կը պատահէին մխիթարիչ Սուրբ Հոգւոյ

գալստեան։ Նոքա երեսնց ժամերը կ'անցընէին անդադար աղօթից մէջ։ Մի օր Պետրոս առաջարկեց միւս առաքեալներուն որ Յիսուսի եւթանասուն աշակերտներէն մին ընտրեն Յուդա Իսկարիովտացւոյն տեղ, որ իւր մատնութեամբ արդէն առաքելոց կարգին որոշուած եւ խեղդուած էր։ Ա. յս ժամանակ բոլոր հաւատացելոց թիւն էր 120։ Սոքա երեսնց մէջն երիւսն ընտրեցին եւ աղօթելէն ղինի՝ վիճակ ձգեցին եւ վիճակն ընկաւ Մատաթիային, որ համարուեցաւ երկոտասանեակարգ առաքեալ։

Յիսուսի համբառնալէն տասն օր յետոյ հասաւ Պենտեկոստէից օրն, որ նշանակուած էր Սինեական օրէնսդրութեան յիշատակի համար, եւ ամեն տարի կը կատարուէր։ Ա. յս ուրախարարութեան ժամանակ մեծ հանդէս կը լինէր եւ հեռաւոր տեղերէն կը ժողովուէին ոչ միայն բարեպաշտ Հրեաներ, այլ եւ զանազան հեթանոս ազգեր։ Ա. յս անգամ եւս ժողովուած էր անհամար բազմութիւն զանազան երկիրներէ։ Երկոտասան առաքեալներն, Յիսուսի Մայրն սուրբն Մարիամ եւ հարիւրեն աւելի աշակերտներ և աշակերտուհիք միասին էին։ Սոքա ամենքն հաւաքուած էին Սիոնի վերնատան մէջ։ Յանկարծ երկնքէն

մեծ ձայն մի լսուեցաւ, իբրեւ ձայն սաստիկ հողմոյ, եւ աշակերտաց բնակած վերնատունը լսուով լցուեցաւ։ Ամեն նոքայ պատուոյնեւրուն դնոց վրայ երեւեցաւ բոց՝ հրեղէն լեզուներու ձեւով։ Ա.յս բոպէին մէջ աշակերտներն ընդունեցին Սուրբ Հոգին, զոր փրկիչն խոստացած էր։ Աշակերտները յանկարծական նորոգութիւն եւ հրաշալի փոխոխութիւն զգացին իրենց մէջ։ Նոքա սկսան այլ եւ այլ լեզուներով խօսիլ, ինչպէս որ Սուրբ Հոգին կուտար նոցա։ Նոցա միտքը լուսաւորեցաւ վերին լուսոյ ուրախութեամբ, նոցա սիրտը լցուեցաւ աստուածային ջնորհաց անճառելի քաղցրութեամբ, եւ անյաղթելի արիութիւն զգացին իրենց մէջ յարուցեալ Մեսիայի Աւետարանը բոլոր աշխարհին քարոզելու համար։

Ա.յս ձայնը լսելի եղաւ բոլոր Երուսաղէմի մէջ։ Շատ մարդիկ ժողովեցան այն տան մօտ, ուր հաւաքուած էին Յիսուսի աշակերտներն։ Ա.յս ժողովուած բազմութեան մէջ կային շատ Հրէաներ, որոնք օտար տեղութեանց մէջ կը բնակէին։ Նոքա եկած էին Երուսաղէմ Պենտեկոստէի տօնի համար։ Ա.յս եկաւորները շատ բան լսած էին Յիսուսի աշակերտաց վրայ եւ կը սպասէին

տեսնել այն հատարակ եւ անուսումն մարդիկը, որոնք կը խօսէին Գալիլեացւոց կամ լեզուով։ Ի՞նչպէս նկարագրենք նոցա զարմանքն, երբ տեսան թէ՝ Առաքեալները կը քարոզեն Աստուծոյ գործքերն եւ Յիսուսի վարդապետութիւնն՝ ամեն յայտնի լեզուներով։ Հրէաները սկսան իրարու ասել «Չէ՞ որ ասոնք ամենքը Գալիլեացի են, ինչպէս կը խօսին զանազան լեզուներ։ Ի՞նչ պէտք է լինի այս հրաշքին»։ Ոմանք կը ծիծաղէին Քրիստոսի աշակերտաց վրայ, եւ կը պնդէին որ նոքա արբեցած են։ Թեթեւամիտ եւ չարաճիճի մարդիկ միշտ պատճառ կը գտնեն ծաղրելու եւ չարաբանելու։

Ա.յս ժամանակ Պետրոս առաքեալն բարձրանալով մի բարձր տեղէ վրայ, ուսկից կ'երեւէր բոլոր հաւաքուած բազմութիւնը, մեկնեց հրաշալի երեւումի պատճառն ասելով. «Ո՛վ Իսրայելացիք, դուք գիտէք Նազովրեցի Յիսուսն, այն Աստուածամարդն, որոյ ձեռքով զանազան հրաշքներ գործուեցան։ Դուք մատնեցիք անօրէնոց ձեռքն եւ խաչի վրայ բեւեռեցիք, բայց Աստուած յարուցին տուաւ, քանզի անհնար էր որ մահուան կապերն, որ չը կարացաւ իշխել նորա վրայ, Դաւիթ նորա համար գրէց ասելով. «Գիտէի չը թողուս իմ հոգին դժոխ-

.քի մէջ, և սիտի չը թողուս որ քո Սուրբն ապականութիւն տեսնէ »: Սաղ. ԺԶ. 10: Մենք վկայ եղանք սորա յարութեանն եւ երկինք համբառնալուն: Այն այս Յիսուս, որ երկինք բարձրացաւ, ղրկեց մեզ Սուրբ Հոգին, որուն դուք ամենքդ վկայ էք: Ա-պաշխարեցէք եւ մկրտուեցէք Յիսուս Քրիստոսի անունով, որ ձեր մեղքերուն թողութիւն տանք եւ կարենաք ընդունել Հոգւոյն Սրբոյ շնորհքը: Նա խոստացաւ Սուրբ Հոգին նոյնպէս ձեզ եւ ձեր որդւոյն: Տէրը կը հրաւիրէ ամենքն առհասարակ »: Այս աւուր մէջ երեք հազար հոգիներ աւելի մկրտուեցան: Յետոյ հաւատացելոց թիւն օր աւուր կը բազմանար:

Այսպէս ծնաւեցաւ առաջին քրիստոնէական Պենտէկոստէն. և մինչեւ յայսմ օր կը ծանի սուրբ Եկեղեցին Քրիստոսի յարութենէն յիսուն օր յետոյ: Այս օրն, երբ բնութիւնը կը զարդարուի նոր ծաղիկներով մեր հոգեւոր տաճարներն եւս կը զարդարուին հոգեւոր ծաղիկներով եւ կանանչեցուի: Մենք կը ծնանինք Հոգւոյն Սրբոյ զօրութեան եւ կը փառաւորենք ամենասուրբ Երրորդութիւնն՝ Հայր, Որդի եւ Հոգին Սուրբ, այս անհուն Երրորդութիւնն, որ է հիմնադրութիւն, համագոյ եւ անքակտելի:

Մենք կը հայցենք սուրբ Երրորդութենէն, որ ներէ մեր մեղքերը, զօրացընէ Հոգեւոր Սրբով՝ բարի գործքեր կատարելու և պահպանէ զմեզ ամէն չարէ եւ փորձանքէ: Կ'աղօթենք նոյնպէս որ Աստուած հանգուցանէ մեր ննջեցեալ ծնողաց, եղբարց եւ բարեկամաց հոգիներն:

ՁԱ.

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՒԱՏՈՒՆՔ ԱՌԱՔԵԼՈՑ ԳԻՄ

— Գործ. Գ. Գ.

Գարնանային հողմերն աւելի օգուտ կը բերեն երկրին քան թէ վնաս: Նոքա օդը կը մաքրեն եւ իրենց փչմամբ կը ցրուեն եւ կը սփռեն պտղաբեր սերմերն: Այսպէս եւս աշակերտներուս դէմ եղած հալածանքն տարածեց քրիստոնէական հաւատոյ սերմը:

Պենտէկոստէի ծանէն սակաւ ինչ յետոյ Պետրոս եւ Յովհաննէս առաքեալները միասին տաճարը գնացին աղօթելու: Գնալնաւոր դրան առջեւ, որ կ'անուանէր Գեղեցիկ, նստած էր կաղ ազքատ մի: Այս ա-ղօրմելին մօտ քառասուն տարեկան էր եւ

Երուսաղեմի մէջ ամենաւն յայտնի էր : Ա-
մենքը գիտէին , որ նա կաղ ծնած էր : Նա
երբ սեռաս , որ առաքեալները նեղս կը
մնանեն , ողորմութիւն խնդրեց : Բայց սուրբն
Պետրոս ասաց . " Ես ոսկի եւ արծաթ չու-
նիմ . բայց ինչ որ ունիմ կուտամ քեզ : Ելլ
Յիսուսի Քրիստոսի անունով եւ վազէ " :
Առաքեալն այնչափ հաւատով էր այս խօս-
քին , որ ձեռքը մեկնեց դէպ ի կաղը , որ
օգնէ կանգնելու և իսկոյն կաղը բժշկուե-
ցաւ : Նա վեր թռաւ տեղէն եւ առաքե-
լոց հետ մտաւ տաճարը մնաւ՝ գովելով
և փառաւորելով Աստուած : Տաճարի մէջ
գտնուած մարդիկն զմայլատեսին առա-
քեալներն եւ կը զարմանային կատարուած
հրաշքի վրայ : Բայց սուրբն Պետրոս , չը
կամենալով գովեստներ լսել , ասաց՝ որ ինքն
իւր զօրութեամբ ոչ մի հրաշք կարող չէ
գործել : Նմանապէս ձշմարիտ քրիստոնեայն
երբէք իր զօրութեանը և իմաստութեանը
չը սեպհականեր ամեն բան , ինչ որ կատա-
րած է Աստուծոյ զօրութեամբ եւ իմաս-
տութեամբ : Պետրոս ի՛ասեր որ այն կաղը
բժշկուած է ոչ թէ իւր զօրութեամբ , այլ
Յիսուսի Քրիստոսի անունով , որ Աստուած
յարոյց ի մեռելոց :

Քահանայապետները , որոնք տաճարի

մէջ էին եւ լսած էին որ առաքեալները կը
բժշկեն Յիսուսի անունով և նորա վարդա-
պետութիւնը կը տարածեն , հրամայեցին
պահապաններուն՝ որ Առաքեալները բռնեն
և յանցաւորներու պէս բանտը դնեն , ուր
եւ մղոն մինչեւ մեռս առաւօտ : Թէպէտ
եւ այս տեսակ անիրաւ միջոցներ գործ կը
դնէին քրիստոնէութեան տարածուելուն
դէմ , սակայն նոյն օրը հաւատացելոց թի-
ւը բաղմացաւ մինչեւ հինգ հազար : Փրկչի
յանած աւերմերը պաղաբերելու վրայ էին
եւ հունձի ժամանակը հասած էր :

Միւս օրն առաւօտեան Առաքեալներն
բերուեցան այն դատաւորի առջեւ , որ ի
մահ դատապարտեց զՅիսուս : Բայց առա-
քեալները շուտ ազատեցան , թէպէտ եւ
բոլոր դատաւորաց ժողովն առջեւ համար-
ձակ կ'ասէին թէ՝ Աստուած յարուցանէ
ոտաւ Հրեից խաչած Նազովրեցի Յիսու-
սին և նորան հաւատացէն զատ՝ ուրիշ փրկ-
կութեան հնար չը կայ : Քահանայապետնե-
րըն և ծերերը չէին թողուր , որ առաքեալ-
ները իրենց վարդապետութիւնը չարունա-
կեն և Յիսուսի անունը քարոզեն , բայց նո-
քա պատասխանեցին . " Դուք ինքնանք դա-
տեցէք , ճշմ պիտի աւելի հնազանդինք ,
Աստուծոյ՝ թէ ձեզ " : Ծերերն եւ օրինա-

կանները առաքելոց հաստատութիւնը տես-
նելով, շատ սպառնալիքներ տալին յետոյ՝
Թողլին. որովհետեւ կը վախնային ժողովուրդ-
դէն. որ վիայ էր կաղն հրաշալի բժշկու-
թեանն եւ կը վառաւորէր զԱստուած։

Պետրոս եւ Յովհաննէս առաքեալներն,
երբ դարձան իրենց եղբարց մօտ, պատմե-
ցին նոցա Հրէից ձերբեալ եւ օրինականնե-
րուն սպառնալիքն։ Այն ժամանակ Յիսուսի
ամեն առաքեալներն եւ աշակերտները մի-
աբերբան աղաղակեցին. «Տէր Աստուած,
դու որ ստեղծեցիր երկինքը եւ երկիրը,
ծովը եւ իր մէջ եղած ամեն բաները, դու
ոտացիր քո Դաւիթ ծառայի բերանով թէ.
«Ինչո՞ւ կը խռովին հեթանոսներն եւ մնոտի
բաներ կը խորհին ժողովուրդներն։ Յանդի-
ման եղան երկրիս թագաւորներն, եւ իշ-
խանները ժողովեցան Տիրոջ եւ նորա օծե-
ցեալն վրայ»։ Ճշմարիտ որ քո օծեալ Յիսուս
Ուրբաց դէմ եղան այս քաղաքի մէջ Հերովդէս եւ Պոնտացի Պիղատոս՝ հեթանոսաց
եւ Հրէից հետ, որպէս զի կատարեն ինչ որ
ուսմունդ սահմանած է քո Աստ եւ կամքդ։
Եւ այժմ, նայէ Տէր, նոցա սպառնալիքնե-
րուն եւ զօրութիւն տուր քո ծառաներուդ,
որ համարձակութեամբ քարոզեն քո խօսքդ։
Ձգէ՛ ձեռքդ հրաշքներ գործելու քո սուրբ

Ուրբոյ Յիսուսի անունովը»։ Այս ազօթ-
քին յետոյ շարժեցաւ այն տեղն, ուր կանգ-
նած էին առաքեալներն եւ ամենքը լցուե-
ցան Հոգւով Սրբով, եւ սկսան համարձա-
կութեամբ քարոզել Աստուծոյ խօսքը եւ
վկայել Յիսուսի յարութեանը։

ՃԲ

ՅԱՂԹԱՆԱԿՈՂ ՆԵՂԵՑԻՆ · Գործ · ե։

Եւս Հրէաներ երուսաղէմի մէջ հա-
ւատացին Յիսուսին։ Նոքա կը բռնակէին մի-
աբան եւ միասին, եւ ունէին գոգցես մի
սիրտ եւ մի հոգի. ուստի եւ Յիսուսի խա-
կան աշակերտներ էին, ինչպէս ասած
էր. «Զեր միմեանց վրայ ունեցած սիրովը
պիտի ճանաչեն, որ դուք իմ աշակերտներս
էք»։ Նոքա մեծ ուշադրութեամբ կը լսե-
ին առաքելոց եւ ճշդութեամբ կը կատարէ-
ին։ Ամեն օր տաճար կ'երթային եւ կ'աղօ-
թէին միասին։ Կը ժողովուէին տներու մէջ
հացը բեկանելու եւ Յիսուսի Քրիստոսի
մարմնոյն եւ արեան հաղորդուելու համար,
ինչպէս որ սահմանած էր Փրկիչն այս խոր-
հրդաւոր ընթրիքը. յետոյ միասին կը ճա-
շէին հասարակաբար եւ մեծ ուրախու-

թեամբ : Երկրաւոր գանձու եւ հարստու-
թեան չէին ցանկար , այլ կը մտածէին մի-
այն Յիսուսի աքքայութեան եւ յաւիտե-
նական կենաց վրայ եւ հրաժարուած էին
ամէն երկրաւոր բաղումթիւններէ : Երբ հա-
ւատացելոց թիւը բազմացաւ , առաքեալ-
ները կարեւոր համարեցին ընտրել սարկա-
ւագներ կամ իրենց օգնականներ , որոց եւ
յանձնեցին հաւատակաց ստացուածոց կա-
ռավարութեան եւ կերակուր բաժանելու
հոգսը : Սարկաւագները նմանապէս ունէ-
ին հրաման քարոզելու եւ մկրտելու . Ա-
քեալները այս կարգը տուին նոցա իրենց
ձեռնադրութեամբ եւ աղօթքով : Իսկ ինք-
եանք առաքեալներն Հոգւով հաստատակաց
երկրաւոր պետութիւն՝ կը պարապէին
միայն աղօթքով եւ Աստուծոյ պատուիրան-
ները քարոզելով :

Հաւատացելոց թիւը ժամ առ ժամ կ'ա-
ւելնար : Առաքեալները կը գործէին անթիւ
հրաշքներ , նոցա մօտ կուգային ժողովրդ-
ներ շրջակայ քաղաքներէն եւ գիւղերէն :
Մինչեւ անգամ հիւանդները կը դնէին ճա-
նապարհի վրայ , ուր տեղէն պէտք է անց-
նէր Պետրոս , որպէս զի նոյն ոշորմելինեերը
միայն ստուերը առաքելոյն ստուերին հանդի-
պելով՝ կարենան բժշկութիւն առանալ :

Ա.յսպէս Յիսուս իւր համբառնալէն յետոյ
եւս՝ անընդհատ կը յայտներ մարդոց իւր
ներն եւ ամենակարողութիւնը եւ կը հաս-
տատէր պարզապէս , որ ինքն միշտ իւր Ե-
կեղեցւոյն եւ ճշմարիտ հաւատացելոց հետ
է : Առաքեալներու գործոց բովանդակ պատ-
մութիւնը հրաշից եւ բարեգործութեան
մեծ շղթայ է , զոր կը կատարէին նոքա Յի-
սուսի Քրիստոսի անունով վերստաջարկալ
մարդկութեան օգտի համար :

Քահանայապետներն եւ ժողովրդեան
մեծ մեծամեծները լսելով առաքելոց հրա-
շից համբաւներն՝ եւս առաւել կը ղայրա-
նային եւ կը յուզէին : Մի երեկոյ հրամա-
յեցին նոքա առաքեալները բռնել եւ բան-
տարկել , ուր կալանաւորուած էին յանցա-
ւորները : Բայց նոյն իսկ գիշերը Աստուծոյ
հրեշտակը բացաւ բանտի դուռն եւ ասաց
նոցա . " գնացէք տաճարը , յայտնուեցէք
մարդոց եւ քարոզեցէք կենաց պատգամնե-
րը " : Առաւօտեան առաքեալներն եկան տա-
ճար եւ կ'ուսուցանէին ժողովրդին :

Այն իսկ միջոցին քահանայապետը հա-
սաքեց բարձրագոյն տաճնի ժողովը եւ բան-
տը մարդ ղրկեց , որ առաքեալները բերեն
դատելու : Սակայն ծառաները չը գտնելով
բանտի մէջ առաքեալները՝ դարձան քահա-

նայսպէսի մօտ եւ խմայուցին որ քանոլ գտան վակուած, պահապաններըը կանգնած դրան մօտ, բայց քանոի մէջ ոչ ոք չը կայ: Երբ այս լսրը լսեցին քահանայապետն եւ իւր հետ եղած բոլոր անձինքը, սաստիկ տարակուսեցան: Այն միջոցին մարդ մի եկաւ ներկայացաւ ժողովին եւ ասաց. "Ահա քեռնները տաճարի մէջ են եւ կ'ուսուցանեն": Խնկոյն պահապաններու գլխաւորը ծառաներ առնլով իւր հետ՝ գնաց որ առաքեռնները քահանայապետի առջեւ բերէ, եւ ամենեւին բռնաբար չը վարուեցաւ, ապրելեւու սաստիկ կը վախնար ժողովրդէն:

Առաքեռնները, երբ ներկայացան առեջնին, քահանայապետն ասաց. "Չէ՞ որ մենք պատուէր տուինք ձեզ, որ չուսուցանեք այս անունով, (նա այնչափ կ'սաեր դիմելուս, որ չը կամէր մինչեւ անգամ անունը տալ). իսկ դուք բոլոր Երուսաղէմը լցուցիք ձեր ուսմունքով եւ կամիք այն մարդոյ արիւնը մեր վրայ հեղուլ":

Սուրբն Պետրոս եւ միւս առաքեռնները պատասխանեցին. "Աստուծոյ աւելի պէտք է հնազանդիլ քան թէ ձեզ: Մեր հայրերուս Աստուածը յարուցին տուաւ Յիսուսին, զոր դուք խաչեցիք: Աստուած իւր աջովը բարձրացուց զՅիսուս եւ մարդկանց

համար Առաքնորդ եւ Փրկիչ կացոյց: Նա բոլոր Իսրայելացիները կը կոչէ ապաշխարելու եւ նոցա մեղացը թողութիւն կուտայ: Ահա ամեն եղածներուն վկայ ենք մենք եւ Սուրբ Հոգին, զոր Աստուած պարգեւեց իրեն հնազանդողներուն":

Բարձրագոյն ատենի անդամներն, երբ լսեցին այս խօսքերը, սաստիկ զայրացան եւ կամէին սպանանել սուրբ Առաքեռներն, բայց փարիսեցիներէն մէկը՝ Գամաղիել, որ օրէնսուսոյց էր եւ պատուաւոր էր բոլոր ժողովրդեան մէջ, հրամայեց առաքեռները փոքր ինչ ժամանակ դուրս երթալ, եւ ապա ասաց ժողովին. "Ով Իսրայելացիք, մտածեցէք՝ թէ ինչպես պիտի վարուիք այս մարդկանց հետ: Ձեզ յայտնի է որ քանի մի ժամանակէն առաջ մէկ Թեւդաս անուն մարդ երեւեցաւ, որ թէպէտ իւր անձը մեծ մարդ կը քարոզէր եւ մօտ չորս հարիւր Հոգի կողմնակից դառաւ, բայց երբ ինքն սպանուեցաւ, բոլոր կուսակիցներն ցրուեցան եւ ամեն բան վերջացաւ: Ետոյ յայտնուեցաւ Յուդա Գալիլեացին, ան եւս շատ մարդիկ իւր կողմն քաշեց, եւ ան կայն ան եւս երբ վախճանեցաւ, բոլորը իրեն հետեւողները ցրուեցան: Ուրեմն այժմ ձգեցէք այս մարդիկը (առաքեռները) եւ

հանգիստ թողնէք : Եթէ նոցա վարդապետութիւնն երկրաւոր է, ինքնին կը քակուտի. իսկ եթէ Աստուծմէ է, դուք չէք կարող քակտել եւ դուցէ աստուածամարտ գտնուիք » :

Բարձրագոյն աստիճանը հաւանեցաւ գաղտնիքի աւաջարկութիւնը. բայց տակաւին յանձնառու չէին առաքեալները ձակել եւ առանց պատժոյ թողուլ : Ուստի եւ կոչեցին առաքեալները, ծեծեցին, պատուիրեցին չը խօսիլ Յիսուսի վրայ, եւ ապա արձակեցին : Առաքեալներն ուրախացան, որ արժանի եղան Յիսուսի անուան համար նեղութիւն եւ հալածանք կրել, եւ բարձրագոյն աստիճի ապառնալիքն առ ոչինչ համարելով՝ անդադար կը քարոզէին տաճարը նեղուս եւ տուներուս մէջ :

ՃԳ

ՍՏԵՓԱՆՈՍ ՆԱԽԱՎԿԱՅ . ԳՈՐԾ . Զ . Է :

Ա ՌԱՔԵԼՈՑ ընտրած եօթն սարկաւագներն էին սոքա՝ Ստեփաննոս, Փիլիպպոս, Պրօքորոն, Նիկանորը, Տիմոնիա, Պարմենա եւ Նիկիղայոս՝ Անտիոք քաղաքէն եկած :

Ստեփաննոս հաւատով եւ Սուրբ Հոգւով լցուած մարդ էր : Նա կը գործէր հրաշքներ եւ նշաններ Յիսուսի Քրիստոսի անուամբ : Օրէնսուսոյցներէն շատերը նորա հետ կը վիճէին, բայց ամենեւին չէին կարենար հակառակ կալ նորա իմաստութեանն եւ Հոգւոյն, որ Ստեփաննոսի շրթունքներով կը խօսէր : Օրէնսուսոյցներն ամօթահար լինելով եւ պատակառելով հրապարակեցին քանի մի սուտ վկաներ, որ Ստեփաննոսն զրպարտեն՝ թէ նա հայհոյանքներ կը խօսի Մովսիսի եւ Աստուծոյ դէմ : Այս հնարաւորութեամբ խռովեցին ժողովուրդն եւ Ստեփաննոսը բռնել տալով՝ տարան ատեանի առջեւ : Սուտ վկայքն իրենց ամբաստանութիւնը հաստատեցին այս խօսքերն աւելցնելով թէ՝ մենք լսեցինք որ սա (Ստեփաննոս) կ'ասէր որ Նազովրեցի Յիսուս այս տեղը (տաճարը) պիտի քանդէ եւ Մովսիսի օրէնքները պիտի փոխէ : Աստենի ժողովականքն ամենքը դարձուցին իրենց հայեացքը Ստեփաննոսի վրայ եւ տեսան նորա երեսը ինչպէս հրեշտակի երես :

Քահանայապետը հարցուց Ստեփաննոսին . « Ճշմարիտ է ինչ որ քո վրայ կը խօսին » : Ստեփաննոս պատասխանեց . « Ո՛վ հարք իմ եւ եղբարք, ականջ դրէք ինձ » :

Համառօտաբար պատմեց Հին Ուխտի (կը-
տակարանի) բոլոր սրբազան անցքերն եւ
հաւատաց կերպով ապացուցեց, որ ինքն
կը պաշտէ պԱստուած, կը յարգէ նորա
մարգարէն Մովսէս, կը պատուէ Աստուծոյ
տաճարն եւ օրէնքը, բայց մի եւ նոյն ժա-
մանակ կ'ապացուցանէր, որ Իսրայելացիք
պԱստուած չեն սիրեր: Սահմանոս վերջա-
ցուց իւր պատմածներն այս խօսքով: "Այդ
խստասրտութեանց եւ անհլութեան, դուք միշտ
հակառակ էք Հոգւոյն Սրբոյ: Ինչ որ ձեր
հայրերը կը գործէին, նոյնը դուք կը գոր-
ծէք: Մարգարէից ո՞րը չը հալածեցաւ ձեր
մէն: Ձեր հայրերը սպանին այն մարգարէ-
ները, որոնք կը գուշակէին Արդարոյն (Յի-
սուսի) գալուստը, դուք նոյնպէս մատ-
նեցիք եւ սպանիք: Դուք հրեշտակներու
ձեռքով օրէնքներ առայաք, բայց չը կա-
տարեցիք":

Դատաւորներն այս խօսքերը լսելով՝ չարաբարուեցան եւ ղայրացան իրենց առաջ
ները կը կրճտային: Իսկ Սահմանոս Հոգ-
ւով Սրբով լցուած՝ նայեցաւ դէպ ի երկինք
եւ տեսաւ Աստուծոյ փառքն եւ Յիսուս
Քրիստոս Հօր աջ կողմն նստած: Նա ազա-
ղակեց. "Ահա կը տեսնեմ երկինքը բաց-
ուած եւ մարդոյ Որդին՝ Աստուծոյ աջ կողմն

նստած": Սակայն ամէն ներկայ գտնուող
ները բարձր ձայնով գոռացին, ականջները
խցեցին եւ կատաղաբար յարձակեցան Սահ-
մանոսի վրայ: Քաղաքէն դուրս տարան
Սահմանոսն, իրենց հանդերձները հանին
ուրին պահելու մի երիտասարդի, որոյ ա-
նունն Սաւուղ էր, եւ սկսան քարկոծել:
Իսկ Սահմանոս այս սոսկալի չարչարանաց
ժամանակ կ'աղօթէր ասելով. "Տէր Յի-
սուս, ընդունէ իմ հոգիս": Ցետոյ ծունր
չոքանելով բարձրաձայն աղաղակեց. "Տէր,
այս մեղք մի համարեր սորա": Ա՛յս էին
Սահմանոսի վերջին խօսքերը, զորս ար-
տասանեց եւ վախճանեցաւ: Քրիստոսի
հետեւողներուն մէջ առաջին նահատակը
Սահմանոս եղաւ եւ այս պատճառաւ
կը կոչուի Նախավկայ:

ՃԴ

ՆԹՈՂՊԱՑԻ ՆԵՐՔԻՆԻՒ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆՆ

Գործ. Ը:

Ստեփաննոսի մահէն յետոյ սաստիկ
հալածումն բորբոքեցաւ Քրիստոսի աշա-
կերտաց դէմ: Բայց մի առաքեալներն, ա-

ընդ միապին Երուսաղեմի մէջ, միանգին ամենքն ցրուեցան Հրէաստանի եւ Սամարիայի քաղաքներուն եւ գիւղերուն մէջ։ Սաւուղ կամ Սօղոս քրիստոնէից հալածիչ ներքին ամենախիստն էր։ Նա կը մտնէր այն տները, ուր կը բնակէին Յիսուսի հետեւողները, դուրս կը քերէր մարդիկ եւ կանայք ու բանտի մէջ կը ձգէր։ Քրիստոսի աշակերտները, ցրուած ժամանակ, ձանապարհին ամէն տեղ կ'աւետարանէին Աստուծոյ բանն, այնպէս որ նոյն իսկ հալածանքն օդնական եղաւ փրկչի Աւետարանին եւ հաւատոյ ճշմարտութիւնները տարածելու։

Երեմն Սարկաւագներէն մին՝ Փիլիպպոս երթար Սամարիա, ուր կը քարոզէր Քրիստոսի Աւետարանն ու նորա անունով կը բժշկէր զանազան ախտեր։ Այդ քաղաքի բնակիչները յարգութեամբ եւ երկիւղածութեամբ կը լսէին աւետարանական փրկարար ճշմարտութիւնները եւ կը տեսնէին այն հրաշքները, զորս Փիլիպպոս կը գործէր, եւ այսպէս կը հաւատային Յիսուսի Քրիստոսի։ Բոլոր քաղաքն ուրախութեամբ լցուած էր։

Առաքեալները, երբ լսեցին Սամարացւոց քրիստոնէական դարձը, Պետրոսն եւ

Յովհաննէս ղրկեցին այս նոր միրուած քրիստոնէից մօտ, որ հաղորդեն նոցա Հոգւոյն Սրբոյ ընդունքն։ Առաքեալները նոյն տեղը հասնելով՝ իրենց ձեռքը կը դնէին հաւատացեալց վրայ, կ'աղօթէին, եւ նոքա կը ստանային Հոգին Սուրբ, Փիլիպպոսի վարդապետութիւնը հաստատելէն եւ Աստուծոյ խօսքը ժողովուրդին ուսուցանելէն ղինի՝ Առաքեալները Երուսաղէմ դարձան՝ քարոզելով Աւետարանն ամէն տեղ, ուր որ կը հանդիպէին ճանապարհին։

Աստուծոյ հրեշտակն երեւեցաւ Փիլիպպոսին եւ ասաց. "Ելլ եւ գնա Երուսաղէմէն դէպ ի հարաւ, գաղտի ճանապարհով։ Փիլիպպոս իսկոյն կատարեց հրեշտակին հրամանը։ Ճանապարհին տեսաւ նա հոյակապ կառք մի, որոյ մէջ նստած էր մի երեւելի Եթովպացի։ Սա էր Եթովպիոյ կանդակ թագուհւոյ գանձապետն եւ կ'երթար Երուսաղէմ տաճարի մէջ երկրպագութիւն տալու։ Յետ դառնալու ժամանակ կառքի մէջ կը կարդար Եսայի մարգարէի գրուածքը։ Սուրբ Հոգին ազդեց Փիլիպպոսին՝ կառքին մօտենալու։ Երբ լսեց նա, որ մեծատունը կը կարդայ Եսայեայ մարգարէութիւնը, քաղցրութեամբ հարցուց. "Ինչ որ կը կարդաս, կը հասկանա՞ս"։ —Ի՞նչպէս

կարող եմ հասկանալ՝ առանց ուրիշի առաջնորդութեան »։ պատասխանեց նեղքինին։ եւ փիլիպպոսին խնդրեց, որ պայ իւր մօտ կառքի մէջ նստի։ Ասպետարէի խօսքերն որ կը կարդար, այս էր. « Ինչպէս ոչխար ըստ սովորութեան ատրուեցաւ. ինչպէս որպ անմռունչ կանգնած է իւր կարէն առջեւ, այնպէս որ բերանը չը բանար։ Խոնարհութեան պատճառաւ նորա դատաստանը վերջացաւ եւ նորա ազգատոհմն ով պիտի պատմէ, որովհետեւ կը ջնջուի նորա կեանքն երկրից երեսէն »։ Եսայ. ԾԳ. 7, 8։

« Կ'աղաչեմ քեզ, եթովպացին ասաց փիլիպպոսին, մեկնէ ինձ. ումի վրայ կը պրէ մարգարէն այն խօսքերն, ի՞նչ վրայ, թէ ուրիշի վրայ »։ Փիլիպպոս սկսաւ մեկնել Եսայեայ մարգարէութիւնն եւ աւետարանել ցՅիսուս Քրիստոս։ Եթովպացին մեծ ուշադրութեամբ կը լսէր։ Այս խօսակցութեան ժամանակ մօտեցան մի ջուրի։ Մեծատունն ասաց. « Ահա ջուր, ինչ արգելք կայ իմ մկրտուելու »։ Փիլիպպոս պատասխանեց. « Եթէ կը հաւատաս բոլոր սրտով, կարող ես մկրտուիլ »։ Եթովպացին ազաղակեց. « Ես կը հաւատամ, որ Յիսուս Քրիստոս է Որդին Աստուծոյ »։ Իսկոյն հրամայեց կառքը կանգնեցնել, մի-

տաւ ջրի մէջ եւ մկրտուեցաւ փիլիպպոսէն։

Երբ մկրտուեցաւ Եթովպացին, Աստուծոյ Հոգին յանկարծ նորա վրայ. իսկ հրեշտակն յայտնակեց փիլիպպոս նոր մկրտելուածքի աչքին, որ այս հրաշքով աւելի պարզ տեսաւ Աստուծոյ բարութիւնն, եւ ուրախութեամբ շարունակեց իւր ճանապարհը։

Հրեշտակն տարաւ փիլիպպոս Ազովտոս քաղաքն, ուստի եւ գնաց նա կեսարիա, Աստուծոյ խօսքն աւետարանելով ճանապարհին։

ՃԵ

ՍՕՂՈՍԻ ԴԱՐՁՆ. Գործ. Թ։

Փարիսեցիներուն աշակերտ Սաւուղն կամ Սօղոմն, որուն զայրացած եւ հակառակ էր քրիստոնէից եւ կ'աշխատէր բոլորովին ջնջել, սասիկ կը հալածէր Քրիստոսի եկեղեցին երուսաղէմի մէջ։ Բայց այսքանով չը բաւականանալով՝ գնաց քահանայապետի մօտ եւ թղթով հրաման խնդրեց, որ երթայ Դամասկոս, այն տեղ եւս հալածէ քրիստոնեայքն, եւ ամենքն ալ եւ կանայք չղթայակապ առնելով՝ երուսաղէմ ղրկէ։

Երբ Սաւուղ արդէն Դամասկոսին մօտ մեներալու վրայ էր, յանկարծ երկնքէն լոյս փայլատակեցաւ նորա չորս կողմն։ Սաւուղ այս լուսէն կուրանալով՝ գետնի վրայ ընկաւ և լսեց այս ձայնն, որ կը կոչէր. “Սաւուղ, Սաւուղ, ինչո՞ւ կը հալածես ”։ — “Ո՞վ ես դու, Տէր ”. հարցուց Սաւուղ։ — “Ես եմ Յիսուս, զոր դուն կը հալածես ”. պատասխանեց ձայնը։ Սաւուղ զարմացած եւ ահէն դողալով՝ հարցուց. “Տէր, ինչ կը հրամայես ինձ, որ առնեմ ”։ — Ձայնը պատասխանեց “Ելլ, գնա քաղաքն, այն տեղ կ’իմանաս, թէ ինչ պիտի առնես ”։

Սաւուղի հետ եղած մարդիկն անշշունչ կանգնած էին. նոքա ամենքը ձայնը կը լսէին, բայց ոչ ոք չէին տեսներ։ Սօղոս եւ քան գետնէն, բայց ոչինչ էր տեսներ, վասն զի կուրացած էր և այնպես կայր առան ’ի Դամասկոս։ Այս տեղ մնաց նա երեք օր, առանց ուտելու եւ խմելու։

Այս ժամանակ Դամասկոսի մէջ կար Քրիստոսի աշակերտներէն մէկը՝ Անանիա անունով։ Տէրն ասաց տեսլեան մէջ. “Անանիա, ելլ եւ գնա այն փողոցը՝ որ կը կոչուի Ո-ղէղ. այն տեղ Յուդայի տանը հարցուր Սաւուղ Տարսոնացին։ Նա կ’աղօթէ և տեսաւ տեսլեան մէջ, որ Անանիան գայ

դալ իւր մօտ ձեռքը դրաւ եւ աչքերուն լոյս տուաւ ”։ Անանիան պատասխանեց. “Տէր, ես շատերէն լսած եմ թէ այդ մարդը որչա՞փ չարիք հասուցած է քու սուրբերուն Երուսաղէմի մէջ, եւ այժմ եկած է այս տեղ քահանայապետի հրամանաւ, որ ամեն քու անուան հաւատացողները կապէ ”։ — “Գնա դու նորա մօտ, ասաց Տէրն, նա իմ ընտրութեան անօթս է. նա իմ անունս պիտի վկայէ հեթանոսաց, թագաւորաց եւ Իսրայէլացւոց առջեւ։ Ես պիտի ցոյց տամ նորան, թէ որչափ պիտի չարչարուի իմ անուանս համար ”։

Անանիա գնաց Սաւուղի մօտ և ձեռքը նորա վրայ դնելով ասաց. “Սաւուղ եղբայր, Տէր Յիսուս, որ երեւեցաւ քեզ ճանապարհին, զրկեց զիս քեզ մօտ, որ աչքերդ բացուին և լցուիս Հոգւով Սրբով ”։ Նոյն րոպէին Սաւուղի աչքերէն կեղեւանքի նման մի բան ընկաւ, եւ նա տեսաւ եւ մկրտուեցաւ։

Այս հրաշալի անցքէն յետոյ Սաւուղ կերակուրով զօրանալով՝ գնաց Քրիստոսի աշակերտներու մօտ, որոնք Դամասկոսի մէջ էին եւ քանի մի օր նոցա մօտ մնաց։ Նա իսկոյն սկսաւ քարոզել ժողովրդանոցներու մէջ՝ թէ Յիսուս Քրիստոս է Որդին Աստու-

ծայ : Ամեն լսողները կը զարմանային և ի՛ա-
սէին . " Սա չէ՞ր , որ ամենքը կը հալածէր
Երուսաղէմի մէջ , որոնք կը համարձակէին
արտասանել այս անունը : Եւ մինչ այն
պատճառաւ չէկաւ այս տեղ , որ այո՞ տեղ
դանուած Յիսուսի ամեն հետեւողները կա-
պէ եւ Երուսաղէմ ղրկէ քահանայապետի
մօտ " : Իսկ Սաւուղ եւս առաւել կը հա-
տատուէր հաւատքի մէջ եւ պարզ կ'ապա-
ցուցանէր Դամասկոսի մէջ բնակող բոլոր
Հրեաներուն , որ Յիսուս նոյն իսկ Մեսիան
է , որուն կը սպասէին : Դամասկոսի Հրէայ-
քը չը կարենալով Սաւուղին պատասխան
տալ , վճռեցին որ սպաննեն . եւ որպէս զի
չը փախչի քաղաքէն , գիշեր ցերեկ կը պահ-
պանէին քաղաքի դռները : Սաւուղ իմա-
ցաւ նոցա այս չար խորհուրդը , նոյնպէս
եւ Քրիստոսի միւս աշակերտներն , որոնք
Դամասկոսի մէջ էին . ուստի գիշերը կոր-
ված քաղաքի պատէն ի վայր թողին եւ ա-
պառեցին : Սաւուղ Դամասկոսէն գնաց Ա-
րաբիա , իսկ յետոյ դարձաւ Երուսաղէմ ,
ուր Քրիստոսի աշակերտները կը վախնային
նորանէն և չէին հաւատար նորա դարձին :
Աշակերտներէն մէկը՝ Բառնաբաս անու-
նով , Սաւուղն իւր տունն ընդունեց , տա-
րաւ առաքեալներու մօտ եւ պատմեց ա-

մեն բան թէ՛ որ պատահած էր Դամասկոս
երթալու ժամանակ : Այս ժամանակէն ի
վեր Սաւուղ միշտ առաքելոց հետ էր Երու-
սաղէմի մէջ եւ մեծ եռանդով կը քարոզէր
Քրիստոսի Աւետարանը : Երուսաղէմի մէջ վա-
ռանգի հնազդիսելով Քրիստոնեայք տապան
Սաւուղն ի Տարսոն : Յետոյ իւր բոլոր կեան-
քը նուիրեց քրիստոնէական հաւատքը հե-
թանոսաց մէջ տարածելու , և արիւնքեամբ
կը համբերէր ամեն տառապանաց եւ չար-
չարանաց Քրիստոսի անունը փառաւորելու
համար : Նա իւր եբրայական Սաւուղ կամ
Պօղոս անունէ յետոյ փոխեց եւ ընդունեց
Հռոմէական համանշան անունն՝ Պա-ղոս
կամ Պօղոս :

ՃՉ

ԿՈՒՈՆԵԼԻՈՍ ՀԱՐԻՒՐԱՊԵՏԻ-ԴԱՐՁԸ

Գործ . ժ . ժԱ :

Կեսարիայի մէջ կը բնակէր մի մարդ
Կուռնելիոս անունով , եւ հարիւրապետ էր
այն գնդին , որ կը կոչուէր Իտալիկ : Այս
զինուորականը (և բոլոր իւր ընտանիքը) էր
բարեպաշտ , Աստուծմէ երկիւղած , ողո-
քաւութիւն ողորմած՝ եւ յաճախ աղօթող :

Մի անգամ առևտրեան մէջ, կէս օրէն յետոյ, երեւեցաւ նորան Աստուծոյ հրեշտակը, ըսելով. "Կոռնելիոս": Կոռնելիոս երբ հրեշտակը տեսաւ, դողաց և ասիա պատասխանեց. "Ի՞նչ է, Տէր": Հրեշտակը ասաց. "Քու աղօթքներդ լսելի եղան և Աստուած յիշեց քու ողորմութիւնները. մէկ մարդ ղրկէ Յոպպէ և քեզ մօտ կոչէ Սիմոնն, որ Պետրոս կ'անուանի: Նա կը բնակի ծովի մօտ Սիմոն անուն ոմի խաղտխտրդի (տապտաղ) տան: Պետրոս պիտի ուսուցանէ քեզ թէ՝ "Ի՞նչ պիտի ընէք, որ փրկուիք դուք և քու ընտանիքդ": Այս ասելով հրեշտակին անհետացաւ եղաւ:

Կոռնելիոս իսկոյն կոչեց երկու ծառաները և բարեպաշտ զինուոր մի, որ իւր իշխանութեան տակն էր և պատմեց ինչ որ հրեշտակին լսած էր, և նոյն երեկոյին Յոպպէ ղրկեց:

Միւս օրն, կէս օրի ժամանակ, կոռնելիոսի ղրկած երեք մարդիկը մօտեցան քաղաքին: Այս միջոցին Պետրոս երազ տանիքի վրայ, որ հանդարտ աղօթէ առ Աստուած: Յանկարծ հրաշալի տեսիլք մի տեսաւ: Նա տեսաւ որ երկինքը բացուեցաւ և մի անօթ ներքեւ իջաւ, որոյ մէջ կային զանազան կենդանիներ, որոնք ուտելու հա-

մար սովորական չէին: Մի ևնոյն ժամանակ Պետրոս ձայն լսեց երկնքէն, որ կ'ասէր. "Պետրէ, մորթէ և կեր": Պետրոս պատասխանեց. "Քաւ լեցի, Տէր. ես խառնակ և անմուրբ երբէք կերած չեմ": Ձայնն ասաց. "Անուրբ մի համարիր ինչ որ Աստուած սրբած է": Յետոյ անօթը դարձեալ երկինք բարձրացաւ:

Մինչդեռ Պետրոս կը մտածէր թէ՝ ինչ կը նշանակէ արդեօք այս տեսիլը, կոռնելիոսի երեք մարդիկն եկան և խաղտխտրդի գրան մօտ կանգնած կը հարցնէին թէ՝ "Այս տեղ է արդեօք Սիմոն Պետրոս": Պետրոս ընկղմած էր խորին մտածմունքի մէջ, և այդ Աստուծոյ Հոգին ասաց նորան. "Եկած են այս տեղ երեք մարդիկ և քեզ կը խնդրեն: Գնա նոցա հետ առանց երկմտելու. որովհետեւ ես եմ նոցա ղրկողը": Պետրոս իսկոյն իջաւ եկաւորաց մօտ և ասաց նոցա. "Ես եմ նա՝ զոր դուք կը խնդրէք. ինչ կամիք": Եկաւորները պատասխանեցին. "Կոռնելիոս հարիւրապետը, որ յայտնի է բոլոր Հրէաստանի մէջ իւր բարեպաշտութեամբ, հրաման ստացաւ Աստուծոյ հրեշտակէն քեզ իւր տունը կոչելու, որ լսէ քու վարդապետութիւնդ": Պետրոս՝ եկողները տուն հրաւիրեց, մեծարեց, գիշերը

իւր մօտ պահել եւ միւս օր առաւօտեան վազ՝ նոցա հետ միասին ճանապարհ ընկաւ դէպ՚ի Կեսարիա։ Եղբայրները մի քանիսն Յոպպէէն գնացին նմանապէս Պետրոսի հետ։

Իսկ Կուռնելիոս, որ կ՚ըսպասէր Պետրոսին, տուն ժողովել էր բոլոր ազգականները եւ բարեկամները։ Երբ Պետրոս ա՚նկը մօտեցաւ, Կուռնելիոս շուտով նորա առաջը ելաւ եւ ոտքերն ընկաւ։ Իսկ Պետրոս վեր կանգնեցընելով ասաց. "Ե՛լ, ես եւս քեզ պէս մարդ եմ՚՚. եւ հետը խօսելով տունը մտաւ։ Պետրոս տեսնելով մեծ ժողովը՝ ա՚սաց. "Դուք գիտէք, որ Հրէաներին երբեք կարգ չէն օտարազգիներու ժողովը մտնել կամ նոցա մօտենալ. բայց Աստուած ինքը պատուիրեց ինձ, որ ոչ մի մարդ անսուրբ եւ պիղծ չը համարեմ։ Ա՚հա այս պատճառաւ վազվազակի եկայ. քո հրաւիրելովդ։ Ա՚յժմ կամիմ լսնալ թէ՝ ինչու՞ համար զիս կոչեցիր՚՚։

Կուռնելիոս պատասխանեց. "Չորս օր առաջ ես կը պահէի եւ ի՚ժամիկի կէս օրէն ղկնի։ Աղօթելու ժամանակ երեւեցաւ ինձ ա՚պիտակազգեստ մարդ մի եւ ասաց ինձ.— Կո՛ռնելիոս, քո աղօթքդ լսելի եղաւ. եւ Աստուած կը յիշէ ողորմութիւնդ։ Ա՚րդ

մի ղրկէ Յոպպէ եւ կոչէ Սիմոնն, որ Պետրոս կ՚անուանի։ Նա կը բնակի ծովի մօտ, Սիմոն անուն խաղաղօրդի տանը. նա պիտի ուսուցանէ քեզ ինչ որ գործելու ես։— Ես մարդիկ ղրկեցի քեզ մօտ, եւ բարւոք է, որ եկար։ Ա՚յժմ մենք ամենքս այս տեղ կանգնած ենք Աստուծոյ երեսաց առջեւ, պատրաստ որ դուն յայտնես մեզ նորա կամքը՚՚։

Պետրոս ա՚սաց. "Ես յայտնի կը տեսնեմ, որ Աստուած ակնառութիւն չունի. այլ ամեն ազգեր, որոնք երկիւղած են եւ արդարութիւն կը գործեն, ընդունելի են Աստուծոյ։ Ձեզ յայտնի է ինչ որ պատահեցաւ Գալիլիայի եւ բոլոր Հրէաստանի մէջ այն մկրտութենէն յետոյ, զոր Յովհաննէս քարոզեց։ Աստուած ինքն օծեց Յիսուս Նազովրեցին իւր Սուրբ Հոգւով եւ զօրութեամբ։ Նա կը բժշկէր ամեն ախտեր եւ ամենքը կ՚ազատէր դիւաց իշխանութենէն, որովհետեւ Աստուած նորա հետ էր։ Մենք վկայ ենք ամեն բանի, ինչ որ նա գործեց Հրէաստանի եւ Երուսաղէմի մէջ։ Հրէաները ապանին ղՅիսուս՝ խաչի վրայ բեւեռելով, բայց Աստուած յարութիւն տուաւ նորա երրորդ օրը մեռելոց միջէն եւ մենք կենդանի տեսանք։ Ոչ թէ բոլոր ժողովուրդին երեւեցաւ յարուցեալ Յիսուսն, այլ

միայն մեզ, որ նորա վկայքն ենք եւ զորս Աստուած ընտրեց յառաջագոյն : Յիսուս իւր յարութենէն յետոյ ոչ թէ միայն կ'երեւէր մեզ, այլ եւ կը խօսէր, եւ կ'ուտէր մեզ հետ միասին : Նա մեզ զրկեց քարոզել մարդկանց և վկայել, որ նա է Աստուծմէ նշանակուած դատաւորն կենդանեաց և մեռելոց : Նորա համար կը վկայեն ամեն մարգարէք ասելով թէ՝ ամեն հաւատացողը ներ պէտք է իրենց մեղքերուն թողութիւն առնան » :

Պետրոսի խօսելու ժամանակ Սուրբ Հոգին կ'ալ ամեն լսողներու վրայ : Սքսան եւս, ինչպէս առաքեալները Պենտեկոստէի օրը, սկսան զանազան լեզուներ խօսիլ և փառաւորել զԱստուած : Պետրոսի հետ եկած հրեայները զարմացան, երբ տեսան թէ՝ Աստուած զրկեց Հոգին Սուրբը հեթանոսներուն եւս : Բայց Պետրոս ասաց . « Ո՞վ կարող է արգելուլ, որ ջրով մկրտենք այս մարդիկը, որոնք մեզ նման ընդունեցին Հոգին Սուրբը » : Նա շուտով ամենքը մկրտեց Յիսուսի Քրիստոսի անունով : Այս նոր քրիստոնեայքը խնդրեցին Պետրոսէն քանի մի օր եւս մնալ իրենց մօտ :

Առաքեալներն եւ միւս աշակերտներն, որոնք Երուսաղէմի մէջ էին, լսեցին որ հեթանոսներն եւս ընդունեցին Աստուծոյ խօսքը : Երբ Պետրոս Երուսաղէմ դարձաւ, հաւատացեալ հրեաներէն մի քանիսը կը յանդիմանէին, որ այնքան ժամանակ հեթանոսաց ժողովի մէջ կեցաւ և միչեւ անգամ քրիստոնեից թլփատութիւն մէջ խառնեց հեթանոսները : Բայց Պետրոս պատմեց նոցա կոռնելիոսի կոչելու պատճառը մանրամասնաբար . յիշեց նմանապէս՝ թէ ինչպէս քարոզուելու ժամանակ Հոգին Սուրբ իջաւ նոցա վրայնին պէս մեզի վրայ, եւ ապէնդրներուն վրայ, եւ ապէնդրներուն այս խօսքը . « Այս միջոցին ես յիշեցի տէրոջ խօսքը թէ՝ Յովհաննէս մկրտեց ջրով, բայց դուք պիտի մկրտուիք Հոգւով Սրբով : Աստուած կռապաշտներուն եւս նոյն պարգեւը տուաւ, ինչ որ տուաւ մեզ հաւատացեալներուս : Ուրեմն ինչպէս կարող էի ես Աստուծոյն հակառակիլ » : Այս խօսքերէն յետոյ նորա հանդարտեցան եւ կը փառաւորէին զԱստուած, որ հեթանոսներուն եւս զրկեց ապաշխարութիւն եւ նոցա համար բացաւ յաւիտենական կենաց դուռն :

ԾԻ

ՀՐԵՇՏԱԿՆ Կ'ԱԶԱՏԷ ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԸ ԲԱՆՏԷՆ · ԳՈՐԾ · ԺՌ ։

Ոչ միայն Հրէից ատեանը, այլ նոյն ինքն Հերովդէս կը հալածէր Քրիստոսի Եկեղեցին ։ Հերովդէս սրով սպաննեց Յովհաննէսի եղբայր Յակովբն, և տեսնելով որ այս սպանութիւնը հաճոյ է Հրէից առաջնորդաց, հրամայեց Պետրոսն եւս բանտ ձգել ։ Բայց որովհետեւ այդ ժամանակ Պասեքի տօնը հասնելու վրայ էր, առժամանակ անկատար թողաւ նորա դատապարտութիւնը ։

Քրիստոնէից բոլոր Եկեղեցին անդադար կ'աղօթէր առ Աստուած Պետրոսի համար, նորա բանտարկութեան ժամանակ ։ Վերջին գիշերն արդէն հասաւ եւ միւս օրը պէտք է դատապարտէին ։ Նա հանգիստ ննջէց, երկու շղթաներով կապուած և պահապան ներով պատած, որոց երկուքն նորա մօտ էին դուրսը դրան մօտ, եւ կը պահպանէին բանտը ։ Յանկարծ Աստուծոյ հրեշտակն երեւեցաւ Պետրոսին և խաւար բանտը լուսաւորեցաւ մեծ լուսով ։ Հրեշտակն արթնցուց զՊետրոս և ասաց. "Շուտով ել" ։ Նոյն րոպէին երկաթի շղթաներն ընկան Պետրոսի ձեռքերէն ։ Հրեշտակն ասաց. "Հագիր հանդերձդ եւ հետեւեցիր ինձ" ։ Պետրոս կատարեց հրեշտակի հրամանը ։ — "Այժմ գիտեմ իմ եւեւէս", ասաց հրեշտակն ։ Պետրոս կ'երեւար, բայց չը գիտեր թէ՝ ճշմարիտ է եղածը թէ տեսիլք է միայն ։

Նոքա անցան առաջին պահի (պահնոցի) մօտէն, յետոյ երկրորդէն եւ ապա վերջապէս հասան երկաթի դռներուն, ուստի քաղաքը կը մտնէին ։ Դռներն ինքնին բացուեցան եւ նոքա քաղաքը մտան ։ Հրեշտակը մի փողոց եւս շարունակեց Պետրոսի հետ ճանապարհը և ապա անհետացաւ նորա աչքերէն ։ Պետրոս աղաղակեց. "Այժմ կը տեսնեմ որ Աստուած ղրկեց իւր հրեշտակն, որ զիս ազատէ Հերովդէսի ձեռքէն և ամեն վտանգէ, որ կրնայ առնել ինձ Հրէից ազգը ։ Պետրոս երթալով սրտի գնաց այն տունը, ուր սովորաբար կը հաւաքուէին Քրիստոսի աշակերտները ։ Այս տեղ գտաւ նա աշակերտներէն շատերը, եւ թէպէտ գիշերը շատ ուշ էր, բայց նոքա կ'աղօթէին Պետրոսի համար ։

Հասնելէ անմիջապէս աղախին մը լսելով որ դուռն կը թակեն, դուրս գնաց տեսնելու, եւ Պետրոսի ձայնը ճանչցելով՝ ուրախութենէն առանց դուռն բանալու ներ-

նեակը վազեց, ուր աշակերտները ժողովուած էին, եւ աղաղակեց. "Պետրոս դրան մօտ կանգնած է": Աշակերտներն ասացին. "Դու կը մտալիս": Բայց նա եւս կը պընդէր, որ ճշմարիտը կ'ասէ: "Ուրեմն անշուշտ նորա հրեշտակն է". կրկնեցին աշակերտներն: Իսկ Պետրոս անդադար կը բաղխէր: Աշակերտներն իրենք գնացին դուռն բանալու եւ զՊետրոս տեսնելով՝ զարմացան: Պետրոս նշան տուաւ որ լռեն, պատմեց թէ ինչ հրաշալի կերպով Տէրը զինքն ազատած է, պատուիրեց իմացընել Յակովբին եւ միւս եղբայրներուն (այսպէս կը կոչուէին այն ժամանակ առնն քրիստոնեայք), եւ գնաց ուր ապահով տեղ գտնէ իւր համար:

Երբ լուսացաւ, պահապաններն զարմանալով Պետրոսն բանտի մէջ, զարհուրեցան: Նոքա կարող չէին հասկանալ թէ՝ Պետրոս ինչպէս ելած է բանտէն, որովհետեւ չէին տեսած, ինչ որ պատահած էր: Երբ Հերովդէս իմացաւ Պետրոսի փախուստը, խիստ զայրացաւ եւ հրամայեց պահապանները սպաննել:

Հերովդէս շուտով Երուսաղէմէն կերթայ գնաց, ուր մնաց քանի մի ժամանակ: Հերովդէս շատ ժպտոհ էր այս միջոցին Տիւրոս եւ Սիդոն քաղաքներէն: Այս երկու

քաղաքներն դեսպաններ ղրկեցին Հերովդէսի մօտ: Դեսպաններն գնացին Բղաստոսի մօտ, (որ Հերովդէսի սիրելին էր,) եւ խնդրեցին միջնորդելու, որ խաղաղութիւն տայ իրենց. որովհետեւ Տիւրոս եւ Սիդոն իրենց ուտելիքը կը տանէին այն երկիրներէն, որոնք Հերովդէսի իշխանութեան տակ կը էին: Այն օրն, որ նշանակուած էր դեսպաններն ընդունելու համար, Հերովդէս իւր թագաւորական ճոխ զգեստները հագած՝ ընդունեց դեսպաններն եւ առէնի մէջ նստած՝ սկսաւ ճառ խօսիլ: Ամէն ներկայ եղողներն կ'աղաղակէին. "Այս խօսողն Աստուած է եւ ոչ մարդ": Այս մարդելու պատիւն, որ Աստուծոյ անհաճոյ էր, ընդհակառակն Հերովդէսին շատ ընդունելի եղաւ: Բայց Աստուծոյ հրեշտակն պատժեց այս անպատուութիւնն, որ չը կամեր Աստուծոյ փառք տալ: Հերովդէս կենդանի որդնոտից եղաւ եւ իսկոյն մեռաւ:

ՃԸ

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՀԱՒԱՏՈՅ ՏԱՐԱԾՈՒՄՆ

Առաքեալներն կը քարոզէին Աւետարանն այն երկիրներու մէջ, որոնք յայտնի

էին նոյն ժամանակն : Ընքա իրենց սուրբ կենցաղավարութեամբ , իրենց գործած հրաշքներով , քաշած չարչարանքով եւ վերջապէս իրենց մահով վկայեցին Քրիստոսի վարդապետութեան ճշմարտութեանն : Երուսաղեմի առաջին եպիսկոպոսն՝ Սուրբն Յակովբ մնաց Երուսաղեմի մէջ : Սուրբն Յովհաննէս՝ Զեբեդեայի որդին քարոզեց Փոքր Ասիոյ եւ Եփեսոսի մէջ եւ հաստատ խորին ծերութեան : Սուրբն Պօղոս , որ նոյնպէս Առաքելոց Թուոյն մէջ էր ընդունած , Աստուծոյ խօսքն տարածելու համար չերմ եռանդով եւ կենդանի հաւատով լցուած , պրեթէ իւր բոլոր կեանքն անցուց դժուարին ճանապարհորդութեանց մէջ : Նա կը քարոզէր Աւետարանն , ի՛սուսանէր բարեպաշտութիւն , եւ այս առաքելական արիութեամբ հիմնեց եկեղեցիներ Ասորեստանի , Փոքր Ասիոյ , Մակեդոնիոյ , Յունաստանի եւ Իլլերիայի մէջ , եւ վերջապէս Հռոմի գնաց , ուր եկաւ Պետրոս առաքեալն եւս : Հռոմէն Սուրբն Պետրոս զրկեց իւր աշակերտն Մարկոս Աղեքսանդրիոյ մէջ եկեղեցի հիմնելու :

Հին աւանդութիւնը կը պատմէ որ նախկին առաքեալն Անդրեաս քարոզեց Աւետարանն Սեաւ Ծովի մօտ եւ Սկիւթաց

աշխարհներուն մէջ : Իսկ Թադէոս , Բարթողիմէոս եւ Թովմաս տարածեցին աւետարանական լոյսն Հայաստանի , Պարսկաստանի եւ Հնդկաստանի մէջ :

Առաքելոց աշակերտները հիմնեցին եկեղեցիներ Իտալիայի , Սիկիլիայի , Ափրիկէի , Սպանիայի եւ Գաղղիայի մէջ :

Աւետարանը քարոզելու ժամանակ առաքեալները շատ նեղութիւններ կը կրէին : Ընքա միշտ ճանապարհորդութեանց մէջ էին , կը կերակրուէին կամ իրենց ձեռաց աշխատանքով և կամ հաւատացելոց ողորմութեամբ : Ընքա մեծ համբերութեամբ եւ խոնարհութեամբ կը կրէին ամեն կերպ զրկանքներ , հալածանք եւ տանջանք : Երբ քանանեներէն կ'աստուէին իբրեւ Հրեաներ , իսկ Հրեաներէն կ'աստուէին իբրեւ նոր վարդապետութիւն տարածող մարդիկ : Երբ կողմէն եւս հալածանք եւ զրկանք անպակաս էին : Յիսուսի Քրիստոսի մարգարէութիւնը կատարուեցաւ Առաքելոց վրայ թէ , " Ամենուն ատելի պիտի լինիք իմ անուան համար " : Բայց մի և նոյն ժամանակ Հոգւոյն Սրբոյ շնորհքն , որ լիած էր նոցա վրայ , կը զօրացնէր ամեն նեղութեանց եւ տառապանաց մէջ : Վերջապէս ընքա ամենքն , բաց ի Սուրբ Յովհաննէսէն , կատա-

թեցան մարտիրոսական մահուամբ եւ արիւ-
ապար զհետին իրենց կեանքը Յիսուսի վար-
դապետութեան եւ անուան վկայութեան
համար : Սուրբն Պետրոս խաչուեցաւ Հռո-
ւոմի մէջ , Ներոնի կայսերութեան ժա-
մանակ , որ Հռոմէական կայսերաց մէջ
առաջինն եղաւ , որ սկսաւ քրիստոնեայքը
հալածել : Իսկ սուրբն Պօղոս գլխատուե-
ցաւ իբրեւ Հռոմայ քաղաքացի եւ երե-
կուան եւս մեռան ի Հռոմ մի աւուր մէջ,
ինչպէս կ'ասէ աւանդութիւնն : Թադէոս
եւ Բարդուղիմէոս նահատակութեան Հա-
յաստանի մէջ Հայոց Սանատրուկ թագա-
ւորի իշխանութեան ժամանակ :

Աղաքելոց գործքերն եւ Աւետարանի
տարածման համար ունեցած աշխատանքը
նկարագրեց սուրբ Աղաքեաղն եւ Աւետա-
րանիչն Ղուկաս , որ սուրբ Պօղոսին ուղե-
կից էր առաքելութեան մէջ :

Առաջին Աւետարանն գրեց սուրբն
Մատթէոս , իսկ վերջը ինչ ժամանակէն յե-
տոյ՝ գրեց սուրբն Մարկոս , Պետրոսի աշա-
կերտն , եւ ապա գրեց սուրբն Ղուկաս ,
որոյ մէջ այնպիսի անցքեր կան նկարագր-
ուած , զորս առաջին երկու աւետարա-
նիչներն չէին յիշած : Վերջապէս Քրիստոսի
համբառնալէն երեսուն երկու տարի յետոյ,

սուրբն Յովհաննէս՝ Յիսուսի սիրելի աշա-
կերտն գրեց Յորդանան Աւետարանն , որուն
մէջ զգալի կերպով նկարագրուած է Քրիս-
տոսի Աստուածութիւնը :

Այսպէս ահա Յիսուսի Քրիստոսի կեան-
քըն ու վարդապետութիւնն եւ քրիստո-
նէական սուրբ Եկեղեցւոյ նախկին վիճակը
նկարագրուած է Նոր Ուխտի պատմու-
թեան կամ Նոր կտակարանի մէջ : Նոր
կտակարանի գրքերը սոքա են՝ Սուրբ Աւե-
տարանները՝ Մատթէոսի , Մարկոսի , Ղու-
կասու եւ Յովհաննու . Գործք Աղաքելոց .
եօթն Ընդհանրական կամ Կաթուղիկէից
Թուղթք , որոց երեքը գրած է Յովհաննէս ,
երկուսն՝ Պետրոս , մէկն՝ Յակոբոս եւ մէկն
Յուդայ . Չորեքտասան Թուղթք Պօղոսի առ
Հռոմէացիս , առ Կորնթացիս , առ Գաղա-
տացիս , առ Եփեսացիս , եւայլն : Բայց յայս-
մանէ Նոր կտակարանի մէջ մարգարէու-
թեան գիրք մի եւս կայ Յայտնութիւն ան-
ուամբ , որուն մէջ աստուածաբան առա-
քեալն Յովհաննէս նկարագրած է Քրիստո-
նէական Եկեղեցւոյ ապագայ վիճակը :

ԾԹ

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ԱՒԵՐՈՒՄՆ

Մինչդեռ Յիսուսի վրկարար արքայութիւնը կը հաստատուէր եւ կը տարածուէր երկրիս վրայ ամեն ազգերու մէջ, Հրեից թագաւորութիւնը, զոր Աստուած Թողած էր, քանդուելու վրայ էր: Յիսուսի համբառնալէն մօտ քառասուն տարի յետոյ՝ նորա մարգարէութեանն համեմատ՝ Հռոմայեցւոց նոր մարդապետութեան ներքեւ աւերեցին Երուսաղէմ: Հրեայք որոնք միայն իրենց ազգն Աստուծոյ ժողովուրդ կը համարէին, չէին կամենար հեթանոսաց իշխանութեան տակ լինիլ, ուստի եւ ապստամբեցան Հռոմայեցւոց դէմ: Այս ապստամբութեան համար շատերը կուորուեցան զանազան երկիրներու մէջ, եւ վերջապէս Վեսպասիանոս կայսեր որդին՝ Տիտոս պաշարեց եւ առաւ Երուսաղէմ: Պատերազմը խիստ սաստիկ էր եւ ահռելի: Մի միլիոն եւ հարիւր հազար հրեայք կոտորուեցան իրենց կեանքն և մնացածները գերի վարեցան: Տաճարն այրուեցաւ եւ քար քարի վրայ չը մնաց, Թէպէտ եւ Տիտոս կը ցանկար պահպանել: Երուսաղէմ խոպանաւերեցաւ եւ կոտորածէն ու սովէն այնպիսի զարհուրելի անցքեր պատահեցան,

որ մարդ կը սարսափի երբ պատմութեան մէջ կը կարդայ: Այսպէս պատժեց Տէր այն քաղաքն, որ այնքան մարգարէից արիւն թափեց եւ վերջապէս խաչեց զՄեսիան՝ Յիսուս Քրիստոս: Հրեաները գերի եղան Հռոմայեցւոց եւ յետոյ ապստամբութեան համար իրենց հայրենիքէն աքսորուելով՝ զրուեցան զանազան երկիրներու մէջ եւ մինչեւ յայսօր նոյն վիճակին ունին: Այն ժամանակէն ի վեր նոքա երբէք չը կարողացան միանալ և կազմել առանձին անկախ քաղաքական հասարակութիւն կամ մարմին:

Այս ազգի վիճակի մէջ յայտնապէս կը տեսնենք Աստուծոյ յաւիտենական խորհրդոյ կատարումն հանուր մարդկային ազգի փրկութեան համար: Այս ազգէն ծագեցաւ երկրիս վրայ ճշմարիտ հաւատոյ լոյսն, երեւեցան Առաքեալներ եւ հաւատոյ քարոզիչներ, որոնք Սուրբ Հոգին ընդունեցին: Բայց Երուսաղէմի քանդուելէն յետոյ Քրիստոնեայց արարողութիւններն եւ խորացեալ ազգային քաղաքական օրէնքները: Վերջացան զոհերն եւ մասամբ հրէական ուսուցաշխատութեան միւս ծէսերը, իսկ մասամբ փոխուեցան եւ քրիստոնէական հաւատոյ ծէսերուն յարմարեցան: Հրէից քաղաքական օրէնքներն յարմար էին իրենց

վճռակին , զոր ունէին խոստացեալ երկրի մէջ , ուստի եւ քրիստոնեայք պարտաւոր են Հին Կտակարանի մէջէն միայն այն օրէնքները կատարել , որոնք բարոյականութեան կը վերաբերին եւ ոչ թաղաքական նուիրեան , այսինքն այն օրէնքներն , որոնք ընդհանուր են եւ կը կատարուին ամեն ժամանակ եւ ամեն երկիրներու մէջ :

ՁԺ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՎԻՃԱԿԻ ՎՐԱՅ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐԷՆ ՅԵՏՈՅ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ վարդապետութիւնն Աստքելոյ հիմնած եկեղեցիներէն փոքր առ փոքր տարածուեցաւ բոլոր երկրիս վրայ : Հեթանոսները տեսնելով՝ որ քրիստոնէական հաւատը յառաջանալով կը ջնջէ իրենց կռապաշտութիւնը , ամենայն զօրութեամբ նորա դէմ վիճեցան : Երեք հարիւր տարի Քրիստոսի եկեղեցին չարաչար հալածանաց մէջ էր : Ամենագառն տանջանքներ եւ չարչարանքներ գործ դրուեցան Քրիստոնէից դէմ , որպէս զի իրենց հաւատն ուրանան և կուռքեր պաշտեն : Բայց քրիստոնեայք արիութեամբ կը համբերէին ա-

մեն տանջանքներուն եւ իրենց արիւնով հինգերորդ քրիստոնէական հաւատոյ ճշմարտութիւնը : Այս քաջած տառապանքներէն ամենեւին չը յուսահատեցան , վասն զի որքան աւելի կը չարչարուէին , այնքան աւելի կ'ուրախանային , հաստատ հաւատալով , որ կարճատեւ չարչարանքէն վերնի կեանս իրենց արդարութեան պսակն երկնային թագաւորութեան մէջ :

Այժմ Աւետարանն ամեն յայտնի լեզուներով թարգմանուած է եւ կը քարոզուի ամեն ազգերու , այնպէս որ չը կայ երկրիս երեսին տեղ մի , ուր քրիստոնեայք չը լինին : Եւրոպան , ուր առաջ կռապաշտներ կը բնակէին , այժմ լցուած է քրիստոնեաներով . իսկ ի բոլոր Ասիա ցրուած կան շատ քրիստոնեայք : Քրիստոնէական հաւատը վերջին ժամանակներս քարոզուելով Ամերիկայի ընդարձակ երկիրներուն մէջ մի-ակ մխիթարութիւն եղաւ խեղճ սեւ գերիներուն , եւ մարդավաճառութիւնը ջնջուեց : Ամերիկի այրող աւազներու բնակչաց մէջ եւս արդէն կը լսուի Յիսուսի Քրիստոսի անունն :

Անթիւ են այն բարիքներն , զորս քրիստոնէական հաւատոյ լոյսը սփռած է մեր երկրաւոր կենաց վրայ : Նա է , որ կ'ամոքէ

եւ կը կակղացընէ ազգերու կոպիտ վարքն ու բարքը : Նա է , որ կ՚աղնուացընէ եւ կը բարձրացընէ մարդուս բնական ընդունակութիւնները , կը մաքրէ բարոյականութիւնը , առաքինութիւնները կ՚ուսուցանէ մարդկանց եւ կը կրթէ ամենակերպ կատարելութեանց մէջ : Նա է , որ սրբեց եւ կը սրբէ քրիստոնէականութեանց փոխադարձ կապերը , կը զարդարէ իշխանաց թագերը նոր եւ գեղեցիկ լուսով , խոնարհութիւն կ՚ուսուցանէ հպատակաց երկնից օրինաւոր կառավարչներուն , կ՚ամրացնէ ամուսնական կապը , եւ ծնողք ու որդիք փոխադարձ սիրոյ եւ յարգանաց մէջ կը վարժէ : Քրիստոնէական հաւատն է , որ տարածեց եւ կը տարածէ մարդկանց մէջ ճշմարիտ լուսաւորութիւն : Նա ստեղծեց նոր եւ գեղեցիկ հոգեւոր աշխարհ , ուր մենք երկրիս վրայ անգամ կարող ենք երջանկութիւն վայելել , եթէ կատարենք Աւետարանի պատուէրներն և մանաւանդ սրտով եւ մտքով հետեւինք Քրիստոսի ուսման : Աւետարան բացաւ մեզ հոգեւոր ամենալսեմ եւ փրկարար ճշմարտութիւնները , ուսոի ոչ թէ միայն դպրոցներու մէջ , այլ և ամեն քրիստոնէի տան մէջ առաջին գիրքը պէտք է լինի Աւետարանն : Վասն զի Աւետարանի ճշմարտութեանց և

գեղեցիկ բարոյականի վրայ հիմնուած ուսումն ու կեանքը միայն կարող են լուսաւորել մեր միտքը եւ միխիթարել մեր սիրտը անպատում լուսով եւ միխիթարութեամբ : Կատարենք ուրեմն Աւետարանի պատուէրներն եւ սիրով կապուինք մեր Փրկչի հետ , որ ազատ պահպանէ զմեզ փորձանքներէ : Վասն զի նա է մեր Տէրն եւ Աստուածն մեր կենաց մէջ : Նա է մեր Միխիթարիչն վշտաց մէջ , մեր Ո–ւխտ–ի–չ–ն՝ մանկութեան ժամանակ , մեր Նեղո–ւ–ն եւ Ամբո–ւխ–ն՝ ծերութեան ժամանակ , մեր Յոյն՝ մահուան ժամանակ և մեր Յա–իպեհական երջանկո–ւխ–ն մեր մահէն յետոյ :

Ինչպէս ուրիշ ազգաց համար իրենց եկեղեցիներն , նոյնպէս մեր համար՝ Քրիստոսի ուսման աւանդապահն է մեր Հայաստանեայց առաքելական սուրբ Եկեղեցին , որ հաստատուած է Թադէոս եւ Բարդուղիմէոս առաքելոց քարոզութեամբ : Ուրեմն ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ պատմութիւնն ուսանելէն զինի՝ կը մնայ մեզ ամենայն սիրով ուսանիլ մեր Աստաքելական Եկեղեցւոյ պատմութիւնն :

ՎԵՐՋ

ՄԵՏ ԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ՊՀՊ ԼԻՈՒՍԱՐԱՆ
ՀԱՅԿ-Ա ԳՍՀ
Ա. ՀՄ. Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

ՅԱՆԿ ՆԻՒԹՈՑ

	ԵՐԵՍ
Զաքարիա եւ Եղիսաբեթ .	11
Սուրբ կոյս Մարիամ .	14
Սուրբ կոյս Մարիամ եւ արգարն Եղիսաբեթ .	20
Սուրբ Յովհաննէս Կարապետի ծնունդն .	25
Քրիստոսի ծնունդն .	26
Բեթղեհեմի հովիւներն .	29
Յիսուսի տաճարը տարուիլը .	31
Աստուածընկալն Սիմէոն եւ Աննա մարգարէուհին .	33
Մոգերու երկրպագութիւնը .	35
Փախուստն Եգիպտոս .	39
Տաճարիկս տարեկան Յիսուսն տաճարի մէջ .	42
Յովհաննէս կը քարոզէ Յորդանանի անապատին մէջ .	45
Սուրբ Յովհաննէս Կարապետի վկայութիւնը Քրիստոսի համար .	47
Յիսուս կը մկրտուի Յովհաննիսէն .	49
Յիսուս Քրիստոս կը վարձուի սատանային .	51
Յիսուսի առաջին աշակերտները .	55
Գալիլեայի Կանա քաղաքի հարսանիքը .	58
Յիսուս Քրիստոս կ'արտաքսէ հատուփառաւները .	60
Քրիստի խօսակցութիւնը Նիկոդիմոսի հետ .	65
Սամարացի կինը .	68
Յիսուս Քրիստոս Սամարիայի մէջ .	73
Թագաւորական որդւոյ բժշկութիւնը Կափառնաում քաղաքի մէջ .	75
Յիսուսի Քրիստոսի քարոզութիւնը Նազարեթի մէջ .	77
Ձկան հրաշալի որսը .	79
Յիսուս Քրիստոս կ'ընկնէ Կափառնաում եւ կը շրջի Գալիլեայի մէջ .	81
Կափառնաում քաղաքի հարիւրապետը .	84
Անգամալուծի բժշկութիւնը .	87

ԵՐԵՍ

Յիսուս կը յարուցանէ Յայրոսի աղջկին եւ կը բժշկէ հիւանդ կինը . 90
Հիւանդը Պրոպատիկ աւազանի մօտ . 94
Մի քանի խրատական անցքեր . 99
Յիսուս կը բժշկէ ձեռքով զօսպեալը . 105
Տասներկու Առաքեալները . 105
Յիսուս Քրիստոս կը յարուցանէ Նայինի այրի կնոջ որդին . 109
Յովհաննէս Մկրտիչին ղրկուածները Յիսուսի մօտ . 111
Սերմնացանի եւ հունձի առակը . 114
Փրկչի մի քանի առակներն եւս . 118
Մի քանի խրատական առակներ , որունք կ'ուսուցանեն , թէ աղօթքը շատ կարեւոր է մարդուն եւ ամեն ճշմարիտ աղօթք միշտ լսելի կը լինի . 124
Պաշտօնեայ մեղաւոր կինը . 126
Յիսուս Քրիստոս կը ոտտէ մրկին . 130
Փրկչի մի քանի խօսքերը . 131
Յովհաննէս Մկրտչի վրայ . 137
Յիսուս Քրիստոս սակաւ հատով կը յագեցնէ մի քանի հազար հոգիներ . 141
Յիսուս կը գնայ Ջրի երեսին . 145
Յիսուս Քրիստոս կ'օրհնէ մանուկները . 146
Խրատ հեզութեան եւ Աստուծոյ սիրայօժար ծառայ ճանապարհին վրայ . 149
Մեծատուն երիտասարդը . 151
Գանանայի կինը . 154
Յիսուսի պլակերպութիւնը . 156
Նեռակ որդին . 158
Ողորմած Սամարացին . 161
Երկու պարտապաններու առակը . 164
Մաքսաւորն եւ Փարիսեցին . 166
Դարձեալ մի քանի առակներ . 167
Գանքարներու առակը . 170
Ոչխարի համար վարձած մշակներու առակը . 172

ԵՐԵՍ

Ոչխարի առակը . 175
Թագաւորի հարսանիքը հրաւիրուածներու վրայ . 178
Տան կուսերու վրայ . 180
Մեծատան եւ Ղազարոսի առակը . 182
Յիսուսի Քրիստոսի հրաշքներն եւ բարեբարութիւնները . 185
Զաքէոս . 188
Կոյր ծնածի բժշկութիւնը . 189
Ողբմութիւն գտնող մեղաւոր կինը . 195
Մարթա եւ Մարիամ . 198
Ղազարոսի յարութիւնը . 200
Մարիամ լուղով կ'օծէ զՅիսուս . 206
Յիսուս Երուսաղէմ կը մտնէ . 208
Զորացած Թզենին . 213
Փրկչի խօսակցութիւնը իւր աստուածային փառայ եւ նշանակութեան վրայ . 215
Յիսուս կը գուշակէ Երուսաղէմի եւ տաճարի քանդուիլն . 219
Մարգարէութիւն աշխարհիս կատարածի եւ երկրորդ գալստեան վրայ . 222
Վերջին դատաստանի վրայ . 226
Զատկի պատրաստութիւնը . 229
Ոտնալուայ . 251
Յուդայ մատնիչ . 255
Պետրոսի ուրացութեան գուշակութիւնը . 257
Խորհրդաւոր ընթրիք . 259
Յիսուսի հրաժարական խօսակցութիւնը իւր աշակերտաց հետ . 241
Յիսուս Գեթսեմանիի պարտիզին մէջ . 247
Յուդան կը մատնէ զՅիսուս . 250
Յիսուս Քրիստոս առնի առջեւ . 254
Պետրոս առաքեալի ուրացութիւնը . 258
Յիսուս Քրիստոս Պղատոսի առջեւ . 261
Յիսուս Քրիստոս Հերովդէսի առջեւ . 265

ԵՐԵՍ

Պիղատոս կ'աշխատի Յիսուսն ազատել . 267
Յիսուս Քրիստոս կը համբերէ չարչարանաց . 269
Յիսուսի Քրիստոսի խաչելութիւնը . 275
Փրկիչը Խաչի վրայ . 281
Յիսուս Քրիստոս կ'աւանդէ հոգին . 285
Յիսուսի Քրիստոսի թաղումն . 287
Քրիստոսի յարութիւնը . 292
Յիսուս կը յայտնուի Մարիամ Մագդաղենացւոյն և ուրիշ կանանց . 296
Խնկաբեր կանայքը կ'աւետեն Յիսուսի Յարութիւնը . 299
Յիսուս կը յայտնուի աշակերտաց՝ Եմմաուսի ճանապարհի վրայ . 302
Փրկիչը կը յայտնուի Առաքեալներուն . 305
Թոմային հաւատալը . 308
Յիսուս կը յայտնուի աշակերտներուն Տիբերիական ծովին մօտ . 310
Յիսուս Քրիստոս կը յայտնուի աշակերտաց Գալիլիայի մէկ լերան մօտ . 313
Քրիստոսի Համբարձումն . 315
Գալուստ Հոգւոյն Սրբոյ . 318
Առաջին հալածանք առաքելոց դէմ . 325
Յաղթանակող Եկեղեցին . 327
Սաեփաննոս Նախավկայ . 332
Եթովպացի Ներքինիի մկրտութիւնը . 335
Սօղոսի դարձը . 339
Կառնեղիոս Հարիւրապետի դարձը . 345
Հրեշտակն կ'աղատէ Պետրոս առաքեալը բանտէն . 350
Քրիստոնէական հաւատոյ տարածումն . 355
Երուսաղէմի աւերումն . 358
Տեսութիւն քրիստոնէական Եկեղեցւոյ վիճակի վրայ Առաքեալներէն յետոյ . 360

From.—

Rev. Vahan Kevorkian

Evangelist of the Armenian

1709

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0028540

1654